

UNIVERSAL
LIBRARY

OU 198990

UNIVERSAL
LIBRARY

ಗಲಗನಾಥ ಸುರಸಗ್ರಂಥಮಾಲಾ.

ಛನೆಯಗ್ರಂಥ.

ಪ್ರಬುದ್ಧ

ಪದ್ಮನಯನೆ.

ಇದನ್ನು

ವೇಂಕಟೇಶ ತಿರಕ್ಕೋ ಕುಲಕರಣಿ ಗಲಗನಾಥ

ಇವರು ಬರೆದರು.

ಶನೇಷವತ್ತಿ ೧೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು.

ಪುಸ್ತಕದ ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳು ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃವಿನಿಂದ

ಕಾಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವು.

1933

ಬೆಲೆ ೧ ರೂಪಾಯಿ.

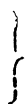
ಶ ನೆಯ ಆವೃತ್ತಿಯ

ಪ್ರಸ್ತಾವನ.

ಕನ್ನಡಿಗರ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯು ಖನೆಯಾವೃತ್ತಿ ಹೊರಡಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ಒದಗಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಖನೆಯ ಆವೃತ್ತಿಯ ಪ್ರತಿಗಳು ತೀರಿದಕೂಡಲೆ ನಾವು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಪ್ರಿಂಟಮಾಡಿಸುತ್ತಬಂದಿದ್ದರೆ, ಇಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಇದರ ಎಂಟನೆಯ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನಾದರೂ ತೆಗೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು! ಕನ್ನಡಿಗರ ಓದುವ ಆತುರಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಅನನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಈಗ ಖನೆಯಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿರುವೆವು.

ಸದ್ಗುರುಆಫೀಸ
ಹಾವೇರಿ
೮-೪-೩೩

ವಿಧೇಯ
ಪ್ರ. ತಿ. ಕುಲಕರಣಿ
ಗಳಗನಾಥ.

ಪ್ರಬುದ್ಧ ಪದ್ಧನಯನೆ.

೧ ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ.

ಪಂಚಪ್ರಾಣ.

ಮಂಗಲಕರವಾದ ಉಪಕಾಲವು. ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕು ಬಿಳುಪೇರಿದೆ. ನಸು ಗಾಳಿಯು ಸುಳನೆ ಸುಳಿಯಹತ್ತಿದೆ. ಕೋಳಿಗಳು “ ಕು ಕೂ ಕೂ ” ಎಂದು ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಗತೊಡಗಿವೆ. ದುಂಡಮಲ್ಲಿಗೆ, ಕದರುಮಲ್ಲಿಗೆ, ಜಾಜಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಸಂಪಗೆ, ಗುಲಾಬಿ ಮೊದಲಾದ ಹೂಗಳ ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಅರಳತೊಡಗಿ, ನಾಲ್ಕುಕಡೆಗೆ ತಮ್ಮ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಬಿರುತ್ತಲಿವೆ. ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಖವೆತ್ತಿ ನೋಡಿ, ಮೈಕೊಡವಿ ಹೊರಬೀಳುವ ಉಬ್ಬಿನಿಂದ ಕಿಲಿ ಕಿಲಿ ಧ್ವನಿಮಾಡತೊಡಗಿವೆ. ಪರು-ಮೃಗಾದಿಗಳು ಒಡ್ಡಮುರಿದು, ಆಕಳಿಸಿ, ಬಾಲಕೊಡವಿ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಸಂಸಾರಪ್ರಮದಿಂದ ಶ್ರಾಂತರಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಜನರು ಎಚ್ಚತ್ತು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವ ಲವ ಲವಿಕೆಯಿಂದ ಪ್ರಾತರ್ವಿಧಿಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೇವಭಕ್ತರ ಪ್ರಾತಃ ಸ್ಮರಣಗೂ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೂ ನಡೆದಿವೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬೆಳಗುಮುಂಜಾ ವಿನ ಓದನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ಮನಿರತರ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ದೇವಾಲಯಗಳೊಳಗಿನ ಗಂಟೆಗಳ ನಾದಗಳು ಕಿವಿಗೆ ಇಂಪಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕೂಸುಗಳು ಎಚ್ಚತ್ತು ಕೆಲವು ಆಡತೊಡಗಿವೆ, ಕೆಲವು ಆಳತೊಡಗಿವೆ. ನವನಧುಗಳು ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳ ಮಗ್ಗಲಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕನೆ ಎಚ್ಚತ್ತು, ನಿದ್ರೆಗಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕುತ್ತ, ತತ್ತರಿಸುತ್ತ, ಲಜ್ಜಿತರಾಗಿ ಅವಸರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಚಪಲರಾದ ತರುಣರು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಬೈಲಹನೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲಾ

ಸದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಸೋಮಾರಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಮುಸುಕಿನೊಳಗಿಂದ ಹಣಕೆ ನೋಡಿ ನೋಡಿ, ಇನ್ನೂ ಬೆಳಗಾಗಿದ್ದೆಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮುದುಡಿ ಕೊಂಡು ಬಿಳತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಗೆಗಳ ಕರ್ಕಶನಾದ ಕೂಗಿಗೂ ಅವರು ಎಚ್ಚರಿಯಲೊಲ್ಲರು! ಇಂಥ ಭಾಗ್ಯಹೀನರಿಗೆ ಉಷಾಕಾಲದಂಥ ಪ್ರಶಾಂತಸಮಯದ ಅನಂದವ ಅನುಭವವು ಹೇಗಾಗಬೇಕು?

ಹೀಗೆ ಬಿಳುಪೇರಿದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಕೆಂಪಾಗತೊಡಗಿತು. ಇನ್ನು ಬಾಲಸೂರ್ಯನು ಹೊರಬಿದ್ದು ತನ್ನ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಹರವತಕ್ಕವನು, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗಂಗಾತಿರದ ಮಣಿಕರ್ಣಿಕೆಯ ಘಾಟಿನಮಾಲೆ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮಸಿಂಹಿಯು ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲ ಸೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ಅರ್ಘ್ಯಕೊಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಪುತಿಸೂರ್ಯನಂತೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆತನಲ್ಲ ಬಾಹ್ಯಾಡಂಬರವು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆತನು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯು. ಆತನ ವಯಸ್ಸು ಅರವತ್ತರಮಾಲೆ ಎಪ್ಪತ್ತರ ಒಳಗೆ ಇರಬಹುದು. ಅಮಹಾತ್ಮನು ರುಭ್ರವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕೆಂಪುಕಾಲನ್ನು ಹೊಂದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆತನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುಶಕಲಾತಿಯ ಮನೋದರವಾದ ಟೊನ್ನಿಗೆಯು ಒಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ರಾಮಸುಂದರನು ಮೈತುಂಬ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆಯನ್ನೂ, ಸೃಷ್ಟಿಕಮಾಲೆಯನ್ನೂ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆತನ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕತ್ತೈದು ವರ್ಷದ ತಿಂಜಪುಂಜನಾದ ಜಟಾಧಾರಿ ಶಿಷ್ಯನೊಬ್ಬನು, ಮತ್ತೆ ಅರ್ಘ್ಯೋದಕವನ್ನು ಸದ್ಗುರುವಿನ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುವದಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಗೋದಕದ ಕಲಶವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬಗ್ಗಿ ಬಹು ವಿನಯದಿಂದ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಉಳಿದ ನಾಲ್ವಾರು ಜನ ಶಿಷ್ಯರು ಆ ತಿಂಜೊಮ್ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಚಿತ್ತವನ್ನಿಟ್ಟು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಣಿಕರ್ಣಿಕೆಯ ಘಾಟಿನ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಶೋಭೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವದು ಮುಲಭವಲ್ಲ. ತರತರದ ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಯ, ಹಾಗೂ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ನಡೆನುಡಿಯ ಹಲವು ಜಾತಿಯ ಜನರಿಂದ ಅದು ತುಂಬಿತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಗಂಡಸರು ಸ್ತ್ರೀನಮಾಡಿ, ಕೆಲವರು ತ್ರಿಪುಂದ್ರಭಸ್ಮವನ್ನೂ, ಕೆಲವರು ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನೂ, ಕೆಲವರು ಕುಂಕುಮವನ್ನೂ ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಹೆಂಗಸರು ಮೈತೊಳಗು

ಅರಿಸಿಣ, ಕುಂಕುಮ, ಹೊಮಾಲೆ ಮೊದಲಾದ ಸೌಭಾಗ್ಯದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ, ವೇದಘೋಷ, ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನ, ಗಂಗಾಪೂಜೆ, ಪ್ರತಿನಿವಾರ್ತನ, ಪಾರ್ಥಿವಪೂಜೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಯೋಗದಿಂದ ಜನರ ಕಣ್ಣುಗಳೂ, ಕಿವಿಗಳೂ ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು!

ಸೂರ್ಯನು ಮೇಲಕ್ಕೇರಿದಂತೆ ಅವನ ಕೆಂಪುಕಿರಣಗಳು ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಪಸರಿಸಿ, ಮಣಿಕರ್ಣಿಕೆಯ ಕೊಂಭೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದವು. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯು ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಅರಿಸಿಕೊಂಡು, ಘಾಟಿನ ಮೌಲಿವೃದ್ಧ ದತ್ತಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಆತನು ಶ್ರೀ ದತ್ತಪದ್ಗುರುವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದಬಳಿಕ, ಹೊರಗೆಬಂದು, ನೆರೆದ ಜನರನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಭಾವನೆಯಿಂದ ವಂದಿಸಿ, ಶಿಷ್ಯರು ಹಾಕಿದ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ನೋಡನೋಡುತ್ತ ಗುಡಿಯು ಜನರಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಯಿತು. ಯತಿಗಳು, ಗೃಹಸ್ಥಶ್ರಮಿಗಳು, ಸಾಧು-ಸಂತರು, ಬೈರಾಗಿಗಳು, ಹೆಂಗಸರು, ಹುಡುಗರು ಆ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಗಟ್ಟಿ ಕುಳಿತರು. ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ದಿವ್ಯವಾದ ತೇಜಸ್ಸು ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಜನರು ಸದ್ವಿಧಾಭಾಮೃತತ್ರವಣದಿಂದ ಪರಪರರಾಗತೊಡಗಿದರು. ಈ ಮೇಲೆಗೆ ಸಣ್ಣವರು-ದೊಡ್ಡವರು, ಗಂಡಸರು-ಹೆಂಗಸರು, ಪಂಡಿತರು-ಪಾಮರರು, ವೀರರು-ವಿಷಯಿಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟು ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರಲು, ತೇಜಃಪುಂಜನಾದ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನು ದರ್ಶನೋತ್ಕಂಠಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು.

ಆ ದಿವ್ಯ ಪುರುಷನು ಏನಯದ ಉಡಿಗೆ-ತೊಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರೂ ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ರಾಜತೇಜವು ಉಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಆತನ ವಯಸ್ಸು ಐವತ್ತರ ಮೇಲೆ ಇರಬಹುದು; ಆತನ ನಿಲುವಿಕೆ ಎತ್ತರ, ಮೈಕಟ್ಟು ಕಸುಪಿನದು. ಎತ್ತರಲವಾದ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವೂ, ಅಚಾನುಬಾಹುಗಳೂ ಆತನ ಅಲೌಕಿಕತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆತನ ಭವ್ಯಮೂರ್ತಿಯು ಜನರ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸತೊಡಗಿತು. ಆತನು ಪಂಚಫಲಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯನ್ನು ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ವಂದಿಸಿ, ಎದ್ದು ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಸ್ವಸ್ಥದಲ್ಲಿ ದರ್ಶನಕೊಟ್ಟ ಮಹಾಪುರುಷನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ,

ಆತನು ಅನಂದಾಶ್ಚರ್ಯಗಳಿಂದ ಪರವಶನಾದನು. ಆತನ ಕಣ್ಣೊಳಗಿಂದ ಅನಂದ ಜಾಷ್ವಗಳು ಉದರತೊಡಗಿದವು; ಆತನ ದೇಹವು ರೋಮಾಂಚಿತವಾಯಿತು; ಆತ ನಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ತಲೆದೋರಿತು. ಬರಬರುತ್ತ ಆತನ ರಾಜತೇಜಸ್ಸು ಋಷಿಯ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗತೊಡಗಿತು. ಹೀಗೆ ಆ ವೀರವರ್ಮ-ಸಾವ- ಭೌಮನು ಸ್ವ-ಪರಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಮರೆತು, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ನಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವ ನಾಗಿ ಲೀನತೆಯಿಂದ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರಲು, ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಮನಮೋಹಿನಿಯು ಋಷಿಯನ್ನು ವಂದಿಸಿ, ಪತಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಉತ್ತ ರೀಯದಿಂದ ಆಕೆಯ ಸರ್ವಾಂಗವು ಮುಚ್ಚಿತ್ತು. ಆ ಸಾಧ್ವಿಯ ಮನೋ ಹರವಾದ ಮುಖಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸನ್ನತೆಯು ಒಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗಿನ ಆ ದತ್ತಮಂದಿರದ ಶೋಭೆಯು ವರ್ಣನೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಏನು ಹೇಳುವದು! ಅಗ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಮೋಘವಾದ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸು, ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿದ್ದು, ಅದರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಾಪಯುಕ್ತವಾದ ಕ್ಷಾತ್ರತೇಜಸ್ಸು, ಸೌಭಾಗ್ಯಮೊಡನೆ ಒಪ್ಪು ತ್ತಲಿದೆ; ಅವೆರಡು ತೇಜಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವಂತೆ, ಶ್ರೋತ್ರಸಮೂಹವು ಆ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯನ್ನು ಸುತ್ತುಗು ಟ್ಟಿದೆ; ಹೀಗೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬದಗಿದ ಈ ಅಪೂರ್ವ ಯೋಗದಿಂದ ಆ ಮಂದಿ ರವು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರ ನಿಶಬ್ದವಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯು ವೀರ ವರ್ಮನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ವೀರವರ್ಮನೂ, ಮನಮೋಹಿನಿಯೂ ಭಕ್ತ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಏನಾದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಕುಳಿತವರು ಕೌತುಕದಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ವೀರವರ್ಮನನ್ನೂ, ಒಮ್ಮೆ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗಿರಲು, ವೀರವರ್ಮನು ಸದ್ಗದಿತಕಂಠನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯನ್ನು ಕುರಿತು-ಮಹಾತ್ಮನೇ, ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಮೂರ್ತಿಯ ದರ್ಶನದಿಂದ ಈ ವೀರವರ್ಮನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದನು. ಅವನಕುಲಕೋಟಿಯು ಉದ್ಭೂತವಾಯಿತು. ಅವನ ಪೂರ್ವಜರ ಪ್ರಜಾಪಾಲನದ ಪುಣ್ಯವೆ ಇಂದು ವೀರವರ್ಮನಿಗೆ ಲಭಿಸಿದಂತಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮಂಥ ಪತಿತರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಮಹಾ ಪುರುಷರ ರೂಪದಿಂಚೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಾನಂತೆ! ಹಾಗಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸಂಸಾರಮುಗ್ಧರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಯಾರು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಮಹಾತ್ಮನೇ,

ಪೂರ್ವಜರೆ ಪುಣ್ಯದಿಂದಲೂ, ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಸಾರ್ವಭೌಮಪದವಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ನನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯ—ವೈಭವಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ; ಅಸಂಖ್ಯಜನರು ನನ್ನ ಮುಂದೆ —“ಜಿಯಾ” ಎಂದು ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ಪರರಾಜರನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸುವಷ್ಟು ಬಲವೂ, ಪ್ರತಾಪವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವು ನನಗಿರುತ್ತದೆ; ಅನುಕೂಲಿಯೂ, ಸುಂದರಿಯೂ ಆದ ಈ ಹೆಂಡತಿಯಿದ್ದಾಳೆ; ಅವಯವಗಳಂತೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವೂ, ಸೇನಾಪತಿಗಳೂ ಇದ್ದಾರೆ; ಯಾತಕ್ಕೇನು ಕೊರತೆಯಿದೆ? ಇದ್ದರೆ ಸಂತತಿಯ ಕೊರತೆ ಮಾತ್ರ ಇರಬಹುದು; ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವಕೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಪುಣ್ಯಮೂರ್ತಿಯೆ, ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲದಷ್ಟು ಅನುಕೂಲತೆಗಳು ನನಗಿದ್ದು, ಕೃಪಾಮೂರ್ತಿಯಾದ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದ ಈಗಾಗಿರುವ ಸಾತ್ವಿಕಾಸಂದದ ಅನುಭವವು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ನನಗೆ ಆಗಿರಬಾರದೆ? ಸತ್ಸಮಾಗಮದಲ್ಲಿಯೇ ಅನಂದವಿರುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ನಾನು ಇಂದು ಮನಗಂಡೆನು. ಈಗಿನ ಸದ್ವೃತ್ತಿಯು ಅಖಂಡವಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರೆ, ಸಾರ್ವಭೌಮಪದವಿನಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಅವರ ಮೇಲೆ ನಿವಾಳಿಸಿ ಒಗಯಬಹುದು. ನಾಕು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಮುಗಿಬಿದ್ದು, ಮುಗ್ಧರಾಗಿ ಗಾಸಿಯಾಗುವದು ಇಂದಿಗೆ ನಾಕು. ಕರುಣಾಸಿಂಧುವೇ, ನೀನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ನಾನೆಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆನು? ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಲಾಭವು ನನಗೆಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು? ಈ ಅಲಂಬುದ್ಧಿಯು ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲವುಂಟುತ್ತಿತ್ತು? ನನ್ನ ಕನೋಜ ಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲಿ, ಕಾಶಿಯೆಲ್ಲಿ? ನನ್ನ ಆಗಿನ ಪುತ್ರ ಕಾಮನವೆಲ್ಲಿ, ಈಗಿನ ನಿನ್ನ ಹತೆಯೆಲ್ಲ? ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನೇ, ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದನನ್ನನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಂದುವಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಬೇಡ ಕಂಡೆಯಾ! ದರ್ಶನದಿಂದ ತೃಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮೂರ್ತಿಯು ಮರೆಯಾಗದಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು!

ಈ ಮೇರೆಗೆ ನುಡಿದು ವಿರವರ್ಮನು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ವಂದಿಸಿ, ಎದ್ದು ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ವಿರವರ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು—“ನೃಪೋ

ತುಮನೇ, ಪತ್ತೀಸಮೇತನಾದ ನೀನು ಇತ್ತ ಬಾ, ಈ ಆಸನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸುವ ನೀನು ಬಹು ಭಾಗ್ಯವಂತನು ಕಂಡೆಯಾ! ಈಶ್ವರಾಂಶನಾದ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯವನ್ನೂ ನಾನೇನು ವರ್ಣಿಸುವೆನು? ನಿನ್ನ ಪ್ರಜಾವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೂ, ಸತ್ಯಕ್ಕೂ, ವಿನಯಕ್ಕೂ ಮೆಚ್ಚಿ ಭಗವಂತನು, ಯೇಕಚ್ಚಿತ ಬಾತ್ಮನಾದ ನನ್ನ ರೂಪವಿಂದ ನಿನಗೆ ದರ್ಶನಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು. ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯದ ಬಲವಲ್ಲದೆ ಈ ಕಪಿಂಜಲನಲ್ಲಿನು ಮಹತ್ವವಿದೆ? ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ನಡೆಯುವ ನೀನು, ನನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಅಲಂಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದೆನೆಂದು ಹೇಳುವದು ಔಪಚಾರಿಕವೇ ಸರಿ. ನಿನ್ನಂಥ ನಿಷ್ಕೃಹನನ್ನಲ್ಲದೆ, ಸಾರ್ವಭೌಮಪದವಿಯು ಮತ್ತಾರನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು? ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಪದವಿಯು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಲಿ; ನಿನ್ನ ಕೊರತೆಗಳೆಲ್ಲ ಕೂಡಿಬರಲಿ; ನೀನು ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಬಾಳಿ, ಕಡೆಗೆ ಪತ್ತಿ ಯೊಡನೆ ಶಾಶ್ವತಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದು” ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದನು. ವೀರವರ್ಮನು ಕೆಲವುದಿನ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಕಪಿಂಜಲನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಆತನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸತ್ಸಂಗತಿಯ ಮುಂದೆ ರಾಜ್ಯಸುಖವು ತುಚ್ಛವೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ಆ ವೀರವರ್ಮನು, ಕಪಿಂಜಲನನ್ನು ಅಗಲಿ ಇರದಾದನು. ಆತನು ಕಪಿಂಜಲನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಶಿಷ್ಯಸಮೇತನಾದ ಆ ಮಹಾ ಪುರುಷನನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕರೆದೊಯ್ದನು. ಸ್ವಲ್ಪದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆತನು ಭವ್ಯವೂ, ಮನೋಹರವೂ ಆದ ಒಂದು ಮಂದಿರವನ್ನು ಕಪಿಂಜಲನ ಸಲುವಾಗಿ ಅರಮನೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಬಗೆಯ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ತಾನು ಪತ್ತಿ ಯೊಡನೆ ಗುರುಸೇವಾತತ್ಪರನಾದನು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ವೀರವರ್ಮನ ಮನಸ್ಸು ಗುರುಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕ್ರಮಿಸಲು, “ನಿನ್ನ ಕೊರತೆಗಳು ಕೂಡಿಬರಲಿ” ಎಂಬ ಸದ್ಗುರುವಿನ ಆಶೀರ್ವಚನವು ಸತ್ಯವಾಗುವ ಕಾಲವು ಒದಗಿತು. ಶ್ರೀ ಗುರುಕೃಪೆಯಿಂದ ಮನಮೋಹಿನಿಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿ, ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ವೈಭವಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ, ನವಮಾಸಗಳು ತುಂಬುತ್ತಲೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಆಗ ಒರಸನಿಗಾದ ಅನಂದವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವದು ಸುಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಬಹುದಿನವೂ ಮಹಾ

ಳು-ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಹೆಣ್ಣುಬಿಡವರಿಗೆ ಗಂಡಾಗಲಿ, ಹೆಣ್ಣಾಗಲಿ ಸಂತತಿಯಾದಳೆ, ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ಬರೆದು ತಿಳಿಸಲಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಅನುಭವದಿಂದ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುವದು. ವಿವರವರ್ಣನೆ ಅಂತಃಕರಣವು ಅನಂದದಿಂದ ಉಕ್ಕಿಬರತೊಡಗಿತು. ಆತನು ತನ್ನ ಗುರುವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿ ಶತಶಃ ಆತನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು; ಯಾಚಕರಿಗೆ ದಾನಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳ ಹಣವನ್ನು ಭಂಡಾರದೊಳಗಿಂದ ಕೊಡಿಸಿದನು; ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿರುವ ಅಪರಾಧಿಗಳು ಮುಕ್ತರಾದರು; ಎಲ್ಲ ದೇವಾಲಯಗಳು ಶೃಂಗರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು; ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಜನನದ ಅನಂದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶಕವಾದ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಶಿಶುವನ್ನು ನೋಡಲು ಅತುರಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಅರಸನಿಗೆ ದಾಸಿಯರು ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಆತನು ಕನ್ಯಾರತ್ನದ ಅಪ್ರತಿಮವಾದ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾಗಿ ಅನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದನು. ಹೀಗೆ ಅನಂದಪರವಶನಾದ ಅರಸನು ಕಪಿಂಜಲಮುಷಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಪುತ್ರಿಯು ಜನಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲು, ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞನಾದ ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ಅರಸನನ್ನು ಕುರಿತು-ದೊರೆಯೇ, ನಿನಗೆ ಸಂತತಿಯಾದದ್ದು ಬಹು ಸಂತೋಷವು. ಆ ಕೂಸಿಗೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯೆಂದು ಹೆಸರನ್ನಿರು. ಸಾರ್ವಭೌಮನ ಮಗಳಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಸಾರ್ವಭೌಮನ ಹೆಂಡತಿಯೂ, ಸಾರ್ವಭೌಮನ ತಾಯಿಯೂ ಆಗುವಳು. ಆದನ್ನು ನೀನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡುವೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಸರಿ ; ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರಿಯು ಹದಿನಾರನೆಯ ವರುಷದ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿ ಬಹಳ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಳು. ನೀನು ಮಾತ್ರ ಅವಳಿಗೆ ಯಾವತ್ತು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟಿ ಮಾಡಿಸು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಒದಗುವ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ನಿಗುವದು ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಕಠಿಣವಾದಿತು.

ಮುಷಿಯ ಭವಿಷ್ಯವಚನದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಸಂಗತಿಗಿಂತ ಅನಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಗತಿಯು ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದರೂ, ಆ ಅನಿಷ್ಟಸಂಗತಿಯಿಂದ ಅರಸನ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳವಾಗಿ ನೊಂದಿತು. ಸಾಂಸಾರಿಕರು ಸದಾಸುಖವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ; ದುಃಖದ ನೆರಳಿಗೆ ಸಹ ನಿಲ್ಲಲು ಅವರು ಅಂಜುವರು; ಆದರೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಂತು ಸುಖ-ದುಃಖ

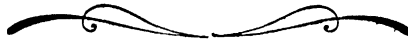
ಗಳು ಬಹುತರ ಜೋಡಾಗಿಯೆ ಬರುವವು. ಸದಾ ಸುಖಿಯಾಗಿರುವ ಸದಾ ದುಃಖಿಯಾಗಿರುವ ಸಾಂಸಾರಿಕರನ್ನು ಕಾಣುವದು ಅಸಂಭವವು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ, ಸತ್ಯಮಾಗ ಮದಿಂದವೀರವರ್ಮನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸತ್ವ ರಣಾನುವಾಗಿದ್ದರೂ ಮಗಳ ವಿವಿಧ ದುಃಖವು ಆತನನ್ನು ಆಳುಕಿಸದೆ ಬಿಡದೆ ಇಲ್ಲ. ನಿರವರ್ಮನು ತನ್ನ ಸಮಗ್ರ ಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತು—ಮಹಾತ್ಮರೆ, ಮುಸ್ಲಿಮನಲ್ಲಿ ಮಗಳ ನಿರ್ದೋಷ ದುಃಖವನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ತಡೆಯಲಿ? ಮುಂದೆ ಒದಗಬಹುದಾದ ದುಃಖದ ಸ್ಮರಣದಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಇಷ್ಟು ವ್ಯಾಕುಲವಾಗಿರಲು, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಒದಗಿದ ದುಃಖವು ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹನವಾದಿತು? ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ್ದಿರೆ ನೆಟ್ಟಗಾಗು ತಿತ್ತೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ, ಅನ್ನಲು ಋಷಿಯು—ಅರಸನೇ, ಏನು ವಿಚಿತ್ರವಿದು! ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಒಂದು ದಿನವೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಚಿಂತೆಗೆ ಅರಂಭವಾಯಿತಲ್ಲ! ಸಾಂಸಾರಿಕರ ದೃಢತನವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವದು. ಅವರು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸುಖದ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡಿ ಅವನ್ನು ಬಯಸಿ, ದುಃಖದ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡುವರು. ಹೇಗಂದರೂ, ಅವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಯಸುವರು; ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒದಗದ ಕಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಬೇನೆ—ಬೇಸರಿಕೆ, ಸಾವು—ಕಾಡುಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತರುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ತಾವರು ದುಃಖದ ಬಾಹ್ಯ ತೆರೆಯುವರು. ಆದರೆ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಗಂಭೀರ ದುಃಖವನ್ನು ಅನ್ಯರ ಸೆಳೆದೊಯ್ಯುವಾಗ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಾವು ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೆರಳುವಾಗ ಆಗುವ ದುಃಖವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತರುವುದಿಲ್ಲ. ಅರಸನೇ, ಮಹಾರವಾಡಿ ನೋಡು, ನೀನು ಮಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಎತ್ತಿಲ್ಲ—ಅಡಿಸಿಲ್ಲ, ಅಕೆಗೆ ಶುಣಿಸಿಲ್ಲ—ತಿನಿಸಿಲ್ಲ, ಅಕೆಯಿಂದ ಸುಖವಾಗಲ್ಲ—ಸಂತೋಷವಾಗಲ್ಲ; ಒಮ್ಮೆ ಮಗನೊಂದಿಗೆ ಮಗನನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡಿರುವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಅಂಥ ಶಿಕ್ಷೆಯು ನೀನಿಗೆ ಒದಗಿರುವದೆಂಬ ಬಳಿಕ ಈ ಶ್ರೀಮಾಯೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಅಗಾಧವಾದದ್ದೆ ಸರಿ.

ಅರಸೇ, ವಿಚಾರ ಮಾಡು. ಅಗುವವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಯಾರು ಸಮರ್ಥರು? ಕಾಲಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಒದಗುವ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯನು ಎದೆಗೊಟ್ಟು ನಿಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಸ್ವಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಡುವ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ತಿಳಿಯ

ದಿದ್ದರೆ ಅಪರಾಧವಾಗುವದು. ಮನುಷ್ಯನು ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಹೆದರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಅವು ನಮ್ಮ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಪ್ರೀತಿಯ ವರಿಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವರೇ ಧನ್ಯರಾಗಿರುವರು. ಪಾಂಡವರನ್ನು ನೋಡು, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊ, ಸಿರಿಯಾಳರಾಜನನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ. ಅರುದ್ಧವಾದ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಪುಟಕ್ಕೆ ಹಾಕದಿದ್ದರೆ ಅದು ಶುದ್ಧವಾಗಬಹುದೋ? ಅದರಂತೆ ಹೊಲಸಾದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂಸಾರತಾಪವೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪುಟಕ್ಕೆ ಹಾಕದಿದ್ದರೆ ಶುದ್ಧವಾಗಲಾರದು. ಅರನಾ, ಇನ್ನು ಹದಿನಾರು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಮಗಳ ವಿಯೋಗದ್ವುಂಟಾದ ಪಾಡೇನು? ಅಜನ್ಮ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ನಿನ್ನ ಶರೀರ-ಜೀವಗಳ ವಿಯೋಗವು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ದಿನ ಆಗತಕ್ಕದ್ದೇ ಎಂಬದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೋ? ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ನೀನು ವ್ಯಸನಮಾಡುತ್ತ ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗವನ್ನು ಈ ವರಿಗೆ ಯಾಕೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ? ಮುಂದೆ ಒದಗುವ ದುಃಖಕ್ಕಾಗಿ ಈಗಿನ ಸುಖಕ್ಕೆ ಎರವಾಗುವದು ಜಾಣತನವಲ್ಲ. ಸುಖದುಃಖಗಳು ಮನುಷ್ಯಾಧಿನವೇ? ಅವು ಮುಂಗಡ ಗೊತ್ತಾಗದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಮೂಢರ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆದಿವೆ. ನೀನು ಮೂಢನಾಗಬೇಡ. ಪರಿಕ್ಷಿತನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊ. ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಮರಣಕಾಲವು ಗೊತ್ತಾಗ ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ, ಜಾಗರೂಕನಾಗಿ ನೀನು ಮಗಳ ಹಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸು.

ಸದ್ಗುರುವಿನ ಈ ಉಪದೇಶದಿಂದ ವೀರವರ್ಮನ ಮನಸ್ಸು ಬಹು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಆತನು ಕಪಿಂಜಲನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಮಗಳಿಗೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯೆಂದು ಹೆಸರನ್ನಿಡುವದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದನು. ಪದ್ಮನಯನೆಯು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿದಳು. ಅವಳ ಬಾಲಕ್ರೀಡೆಗಳು ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆನಂದಗೊಳಿಸಹತ್ತಿದವು. ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಐದು ವರ್ಷದವಳಾಗಲು, ಅರಸನು ಅವಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಕಪಿಂಜಲನ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿದನು. ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾವಾರಂಗತನಾದ ಕಪಿಂಜಲನು ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಕೆಯನ್ನು ಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನಳಾಗಮಾಡಿದನು. ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಋಷಿಯ

ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ತನ್ನ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಳಾದಳು. ಅರಸನು ಅವಳಿಗೆ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸ್ವತಃ ಕಲಿಸಿದನು. ಕುದುರೆ ಹತ್ತು ವಲ್ಲಿ ಪದ್ಧತಿಯನೆಯು ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದಳು. ಆಕೆಯು ಮೊದಲೇ ಸ್ವಭಾವಸುಂದರಿಯು, ಮೇಲಾಗಿ ವಿದ್ಯಾವಿನಯಸಂಪನ್ನಳು, ಅದರಲ್ಲಿ ಯೆನೌವನೋದಯವು; ಕೇಳುವದೇನು? ಬಹು ಜನ ರಾಜಪುತ್ರರು ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆತುರಪಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಅದರೆ ವೀರವರ್ಮನು ಮಗಳ ವಿಯೋಗದಭಯದಿಂದ ಹದಿನಾರುವರ್ಷ ಮೀರುವವರೆಗೆ ಅವಳ ಲಗ್ನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ತ್ರಿ ಗುರುಪ್ರಸಾದರೂಪವಾದ ಆ ಕನ್ಯಾ ರತ್ನವು ವೀರವರ್ಮನ ಪಂಚಪ್ರಾಣವಾಗಿತ್ತು!

೨ ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ.

ವೈಭವತಿಖರ.

ಬರಬರುತ್ತ ಪದ್ಧತಿಯನೆಗೆ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷಗಳು ತುಂಬಿ ಯೌವನವು ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಆಕೆಯ ಶರೀರವು ಗೌರವರ್ಣದ್ದು, ಮೂಗು ಸರಳ, ಕಣ್ಣು ಮೊದ್ದವು. ತುಟಿಗಳು ಅಚ್ಚಗಿಂಪು, ಕುಚಗಳು ತಮ್ಮ ಸೀಮೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಅದೇ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದವು, ಟೊಂಕವು ಸಣ್ಣಾಗಿತ್ತು, ನಿತಂಬಗಳು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿದ್ದವು. ಆಕೆಯು, ತುಂಬಿದ ಮೈಕಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ, ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಹಣೆಯನ್ನಲಂಕರಿಸುವ ಉಂಗುರುಗೂದಲುಗಳಿಂದಲೂ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪದ್ಧತಿಯನೆಯ ಕಣ್ಣಿನ ನೋಟ, ಹುಬ್ಬುಗಳ ಅಪರೂಪದ ಅಲೆದಾಟ, ನಗೆಮೊಗದ ಮಾಟ, ಮಂಜುಲವಾಣಿಯ ಸವಿಯುಟವು ಎಂಥವರನ್ನಾದರೂ ಮರುಳುಮಾಡದೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆ ಸುಕುಮಾರಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಾಭರ.

ಣದ ಆಡಂಬರವು ಸೇರದು. ಆಕೆಯು ಹಳದಿಯಬಣ್ಣದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ರೇಶಿಮೆಯ ಜರದಂಚಿನ ಸೀರೆಯನ್ನು ಉಡಲಿಕ್ಕೂ, ಜರದಂಚಿನ ಕೆಂಪು ರೇಶಿಮೆಯ ಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ತೊಡಲಿಕ್ಕೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದಳು. ಎಂಥ ಶೀರೆ-ಕುಪ್ಪಸಗಳಿದ್ದರೂ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಚಲ್ಪಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಯುಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆ ಲೋಕಸುಂದರಿಯ ಮೈಮೇಲೆ ಅಲಂಕಾರಗಳು ಬಹು ವಿರಲವಾಗಿದ್ದವು. ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ವಜ್ರದ ಓಲೆ, ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ವಜ್ರದ ಮೂಗಬಟ್ಟು, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಮುತ್ತಿನ ಒಂಟಿಳಿಯ ಸರ, ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ರತ್ನದ ಕಂಕಣ, ಟೊಂಕದಲ್ಲಿ ರತ್ನಬಚಿ ತವಾದ ಪಟ್ಟಿ, ಕಾಲಲ್ಲಿ ಸರಪಳಿ ಇಷ್ಟೇ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಆಭರಣಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆಕೆಯ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ದಂಡೆಯೂ, ಚಕ್ರದುರಬಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಚಿನ್ನದ ಗುಲಾಬಿಯ ಹೂವೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಣೆಯಲ್ಲಿಯ ಸುಂದರವಾದ ತಿಲಕದಿಂದ ಆಕೆಯು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ಮೇರೆಗೆ ಪುಟಚಂಡಿನಂತ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು, ವಿದ್ಯಾವಿನಯಸಂಪನ್ನೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಾಂಗನೆಯಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿ ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರರ ಅದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿದ್ದದ್ದು ಸೋಜಿಗವಲ್ಲ! ಆಗಾಗ್ಗೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಗಂಡಸರ ಉಡಿಗೆ-ತೊಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗಿನ ಆಕೆಯ ಚಲ್ಪಿಕೆಯಂತು ಬಲು ಕೌತುಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಪಿಂಜಲನ ಭವಿಷ್ಯದ ಕಾಲಾವಧಿಯು ಒದಗಿರಲು, ವೀರವರ್ಮನು ಮಗಳ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ಬಹಳ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಕೆಗೆ ಅಂಗರಕ್ಷಕರು ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಕುದರೆ ಹತ್ತುವಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರವೀಣಳಾಗಿದ್ದಳೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆಷ್ಟೆ? ಅದರಿಂದ ಅರಸನ ನಿರ್ಧಾರದ ಅಪ್ಪಣೆಯಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಆಕೆಯು ಕುದುರೆಯ ಸನಿಯಕ್ಕೆ ಸಹ ಹೋಗುವಂತೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕೋರಿಕೆಗಳು ಪ್ರತಿಬಂಧದಿಂದ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಬಲಪಡುತ್ತವೆ ಅದರಂತೆ ವೀರವರ್ಮನ ಪ್ರತಿಬಂಧದಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಕುದುರೆ ಹತ್ತುವ ಲವಲವಿಕೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಶಾನೊಂದು ಬಗ್ಗೆ ದರೆ, ದೈವವು ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯುತ್ತದಂತೆ. ಈ ಮೇರೆಗೆ ವೀರವರ್ಮನು ಮಗಳ ವಿಯೋಗವಾಗಬಾರದೆಂದು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅತನ ಮಗಳು

“ನಿಯೋಗದ ಬಲಿಗೆ ತಾನಾಗಿ ಬೀಳಲಿಕ್ಕೆ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು! ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿರಲು, ಕಪಿಂಜಲನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದ ಮೂಲಕ ನಿಯೋಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಆ ಋಷಿವರ್ಯನಲ್ಲಿ ಅರಸನವಕ್ಷೆ ಅಲ್ಲ; ಪಟ್ಟಣದೊಳಗಿನ ಆಬಾಲವೃದ್ಧರ ಭಕ್ತಿಯೂ ನಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದು. ಈ ಲೋಕಸ್ತ್ರಿಯತೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಶ್ವಶೂನಯಾತ್ರೆಯು ರಟ್ಟವಾದದಿಂದ ಸಾಗಿದ್ದು ಅಶ್ವಯವಲ್ಲ. ಸದ್ಗುರುವಿನ ಮರಣದಿಂದ ಸಾರಸರನ ಮನಸ್ಸು ಬಿನ್ನವಾದದ್ದರಿಂದ, ಅತನು ಮಗಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮರ್ಲಕ್ಷಮಾಡಿದನು. ಈ ಮರ್ಲಕ್ಷವೇ ತಂದೆ-ಮಕ್ಕಳ ನಿರ್ಮೋಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಯಿತು.

ಕಪಿಂಜಲನ ಶ್ವಶೂನಯಾತ್ರೆಯ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕಾಗಿ ಅರಸನ ತೀಕ್ಷ್ಣವೇಗವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪಟ್ಟದ ಕುದುರೆಯು ರಂಗರಸಲ್ಲಟ್ಟಿದ್ದು. ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಅದನ್ನು ಹತ್ತುವ ಆತುರತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲು, ಅರಸನು ಪ್ರವಾದದಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಒಡಂಬಟ್ಟನು. ಆಗ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಅನಂದವು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸದಾಯಿತು. ಆಕೆಯು ರೂರಸರವಾರಿಗೆ ಒಪ್ಪುವಂಥ ಪೂಷಾಕನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಳು. ಬಿಡ್ಡನು ಆಕೆಯು ಟೊಂಕದಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದು. ಬಿಲ್ಲು-ಬತ್ತ, ಇಕ್ಕೆಗಳು ಆಕೆಯ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಉತ್ತಮವಿರುವ ಪ್ರವಾದವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳು ಕೌತುಕದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ಆಕೆಯು ಠಿವಿಯಿಂದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿದಳು. ಅಶ್ವಾರೋಹಣದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯು ಗಟ್ಟಿಗತನವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲವರಾದ್ದರಿಂದ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಅಂಜಿಕೆಯೂ ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಅಂಗರಕ್ಷಕರು ಕುದುರೆಯನ್ನೊರಿಸುತ್ತಾಗಟ್ಟು ಆಕೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮರಣದಿಗೆಯು ಉತ್ತಮವೆಂದು ಸಾಗಿತ್ತು. “ಬಲಿವಿಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆವಿದ್ದು ಬಡೆಯಿತೆಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯು ಮುಳ್ಳಲ್ಲ. ಪಟ್ಟದ ಕುದುರೆಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ತಾಸು ಬಲ್ಲವಳೆಂದು, ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಅಭಿಮಾನಪಡುತ್ತಿದ್ದಳು; ಆದರೆ “ಮೆಗಸರ ನೆಲೆ. ಕುದುರೆಯನೆಲೆ, ಘೋರನ ನೆಲೆ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ”ದು ಅನುಭವಕರು ಹೇಳುವರು. ಮೂವರು ನಿಜವೋ ದೇವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು! ಈಗಂತು ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಕುದು

ರಿಯನ್ನು ಒಂದುಸಾರಿ ಚಬಕದಿಂದ ಹೊಡೆದದ್ದೇ ತಪ್ಪು, ಅದು ಭಯಂಕರವಾದ ವೆಗದಿಂದ ಓಡತೊಡಗಿತು. ಕುದುರೆಯ ವೇಗಾತಿಶಯಕ್ಕೆ ಜನಸಮೂಹವು ಚದುರಿತು; ಮರಣಗಿಳಿಯು ಹಿಂದಾಯಿತು; ಅಂಗರಕ್ಷಕರು ಹಿಂದೆ ಉಳಿದರು. ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಕುದುರೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಅದು ಆಕೆಯ ಅಂಕಿತಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ತಡೆತಡೆದಂತೆ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ವೇಗದಿಂದ ಓಡತೊಡಗಿತು. ಹೀಗೆ ತಾಸುಹೊತ್ತು ಏರಿದಾಗಿನಿಂದ ಓಡಹತ್ತಿದ ಕುದುರೆಯು, ಒಂಬತ್ತು ತಾಸಿನವರೆಗೆ ಓಡಿ ಓಡಿ, ಒಂದು ಅರಣ್ಯಮಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ದಣಿದು ಕಳವಳಗೊಂಡು, ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಪದ್ಮನಯನೆಯೂ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲೆ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಡಿದು ಬಿದ್ದಳು.

ಕುದುರೆಯ ಪ್ರಚಂಡವಾದ ವೇಗದಮೂಲಕವಾಗಿ ಹೊಹಾರಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿದ್ದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು, ಕುದುರೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಬಹಳ ಗಾಸಿಯಾದಳು. ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ಆ ಕೋಮಲೆಯ ಇಹಲೋಕದ ಯಾತ್ರೆಯು ಮುಗಿದು ಹೋಗತಕ್ಕದ್ದಿತ್ತು; ಆದರೆ ಆ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲ ಆಕೆಯು ಇನ್ನೂ ಬಗೆಬಗೆಯ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಸಹ್ಯವೇದನೆಯಿಂದ ಆಕೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಮಾತ್ರ ತಪ್ಪಿತು. ಆ ಅನಾಥಳು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದ ತಂಗಾಳಿಯಿಂದ ಕೆಲಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ ತಾನಾಗಿ ಎಚ್ಚತ್ತು, ಬೆದರಿದ ಚಿಗರೆಯಂತೆ ತನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕೂ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿ ನೋಡಿದಳು. ಮರಣಹೊಂದಿದ ಕುದುರೆಯೂ, ಭಯಂಕರವಾದ ಅರಣ್ಯವೂ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳಲು, ಭಯ-ಕೋರಕಗಳಿಂದ ಮೂರ್ಛೆಯು ಪುನಃ ಅವಳನ್ನು ಆವರಿಸಿತು. ಕೆಲಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಮತ್ತೆ ಎಚ್ಚತ್ತು ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು, ಭಯದಿಂದ ಆಕೆಯ ಮೈ ನಡಗಹತ್ತಿತು; ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ಸ್ಮರಣವಾದಕೂಡಲೆ ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣೀರುಗಳು ಬಳಬಳ ಉದುರಿದವು! ಅಹಾ! ದೈವದ ಏನು ವಿಚಿತ್ರಲೀಲೆಯಿದು! ಸುಖಸಂಪದಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಲಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಾರ್ವಭೌಮನ ಮಗಳು, ನಾಲ್ಕಿಂಟು ತಾಸುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಾಶ್ರಿತಳಾಗಿ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದು ಅಶ್ವಯಾವಲ್ಲವೆ? ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಅಪ್ರಬುದ್ಧಳಂತೆ ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಿಂದ ಅಳುತ್ತ ಗದ್ದದ

ಕಂಠಿಯಾಗಿ—ಅಯ್ಯೋ, ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಬೇಕೆಂಬ ನನ್ನ ಲವಲವಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮವು ಹೀಗಾಯಿತೇ? ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಂದು ತಿಳಿದು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅರಸನ ಮೋರಿಯು, ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಇನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಿದ್ದಿತು! ನಾನು ಯಾವಕಡೆಗೆ ಹೋಗಲಿ, ಯಾರನ್ನು ಹೊಂದಲಿ? ನನ್ನನ್ನು ಈ ಸಂಕಟದೊಳಗಿಂದ ಯಾರು ಪಾರುಮಾಡಿಯಾರು? ಅಪ್ಪಾ, ನನ್ನಿಂದ ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪಾಯಿತು, ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಕೊಂಡು ಹೋಗು, ನನಗೆ ಬಹಳ ಹೆದರಿಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಪ್ಪಾ, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಳಾಪಿಸುತ್ತಿರುವೆಯೋ ತಿಳಿಯದು. ಈ ದುರ್ವೈವಿಯಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದುಃಖವಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವೇ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲ! (ನುಮ್ಮನಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಒರೆಸುತ್ತ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ) ಛ, ನಾನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿದ್ದೆನ. ಇಲ್ಲ ಎದ್ದರೆ, ಇಂದು ಮುಂಜಾನೆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖದಿಂದಿದ್ದ ನಾನು, ಇಂಥ ಘೋರಾರಣ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿ ಕಷ್ಟಪಡುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಅಯ್ಯೋ! ಕನಸು ಹೇಗೆ ಆದಿತು, ಇದು ನಮ್ಮ ತಿಕ್ಷ್ಣವೆಂಬ ಪಟ್ಟದ ಕುದುರೆಯು, ಅದರಿ ಮೇಲಿಂದ ಬಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಮೈಯೆಲ್ಲವು ಲಿಳಿಲಿಕ್ಕಿಯಾಗಿದೆ, ನನ್ನ ತುಡಿಗೆ-ತೊಡಿಗೆಗಳು ರಕ್ತಮಯವಾಗಿವೆ, ಧನುಸ್ಸು ಅಲ್ಲ ಸಿಡಿದು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಅಲ್ಲ, ಇದು ಕನಸಲ್ಲ. ನಾನು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವೆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದೆನೆ. ಇನ್ನೆಲ್ಲೆಯ ತಂದೆಯು, ಇನ್ನೆಲ್ಲೆಯ ತಾಯಿಯು, ಇನ್ನೆಲ್ಲೆಯ ಅಪ್ಪಾಪ್ಪರು! ಪರಮೇಶ್ವರಾ, ದಿನಬಂಧೋ, ಅನಾಥರಕ್ಷಕಾ, ಇಂಥ ದುರ್ಘಟೆ ಪುನಃಗವನ್ನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಯಾಕೆ ತಂದೆ? ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವಾದರೂ ಯಾವದು?

ಈ ಪುಕಾರ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಹಲಬಿ, ಹಂಬಲಿಸಿ, ಚೀರಿ, ಹಣೆಯವು ಕಿಸಿ, ಎದೆಬಡಕೊಂಡು, ದುಃಖಿಸಿ ಹಣ್ಣಾದಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ -ನನ್ನ ಈ ಅರಣ್ಯರೋದನವನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಬೇಕು? ನಿರಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ಗಂಟಲು ಹರಿಯುತ್ತದೆ; ಹೇಗೂ ನಾನು ಇಂದು ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಎರವಾಗುವದು ನಿಶ್ಚಯವು. ನೀರು ಕುಡಿದಾದರೂ ಸಾಯುವೆನು, ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಮೌಲಕ್ಕೆಳಲು, ಕಸು ನುಗ್ಗಿಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯದೃಶ್ಯವಂತಾಗಿ ಪುನಃ ಅಕೇಯ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೂಳಿತಳು. ಆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಿಡಗಳು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆದದ್ದರಿಂದ ಸೂರ್ಯಪು

ಕಾಶಕ್ಕೆ ಆಸ್ತದವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕಾಡುಮೃಗಗಳ ಕಾಲತುಳಿತದ ಸಪ್ತಳವೂ, ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹದ ಭೋರೆಯ ಸಪ್ತಳವೂ, ಮರಗಳ ತಿಕ್ಕಾಟದಿಂದಂಟಾದ “ ಜರ್ ” “ ಟ್ಟಿ ” ಎಂಬ ಸಪ್ತಳವೂ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದವು. ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಸಾವರಿ ಸಿಕ್ಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲನೆ ಎದ್ದು ನೀರಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡಲು, ಕಾಲುಂಬ ಮುಳ್ಳುಗಳು ನಟ್ಟವು. ಆ ಮುಳ್ಳುಗಳ ಬಾಧೆಯಿಂದ ವಿಲಿವಿಯಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಸಿಬಿದ್ದು, ಅತುರದೊಡನೆ ನಟ್ಟ ಮುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲು, ಗಾಯಗಳಿಂದ ರಕ್ತವು ಸೋರಹತ್ತಿತು. ನೆಲದಮೇಲೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಆನುಭವವಿಲ್ಲದ ಆ ಸುಕುಮಾರಿಯು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದುಃಖವು ಪುಟೆದಿದ್ದು ಸಿಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆ ಹೊರಬಿದ್ದಿತು. ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ನೀರುಗಳು ಬಂದುರವತ್ತಿದವು. ಆಕೆಯು ಬುಡಗುಟ್ಟಿ ನೆಲದಮೇಲೆ ಉರುಳಾಡಹತ್ತಿದಳು, ಸಂತಾಪದಿಂದ ಕೈಯನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಶಹತ್ತಿದಳು; ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ವ್ಯರ್ಥ. ನಿರಾಶೆಯ ಹೊರತು ಮತ್ತೊಂದು ಫಲವೇ ಆಕೆಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತಂಗತನಾದದ್ದರಿಂದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯು ಮುಸುಕಲು, ಆಕೆಯು ಅಲೆಮೊರೆದು ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶನಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಂತೆ ಒಂದು ಸ್ವಳವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಳು.

ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅರಣ್ಯವು ಆಕೆಯ ತಂದೆಯ ರಾಜ್ಯದೊಳಗಿನದೇ ಇತ್ತು. ಕನೋಜಪಟ್ಟಣವು ಅಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಸಾಲ್ವತ್ತು ಹರವಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಇತ್ತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈಗಿನಂತೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಜೈಲುಪ್ರದೇಶಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ಒಬ್ಬ ಅರಸನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಅರಣ್ಯಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವಲ್ಲದೆ, ಅರಸರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮೊಡ್ಡ ಮೊಡ್ಡ ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಡಿದುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಪರಕತ್ರಗಳ ಅಭಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಂಥವಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವರ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಅಂಗರಕ್ಷಕರು ಆಕೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ್ದರೆ, ಆಕೆಯ ಸಂಕಟದ ನಿವಾರಣವು ಸುಲಭವಾಗಿ ಆಗುವಂತೆ ಇತ್ತು; ಆದರೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹಾಗೆ ಅಗಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಪಟ್ಟದ ಕುದುರೆಯ ತೀಕ್ಷ್ಣವೇಗವನ್ನು ಅಂಗರಕ್ಷಕರ ಕುದುರೆಗಳು ಸರಿಗಟ್ಟಲಾರದೆ ಹಿಂದಾ

ದವು. ನೋಡನೋಡುತ್ತ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಅಂಗರಕ್ಷಕರಿಗೆ ಕಾಣದಾದಳು. ಕಡೆಗೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯಿರುವದೊತ್ತಟ್ಟಿಗೆ, ಅಂಗರಕ್ಷಕರು ಹುಡುಕುವದೊತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಆಗಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುಜನರು ವೀರವರ್ಮನಿಗೆ ಮೋರೆ ತೋರಿಸಲಾರದೆ ದಿಸೆಗೆಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು! ಪ್ರಾರಬ್ಧಭೋಗವನ್ನು ಯಾರು ತಪ್ಪಿಸುವರು?

ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ, ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಧ್ವಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಕಲ್ಪನಾತರಂಗಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು. ತಾನು ಹಾವು-ಚೀಳುಗಳ ಕಡತದಿಂದ ಜೀವಬಿಡುವೆನೋ, ಕ್ರೂರ ಮೃಗಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುವೆನೋ, ಕಳ್ಳ-ಕಾಕರ ದುರಾಲೆಯ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳುವೆನೋ, ಪರರಾಜರ ಎಳತಕ್ಕ ಸಿಗುವೆನೋ, ಭೂತ-ಪಿಶಾಚಗಳ ಬಾಧೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವೆನೋ! ದೇವರೇ, ನನ್ನ ಗತಿಯು ಏನಾಗುವದೋ, ಎಂದು ಆಕೆಯು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಾಕ್ಷಸರ ಭಯಂಕರವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಕೆಯು ಪುರಾಣಾಂತರಗಳಲ್ಲ ಕೇಳಿದ್ದಳು-ಓದಿದ್ದಳು. ಆ ಕೃತಿಗಳಂತು ನಮ್ಮ ಸುಕೋಮಲ ಹೃದಯದ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಿಸಿದವು. ರಾಕ್ಷಸರ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದ ಬಲ-ವೈಭವಗಳು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಕುಗ್ಗಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಮಾಯಾ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಮಾತ್ರ ಕುಗ್ಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಕ್ರೂರ ರಾಕ್ಷಸರ ಜಾಫೆಯು ಎಲ್ಲಿ ತಟ್ಟುವದೋ, ಎಂದು ಆ ಅಬಲೆಯು ಚಿಂತಿಸಿದ್ದು ಅಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿಗೆ, ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಕೋಮಲ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಭಯ-ರೋಷಗಳ ಘರ್ಷಣವಾಗುವಾಗ, ಆಕೆಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವ್ಯಥೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಕೆಯು ದುಃಖವೆಗವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುವಳು, ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಕಲ್ಲುಮಾಡುವಾಗ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣು ಒರಸಿಕೊಂಡು ಜಗತ್ತನ್ನೇ ತ್ಯಜಿಸುವಳು; ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ಹಾಗು ಬಂಧು-ಮಿತ್ರರ ಸ್ಮರಣವಾಗಿ ಮೋಹವು ಒತ್ತರಿಸಲು, ಹುಡುಗರಂತೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದೊಡ್ಡ ದನಿತಿಗೆದುವಳು; ಜಗತ್ತು ಅಶಾಶ್ವತವೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯಲು, ತತ್ಪಜ್ಞಾನಿಗಳಂತೆ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಗಂಭೀರಗೃಹ್ಣಿತಿಯನ್ನು ತಾಳುವಳು. ಹೀಗೆ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ಜಗ್ಗಾಟದಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಗಾಸಿಯಾ

ಗುತ್ತಿರಲು, ಕುದುರೆಯ ಕೊಳಗಗಳ ಅಸ್ಪೃಷ್ಠವಾದ ಸಪ್ಪಳವು ಆಕೆಗೆ ಕೇಳಿಸತೊಡಗಿತು!

ಹೀಗೆ ಅಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಕೇಳತೊಡಗಿದ ಕುದುರೆಯ ಖುರಗಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದ, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿನ ಕಲ್ಪನೆಗಳೆಲ್ಲ ಅಳಿದುಹೋಗಿ, ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ಏಕಾಗ್ರವಾಯಿತು. ಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಬರುವದಿಕ್ಕಿಗೇ ಆಕೆಯು ಮೋರೆಯಾದ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಸಪ್ಪಳವನ್ನು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳತೊಡಗಿದಳು. ಬರಬರುತ್ತ ಸಪ್ಪಳವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿಸಹತ್ತಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಾರೂಢನಾದ ಸರದಾರನೊಬ್ಬನು, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಎಷ್ಟು ದಿಟ್ಟತನವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡರೂ, ಆಕೆಯ ಹೃದಯವು ಭಯದಿಂದ ತಲ್ಲಣಿಸದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯು ಮುಖವೆತ್ತಿ ಆ ಸರದಾರನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ಅಸ್ಪೃಷ್ಠವಾಯಿತು. ಬಂದವನು ಯಾವನಿರುವನೋ, ಇನ್ನು ಏನು ಅನರ್ಥವು ಒದಗುವದೋ, ಎಂಬ ವಿಚಾರವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಕೂಡಲೆ, ಆಕೆಯ ಭಯವು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಅಷ್ಟಮಿಯ ಚಂದ್ರನು ಉದಯವಾಗಿ, ಅದೇ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏರಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಬೆಳದಿಂಗಳು ಅಸ್ಪೃಷ್ಠವಾಗಿ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ಈ ಬೆಳದಿಂಗಳೂ ಪದ್ಮನಯನೆಗೆ ಅನಂದಕರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದ ಆಕೆಗೆ, ಆ ಸರದಾರನು ಯಮಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ತೋರಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನ ಸ್ಪಷ್ಟವರ್ಣಕ್ಕಾಗಿ ಬೆದರಿ, ಆ ಭೀರುವು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಳು. ಆಗ ಆ ಸರದಾರನು ಕುದುರೆಯಿಂದ ಇಳಿದು—ರಾಜಪುತ್ರೀ, ಪದ್ಮನಯನೇ, ಏನು ದುರ್ಧರ ಪ್ರಸಂಗವಿದು! ನಾನು ಹಲವು ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇರದಿದ್ದರೆ, ನಿನ್ನ ಗತಿಯು ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ತಿಳಿಯದು. ಆಗುವದೇನು? ನೀನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಆಡವಿಯ ಪಾಲಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಿನ್ನ ಅಂಗರಕ್ಷಕರೆಲ್ಲ ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಲಾರದೆ ಎತ್ತಿತ್ತೋ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು; ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಹಿತ ಚಿಂತನವೇ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುವ, ಈ ಧನಮಲ್ಲನು ಸಾಹಸಪಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಸಂರಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನು ಬೆದರಬೇಡ. ಶಂಕಿಸದೆ

ಮುಖವೆತ್ತಿ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮಾಧಾನಪಡು, ನನ್ನನ್ನೂ ಸಮಾಧಾನ ಪಡು.

ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಪದ್ಮನಯನೆಗೆ ಅಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನವಾಗದಿದ್ದರೂ, ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವವನಿಗೆ ಮುಳ್ಳಕಂಟಿಯೂ ಆಧಾರವಾಗಿ ತೋರಿ ಅವನು ಸಮಾಧಾನಪಡುವಂತೆ, ಆಕೆಯು ಧನಮಲ್ಲನ ಆಗಮನದಿಂದ ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟಳು. ಆ ಮರ್ಯಾದಶೀಲಳು ಮುಖವೆತ್ತಿ ಧನಮಲ್ಲನನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ—ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಧನಮಲ್ಲ ಸರದಾರನೇ, ನನ್ನ ಸಂಕಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಬಂದು ಒದಗಿದ್ದರಿಂದ, ನೀನು ಇಂದಿನಿಂದ ನನ್ನ ಆದರಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರನಾಗಿರುತ್ತೀ. ನೀನು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ನಾನು ನಿರ್ಜಯವಾಗಿ ಅಡವಿಯ ಪಾಲಾಗುತ್ತಿದ್ದೆನು. ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಹಳವಾಯಿತು. ನಾನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ನಿಜವು. ಅದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯದೆ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ನಿನ್ನ ಅಮರ್ಯಾದೆಯ ನಡತೆಗಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ಅನಾಥಳಾದ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವದಕ್ಕೆ ನೀನು ದೇವರಂತೆ ಈಗ ಬಂದಿರುತ್ತೀ. ಅಪ್ಪಾ, ನಿನ್ನ ಆಯುಷ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಲಿ; ದೇವರು ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡಲಿ. ಅನಾಥಿಯಾದ ಈ ಅಬಲೆಯನ್ನು ಆಕೆಯ ತಂದೆಯಬಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಪುಣ್ಯಕಟ್ಟಿಕೊಂ. ನನ್ನ ವಿಷಯದ ದುರಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನನ್ನನ್ನು ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸು. ನೀನು ಬೇಡಿದ ಅಧಿಕಾರ-ವೈಭವಗಳನ್ನು ನನ್ನ ತಂದೆಯು ನಿನಗೆ ಕೊಡುವನು; ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಹೇಳಿ ಕೊಡಿಸುವೆನು.

ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಧನಮಲ್ಲನು ಅಚ್ಚಹಾಸದಿಂದ ನಗಹತ್ತಿದನು. ಧನಮಲ್ಲನು ಬಹು ಉಗ್ರಸ್ವರೂಪಿಯು. ಅವನ ಮೈಬಣ್ಣ ಅಚ್ಚಕಪ್ಪು, ಮೂಗು ಗಡುತರ, ಕಣ್ಣು ತೇಜಃಪುಂಜವಾದವುಗಳು, ನಿಲು ವಿಕೆ ಎತ್ತರ, ಮೈಕಟ್ಟು ಕಸುವಿನದು—ಸ್ಥೂಲ, ತಲೆ ದೊಡ್ಡದು, ತಲೆಗೂದಲು ಗಳು ಬಹು ಉದ್ದ. ಅವನು ದೊಡ್ಡ ರುಮಾಲದ ಹಾಗೆ ಏನೋ ಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೈಯಲ್ಲ ಬಿಗಿಯಾದ ಅಂಗಿಯನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅವನ ಸೈಲಾದ ಚಣ್ಣವು ಅವನ ಉಗ್ರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನಟೊಂಕದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಖಡ್ಗವೂ,

ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ ಡಾಲು-ಬಿಲ್ಲು-ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳೂ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಭಾಲೆಯೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದವು-
 ಒಟ್ಟಿಗೆ ಧನಮಲ್ಲನು ಶೂರನೂ, ಉಗ್ರನೂ, ತಾಮಸಸ್ವಭಾವದವನೂ ಆಗಿ-
 ದನು. ಆತನು ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು-ಎಲೈ ಭುವನಸುಂದರಿಯೇ,
 ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಒಬ್ಬ ಬಹು ಶೂರಸರದಾರನೆಂದೂ, ನೀನು ತಿರಸ್ಕ-
 ರಣಿಯನಾದ ನರಾಧಮನೆಂದೂ ತಿಳಿದಿರುತ್ತೀರಿ. ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ತಿಳುವಳಿಕೆ
 ಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ. ನಾನು ಯಾರೆಂಬದನ್ನೂ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿ-
 ನಲ್ಲಿ ಏನಿರುತ್ತದೆಂಬದನ್ನೂ ಈಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ನಾನು
 ದೈತ್ಯರಾಜನಾದ ಮೇಘನಾದನು. ಸಿಂಹಲದ್ವೀಪವು ನನ್ನ ರಾಜ್ಯವು; ಓಣಿ
 ತಪುರವೇ ನನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯು. ಈ ಭರತಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಹಲವು
 ಗುಪ್ತವಾದ ವಿಂಶತಿಸ್ಥಾನಗಳಿರುತ್ತವೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಬಲವುಂಟು,
 ಅಭೇದ್ಯವಾದ ಹಡಗುಸಡೆಯುಂಟು, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ವಿದ್ವರ್ಯವುಂಟು. ಹೀಗೆ
 ಪರಮ ವೈಭವಶಾಲಿಯಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ರೂಪಾತಿಶಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ನಿನ್ನ
 ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಸರದಾರನಾಗಿ ದುಡಿದೆನು; ನಿನ್ನ
 ಹಲವು ಕಠಿಣೋಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿದೆನು. ಮನಮೋಹಿನಿ, ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಮೋ-
 ಪಾತಿಶಯದಿಂದ ನಾನು ಮರ್ಯಾದೆಬಿಟ್ಟು ಮಾತಾಡಿದ್ದನ್ನು, ನೀನು ನನ್ನ ಅನು-
 ಗ್ರಹವೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅಪರಾಧವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದೆಯಲ್ಲ! ನನ್ನ
 ರಾಣಿವಾಸದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಸುಂದರಸ್ತ್ರೀಯರು, ನನ್ನ ಬರವನ್ನು ಎದರುನೋಡು-
 ತ್ತಿರುವರು. ಜನವಾರ್ತೆಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದ ನಿನ್ನ ರೂಪ-ಲಾವಣ್ಯಗಳೂ,
 ವಿನಯಾದಿಗುಣಗಳೂ, ವಿದ್ಯೆಯೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಈ
 ಮೇಘನಾದನು, ರಾವಣಾರ್ತರನಂತೆ ಸ್ತ್ರೀವಾಸ್ಯವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತಾಳಿ, ಕೈಕಟ್ಟಿ
 ಕೊಂಡು ನಿಂತಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಭಾವಿಸು. ಮೋಹನಾಂಗಿಯೇ, ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿನ
 ವಿಕಲ್ಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಈ ದಾಸನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಋಣಿಯಾಗಮಾಡು.
 ನೀನು ಅರ್ಥಾಂಗಿಯಾಗುವದಕ್ಕಿಂತ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಯಾವ ಸುಖಸಾಧನವೂ ಸಾಧಿಸ-
 ತಕ್ಕದ್ದಾಗಿ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಉಳಿದಿರುವದಿಲ್ಲ! ನೀನು ನನ್ನ ವೈಭವ-ಶಿಖರವಾ-
 ಗಿರುತ್ತೀ!!

೩ ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ .

ಕಾಲ್ಪನಿಕ--ಸುಖ.

ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ರಾಕ್ಷಸನ ಈಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ವಿಚಾರಮಾಡಿದಳೆನಂದರೆ—ನಾನು ಈಗ್ಗೆ ಒಣಚಂಡಿತನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಈ ದುಷ್ಟನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡದೆ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. ಈಗ್ಗೆ ನನ್ನ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ನಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. “ವಿಸದಿ ಧೈರ್ಯಂ,, ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ ವಿಷ್ಣುತ್ವನ್ನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ನಿಗಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಎದೆಗುಂದಿ ವಿಚಾರಗೊಡುವದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿರುವದು ನಿಜವು. ಆದರೂ ಕಾಲಗತಿಯು ಒಂದೆ ಸವನೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ತೀರ ಕೆಳಗೆ ಹೋದ ಚಕ್ರದ ಭಾಗವು, ಕಾಲಗತಿಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರಲೇಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ದುಃಖಮಗ್ನಳಾದ ನಾನು, ಕಾಲಾಂತರದಿಂದ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದೇನು. ಕತ್ತಲೆಯ ಮುಂದೆ ಬೆಳಕು ಇರುವಂತೆ ದುಃಖದ ಮುಂದೆ ಸುಖವು ಇರುವದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಿಗಲಾರದ ಕಠಿಣ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಒದಗಿದರೆ, ನನ್ನ ಜೀವವು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಕಪಿಂಜಲ ಗುರುಗಳು, ನಾನು ಸಾರ್ವಭೌಮನ ಹೆಂಡತಿಯೂ, ಸಾರ್ವಭೌಮನ ತಾಯಿಯೂ ಆಗುವೆನೆಂದು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿರುವರು. ಅಂದಬಳಿಕ ಅವರ ಭವಿಷ್ಯ ಕಥನದಂತೆ, ಈಗ ನನಗೆ ಒದಗಿದ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಯಾಕೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಡಬೇಕು? ಆಗುವದು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಆಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ; ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ—ಹೀಗಾಗಲಿಲ್ಲ, ಹೀಗಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು—ಹಾಗಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಏನುಮಾಡಲಿ—ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಿ, ಎಂಬ ಚೂಪಾದ ಮುಳ್ಳುಗಳಿಂದ ವೃಥಾವಾಗಿ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಚುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ರಾವಣನಂಥ ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯನ್ನು ಮಣ್ಣುಗೂಡಿಸಿ, ಸೀತಾದೇವಿಯು ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಸಾರಾಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲವೇನು? ದಮಯಂತಿಯು ದುಷ್ಟ ಕಿರಾತನನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಮಾಡಿ,

ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಕಾದುಕೊಂಡು ಪತಿಯನ್ನು ಕೂಡಲಿಲ್ಲವೇನು? ದುರ್ಧರ ಸಂಕಟಗಳೊಡಗಿದಾಗಲೂ, ತಮ್ಮ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಂದು ತಿಳಿದು, ಕಾಪಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಸತಿಯರ ಕೀರ್ತಿಯು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈಪ್ರಾಂತಿನವರೆಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವದು. ಈಗ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಸಡೆಯುವದರಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಯವುಂಟು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಬಾರದಂತೆ, ಇಲ್ಲದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗದೆ, ಪ್ರೀತಿ ತೋರಿಸಿ ಬೆಂಗಳೆ ಆತನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವದರಲ್ಲಿ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಚಾತುರ್ಯವಿರುವದು. ಅಬಲೆಯಾಗಿದ್ದ ನಾನು ಸಬಲೆಯಾಗುವೆನು. ಇನ್ನು ಹೆದರು ಪದೇಕೆ? ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದ ಸುಖಾನುಭವದಿಂದ ಕೋಮಲವಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ, ಕೆಲವು ತಾಸುಗಳ ದುರ್ಧರವಾದ ದುಃಖಾನುಭವದಿಂದ ದಡ್ಡು ಬಿದ್ದು, ಅದು ಯಾತಕ್ಕೂ ಹಣೆಯದಂತಾಗಿದೆ! ಆ ದಡ್ಡಿನಿಂದಲೇ ನಾನು ಈಗ ನಿರ್ಭಯಳಾಗಿದ್ದೇನೆ! ಸಂಕಟಪರಂಪರೆಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ವೃತ್ತಿಯ ಸುಧಾರಣೆಯು, ಬಹುಬೇಗ ಆಗುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ಇಂದು ನಾನು ಮನಗಂಡೆನು! ಅದರಿಂದಲೇ ಸತ್ತು ರುಷರು, ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಈಶ್ವರಿಪ್ರಸಾದಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು!!

ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಗಂಭೀರವಿಚಾರದಿಂದ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ತಾಳಿ, ಮೆಘನಾದನನ್ನು ಕುರಿತು—ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯೇ, ವಿಚಾರಮಗ್ನನಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಹಂಗು ಇಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತು, ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪರಾಧಿಯಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷಮಿಸು. ವಿಚಾರಾಂತದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮರಾಸಪರಾಧಿಯೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯು, ನಿನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡರೆ, ನಿನ್ನ ಶೌರ್ಯಾಶ್ರಯದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಆಗುವಂತೆ ಇರುವದು. ರಾಜಾಧಿರಾಜನಾದ ನೀನು, ಸರದಾರನಾಗಿ ಬಂದು ನನ್ನಿಂದಾದ ಅಪಮಾನವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡದೆ, ಪರಿಪರಿಯ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ನನ್ನ ಸಂಕಟವಿವಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬದಗಿ, ವಿನಯವನ್ನೇ ಪ್ರಕಟಿಸುವದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ನಿನ್ನ ಜನ್ಮವೂ,

ನನ್ನ ಮೇಲಿರುವ ನಿನ್ನ ಅನಿರ್ವಾಚ್ಯವಾದ ಪ್ರೇಮವೂ ಸಹಜವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ನವನಧುವಿಗೆ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನು ಬೇಕಾಗಿರುವದು? ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸದ್ಗುಣಗಳಿರುವವು, ಶೌರ್ಯವಿರುವದು, ಐಶ್ವರ್ಯವಿರುವದು, ವೈಭವವಿರುವದು! ನಾನು ಹೇಗೂ ಅವಿವಾಹಿತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ; ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಶುದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ನಿನ್ನ ವಿಷಯದ ಪವಿತ್ರಪ್ರೇಮವೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಆಯಾಸದಿಂದಲೇ ಆಗಲೊಲ್ಲದೇಕೆ, ಏಕಾಂತಸ್ಥಳವು ತಾನಾಗಿ ಒದಗಿರುವದು. ಪ್ರಮದೆಯರಿಗೆ ನಿನ್ನಂಥ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಪತಿಯ ಹೊರತು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಪ್ತರು ಯಾರಿರುವರು? ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಭರತಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಮಾಪದ ನಿನ್ನ ಗುಪ್ತವಿಹಾರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಬೇಕು, ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ಆಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯು ಭುರುಗುಟ್ಟುವದು ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳಲು, ಆಕೆಯು ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು. ತೀಕ್ಷ್ಣವೇಗವು ಎದ್ದು ನಿಂತು, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಬಾಲಕೊಡವಿ ತಲೆಬಾಗಿಸುತ್ತ, ಮುಂಗಾಲು ಕೆದರಿ ಭುರುಗುಟ್ಟುತ್ತ ತನ್ನ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಪದ್ಮನಯನೆಗೆ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಯೋಗ್ಯಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವೇಗವು ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆಕೆಗೆ ಆನಂದವೂ ಆಯಿತು. ತೀಕ್ಷ್ಣವೇಗವು ಮರಣಹೊಂದಿರದೆ ಮಾರ್ಗಾಯಾದಿಂದ ಮೈಮರೆತು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಆ ಆರಣ್ಯದ ಸಂಜೆಯ ತಂಗಳಾಯಿಂದ ಅದ್ದು ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು, ಸಮಾಪದ ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ ನೀರುಕುಡಿದು, ಹುಲ್ಲು ಮೇದು ಹುರುಪುಗೊಂಡಿತ್ತು. ದುಃಖಮಗ್ನಳಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಗೆ, ಈ ಯಾವ ಸಂಗತಿಯೂ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಪಟ್ಟದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆಕೆಗೆ ಬಹು ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು.

ಮೇಘನಾದನು ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ರೂಪಕ್ಕೂ, ಸವಿನಾತಿಗೂ, ಗಾಂಭೀರ್ಯಕ್ಕೂ ಮರುಳಾಗಿ—ಸುಂದರೀ, ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಗೆ ನಾನು ಹೊರಗಾದವನಲ್ಲ. ಬಾ, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಈ ನನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಏರಿ ವಿಹಾರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ. ಕಡೆಯತನಕ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಈ ದೇಹವನ್ನು ಸಮಿಸುವೆನು. ನನ್ನ ರಾಣೀವಾಸದೊಳಗಿನ ಪ್ರಮದೆಯರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ದಾಸಿಯರಾಗುವರು.

ನನ್ನ ಪಟ್ಟದ ಮಹಿಷಿಯಾದ ನಿನಗೆ, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಐಶ್ವರ್ಯಾಧಿಕಾರಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವು ಇಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಜನ್ಮವು ಸಫಲವಾಯಿತು. ನಿನ್ನ ಅಂಗ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ನನಗೆ ಸ್ವರ್ಗಸುಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದರಿಂದ, ಈ ಭೂಲೋಕವೇ ಸ್ವರ್ಗವೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುವೆನು. ಅನ್ನಲು, ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಆ ಕಾಮುಕನ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ—ರಾಜಾಧಿರಾಜನೇ, ಬಹು ಯೋಗ್ಯಮಾತಾದಿದೆ. ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಗೆ ನಾನು ಹೊರಗಾದವೆಲ್ಲ; ಆದರೆ ನಾನೊಂದು ಮಾತಿಗಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಸುಖವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವದರಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಆನಂದವು, ಅನುಭವಿಸುವದರಲ್ಲಿರುವದಿಲ್ಲೆಂದು ನಿನ್ನಂಥ ಪ್ರಾಜ್ಞನಿಗೆ ನಾನು ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಅತ್ತು ಅತ್ತು ಅಮಂಗಲವಾಗಿದ್ದ ಮೋರೆಯನ್ನು ಸಹ ನಾನು ತೊಳಕೊಂಡಿಲ್ಲ; ರಕ್ತವೂ, ಧೂಳಿಯೂ ಹತ್ತಿ ಮಲಿನವಾಗಿದ್ದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ; ಮೇಲಾಗಿ ನಾನು ಪುರುಷವೇಷಧಾರಿಯು; ಸ್ಥಳವು ಘೋರಾರಣ್ಯ. ಇಂಥ ವಿಪನ್ನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂಥ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವದು ಯೋಗ್ಯವೇ? ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವಾಗುವವರೆಗೆ ಪುರುಷ ಸ್ಪರ್ಶವು ನಿಂದ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಹಾಗೂ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ತೀಕ್ಷ್ಣವೇಗನು ಉತ್ಪಾಪಪೂರ್ಣನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ನೀನು ನಿನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಏರು, ನಾನು ನನ್ನ ಪಟ್ಟದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಸಮೀಪದ ವಿಹಾರಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋದಬಳಿಕ ಮುಂದಿನ ವಿಚಾರವು. ಈಗ ನೀನೂ ದಣಿದಿರುತ್ತೀ. ಇಷ್ಟು ಅವಸರವೇಕೆ? ಅವಿಚಾರದ ಅವಸರದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವು ಕೆಡುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಪ್ರೇಮಾಲಿಂಗನಕ್ಕೆ ಮೆಳುನಾದನು ಆತುರಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆತನು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಆತನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆತನು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಸುವಿಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ತನ್ನ ವಿಹಾರಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಅವರಿಬ್ಬರು ಸಮೀಪದ ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ ಕೈಕಾಲು ಮೋರಿಗಳನ್ನು ತೊಳಕೊಂಡು ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ನಿರುಕುಡಿಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಮ

ಸಿದರು. ಚಂದ್ರನು ಮೇಲಕ್ಕೇರಿದನು. ಬೆಳದಿಂಗಳು ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಮೇಘನಾದನಂಥ ಶೂರನು ರಕ್ತಕನಾಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದ, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಕ್ಷುದ್ರ ಭಯಗಳು ದೂರವಾಗಿದ್ದವು. ಪದ್ಮನಯನೆಯಂಥ ಲೋಕಸುಂದರಿಯು, ಏಕಾಂತದ ಊತ್ತರರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ಜಲಾಶಯದ ದಂಡೆಯಮೇಲೆ ನಿರಾಶ್ರಿತಳಾಗಿ ತನ್ನ ಕೈಸೇರಿದ್ದರಿಂದ, ಮನೋರಾಜ್ಯದ ಉಚ್ಚಸಿಂಹಾಸನವೇರಿದ ಮೇಘನಾದನಿಗೆ, ಸ್ವರ್ಗವು ಮೂರೇ ಗೇಣು ಉಳಿದಿತ್ತು! ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಂದೆರಡು ತಾಸುಗಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕಳೆದಬಳಿಕ, ಮೇಘನಾದನು ಪದ್ಮನಯನೆಗೆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತಲುಸೂಚಿಸಿದನು. ಪದ್ಮನಯನೆಯು ವಿನಯದಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ತೀಕ್ಷ್ಣವೇಗವನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸಿ, ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಚಟ್ಟನೆ ಅದನ್ನು ಏರಿ ಕುಳಿತಳು. ಮೇಘನಾದನೂ ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿದನು. ಮೇಘನಾದನು ಪದ್ಮನಯನೆಗೆ ಎಷ್ಟು ತಿರಸ್ಕರಣೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವನು ಪರಿಚಯದವನಾಗಿದ್ದನು. ಮುಂದೆ ಮೇಘನಾದನು, ಹಿಂದೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯು, ಹೀಗೆ ಅವರು ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸತೊಡಗಿದರು. ಮೇಘನಾದನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋಗುವದು ಪದ್ಮನಯನೆಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಸೇರದಿದ್ದರೂ, ಗತ್ಯಂತರಕಾಣದೆ ಆ ಧೂರ್ತಳು, ಅವರ ಸುಳುವು ಸಹ ಆ ದೈತ್ಯನಿಗೆ ಹತ್ತಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕುದುರೆಗಳು ವೇಗದಿಂದ ಸಾಗಿದ್ದವು. ಅವರು ಮರುದಿವಸ ಬೆಳಗಿನ ನಾಲ್ಕು ತಾಸಿಗೆ, ಸಂದಟಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಒಂದು ಗಗನಚುಂಬಿತ ವೃಕ್ಷಗಳ ಗುಂಪಿನ ಎದುರಿಗೆ, ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡರು!

ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಅಂಥ ಘೋರಾರಣ್ಯವನ್ನು ಎಂದೂ ನೋಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದು ತಾನು ಮೊದಲು ನೋಡಿದ ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಬಹಳವಾದರೆ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮೂವತ್ತುಮೈಲಿನ ಮೇಲಿರಬಹುದೆಂದು ಆಕೆಯು ಭಾವಿಸಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ಅದು ನಿಜವಾಗಿ ನೂರಾರು ಮೈಲು ದೂರವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರದೇಶವು ದಂಡಕಾರಣ್ಯದ ಮಧ್ಯವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇಷ್ಟಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಾಲ್ಕಾರು ತಾಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಿಸಿ ಹೋದದ್ದು, ವಾಚಕರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ತೋರಬಹುದು; ಆದರೆ ರಾಕ್ಷಸೀಮಾಯಿಗೆ ಆ ಕೆಲಸವು ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ. ಬಹಳವಾದರೆ

ತನ್ನ ತಂದೆಯ ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಮೂರೈ ದಿನದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ತಾನಿರುತ್ತೇನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಒಂದುಬಗೆಯ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದಳು. ಪಾಪ! ತಾನು ಮೂವತ್ತು ದಿನದ ಹಾದಿಯಮೇಲಿದ್ದೇನೆಂಬುದು, ಆಕೆಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು? ಇರಲಿ. ಮೇಘನಾದನು ಕೆಲವು ಸಾಂಕೇತಿಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ಒಂದು ಬಾಣವನ್ನು ವೃಕ್ಷಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಕೂಡಲೆ ರಾಜಮಾರ್ಗವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಲು, ಆತನು ಪದ್ಮನಯನೆಯೊಡನೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಿದನು. ಈ ವಿಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಬೆದರಿದಳು. ಒಂದು ಬಾಣಬಿಟ್ಟಮಾತ್ರದಿಂದ ಸಂದಟಿತವೃಕ್ಷರಾಶಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ರಾಜಮಾರ್ಗವಾದದ್ದು ಆಕೆಯ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ನಿಲುಕದಾಯಿತು! ಇಂದ್ರಜಿತು—ಘಟೋತ್ಕಚರೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸರ ಮಾಯಾವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು, ಅಂಥ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಕಣ್ಣುಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ಭಯಭ್ರಾಂತಳಾದಳು. ಮತ್ತೆ ಆಕೆಯ ಚಿಂತೆಗೆ ಅರಂಭವಾಯಿತು. ಅವರು ಸುಮಾರು ಎರಡು ಮೈಲು ನಡೆದು ಕೋದಮೇಲೆ, ಒಂದು ಭವ್ಯವಾದ ಕೋಟೆಯ ಮಹಾದ್ವಾರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಪದ್ಮನಯನೆಯು ವಿಚಾರಶೂನ್ಯಳಾಗಿ ಕೇವಲ ಮೇಘನಾದನಿಂದ ಎಳೆಮೊಯ್ದುಲ್ಪಡುವಂತೆ ಸಾಗಿದ್ದಳು. ಮೇಘನಾದನು ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ಮಂದಿರದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು— ಪದ್ಮನಯನೇ, ಕುದುರೆಯನ್ನು ಇಳಿ; ಇಕೋ, ಇದೇ ನಿನ್ನ ವಿಹಾರಮಂದಿರವು; ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಲೇ, ಸುಂದರಿಯರಾದ ದಾಸಿಯರು ಆಕೆಯನ್ನು ಎದುರಗೊಂಡು ವಿನಯದಿಂದ ಒಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಆ ಮಂದಿರದ ಸೌಂದರ್ಯ-ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ದಂಗಾದಳು. ಸಾರ್ವಭೌಮನ ಮಗಳನ್ನು ದಂಗುಬಡಿಸುವ ಮಂದಿರವು, ಹೇಗೆ ರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ವಾಚಕರು ತರ್ಕಿಸಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಕಂಗಾಲಾಗಿರಲು, ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನಾವು ಆ ಮಂದಿರವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಗೊಡವಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದಾಸಿಯರು ಪಾಕವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಲು, ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಮೈತೊಳೆದು ಶುದ್ಧವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಟ್ಟು

ಕೊಂಡು ಭೋಜನಮಾಡಿದಳು. ವಿನಯಶೀಲರಾದ ದಾಸಿಯರನ್ನು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಸುಮಧ್ಯಮೆಯೆಂಬ ದಾಸಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಪದ್ಮನಯನೆಗೆ ಬಹಳ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಅವರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಕೆಲಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಆಕೆಗೆ ಮೇಘನಾದನ ವಿಸ್ಮೃತಿಯಾಗಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆಕೆಯು ದಾಸಿಯರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ, ವಿಹಾರಮಂದಿರದೊಳಗಿನ ಶಯನಗೃಹವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಳು. ಮಾರ್ಗಾಯಾಸದಿಂದ ಬಳಲಿದ ನಮ್ಮ ಪದ್ಮನಯನೆಯು, ಅದರ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಗೊಡದೆ, ಮಂಚದಮೇಲೆ ಹಾಸಿದ್ದ ಮೃದುವಾದ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದಳು. ದಾಸಿಯರು ಆಕೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಗಟ್ಟಿ ಕೌತುಕದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು—ವಿನಯಶೀಲರೇ, ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಉಪಚರಿಸಿದಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಉಪಚಾರದಿಂದ ನನ್ನ ಶ್ರಮವು ಅಳಿದುಹೋಗಿದೆ. ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಾನು ಅಪರಿಚಿತಳು, ಯಾರ ಯೋಗ್ಯತೆಯೇನು, ಯಾರ ಗುಣಗಳೇನು ಎಂಬದನ್ನರಿಯೇನು. ನನ್ನಿಂದಾಗವ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನನ್ನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ಈ ಅಪರಿಚಿತವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೀವೇ ನನ್ನ ಆಪ್ತರು, ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತ ಎಲ್ಲರ ಮೊರೆಗಳನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೋಡಿದಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಸುಮಧ್ಯಮೆಯು ಸಂಜ್ಞೆಯಿಂದ ಸುಮ್ಮನಿರೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಹತ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದ ರುವ್ರವಿಣೆಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವ ನೆವದಿಂದ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು. ಬಳಿಕ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ವಿಣಾವಾದನಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು; ಆದರೆ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ಅನ್ಯವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿತ್ತು! ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೇಘನಾದನು ದರ್ಶನೋತ್ಕಂಠಿತನಾಗಿ ಬಂದಿರುವನೆಂದು ದಾಸಿಯರು ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಮೇಘನಾದನು ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ, ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಅಸಮಾಧಾನ ಪಟ್ಟಳು. ಅದರೂ ಆತನು ಒಳಗೆ ಬಂದಕೂಡಲೆ, ತಾನು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಂಚದಿಂದ ಚೆಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು, ಮುಗುಳುನಗೆ ನಗುತ್ತ, ತಲೆಯನ್ನು ಬಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ದೂರ ನಿಂತಳು. ಅವಳ ಕಟಾಕ್ಷಗಳು ದೈತ್ಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸಿದವು. ಕಾಮಬಾಧೆಯಿಂದ ಅವನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆವರೊಡೆಯಿತು. ಕುಲೀನಳೂ,

ಸುಶಿಕ್ಷಿತಳೂಆದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು, ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಪತಿಯ ಸಂಗಡ ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಕುರೂಪಿಯೂ, ದುಷ್ಟನೂ ಆದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಸಂಗಡ ನಡೆ ಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಬಹಳ ವ್ಯಸನಪಟ್ಟಳು. ದೈತ್ಯನನ್ನು ರಮಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ, ಸುವಿಚಾರಿಯಾದ ಆ ಸುಂದರಿಯು, ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ನಡೆದು ತೋರಿಸದಿದ್ದರೆ, ನಿರ್ವಾಹವಾಗುವಂತೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಉಪಚಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಕ್ಷಸನು ಭ್ರಮೆಯಿಂದ—ಹರಿಣಾಕ್ಷಿ, ನಿನ್ನ ಸೇವಕನಾದ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಇಷ್ಟು ಮನ್ನಿಸಲವಶ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿನಗಿಂತ ಅಧಿಕಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು ನನಗೆ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ರಾಜ್ಯವೂ, ಐಶ್ವರ್ಯವೂ, ಅಧಿಕಾರವೂ, ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಅಧೀನವೆಂದು ತಿಳಿ. ನೀನು ದೂರನಿಂತದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಶರೀರಾವಯವಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೇಗಾಗಿದೆ ನೋಡಿದೆಯಾ? ಕೋಮಲವಾದ ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳು, ಮುಡಿ-ಮೊಲೆ-ತಿಗಗಳ ಭಾರದಿಂದ ರಕ್ತವರ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ನಿನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಕಟೆಯು ಮುಡಿ-ಮೊಲೆಗಳ ಭಾರವನ್ನೂ ಹೊರಲಾರದೆ ಬಾಗಿದೆ; ನಿನ್ನ ಕೆಳದುಪೆಯು ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಆಗುವ ಆಘಾತವನ್ನು ತಡೆಯ ದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನಿಲ್ಲಗೊಟ್ಟ ಈ ಕ್ರೂರನಾದ ಮೇಘನಾದನು ಮಹಾಪರಾಧಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಬಾ, ನನ್ನ ಪಾರ್ಶ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸು, ಎಂದು ನುಡಿದು ರಾಕ್ಷಸನು ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಹೋಗಲು, ಅವಳು ಗಾಬರಿಯಾದವಳಂತೆ ತೋರಿಸಿ ದೂರಸರಿದು ನುಡಿದಳೇನೆಂದರೆ—ಪ್ರತಾಪ ಶಾಲಿಯೆ, ಸ್ವಲ್ಪತಾಳು, ಕೈಗೆ ಬಂದ ತುತ್ತು ಬಾಯಿಗೆ ಬರುವದು ತಡವಲ್ಲ. ನನ್ನ ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯನ್ನು ಚಿತ್ತಯಿಸು. ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಪೂಜ್ಯಗುರುವಾದ ಕಪಿಂಜಲ ಋಷಿಯು, ೧೬ನೆಯ ವರ್ಷದ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾನು, ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳನ್ನಗಲುವೆನೆಂದು ಜವಿಷ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ, ನನಗೆ ಬಹಳ ಅಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಆಗ ನಾನು ಸೌಭಾಗ್ಯಾಧಿದೇವತೆಯಾದ ಶ್ರೀ ಗೌರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಜಗದಂಬೆ, ದುಷ್ಪ್ರವದಿಂದ ನನಗೆ ಒದಗತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುವ ವಿಯೋಗದಲ್ಲಿ, ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಯೋಗ್ಯಪತಿಯು ದೊರೆತರೆ, ಒಂದು ವರುಷದವರೆಗೆ ವ್ರತಸ್ಥಳಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ, ಆ ಮೊಲೆ ಪತಿಯ ಪ್ರಾಣಿಗ್ರಹಣಮಾಡುವೆನೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಆ ಸರ್ವಮಂಗಳಿಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಧಿಸಿರಲು, ಸುಖಕ್ಕೆ ಆತುರಪಟ್ಟ ದೇವಿಯು ಕ್ಷೋಭವನ್ನು ಹೊಂದುವದೆ

ರಿಂದ ಸುಖವಾಗಬಹುದೋ? ಒಂದು ವೇಳೆ ಈ ದೈವೀಕ್ಷೋಭಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮಂಥ ರಾಕ್ಷಸವೀರರು ಅಂಜಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಅದರೆ ದುರ್ಬಲರಾದ ನಮ್ಮಂಥ ಮನುಷ್ಯರು ಅದಕ್ಕೆ ಹೆದರಬೇಕಾಗುವದು. ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನ ಪ್ರತವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಬೇಕು. ರಾಕ್ಷಸವೀರಾ, ಇದರ ಮೆಲೆಯೂ ನನ್ನ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವದು ನಿನಗೆ ಸಂಜೋರದಿದ್ದರೆ, ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಡಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿ ದ್ದೇನೆ. ಅದರೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವದೇನಂದರೆ—ನನ್ನ ಸಮಾಗಮ ಸುಖವು ಬಹುದಿವಸ ಒದಗಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಬೇಕು.

ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಈ ಕಾರಣವು ಮೊಘನಾದನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ತೋರುವಂತೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಪದ್ಮನಯನೆಯಾದರೂ ಹಾಗೆ ತೋರಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ದ್ದಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಏನಾದರೊಂದು ನೆನಪನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಿ, ರಾಕ್ಷಸನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ಅಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಆಕೆಯ ತಂದೆಯಾದ ವೀರವರ್ಮನು, ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಕಪಿಂಜಲಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಒಮ್ಮೆ—ಮಹಾತ್ಮರೇ, ನನ್ನ ಮಗಳು ನನ್ನನ್ನಗಲಿ ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಯಾವನಾದರೂ ದುಷ್ಟನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಿದರೆ ಮಾಡುವದೇನು? ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಲಿಯಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೃಪೆಮಾಡಿ ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವದಾದರೊಂದು ಪ್ರತಿಕಾರೋಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಋಷಿವರ್ಯನು, ನೃಪೋತ್ತಮನೇ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ, ನನ್ನ ಶಾಸನದಿಂದ ಯಾವ ಪುರುಷನೂ ಪದ್ಮನಯನೆಯಮೇಲೆ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಲಾರನು. ಆ ನೀಚ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದವನ ಪ್ರಾಣಹಾನಿಯಾಗದೆ ಇರದು. ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದವನೇ, ಅವಳ ಪ್ರಾಣಿಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾಗುವನು. ಪದ್ಮನಯನೆಯು, ಹದಿನಾರನೆಯ ವರ್ಷದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ಗೌರಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸತೊಡಗಬೇಕು. ತನ್ನನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವ ಅಯೋಗ್ಯ ಪುರುಷನ ಮುಂದೆ, ಅಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವಾಗ, ಈ ಗೌರಿಯ ವ್ರತವನ್ನೇ ಆಕೆಯು ಮುಂದೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು

ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಕೇಳಿ, ಗುರುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಹದಿನಾರನೆಯ ವರ್ಷದಿಂದಲೇ ವ್ರತಸ್ಥಳಾಗಿ ಗೌರಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸತೊಡಗಿದ್ದಳು. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಮೇಘನಾದನಿಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಮೇಘನಾದನು ಎಂಫ ಶೂರನಿದ್ದರೂ, ಎಷ್ಟು ಮಾಯಾವಿಯಿದ್ದರೂ ಮಹಾತ್ಮರ ಶಾಪಭಯವು ಅವನನ್ನು ಬಾಧಿಸದೆಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಕಾಮುಕನಾದರಾವನೂ, ಇಂದ್ರಪುತ್ರನ ಶಾಪಭಯದಿಂದಲೇ, ಲೋಕಸುಂದರಿಯಾದ ಸಿತಾಮಾತೆಯನ್ನು, ಬಲಾತ್ಕರಿಸಲಿಲ್ಲೆಂದು ಅನಂದರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮೇಘನಾದನು ಅರಿತವನಾಗಿದ್ದನು; ಆದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯು, ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಬಿಸಿತುಪ್ಪದಂತೆ ಬಾಧಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಆತನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—ಈಗ ನಾನು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪದೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಿದರೆ, ಋಷಿಯ ಶಾಪವು ತಟ್ಟಿದೆ ಇರದು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವದು ಜಾಣತನವಲ್ಲ. ಕೈವಿಾರುವ ಪುಸಂಗ ಒದಗಿದಲ್ಲಿ, ನಾನು ಈ ಸುಂದರಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನರ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಮಾರ್ಗಾಯಾಸದಿಂದಲೂ, ಬಂಧು-ಮಿತ್ರರ ವಿಯೋಗ ದುಃಖದಿಂದಲೂ, ಅಪರಿಚಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವದರಿಂದಲೂ, ಮೊದಲೇ ಹೈರಾಣಾಗಿರುವ ಈ ಕೋಮಲೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು, ಮತ್ತಿಷ್ಟು ನೋಯಿಸುವದು ಹಿತಕರವಲ್ಲ. ಈಕೆಯನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ಸರ್ವಾಂಗ-ಸುಂದರವಾದ ಉಪಾಯವಾಗಿರುವದು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಯೋಚಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸನು, ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಸುಂದರಿ, ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ನಾನು ಎಂದೂ ವರ್ತಿಸಲಾರೆನು. ನೀನು ದುಃಖದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟಿರುವದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ನಿನ್ನ ವ್ರತವು ಸಮಾಪ್ತವಾದಮೇಲೆಯೇ ನನ್ನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವ ಕೃಪೆಮಾಡು. ನಿನ್ನ ಸುಖವೇ ನನ್ನ ಸುಖವು; ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯೇ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯು. ಒಂದು ವರ್ಷದ ಮೇಲಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸಲು ನೀನು ಸಮ್ಮತಿಸುವದು ಪರಮಾನುಗ್ರಹವಾಗಿರುವದು. ನಿನ್ನ ವ್ರತಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಅನಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನಿನಗೆ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಗೌರಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಮಂಗಳವಾರ:

ಕೊಮ್ಮೆ ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬರುವೆನು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಅನಂದವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ—ಪ್ರೀತರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನಾನು ಎಂದೂ ಮರೆಯುವದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕೊರಳಿಗೆ ಬಿದ್ದವಳೆಂದು ತಿಳಿ. ನನ್ನ ಸಂರಕ್ಷಣದ ಭಾರವು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಕೂಡಿದೆ. ಅನ್ನಲು, ರಾಕ್ಷಸನು ಭಗ್ನಮನೋರಥನಾದರೂ ಉಪಾಯಗಾಣದೆ ಅನಂದವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಶೋಣಿತ ಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಪದ್ಮನಯನೆಯು ರಾಕ್ಷಸನಿಂದ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದಾಗ್ಯೂ, ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಾಕ್ಷಸನ ಕಾಟವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಷ್ಟೇ ಆಕೆಯ ಸುಖದ ಪರಮಾನುಭಿಯಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ದುರ್ಮಾರ್ಗಿಯೂ ಪಾಪಿಸ್ಮನೂ ಆದ ಮೇಘನಾದನು, ಶಾಪಭಯದಿಂದ ತನ್ನವ್ರತಕ್ಕೆ ಈಗ ಸಮ್ಮತಿಸಿದ್ದರೂ, ಆ ತಾಮಸಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಹಾನಿಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಎಲ್ಲ ದುರ್ಮಾರ್ಗಗಳ್ಳೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುವನೋ, ಎಂದು ಆಕೆಯು ಹೆದರಿತಳು. ಬಾರಿಬಾರಿಗೆ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ಸ್ಮರಣವಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳೇ ವ್ಯಸನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಅವಳ ಶರೀರವು ಒಣಗಹತ್ತಿ, ಮುಖಕಾಂತಿಯು ಕುಂದುತ್ತ ನಡೆಯಿತು. ಇದನ್ನು ಆಕೆಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಗೆಳತಿಯಾದ ಸುಮಧ್ಯಮೆಯು ನೋಡಿ—ಅವಳು, ಪದ್ಮನಯನಾ, ಹೀಗೆ ನಿನು ಶೂಕಮಾಡುತ್ತ, ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿ ಜಾಣತನವಿಲ್ಲ. ಹೇಗೂ ರಾಕ್ಷಸಕ್ರೂರನಿಂದ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಿ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗಂತೂ ದೇವರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಇರು. ಇದೇ ಕಾಲವೇ ಕಡಿತನಕ ಇರುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯು ತಿಪ್ಪೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ತಿಪ್ಪೆಯು ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಘಾತಿನವರೆಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗದಿರುವ ಶಾಪವನ್ನು ಪೈಭವವನ್ನು, ದೈವೀಸತ್ಯವು ಮಂಗಳಗಳ ಕೈಯಿಂದ ಮಣ್ಣುಗೂಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ಪ್ರದರ್ಶನವಾದ ಸುದಾಮನ ಮುರಕು ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಅದೇ ದೈವೀಸತ್ಯವು ಬಂಗಾರದ ಪಟ್ಟಣದೊಳಗಿನರಾಜಮಂದಿರವಾಗಮಾಡಿತು.

ರಂತೆ, ವನವಾಸದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದ ಪಾಂಡವರು ಸಾರ್ವಭೌಮ

ಠಾದರೆ, ಸಾರ್ವಭೌಮಪದವಿಯ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಿದ ಕೌರವರು ನಾಶ ಹೊಂದಿದರು! ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಆಗಿರುವ, ಈಗ ಆಗುತ್ತಿರುವ, ಇಂಥ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತ ಕುಳಿತರೆ, ಅದೊಂದು ಗ್ರಂಥವೇ ಆಗಬಹುದು. ಇದನ್ನು ನೀನು ಅರಿಯದವಳಲ್ಲ. ಸತ್ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶರೀರವನ್ನು ಸವಿಸಬಿಕ್ಕಲ್ಲದೆ, ಹಾಳುಚಿಂತೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬಿಡುವದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ರಾಜ ಪುತ್ರ, ಹೊತ್ತುಬಂದಹಾಗೆಕೊಡೆಹಿಡಿಯುವದು ಸತ್ಪಾಲಿಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದೂರದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ. ನಿನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಕೇಳಿದ ನನಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಸನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಮ್ಮಾ, ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡು, ನಾವೂ ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲವೇ? ನಿನ್ನ ಹೇಳಿರುವ ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳುವೆಯಷ್ಟೆ? ನಾನೂ ಒಬ್ಬ ಮಾಂಡಲಿಕರಾಜನ ಮಗಳು, ಒಬ್ಬ ಧೀರ-ವೀರ-ರಾಜಪುತ್ರನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ಈಗ ಆ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆಲ್ಲಿ ಉಳಿದದೆ? ನನ್ನ-ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ತೇಜಸ್ವಿಲ್ಲ ಮಿನಗುತ್ತಲಿದೆ? ನಮ್ಮಂಥ ಅಬಲೆಯರ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಸೂರೆ ಮಾಡಿ, ಗೋಳುಕಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಚಾಂಡಾಲನಾದ ಮೇಘನಾದನ ವಂಶವು, ಹುರಿದು ಹೋಗದೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಪದ್ಮನಯನೇ, ನೀನು ಬಹು ಪುಣ್ಯವಂತಳು ಕಂಡೆಯಾ! ಸತ್ತುರುಷನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಪವಿತ್ರ ದೇಹವನ್ನು ಕಲಂಕಿತವಾಗಮಾಡಲು, ಶ್ವಾನಸ್ವರೂಪನಾದ ಮೇಘನಾದನು ಸಮರ್ಥನಾಗಲಾರನು. ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಕಪಿಂಜಲನ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನೀನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರು! ನೀನು ಸಾರ್ವಭೌಮನ ಪತ್ನಿಯೂ, ಸಾರ್ವಭೌಮನ ತಾಯಿಯೂ ಆಗುವೆಯಲ್ಲವೇ! ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಶಯಪದವು ಇರುವದೆ? ಬೇಡವ್ವಾ ದುಃಖಿಸಬೇಡ. ಸತ್ಪಾಲಿಯಾಗು, ಕ್ಷಾತ್ರತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೆರೆ, ನಿನ್ನ ಉಗ್ರವ್ರತಾಚರಣೆಯಿಂದ, ಹುರಿದುಹೋಗುವ ಮೇಘನಾದನ ವಂಶವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾವು ಆನಂದ ಪಡುವಂತೆ ಮಾಡು. ವಿಷಯಾಸಕ್ತನಾದ ಚಾಂಡಾಲ ಮೇಘನಾದನು, ಇಂದು ಪಟ್ಟಮಹಿಷಿಯಾಗ ಮಾಡಿದವಳನ್ನು ನಾಳೆ ದಾಸಿಯಾಗಮಾಡುವನು. ಅವನ ಸವಿನುಡಿಗಳನ್ನು ನಂಬಲಾಗದು ಕಂಡೆಯಾ! ಸಾರ್ವಭೌಮಕುವರಿ, ಬಹು ಜಾಗರೂಕಳಾಗಿರು. ನಮ್ಮನ್ನು ಸಹ ನೀನು ನಂಬತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ನಾವು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಮೇಘ

ನಾದನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದು, ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಜೀವದ ಗೆಳತಿಯರಂತೆ ನಟಿಸಬಹುದು. ಅದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಹೊಸಬಳಾದ ನಿನಗೆ ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿರಲು ಅಂದು ನಾನು ಸೂಚಿಸಿದೆನು. ಬಹಳ ಹೇಳುವದೇನು? ನಿನ್ನ ಕುಲಕ್ಕೂ, ವಂಶಕ್ಕೂ, ಶೀಲಕ್ಕೂ, ವಿದ್ಯೆಗೂ, ವಯಸ್ಸಿಗೂ, ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೂ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ನಡೆಯಿಂದರಾಯಿತು. ಅದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುವದು! ರಾಜಪುತ್ರೀ, ಮನುಷ್ಯನ ಸಂಸಾರಯಾತ್ರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಬುತ್ತಿಯಾವದು? ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸುಖವಲ್ಲವೇ? ಅಂದಬಳಿಕ ಸುಖವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತ ಆನಂದದಿಂದಿರು.

೪ ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ.

ಸದ್ವೋಧ.

ಸುಮಧ್ಯಮೆಯು "ಈ ಸರ್ವಾಂಗ-ಸುಂದರವಾದ ಸಮಪದೇಶದಿಂದ, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಮನಸ್ಸು ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟಿತು. ಆಕೆಯು ಯಾವಚಿಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಗುರ್ವಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಪ್ರತಸ್ಥಳಾಗಿ ಸರ್ವಮಂಗಲೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತ, ಸುಮಧ್ಯಮೆಯ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ಕಾಲಹರಣಮಾಡಹತ್ತಿದಳು. ಮೇಘನಾದನು ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತಿರುವ ದಿವಸಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಎಣಿಸುತ್ತ ಪದ್ಮನಯನೆಯಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು, ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಾವುಗಾರನು ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟಿನಿಂದ ನೋಟಕರನ್ನು ಮೋಹಿಸುವಂತೆ, ಹುರುಳಿಲ್ಲದ ಸ್ತ್ರೀ ಚೀಷ್ಟೆಗಳಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಆತನನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗಲಿ, ಮೇಘನಾದನ ಎಣಿಕೆಗೂ, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಚೀಷ್ಟೆಗಳಿಗೂ ನಾವು ಯಾಕೆ ಎಷ್ಟು ಮಾಡಬೇಕು? ಪ್ರೀಯವಾಚಕರೇ, ನಡಿಯಿರಿ, ನಾವು ಕನೋಜಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ. ಪಾಪ! ಬಹುದಿವಸ ಮಕ್ಕಳು-ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಹಲುವಿ,

ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ತಿಳಿದು ಅಕೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ವೃದ್ಧವೀರವರ್ಮನು, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ವಿಷೋಗದಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಮನುಷ್ಯನ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಸತ್ಯಮಾಗದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಿದ್ದ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆಯು ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವೀರವರ್ಮನು ಸಾಮಾನ್ಯನಲ್ಲ, ಒಂದು ತಪ್ಪಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಸತ್ಯಮಾಗನು ಮಾಡಿದ ಸಾರ್ವಭೌಮನು!

ವೀರವರ್ಮನು ಕಪಿಂಜಲನ ಶ್ಮಶಾನವಿಧಿಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು, ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಆತನಿಗೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಇಲ್ಲದಾದ ಸಂಗತಿಯು ಬೇಗನೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಂಗರಕ್ಷಕರಿಂದ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಸುರಕ್ಷಿತತೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ, ಯಾರಲ್ಲಯೂ ಶಂಕೆಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವಂತೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಕುದುರೆಹತ್ತುವಲ್ಲ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಪ್ರವೀಣಳೇ ಇದ್ದಳು. ಮೇಲಾಗಿ ಅಕೆಯನ್ನು ಅಂಗರಕ್ಷಕರು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅಂದಬಳಿಕ, ಪಟ್ಟದ ಕುದುರೆಯು ಓಡಹತ್ತಿದವ್ಯಕ್ಕೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯು, ಅಡವಿಯ ಪಾಲಾಗುವಳೆಂದು ಯಾರಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು? ಪದ್ಮನಯನೆಯಿಲ್ಲ—ಅಂಗರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ! ಅವರು ಈಗ—ಬಂದಾರು ಇನ್ನೊಂದು ತಾಸಿಗೆಬಂದಾರು, ಎಂದು ಹಾದಿಯನ್ನು ನೋಡುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಜೆಯಾಯಿತು. ವೀರವರ್ಮನು ಗಾಬರಿಯಾದನು. ಅವನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಕಪಿಂಜಲನ ಭವಿಷ್ಯರೂಪವಾದ ಬಾಣವು ನಟ್ಟು, ಅವನನ್ನು ಬಳಲಿಸಿತು. ಕಣ್ವರಂಥ ಮಹಾತ್ಮರೂ, ತಮ್ಮ ಸಾಕುಮಗಳಾದ ಶಕುಂತಲೆಯನ್ನು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುವಾಗ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಿರಲು, ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಗಳ ಆಕಸ್ಮಿಕ ವಿಯೋಗಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ, ವೀರವರ್ಮನು ದುಃಖದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು? ಆ ವೃದ್ಧನಾದ ಸಾರ್ವಭೌಮನು ಮಗಳ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ವಿಧ್ಯೆಯನ್ನೂ, ರೂಪವನ್ನೂ ನೆನಿಸಿ ನೆನಿಸಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಹಲುಬಿದನು. ಹಾ ಹಾ ಅನ್ನುವದರೊಳಗೆ ಈ ದುಃಖದ ಸಂಗತಿಯು ಕನೋಜಪಟ್ಟಣದ ತುಂಬ ಹಬ್ಬಿತು. ಪುಜೆಗಳು ಮರಮರನೆ ಮರುಗಿ ದುಃಖದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಹತ್ತಿದರು. ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಮನಸೋಹಿನಿಯೇ ಮೊದಲಾದವರು ಶೋಕನಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರು. ಕಪಿಂಜಲನ ಶ್ಮಶಾನಯಾತ್ರಿ

ಯಿಂದ ಮೊದಲೇ ಉದಾಸೀನನಾಗಿದ್ದ ಆ ರಾಜಧಾನಿಯು, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ವಿಷಮದ ಈ ದುಷ್ಟವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕರ್ತವ್ಯಶೂನ್ಯವಾಯಿತು.

ಗುರುವಿನ ಪರಲೋಕಗಮನ, ಮಗಳವಿಯೋಗ ಇವೆರಡು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಒದಗಿದ್ದರಿಂದ, ವೀರವರ್ಮನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಯು ವಿಚಿತ್ರವಾಯಿತು. ಅವನ ಅವಸಾನವು ಅಳಿಯಿತು, ಆಧಾರವು ತಪ್ಪಿತು, ಆಶೆಯು ಹಾಳಾಯಿತು, ಬಾಳು ನೀರಸವಾಯಿತು! ಪದ್ಮನಯನೆಯು ತನ್ನ ಸುಖಸರ್ವಸ್ವವೆಂದೂ, ಕಪಿಂಜಲನು ಶಾಂತಿಯ ಮಂದಿರವೆಂದೂ ಆತನು ಧೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದನು. ಈ ಸುಖ-ಶಾಂತಿಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಬಳಿಕ ಏನಿದ್ದು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ವೀರವರ್ಮನಬಾಳು ಮೂಗಿಲ್ಲದ ಮೋರೆಯಂತೆಯೂ, ವಿನಯವಿಲ್ಲದ ವಿದ್ಯೆಯಂತೆಯೂ, ಸದಾಚರಣೆಯಿಲ್ಲದ ಮೆದಾಂತಜ್ಞಾನದಂತೆಯೂ ಅಮಂಗಳವಾಯಿತು. ನೋಡಿದತ್ತೆಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯೇ ತೋರಹತ್ತಿತು ಇಬ್ಬಗೆಯ ಇರತಗಳಿಂದ ಆ ವೃದ್ಧನು ಜರ್ಜರನಾದನು. ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಅಪ್ತೇಷ್ಟರು ಅವನ ಬೇಸರಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದರು; ಉಪದೇಶಕರ ಉಪದೇಶಗಳು ನೀರಸವಾದವು; ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಐಶ್ವರ್ಯ-ವೈಭವಗಳು ಅವನಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿ ತೋರಹತ್ತಿದವು. ಆ ಗಂಭೀರನು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚಪಟ್ಟರೂ, ಮೋಹ-ಭಕ್ತಿಗಳ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದ ಅವು ಕಣ್ಣೊಳಗಿಂದ ತಾವೇ ಹೊರಬಿದ್ದು ಸುರಿಯಹತ್ತಿದವು. ಪ್ರಿಯವಾಚಕರೇ, ಮಗಳ ಗುಣಾತಿಶಯವನ್ನು ನೆನಿಸಿ ನೆನಿಸಿ ದುಃಖಿತನಾದ ಆ ರಾಜನು, ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಅಮಾನುಷಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ಶರಣುಹೋಗಿ ಮೊರೆಯಿಡುವಾಗ, ಸುರಿದ ಆ ಕಣ್ಣೀರುಗಳು ಮೋಹದವೂ-ಭಕ್ತಿಯವೂ, ಎಂದುಯಾರು ಹೇಳಬೇಕು? ನಾವಂತು ಆ ಮೋಹ-ಭಕ್ತಿಗಳ ಆಘಾತದಿಂದಂಟಾದ ದೈನ್ಯದವೆಂದು ತಿಳಿಯುವೆವು. ಹೀಗೆ ದೈನ್ಯದಿಂದ ವೀರವರ್ಮನ ಕಣ್ಣೊಳಗಿಂದ ನೀರುಗಳು ತಾವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ಅಪ್ತೇಷ್ಟರೂ, ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಆತನನ್ನು ಸುತ್ತಿಗಟ್ಟಿ, ಸುಮ್ಮನೆಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಆ ಸಂಕೋಚಮೂಲವಾದ ನಿಶಬ್ದ ಶೋಕಪ್ರಸಂಗವು ಬಹು ಹೃದಯಭೇಧಕವಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ವೀರವರ್ಮನ ದುಃಖವು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಆ ವೃದ್ಧ ಸಾರ್ವಭೌಮನು ಕಣ್ಣು ತುಂಬ ನೀರು ತಂದು, ಎಲ್ಲರನ್ನು ದೈನ್ಯ

ದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ, ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಏಕಾಂತಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮನದಣಿಯಾಗಿ ಅಳಹತ್ತಿದನು. ಈ ಅನಿವಾರ ಪುಸಂಗದಲ್ಲಿ ಆತನು ಆಧಾರಕಾಣದೆ, ಅನನ್ಯಗತಿಕನಾಗಿ ಸದ್ಗುರುವನ್ನು ಶರಣು ಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ಕಪಿಂಜಲಋಷಿಯ ಪಟ್ಟಶಿಷ್ಯನಾದ ಸುಮತಿಯೆಂಬವನು ಅವನ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಕೊಂಡನು.

ನಮ್ಮ ವಾಚಕರು ಸುಮತಿಯನ್ನು ಅರಿಯರು, ಆದರಿಂದ ಮೊದಲು ಆತನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡೋಣ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಗುರುಗಳಿರುವರು, ಒಬ್ಬ ಗುರುವಿಗೆ ಅನೇಕ ಜನ ಶಿಷ್ಯರಿರುವದರಿಂದ, ದಶಕೋಟ್ಯಂತರ ಶಿಷ್ಯರೂ ಇರುವರು. ಆದರೆ ನಿಜವಾದ ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರು ದುರ್ಲಭರು. ಆದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಪಿಂಜಲಋಷಿಗಳಂಥ ಗುರುಗಳೂ, ಸುಮತಿಯಂಥ ಶಿಷ್ಯರೂ ಪರಮ ದುರ್ಲಭವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕಪಿಂಜಲ ಗುರುಗಳ ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮವು ಸಮದರ್ಶನವು. ಆದರಿಂದಲೇ ಆ ಮಹಾತ್ಮರು ತಟಸ್ಥವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಇರಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಂದ ಕರಿಣೋಕ್ತಿಗಳು ಎಂದೂ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. “ಲೋಕದೊಳಗವರವರ ತೆರದೆ ನಡೆವವಜಾಣ” ಎಂಬ ನಿಜಲಿಂಗ ಕವಿಗಳ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ, ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿ ಅವರ ನಡತೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು; ಭೂತದಯದ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವು ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಅವರು ಗರ್ವರಹಿತರು; ಸದಾ ಶಾಂತರು; ಲೋಭ-ಕ್ಷೋಭಗಳಿಗೆ ನಿಲುಕದಂಥವರು. ಇಂಥ ಗುರುಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಟು ವರ್ಷದಿಂದಿದ್ದು, ಸೇವೆಮಾಡಿ, ಗುರುಕೃಪೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಸುಮತಿಯು ಸುಮಮೆಯನ್ನೇನು ವರ್ಣಿಸಬೇಕು? ಆತನಿಗೆ ಈಗ ೧೯ ನೆಯ ವರ್ಷವು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಕಪಿಂಜಲ ಋಷಿಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಸುಮತಿಯೂ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದನು. ಆ ಪುಣ್ಯಶಾಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ, ಋಷಿಗಳು ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟು ಆತನನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಉಪನಯನವನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಿದರು. ಅಂದೆ ಬಳಿಕ ಕೇಳುವದೇನು? ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಲೆಯಾಗಿ ಗುರುಕುಲವಾಸಮಾಡಿ, ಕೇವಲ ಗುರುಗಳ ನೆರಳಾಗಿ ನಡೆದ, ಆ ಪುಣ್ಯವಂತನ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸು ಬಾಲಸೂರ್ಯನ ತೇಜಸ್ಸಿನಂತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಹೋಯಿತು. ಆತನು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಸಹಾಧ್ಯಾಯಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಆ ಮೋಹಕಮೂರ್ತಿಯ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರಗಳ

ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆತನುಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತಸ್ಥನು. ಆತನ ಮೈಬಣ್ಣವು ಕಾದಬಂಗಾರದಂತೆ ಇತ್ತು. ಆತನ ನಿಲುವಿಕೆ ಗಿಡ್ಡ, ಆತನಿಗೆಅದೇ ಮೊಸೈಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆತನು ಕೌಪೀನವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಕಪನಿಯಿಂದ ಆತನ ಸರ್ವಾಂಗವು ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿತ್ತು. ಕೊರಳೊಳಗಿನ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆ, ತಲೆಯಮೇಲಿನ ಕೆಂಪು ಸಕಲಾತಿಯ ಕಿವಿಟೊಪ್ಪಿಗೆ, ಬಗಲೊಳಗಿನ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದ ಸುರುಳೆ, ಕೈಯೊಳಗಿನ ಜಪಮಾಲೆ, ಕಾಲೊಳಗಿನ ಹಾವುಗೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಕಳೆಯೇರಿತ್ತು. ಆತನು ಸರ್ವಾಂಗಕ್ಕೆಲ್ಲ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಹಣೆಗೆ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿಯ ಮೂರುಗೀರಿನ ಗಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ನಗೆಮೊಗದ ಸೊಬಗನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಸಾಧ್ಯವು! ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹೇಳುವದೇನು? ಕಪಿಂಜಲಮುಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮುಸ್ಸಾರದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿ, ತಾರುಣ್ಯದ ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿದಂತೆ ಸುಮತಿಯು ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದನು!!

ಇಂಥ ತೇಜೋರಾಶಿಯು ಸಕ್ಕನೆ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದರಿಂದ, ವೀರವರ್ಮನು ಎದ್ದುನಿಂತು ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ವಂದಿಸಿ, ಆತನಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಸನವಿತ್ತನು. ಸುಮತಿಯು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಆರಸನನ್ನು ಕುರಿತು—ನೃಪೋತ್ತಮನೇ, ನೋಡಿದೆಯೇನು ವಿಚಿತ್ರಯೋಗವನ್ನು? ಸದ್ಗುರುನಾಥನು ದೇಹಬಿಟ್ಟ ದಿವಸವೇ, ಪದ್ಮನಯನಾದೊವಿಯೂ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕಣ್ಣುಮರೆಯಾಗಬೇಕೆ? ಪದ್ಮನಯನೆಯು ನನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ತಂಗಿಯಂತೆ ನಡೆಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬ ಗುರುವಿನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕಲಿತೆವು. ಕೂಡಿ ಅಡಿದೆವು. ಇಷ್ಟೇ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಆ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ವಿಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ತಲ್ಲಣಿಸಿರಲು, ರಕ್ತಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ, ನಿನೂ, ಮನಮೋಹಿನಿ ದೇವಿಯವರೂ ಲೋಕಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವುದು ಏನು ಅಶ್ಚರ್ಯವು! ದೊರೆಯೇ, ಇಂಥ ಕರುಣಾಸ್ಪದವಾದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ, ಯಾರಂತಃಕರಣವು ಕರಗಿ ನಿರಾಗಿ ಅದು ಕಣ್ಣೀರುಗಳ ದ್ವಾರದಿಂದ ಹೊರಬೀಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ ಮಹಾತ್ಮರು, ಆ ಕರಗಿದ ಅಂತಃಕರಣಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಸಂಯಮನದ ಒಡ್ಡುಹಾಕುವದರಿಂದ, ಆ ಕರುಣಾಜಲವು ಸಂಚಯಹೊಂದಿ ಹೊಂದಿ ವಿಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಾಳಿ, ಅದು ಪರೋಪಕಾರದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು

ಮಾಡುವದು! ಇನ್ನು ನೀನು ಸಾಮಾನ್ಯಜನರಂತೆ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕಪಿಂಬಲಯುಷಿಯ ಶಿಷ್ಯನೆಂಬದನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದು, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಹಿತದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡು. ಆಕೆಯ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಈಶ್ವರಾರಾಧನೆ, ಅತಿಥಿಸೇವೆ, ಸತ್ತಾತ್ಮದಾನ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ನಡೆಯಲಿ. ಇಂಥ ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪುಣ್ಯವೇ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಕಷ್ಟನಿವಾರಣ ಮಾಡುವದು. ಆಕೆಯ ಶೋಧಾರ್ಥವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗೆ ಸೇವಕರನ್ನು ಕಳಿಸು. ಅರಸೇ, ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅನ್ಯಥಾ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸರ್ವಥಾ ಮಾಡಬೇಡಕಂಡೆಯಾ? ಶ್ರೀಸದ್ಗುರುವು ಕೈಹಿಡಿದು ಆಕೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ಅಗಲಿ ಮೊದಲೇ ಹೋಗಿರುವನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ತಿಳಿದಿಕೋ. ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಇಬ್ಬರ ವಿಯೋಗದುಃಖವು ಒಂದೇ ದಿವಸ ಒದಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸು.

ತೇಜೋರಾಶಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವೀರವರ್ಮನು—ಸದ್ಗುರು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಧನ್ಯನಾದ ಸುಮತಿಯೆ, ನೀನು ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಚಿಕ್ಕವನಾದರೂ ಸದ್ವೃತ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದ ಹಿರಿಯನಾಗಿರುತ್ತೀ. ಗುರುವಿನ ತೇಜಸ್ಸು ನಿನ್ನ ಪವಿತ್ರದೇಹವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವದರಿಂದ ನೀನು ನನಗೆ ಗುರುಸ್ವರೂಪನು. ನಿನಗೆ ಅನಂತ ಪ್ರಣಾಮಗಳೆರಲಿ. ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯು ನನಗೆ ಮಾನ್ಯವದೆ; ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವೆನು; ಆದರೆ, ನಾನು ಸಾಂಸಾರಿಕನಿದ್ದು ವಿರಕ್ತನಹಾಗಿ ನಟಿಸಲಾರೆನು. ನನ್ನಮೋಹವು ಅಳಿದುಹೋಗಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ತೋಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. ಕೃಪಾಘನಾ, ಗುರುಕೃಪೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಸು ನನ್ನನ್ನಗಲಿ ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಿರಲು, ನಾನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡುವ ಬಗೆಹೇಗೆ? ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ದುಃಖದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳು, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತನ್ನವಾಗಿ ಹೃದಯವು ತಲ್ಲಣಿಸುತ್ತದೆ. ಸದ್ಗುರುವು ನನ್ನ ಕೂಸಿನ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನನ್ನು ದಂಡಿಸಿಲಿ, ನನ್ನ ಪುಣ್ಯವಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಕೂಸಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡಲಿ. ಗುರುವುತ್ರಾ, ಸಮರ್ಥನಸೇವಕರಿಗೂ ಇಂಥ ಕಷ್ಟವೇ ಹರಮುನಿದರೆ ಗುರುಕಾಯ್ಪನೆಂದು ದೊಡ್ಡವರು ಹೇಳುವರಲ್ಲ! ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಯುಷಿಗೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧವಶದಿಂದ ಹದಿ

ನಾಲ್ಕನೆಯ ವರುಷ ಮೃತ್ಯುವು ಒದಗಿರಲು, ಹರನು ಯಮನನ್ನು ದಂಡಿಸಿ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಗೆ ಉದ್ವಂದವಾದ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಈಗ ನಮ್ಮ ಸದ್ಗುರುವಿನಿಂದ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಕೂಸಿನ ಪ್ರಾರಬ್ಧವು ನಾಶವಾಗಬಾರದೇ ಸದ್ಗುರುವು ತನ್ನನ್ನು ಅನನ್ಯಭಾವದಿಂದ ಶರಣುಹೋದಧನ್ಯರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವ ದರಿಂದ, ಆತನ ಪತಿತಪಾನನತೆಯು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವದು; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆತನು ನಮ್ಮಂಥ ಮೋಹವಶಪತಿತರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ದುಷ್ಟಶಾಸನ-ಶಿಷ್ಟಪರಿಪಾಲನಗನಳ ಯೋಗದಿಂದ ದೇವರಲ್ಲಿ ವೈಷಮ್ಯಭಾವವಿರುತ್ತದೆಂದು ತೋರುವದು; ಆತನು ಭಕ್ತಾಭಿಮಾನಿಯಂತೆ; ಸ್ತೋತ್ರಪ್ರಿಯನಂತೆ; ಆದರೆ ಸದ್ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಈ ಯಾವ ಗೊಂದಲಗಳೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆತನ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಗೆ ಒಳಗಾದವರೆಲ್ಲ ಧನ್ಯರಾಗುವರು! ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವು ಪ್ರಮಾಣಗಳುಂಟು. ಯಾವಾಗಲೂ ಹಾದಿಯನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ಯಾವ ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದನು? ಐದುಮರ್ಷದ ಕೂಸಾದ ಧ್ರುವನು ಗುರುಸ್ತನವನನ್ನು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದನು? ಶಬರಿಯು ಜಾತಿಯಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಪಾತ್ರಳಿದ್ದಳು? ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಗುರುಕೃಪೆಯಿಂದ ಈಶ್ವರ ದರ್ಶನವಾಗಲಿಲ್ಲವೆ? ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶದಂತೆ, ಶಿಷ್ಟರಮೇಲೆ-ದುಷ್ಟರಮೇಲೆ, ಜ್ಞಾನಿಗಳಮೇಲೆ-ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಮೇಲೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೃಪೆಮಾಡಲು ಸದ್ಗುರುವೇ ಮುಂದಾದವನು. ಅಂತಃ ಸದ್ಗುರುವಿಗೆ ಶರಣುಹೋದಸದಾಚಾರಿಯೂ-ದುರಾಚಾರಿಯೂ ಸಮಾನಸ್ಕಂದ ರಾಗುವರೆಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಸಾಕು. ಗುರುಪುತ್ರ, ನಾನು ಇನ್ನು ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಶೋಕಾಗ್ನಿಯು ನನ್ನನ್ನು ದಹಿಸಲೊಲ್ಲದೆಕೆ. ಅಥವಾ ಸದ್ಗುರು ಕೃಪಾಜಲಧಿಯು ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ನನ್ನ ದುರಿತದೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಆ ಶೋಕಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಲೊಲ್ಲದೇಕೆ!

ಇದಕ್ಕೆ ಸುಮತಿಯು-ಸಾರ್ವಭೌಮನೇ, ನಿನ್ನಂಥ ಪ್ರಾಜ್ಞನ ಶೋಕವು ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಪದ್ಮನಯನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅನಿರ್ವಾಚ್ಯವಾದ ನಿನ್ನ ಮೋಹ, ಸದ್ಗುರುವಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ನಿನ್ನ ನಂಬಿಗೆ, ಈಶ್ವರನ ಯಥಾರ್ಥವಾದ ನಿನ್ನ ಗುಣಾನುವಾದ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಬಹಳಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ನಿನ್ನಂಥ ನಿರ್ಮಲಾಂತಃಕರಣದ ಶಿಷ್ಯನೇ ಮೊರೆಯನ್ನು ಸದ್ಗುರುನಾಥನು ಹೆಗೆ ಕೇಳದೆ ಇದ್ದಾನು! ಬಾಹ್ಯಾಡಂಬ

ರಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚದೆ ಇದ್ದ ಕಪಿಂಜಲಯುಷಿವರ್ಯನು, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ವಾತ್ಸಲ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನೆ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿರುವನು. ಆತನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಾನು ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವೆನು. ಅವು ಸದ್ಗುರುವಚನಗಳೆಂತಲೇ ಭಾವಿಸು. ಆತನೇ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿ ಮಾತಾಡಿಸುವನೆಂದು ತಿಳಿ. ರಾಜಾ, ಮೋಹವನ್ನು ಬಿಡುವದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ನಿಜವಾದ ಮೋಹವುಳ್ಳವರೇ ವಿರಳವೆಂದು ತಿಳಿ. ಮೋಹ ಬಿಡಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಮೊದಲು ನಿಜವಾದ ಮೋಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಧನವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಧನದಾಶೆಯನ್ನು ಬಿಡೆಂದು ಬೋಧಿಸುವದೂ, ಪುರುಷತ್ವವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಡೆಂದು ಬೋಧಿಸುವದೂ ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ, ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಮೋಹವಿದ್ದರೆ ಬಿಡಬೇಕಷ್ಟೆ? ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗಿಯಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಮೋಹವು ಇರಲಾರದು, ಜಗತ್ತಿನ ಜನರು ಹೆಂಡಿರು—ಮಕ್ಕಳಮೇಲೆ ಮಾಡುವ ಮೋಹವು ನಿಜವಾದ ಮೋಹವಲ್ಲ. ಅದು ಸ್ವಾರ್ಥಮೂಲವಾದ ಮೋಸಗಾರಿಕೆಯು, ತಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವವರೆಗೆ, ಅಥವಾ ತಮಗೆ ಗರಜು ಇರುವವರೆಗೆ ಅವರು ಹೆಂಡಿರು—ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಮೋಹತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ; ತಮಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದಾಗ, ಇಲ್ಲವೆ ತಮಗೆ ಬೇಡಾದಾಗ ಹೆಂಡಿರು—ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವರು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಂಡತಿಯಮೇಲಿನ ನಿಜವಾದ ಮೋಹವುಳ್ಳ ತುಳಸಿದಾಸರು, ಹೆಂಡತಿಯ ಯೋಗದಿಂದಲೇ ಮೋಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು. ದುಡ್ಡಿನ ಮೇಲೆ ನಿಜವಾದ ಮೋಹವುಳ್ಳ ಪುರಂದರದಾಸರು, ದುಡ್ಡಿನ ಯೋಗದಿಂದಲೇ ಮೋಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು; ಅಂದರೆ ಆ ದಾಸರಿಬ್ಬರು, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೆಂಡತಿಯ ಹಾಗೂ ದುಡ್ಡಿನ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ತಮ್ಮ ಆಕೃತ್ತಿಮ ಮೋಹವನ್ನು, ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೃತಾರ್ಥರಾದರು. ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ ನೀನು ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ನರಕದಲ್ಲೂ ಬೀಳುವದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದ, ನೀನು ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಮೋಹವುಳ್ಳವನಿರುವೆಂದು ತಿಳಿಯುವೆನು; ನೀನು ಮೋಹಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ತಕ್ಕವನಾಗಿರುತ್ತೀ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಚಾರದಿಂದ ಮೋಹವನ್ನು ಬಿಡು. ಕಪಿಂಜಲಸದ್ಗುರುವು ಮೋಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಾತನು, ನೀನು ಮೋಹವನ್ನು ಬಿಡದವನು; ಅಂದಬಳಿಕ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಗತ್ತು ಹೇಗೆ ಒಂದಾಗ

ಬೇಕು? ಅದೇ, ತಂದೆಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರು ನೀವು ಮೋಹಬಿಡದವರಾದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಸಮಾನಧರ್ಮಿಗಳು. ಕಳ್ಳನ ಕಡೆಗೆ ಕಳ್ಳನಮನಸ್ಸು ಹರಿಯುವಂತೆ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಮಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಯುವದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಅರಸಾ, ತಿಳಿದು ನೋಡು. ಪದ್ಮನಯನೆಗಿಂತ ಕಪಿಂಜಲಗುರುಗಳ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಹೆಚ್ಚಿನದು ನೀನು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ಅವರಿಬ್ಬರ ವಿಯೋಗವು ಒದಗಿರುವಾಗ ನೀನು, ಗುರುವಿನ ಉಪದೇಶದಂತೆ ಸಮಾಧಾನಪಡದೆ, ಮಗಳವಿಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಪಡುತ್ತೀ. ಈಗ ಸದ್ಗುರುವಿನ ವಿಯೋಗಕ್ಕಿಂತ ಮಗಳ ವಿಯೋಗವು ನಿನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತಾಪದಾಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದಬಳಿಕ ನಿನ್ನ ಮೋಹವು ಮಗಳಲ್ಲಿರುವದೋ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿರುವದೋ ವಿಚಾರಮಾಡು. ಆತ್ಮಂತಿಕ ಮೋಹವು ಒಂದೇ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ, ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿರುವದಿಲ್ಲ. ಮಗಳ ಮೇಲಿನ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮಂತಿಕಮೋಹವು ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಕೂತರೆ, ನಿನ್ನ ವೃಥಾವಾದ ಮಗಳ ವಿಯೋಗದುಃಖವು ತಾನೇ ಹೋಗುವದು. ರಾಜಾ, ವಿಚಾರಮಾಡು. ಮಗಳ ಮೇಲಿನ ಮೋಹಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ಇರುವವರೆಗೆ ತನ್ನ ಸುಖಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡದೆ ಮಕ್ಕಳಸಂರಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳು ತನ್ನನ್ನಗಲಿ ಹೊಂದಬಳಿಕ, ಏನುಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸುಖವಾದೀತೆಂಬದನ್ನು ವಿಚಾರದಿಂದ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಡೆಯಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ತಿಳಿಗೇಡಿತನದಿಂದ ದುಃಖಿಸಿದರೆ, ಸ್ವಾರ್ಥಪರಾಯಣತೆಯ ದೋಷವು ಬರುವದಿಲ್ಲವೆ? “ಸಮರ್ಥನ ಸೇವಕರಿಗೂ ಕಷ್ಟವೇ” ಎಂದು ನೀನು ಕೇಳುತ್ತೀಯಲ್ಲ? ಸಮರ್ಥನ ಸೇವಕರು ಕ್ಷುದ್ರವಾದ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಹೆದರಬೇಕೇ, ನೀನೇ ಹೇಳು? ಪ್ರಾರಬ್ಧದಹಂಗೇನು? ಸಮರ್ಥರ ಶಿಷ್ಯರು ಅದನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಉಂಡು ತೀರಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಮೇಲಾಗಿ ಸಮರ್ಥರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ಸುಖಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೇ ಒದಗುವದೆಂಬದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ರಾಜಾ, ಇಷ್ಟಿದ್ದು ನೀನು ದುಃಖಿಸುವೆಯಲ್ಲ! ಗುರುಕೃಪೆಗೆ ನೀನು ಒಳಗಾಗಿರುವದರಿಂದ ನೀನು ಮುಕ್ತನೇ ಆಗಿರುತ್ತೀ, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅಳುಬುರುಕರು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಳುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕೆನ್ನುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಗತಿಯಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ಆಗದೆಇದ್ದಾಗ ಅಳುತ್ತಕೊಡುವದು ಸಾಂಸಾರಿಕ ಹುಟ್ಟುಗುಣವಾಗಿರುವದು. ಹುಟ್ಟುಗುಣವು ಹುಗಿದರೂ ಹೋಗು

ವದಿಲ್ಲವಂತೆ! ಹನುಮಂತನು ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ದೇವರಾದರೂ ಮರ ಮರ ಹಾರುವದನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ; ನಾರದರು ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಋಷಿಗಳಾದರೂ ಚಾಡೀ ಹೇಳುವದನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಸದ್ಗುರುವನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದ ಬಳಿಕ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಂತೆಯೇ? ಇಂದಿಲ್ಲನಾಳೆ, ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವು ಆಗೇ ಆಗುವದು! ವಿಚಾರಮಾಡು, ಧೈರ್ಯತಾಳು, ಸದ್ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಗೆಯನ್ನಿಡು. ಇದರಮೇಲಿಯೂ ಮಗಳ ವಿಯೋಗದುಃಖವು ಪೀಡಿಸಿದರೆ ಪೀಡಿಸಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ನೀನೇನುಮಾಡುವೆ—ನಾನೇನು ಮಾಡುವೆನು? ಮಾಡಿದರೆ ಸದ್ಗುರುವಿನ ಈ ಸದ್ವಿಧವೆ ನಿನ್ನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರವನ್ನುಮಾಡಿತು?

೫ ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ.

ಉತ್ಕಟಪುಣ್ಯ.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಸುಮತಿಯು ತನ್ನ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ವೀರ ವರ್ಮನೂ ಆತನ ಸದುಪದೇಶದಿಂದ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಾಧಾನಹೊಂದಿದನು. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸುಮತಿಯು ಸದ್ವಿಧಗಳಿಂದ ಅರಸನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಕೆಲದಿನಗಳು ಕಳೆಯಲು, ಕಪಿಂಜಲನು ಸುಮತಿಯ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಆತನನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಆಗ ಸುಮತಿಯು ವೀರವರ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ—ನೃಪೋತ್ತಮನೇ, ಸದ್ಗುರುವು ನಿನ್ನ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ನುಡಿದದ್ದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ನಾನು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಅಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟು, ಆಕೆಯ ಶೋಧವು ಹ್ಯಾಗಾದೀತೆಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಮಲಗಿರಲು, ಉತ್ತರ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿದ್ರೆಬಂದಂತಾಯಿತು. ಆಗ ಕಪಿಂಜಲ ಗುರುವರ್ಯರು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದು—ಸುಮತೀ, ನೀನು ವೀರವರ್ಮನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅವನಿಗೊದಗಿದ ದುಃಖವನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವದು ಯೋಗ್ಯವೇ? ಏಳು, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ನಾನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೇ

ಗುರುವಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ವಂದಿಸಿ—ಮಹಾತ್ಮನೇ, ನನ್ನಂಥ ಕ್ಷುದ್ರನ ಉದ್ವಿಗ್ನಗದಿಂದ ಆಗುವದೇನು? ನೀನು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನಾದರೆ, ನಾನು ರಾಜ ಪುತ್ರಿಯ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಡುವೆನು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಋಷಿವರ್ಯನು—ಬಾಲಕಾ, ಈಶ್ವರನಾತನ ಸಲುವಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ನೀನು ನಾಳೆ ಅರಸನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ವಪ್ನದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ನಾಲ್ಕು ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಡು. ನೀನು ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕೆಲವು ದಿನ ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು, ನಿನಗೆ ಒಂದು ಶಿವಾಲಯವು ಹತ್ತುವದು. ಅಲ್ಲಿ ಶೂರನೂ, ಸುಂದರನೂ ಆದ ಒಬ್ಬ ರಾಜಪುತ್ರನು ನಿನ್ನ ಹಾದಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವನು. ಅವನೇ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಪತಿಯು. ಆತನು ನಿನ್ನ ಶೋಧಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವನು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು; ಅದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಭುಪುತ್ರ, ನಾನು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದಿ ಹೊರಡುವೆನು. ನನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವನಂತೆ ಇದ್ದ ಪದ್ಮನಯನಾಪೀವಿಯ ಶೋಧಮಾಡಿದ ಹೊರತು ನಾನು ಯಾವ ಸುಖೋಪಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದುವದಿಲ್ಲ. ಫಲಮೂಲಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿ, ಕೇವಲ ವ್ರತಸ್ಥನಾಗಿರುವೆನು, ನೀನು ಇನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಡು. ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಶೋಧವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಪತಿಪುತ್ರರೊಡನೆ ಶ್ರೀಗುರುಕೃಪೆಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಂದುವಳು!

ಈ ಮೇರೆಗೆ ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ಆಡಿದ ಸುಮತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರಸನಿಗೆ ಬಹಳ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಆತನು ಸುಮತಿಗೆ—ತಪಸ್ವಿದ್ಧನಾದ ಸುಮತಿಯೇ, ನಿನ್ನಂಥ ಮಹಾಪುರುಷನು ಶ್ರೀಗುರುಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿದ ಕೆಲಸವು ಕಡೆಗಾಣುವದು ಅಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ನೀನು ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿಯೂ ಶ್ರಮಪಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಅಭ್ಯುದಯಕಾಲವು ಸಮೀಪಿಸಿತೆಂದು ತಿಳಿಯುವೆನು. ಪರಹಿತ-ತತ್ಪರರಾದ ನಿಮ್ಮಂಥ ಮಹಾತ್ಮರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನನ್ನಂಥ ಕ್ಷುದ್ರನು ಏನು ತಿಳಿಯುವೆನು? ಇನ್ನು ನಾನು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾದೆನು. ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಹಿತಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಸದ್ಗುರುವು ಸದಾಜಾಗರೂಕನಾಗಿರುವನೆಂಬದರ ಅನುಭವವು ನನಗೆ ಬಂದಿತು. ಆ

ಮಹಾತ್ಮನು ನಿನ್ನ ರಾತ್ರಿ ನನಗೂ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ದರ್ಶನಕೊಟ್ಟು “ಪದ್ಮನಯ ನೆಯ ಬೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಸುಮತಿಯನ್ನು ನಾಳೆಗೆ ಕಳಿಸು” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ತೇಜೋರಾಶಿಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸುವದು ನನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯೇ? ಪತಿತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆನುಮಾತ್ರ!

ಸುಮತಿಯು ಅರಸನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆತನ ವಿನಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟು, ಆತನ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಬೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಆತನು ಗುರುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿಸಾಗಿ, ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನೂ, ಹೊಳೆಗಳನ್ನೂ, ಅರಣ್ಯ ಪುದೇಶಗಳನ್ನೂ ದಾಟಿ ದಾಟಿ ದಣಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತ ಅಖಂಡ ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ನಡೆದು ಹೋದಬಳಿಕ ಒಂದು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೇವಾಲಯವು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಮನೋಹರವಾದ ತೋಟವು ಒಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ತೋಟದಲ್ಲಿಯ ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳು ಹೂಕಾಯಿಗಳಿಂದ ಜಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿ ಸಂಸಗೆ, ಸೇವಂತಿಗೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಬಕುಳ ಮೊದಲಾದ ಸುಗಂಧದ ಪುಷ್ಪಗಳು ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಾವು, ಹೆಲಸು, ಬಾಳೆ, ತಿಂಗು, ಸಾರಲು ಮುಂತಾದ ಫಲಗಳು ಜನರ ಕ್ಷುಧಾಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ತೋಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮೋವರವು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಉದಕದಿಂದಲೂ, ಸುಂದರವಾದ ಕಟ್ಟಡದಿಂದಲೂ ನೋಡುವವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ರವಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಮತಿಯು ಆ ತೋಟವನ್ನು ದಾಟಿದೇವಾಲಯದ ಒಳಗೆ ಹೋಗಲು. ಅದರ ಭವ್ಯಸ್ವರೂಪವು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅವನು ಅಂಥ ಸುಂದರವಾದ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಎಂದೂ ನೋಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆ ದೇವಾಲಯದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಕಲಾಕೌಶಲ್ಯವೂ, ಸಾಹಸವೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಅನಂದಾಶ್ಚರ್ಯಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಸುಮತಿಯು ಆ ಭವ್ಯವಾದ ದೇವನಿಕೇತನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು, ಒಬ್ಬ ದಿವ್ಯ ಪುರುಷನು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದನು. ಅವನು ಸುಮತಿಯ ಬರವನ್ನು ನೋಡಿ ಎದ್ದುನಿಂತು ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ವಂದಿಸಿ, ಆಸೆ ನಾದಿಗಳಿಂದ ಉಪಚರಿಸಿದ ಮೇಲೆ—ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನೇ, ನಿನ್ನ ಬರುವಿಕೆಯಿಂದ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನು. ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಆನಂದವು ನನಗಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠನು ಈಗ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ

ಸೂಚಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯು ನಿಜವಾಯಿತೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ, ಎಂದನು .

ಆ ದಿವ್ಯ ಪುರುಷನ ವಯಸ್ಸು ಇಪ್ಪತ್ತೈದರ ಒಳಗೆ ಇರಬಹುದು. ಆ ಪ್ರಾಯಸ್ಥನ ಮುಖವು ಸುಂದರ—ಅಲೌಕಿಕವಾದ ರಾಜತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಒಪ್ಪು ವೆಂಥಾದ್ದು; ಮೈಕಟ್ಟು ಕಸುವಿನದು—ಗರಡಿಯ ಸಾಧಕಗಳಿಂದ ಅದು ತಿದ್ದಿ ಮಾಡಿದಂತೆ ಇತ್ತು. ಆತನ ಶರೀರಕಾಂತಿಯು ಸೂಬಗನ್ನಂತುವರ್ಣಿಸಲಾಸಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸುಂದರಾಕಾರದ ಗಂಭೀರಪುರುಷನನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಮತಿಯು ಮೊದಲೇ ಬೆರಗಾಗಿದ್ದನು. ಆ ತರುಣನಲ್ಲಿಯ ವಿನಯವನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಳಿಕಂತು ಆ ವಿಪ್ರಶ್ರೇಷ್ಠನ ಮನಸ್ಸು ಸುಪ್ರಸನ್ನವಾಯಿತು. ಇವನೇ ಪದ್ಮನಯನಯ ಪತಿ ಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಬಹು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಆತನು ನೆನಸಿದನು. ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ಆ ಇಬ್ಬರು ತರುಣರಿಂದ ಆ ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕಳೆಯೇರಿತ್ತು. ಸುಮತಿಯು ಆ ಪ್ರಾಯಸ್ಥನನ್ನು ಕುರಿತು—ಸುಜ್ಞನೇ, ನಿನ್ನ ಆದರದಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ಪರಿಯ ವಿನಯವಿರುವದು ಹಿರಿಯರ ಪುಣ್ಯವೇ ಸರಿ. ಪರಮೇಶ್ವರನು ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣಮಾಡುವನು; ಆದರೆ ನೀನು ಯಾರು? ನಿನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವೇನು? ಋಷಿಯು ಹೇಳಿದ ಭವಿಷ್ಯವು ಯಾವದು? ಇವನ್ನಿಷ್ಟು ದಯಮಾಡಿ ಹೇಳು, ಅನ್ನಲು, ರಾಜಪುತ್ರನು ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹೇಳಿದನು.

ಮಹಾತ್ಮನೇ, ವಿಂಧ್ಯಾದ್ರಿಯ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ, ಅಂದರೆ ಕನೋಜರಾಜ್ಯದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಮಾಳವಾ ಎಂಬದೊಂದು ರಾಜ್ಯವಿರುವದು. ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಪಟ್ಟಣವೇ ಆ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯು. ಬಹುಜನ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಅರಸರು ಆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಿದ ಬಳಿಕ ಸುಲೋಚನನೆಂಬ ಅತಿ ವಿಖ್ಯಾತನಾದ ಅರಸನು ಈಗ ಅದನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವನು. ಅವನ ಕೈಕೆಳಗೆ ಎಷ್ಟೋಜನ ಮಾಂಡಲಿಕರಾ ಜರು ಇರುವರು. ಸುಲೋಚನನಿಗೆ ಮುಪ್ಪಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಲು, ಅವನು ನನಗೆ ಕಮಲಾಕ್ಷನೆಂದು ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು, ಬಹು ಕಕ್ಕುಲತೆಯಿಂದ ನನ್ನ ರಕ್ಷಣಮಾಡಿ, ನನಗೆ ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿದನು. ತಾಯಿ—ತಂದೆಗಳ ಅಚ್ಚಿಯಿಂದ ಉದ್ಭಟತನವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿತು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಖುಂದಂತೆ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿದವನಾದೆನು. ಅನುರೂಪಳಾದ ಹೆಂಡತಿಯು ಸಿಕ್ಕಹೊರತು ಲಗ್ನವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ನಾನು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದ್ದೆನು.

ಅರಸನು ಬಹುಜನ ರಾಜಪುತ್ರಿಯರ ಭಾವಪಟಗಳನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸಿದರೂ, ನಾನು ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ, ಕಡೆಗೆ ನಾನು ಲಗ್ನವನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆನು. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ನನ್ನ ಹಟವನ್ನು ಬಿಡದಾದೆನು. ಆಗ ನಾನು ಎಣಿಕೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಅರಸನು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧದೊಳಗಿರಿಸಿದನು. ಪ್ರತಿಬಂಧದೊಳಗಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಯಾವ ವೈಭವಕ್ಕೂ ಕೊರತೆಯಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೊಂದು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ವೈಭವವು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಿ, ನಾನು ಕಾರಾಗೃಹದಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಹತ್ತಿದೆನು. ಕಡೆಗೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ತಂದೆಯ ಪ್ರೇಮವು ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧದೊಳಗಿರಿಸಿದ್ದು ಆತನ ಸಶ್ಚಾತ್ತಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಕಡೆಗೆ ಆತನು ಮಮತೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕಾರಾಗೃಹದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಮಾಡಿದನು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠ, ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಈ ದಯಾಲುತ್ವವು, ನನ್ನ ಅಪಿಚಾರದ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ತಂದೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಿದನೆಂಬ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ, ಆತನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ದೌಶಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನಾನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆನು. ಒಂದುದಿನ ಬೆಂಟೆಯನೆವದಿಂದ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ, ಅರಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದವನು ತಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕನ್ನು ಹಿಡಿದು ಒಂದೇಸವನೆ ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣಮಾಡಿದೆನು. ದುರಭಿಮಾನ-ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಯದಸೂಕ್ತ, ಕೇಳುವದೆನು? ಹೊತ್ತು ಮುಚುಗಿದಲ್ಲಿ ಇಳಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಮಾರಿ ಹೊಟ್ಟೆಹೊರಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ನಾನು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ದಿನ ಹಾದಿಯನ್ನು ನಡೆದು, ಹಲವು ದೇಶಗಳನ್ನೂ, ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನೂ ದಾಟಿದೆನು. ಆಗ ಒಂದು ಭಯಂಕರವಾದ ಅರಣ್ಯವು ನನಗೆ ಹತ್ತಿತು. ಕೆಲವು ಅಂತರವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿ ಹೋದಬಳಿಕ ಆ ಅಪರಿಚಿತವಾದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಗನಾಗಿ ಹೋಗುವಾಗ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಭಯವು ನನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸಹತ್ತಿತು. ಭಯವೆಂದರೇನೆಂಬರ ಅನುಭವವಾದದ್ದು ಇದೇ ಮೊದಲೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಒಂದು ದಿನ ಆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿ, ಎರಡನೆಯದಿನ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ಹಾದಿಯನ್ನು ನಡೆದರೂ ಅರಣ್ಯವು ತೀರಲಿಲ್ಲ. ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾ, ಕಷ್ಟದ ಸುಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲದೆ ಇಪ್ಪ

ತೈರಡು ವರ್ಷ ಕಬ್ಬಿನಹಾಗೆ ಬೆಳೆದ ನನಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ದಿನಗಳ ಮಾರ್ಗಾ ಯಾಸವು ತ್ರಾಸದಾಯಕವಾಯಿತು. ಅರಮನೆಯೊಳಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬಾರದಿದ್ದ ಮಹತ್ವದ ಅನುಭವಗಳು ಪುನಃವಾದ ಈ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಾನು ಮೆತ್ತಗಾದೆನು. ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ಹಾಗು ಗುರು-ಹಿರಿಯರ ಹಿತೋಪದೇಶದ ಮಹತ್ವ, ಅರಸೋತ್ತಿಗೆಯ ಗೌರವ, ಅಪಕ್ವದೇವಿಯಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾಭಿಲಾಷೆಯ ದುಷ್ಕೃತನ ಇವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರೆಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ರಾತ್ರಿಯು ಬಹಳವಾದದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ವೃಕ್ಷವಡುವಲ್ಲಿ ನಾನು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅಡ್ಡಾದೆನು. ಆದರೆ ಎರಡುದಿನ ಅನ್ನವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನಿದ್ರೆಬರಲಿಲ್ಲ. ಆರುತಾಸು ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತು, ಒಂಬತ್ತು ತಾಸು ಮೀರಿತು, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವಾಗ ನಿದ್ರೆಹತ್ತಿತೋ ತಿಳಿಯದು, ಬೆಳಗಾಗಿ ಎರಡು ತಾಸು ಹೊತ್ತು ಏರಿದಮೇಲೆ ಎದ್ದು ನೋಡುತ್ತೇನೆ, ಕುದುರೆಯಿಲ್ಲ, ಧನುರ್ಬಾಣಗಳಿಲ್ಲ, ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಲ್ಲ; ಉಟ್ಟವಸ್ತ್ರವಲ್ಲದೆ ಉಳಿದದ್ದೆನೂ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ!

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾ, ಆಗಿನ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಏನು ವರ್ಣಿಸಲಿ! ಈ ಮೊದಲೆ ನನ್ನ ಆ ನಿರಂಕುಶಪುರುಷತ್ವದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಬರೆಗೆ, ಈಗ ಹುಣ್ಣು ಆದಂತಾಗಿ ಆದರ ನೋವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಕ್ಷುಧೆಯ ಉಪದ್ರವದಿಂದಲೂ, ಮಾರ್ಗಾಯಾಸದಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ನಾಗದ ಹಾಗಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಸಹಾಯಕಾರಿಗಳಾದ ಧನುರ್ಬಾಣಾರ್ಥಗಳು ಅದೃಶ್ಯವಾದದ್ದರಿಂದಲೂ ಮನಸ್ಸು ನಿರಾಶೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಜೀವವು ತಳಮಳಿಸಹತ್ತಿ ನಾನು ವಿಚಾರಶೂನ್ಯನಾದೆನು. ಕೂಡಲೆ ನನಗೆ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ನೆನಪಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರುಗಳು ಉದರದವು. ಕ್ರೂರಮೃಗಗಳ ಭಯಂಕರವಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳಲು, ಧನುರ್ಬಾಣಗಳು ಅದೃಶ್ಯವಾದದ್ದರ ಸ್ಮರಣವಾಗಿ, ನಾನು ಭಯದಿಂದ ಹೌಹಾಕಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆನು. ಹುಣ್ಣುಗಳನ್ನಾದರೂ ತಿಂದು ಕ್ಷುಧೆಯನ್ನು ಶಾಂತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರವು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುವದು; ಆದರೆ ಮಾಡಲೇನು? ನಾನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶವು ಉಷ್ಣ ಕಟಿಬಂಧವಲ್ಲಿದ್ದಮೂಲಕ, ಅಲ್ಲಿಯ ಫಲಯುಕ್ತ ವೃಕ್ಷಗಳು ಮುಗಿಲಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದ್ದವು.

ಅವುಗಳನ್ನು ಏರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ, ರೂಢಿಯೂ ನನಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಯುಕ್ತಾ ಯುಕ್ತಗಳ ವಿಚಾರಮಾಡದೆ, ಯಾವದೊಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕುವ ಅಪ್ಪ, ಋದ್ಧನ ಸ್ಥಿತಿಯು, ಹೇಗಾಗುವದೆಂಬದರ ಅನುಭವವನ್ನು ಪ್ರಾರಬ್ಧವು, ಯೋಗ್ಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಈ ಪ್ರಕಾರನಾನು ಹಸಿವೆ- ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದಲೂ, ಹಾದಿಯ ಕಷ್ಟದಿಂದಲೂ, ಆಪ್ತೇಷ್ಟರವಿಯೋ ಗದುಃಖದಿಂದಲೂ ಬಳಲಿದವನಾಗಿ, ಚಿಂತೆಮಾಡುತ್ತ ಮುಂದಿನ ಭೂಪ್ರದೇ ಶದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಹೇತುಕನಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ಸಲಕ್ಕೆಹೊಂದಿ ಕಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಬಾಗಿಲು ನನಗೆ ಕಾಣಿಸಹತ್ತಿತು. ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಗಿಡಗಂಟೆಗಳು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆದದ್ದರಿಂದ, ನೋಡುವವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅದು ಬೇಗನೆ ಕಾಣುವಹಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆ ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದೆನು. ಅದರ ಗರ್ಭವು ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿತ್ತು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕಷ್ಟವು ದುಸ್ಸಹವಾಯಿತೆಂದರೆ, ಜೀವವು ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ನಾನಾದರೂ ಜೀವಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತು ಅಪರಿಚಿತವೂ, ಭಯಂಕರವೂ ಆದ ಗುಹೆಯನ್ನು ಹೋಗು ವದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದೆನು; ಆದರೂ “ಜೀವವು ಬೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಸವಿ” ಎಂಬ ನುಡಿ ಯಂತೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಈ ಘೋರಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಡೆಗೆ ಅದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಳ್ಳುವ ದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆನು.

ವಿಪ್ರವರ್ಯಾ, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೇಗಾಗಿರಬಹುದೆಂಬದರ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನೀನೇ ಮಾಡು. ನನ್ನ ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳೂ, ಬಂಧು-ಮಿತ್ರರೂ, ರಾಜೈಶ್ವರ್ಯಗಳೂ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗಿ ದುಃಖದಿಂದ ನನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ತಿರಗಳು ಉಬ್ಬಿದ್ದವು. ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಅಶ್ರುಗಳು ಹೊರಚಲ್ಲಹತ್ತಿದವು. ಆದರೂ ನಾನು ದೃಢನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಗಂಡುಗಚ್ಚಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಮೊದಲು ಗುಹೆ ಯಲ್ಲಿ ಹಣಕಿ ನೋಡಿದೆನು. ಅಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲು ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಏನೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಜೀವದ ಹಂಗುದೊರೆದು, ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳನ್ನು ಕಡೆಯ ಸಾರೆ ನೆನಿಸಿ, ಜಗದ್ರಕ್ಷಕನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟು, ಗವಿ ಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿದೆನು; ಆದರೆ ತಳವು ಬಹಳ ತಗ್ಗು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನನಗೇನು ಅಷ್ಟು

ಪೆಟ್ಟು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಪೂಜ್ಯನೆ, ಇಂಥ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ವೇನೆಂಬದನ್ನು ಈಗ ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆನು. ಮುಂದಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಳಿಕ, ಕರ್ಮ-ಧರ್ಮಸಂಯೋಗದಿಂದಲೇ ಇಂಥ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಹರಿಯಿತೆಂದು ನನಗೇ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಮುಂದೆ ಗವಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ಈಶಾನ್ಯಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದುಬಾಗಿಲು ಇದ್ದಂತೆ ನನಗೆ ತೋರಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಆ ಬಾಗಿಲೊಳಗಿಂದ ಸುಮಾರು ೫೦೦ ಮೊಳ ಹೋದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸುಂದರವೂ, ಭವ್ಯವೂ ಅದ ಬಾಗಿಲೂ, ಅದನ್ನು ದಾಟಿಹೋದಮೇಲೆ ವಿಸ್ತಾರವೂ, ಮನೋಹರವೂ ಅದ ತೋಟವೂ ನನಗೆ ತೋರಿದವು. ಗುಹೆಯೊಳಗೆ ಹಾರಿದಾಗಿನಿಂದ ಕಡೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗುವವರೆಗೆ ಪ್ರಕಾರವೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂಥ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂಭೈನೂರು ಮೊಳ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೋಗಿರಬಹುದೆಂಬ ದರ ಅಶ್ಚರ್ಯವು ನನಗೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ದುರ್ನಿವಾರವಾದ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟವು ಒದ ಗಿದ್ದರಿಂದ, ನಾನು ತಲೆಮಾಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಂತೆ ಆಗಿತ್ತು. ಇರಲಿ. ನಾನು ತೋಟದೊಳಗೆ ಹೋಗಲು, ಸೂರ್ಯನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲಕ್ಕೆ ಏರಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನ ಪ್ರಚಂಡ ಕಿರಣಗಳು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕುಕ್ಕಿದವು; ನನಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಅನಂದವಾಯಿತು. ನಾನು ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ತೋಟವನ್ನು ಹೊಕ್ಕೆನು.

ವಿಪ್ರವರ್ಯಾ, ಆ ಸ್ಥಾನದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಏನುಹೇಳಲಿ? ಗುಹೆಯ ಭಯಂಕರತೆ, ತೋಟದ ರಮಣೀಯತ್ವ ಇವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಂದರೆ, ಈ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಯು ಅಮಾನುಷವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗುವದು. ಆ ಸ್ಥಾನವು ಹೊರಗಿನಿಂದ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಎಂದೂ ಕಾಣುವಹಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದು ಒಂದು ಭಯಂಕರವಾದ ಕಂದರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಮಾರ್ಗವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿತ್ತು. ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು ಅಭೇದ್ಯವಾದ ಅರಣ್ಯವಿತ್ತು. ನನ್ನ ಪ್ರವೇಶವಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗಾಯಿತೆಂಬದರ ಗೂಢವೇ ತಿಳಿಯುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ದೈವವಶಾತ್ತಾಗಿ ಆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ನಾನು ತೋಟದ ರಮಣೀಯತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ದಂಗುಬಡೆದು ನಿಂತುಕೊಂಡೆನು. ಆ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಬಿಳಿ ಸಂಗಮರವರಿ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದರು. ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಸೌಂದರ್ಯವುಳ್ಳ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಗಿಡಗಳು ಸಮಾಂತರದಿಂದ ನೈವ

ಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಆ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಮಡಿಗಳನ್ನು ಕೆಂಪು, ಹಳದಿ, ಹಸರು ಮೊದಲಾದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಬಣ್ಣಗಳ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಬಹು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ನಡನಡುವೆ ಮಧುರವಾದ ಫಲಗಳ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗಿಡಗಳು ಮುಗಿಲಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದವು. ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಸೂಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ, ದುಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆ, ಜಾಜಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಲತೆಗಳ ಮಂಟಪಗಳು ಬಹು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಣ್ಣಾದ ಎಲೆಗಳನ್ನೂ, ಒಣಗಿದ ಟೊಂಗೆಗಳನ್ನೂ, ಹಸಿಯಿಲ್ಲದ ಮಡಿಗಳನ್ನೂ ಆ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವದು ದುರ್ಲಭವು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿರುವ ಕಾರಂಜಿಗಳ ತುಂತುವನಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಇಂದ್ರಧನುಷ್ಯಗಳು ನೋಡುವವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ರಮಿಸುವವು. ಬಂಡುಂಬುವದಕ್ಕಾಗಿ ಭ್ರಮರಗಳು ಅಲ್ಲಿ ತಂಡತಂಡವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವವು. ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವರ್ಣಗಳುಳ್ಳ ಸುಂದರ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಮಧುರ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಚಿತ್ರಾಕಾರದ ಆಸನಗಳೂ, ಪೀಠಗಳೂ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಪುಷ್ಪಗಳ ಸುಗಂಧವು ಇಡಗಿತ್ತು. ಗಾಳಿಯು ಆ ಸುಗಂಧದ ಭಾರದಿಂದ ದಣಿದು ಹೋಗಿರುವಂತೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಸುಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ದುಃಖದಿಂದ ಸಂತಪ್ತನಾಗಿದ್ದ ನಾನು ಹಸಿವೆ ನೀರಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಚಕಿತನಾಗಿ ಆ ವನದ ಸೊಬಗನ್ನು ನೋಡಹತ್ತಿದೆನು.

ದ್ವಿಜೋತ್ರವೂ, ಆತೋಟವನ್ನು ಎಷ್ಟು ನೋಡಿದರೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ದಣಿಯಲೊಲ್ಲದು. ಕಡೆಗೆ ಬಹು ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋದ ಕೂಡಲೆ ಒಂದು ರಮ್ಯವಾದ ಸರೋವರವು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅದರ ದಂಡೆಗಳು ಶುಭ್ರವಾದ ಉಸುಬಿನ ದಿನ್ನೆಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದು, ಆ ದಿನ್ನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಸಾಲ್ಗೊಂಡು ಮೂಡಿದ್ದವು. ಆ ಸರೋವರದೊಳಗಿನ ನೀರು ಬಹು ನಿರ್ಮಲವಾಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದ, ಅದರ ತಳದೊಳಗಿನ ಉಸುಬು-ಹರಳುಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಸೂರ್ಯನು ಸೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ; ಆತನ ತಾಪಕ್ಕೆ ಪಕ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಲಕಲಾಟವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ದಟ್ಟವಾದ ಎಲೆಗಳುಳ್ಳ ಟೊಂಗೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿವೆ; ಪಾರಿವಾಳ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪಕ್ಷಿಗಳು ನೀರಲ್ಲಿ ಮೈ ತೋಯಿಸಿ ಕೂಡವಿ ಬಿಸಿಲು ಕಾಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ; ದೂರ ಅತ್ಯಂತ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಗರೆ, ಸಾರಂಗ

ಮೊದಲಾದವು ನೀರು ಕುಡಿಯತೊಡಗಿವೆ; ಹಂಸ, ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ, ನೀರಗೋಳಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಜಲಕ್ರೀಡೆಗಳು ನಡೆದವೆ; ಸರೋವರದ ದಂಡೆಗುಂಟೆ ಗಿಡಗಳ ಕಿರಿ ನೆರಳು ಬಿದ್ದವೆ; ಇಂಥಮನೋಹರವಾದ ನೋಟದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದನಾನು, ಆತುರದಿಂದ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಕಾಲನ್ನಿಟ್ಟೆನು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಆದರ ನೀರು ತಂಪಾಗಿದ್ದವು. ಸ್ವಟಕದಂತೆ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಆ ಸರೋವರದ ನೀರಿನ ಸವಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾರೆನು. ನಾನು ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ನ್ನಾನಮಾಡಿ ಉಟ್ಟಿದ್ದೊಂದು ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಗೋ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ ಒಗಿದು-ಒಣಗಿಸಿ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಲ್ಲೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕೈಗೆ ನಿಲುಕುವಂತೆ ಇದ್ದ, ಕೆಲವು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಕ್ಷುಧಾಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡೆನು. ಆ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ನಾಲ್ಕಯ್ದು ತಾಸುಗಳಾದರೂ, ಮನುಷ್ಯ ಸಂಚಾರವಿಲ್ಲದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ನನಗೆ ಪರಮಾರ್ಥ್ಯಯವಾಯಿತು. ಕ್ಷುಧಾಶಾಂತಿಯಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಿಂದ ಕಣ್ಣು ತುಂಬ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದಲೂ, ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂತಾಪವು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾದದ್ದರಿಂದಲೂ, ಕಷ್ಟಗಳ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಎದೆಯು ಕೆಚ್ಚುಗಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದಲೂ ನನಗೆ ತೂಕಡಿಕೆ ಬರಹತ್ತಿತು. ಹಾಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ, ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ! ನಾನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸರೋವರದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಶಿಲಾಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಆದರ ತಂಪಾದ ಹಾಸುಗಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಸುಖವಾಗಿ ಮಲಗಿದೆನು. ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ನನಗೆ ಗಾಢನಿದ್ರೆಯು ಹತ್ತಿತು!

“ ಮೆತ್ತಗೆ ಮಾಡಿ ಮಲಗು ” ಎಂಬ ಮಾತಿನ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದ ಅನುಭವವು ನನಗೆ ಆಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ದಣಿದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಗಡದ್ದು ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ನಾನು ಅಂದು ಮನಗಂಡೆನು. ಮಲಗಿದ್ದೊಂದೇ ಎಚ್ಚರವು; ಮುಂದೆ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕೈದು ತಾಸುಗಳಾದ ಬಳಿಕ ಎಚ್ಚತ್ತು ನೋಡಲು, ನನಗೆ ಶಿಲಾಮಂಟಪವೂ, ಸರೋವರವೂ, ತೋಟವೂ ಒಂದೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಾನು ಜನ್ನಾಗಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ, ನಾನೊಂದು ಭವ್ಯವಾದ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವೆನೆಂದು ಮನಗಂಡೆನು! ಬ್ರಹ್ಮಣಶ್ರೀಷ್ಠಾ, ನನಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದುಹೋಯಿತು. ಆಗ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಆ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಜ್ಞೋತಿಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾನು ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಂಚಕ್ಕೆ ಚಿನ್ನದ ತಗಡು ಕೂಡಿಸಿ, ನಡನಡುವೆ

ಜಿಲೆಯುಳ್ಳ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕೆಚ್ಚಿದ್ದರು. ಮಂದಿರದ ಮಾಳಿಗೆಯ ಒಳಮಗ್ಗಲಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣದ ಚಿತ್ರ-ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಬಳ್ಳಿಗಳು, ಎಲೆ-ಹೂ-ಕಾಯಿಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದವು. ಗೋಡೆಗಳು ಬಗೆಬಗೆಯ ಸುಂದರ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ರಮ್ಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ನೆಲಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ರತ್ನಗಂಬಳೆಯನ್ನು ಹಾಸಿ, ಕೂಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರತ್ನಕೆಚ್ಚಿದ ಸುಂದರವಾದ ಆಸನಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ವಿಪ್ರವರ್ಯಾ, ಆ ಮಂದಿರದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಆದೆ. ಇಂಪ್ರಭವನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ, ಇದೇನು ವಿಚಿತ್ರವೆಂದು ವಿಚಾರರೂಪ್ಯನಾಗಿ ದಂಗುಬಡೆದು ನಾನು ಕುಳಿತೆಲೂ, ಎದುರಿಗೆ ನನ್ನ ಧನಸ್ಸು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅದರ ಬಳಿಯಲ್ಲೆಯೇ ಬಾಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ನನ್ನ ಬತ್ತಳಿಕೆಯು ಇಟ್ಟಿತ್ತು. ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಉಡಿಗೆ-ತೊಡಿಗೆಗಳು, ಅಭರಣಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು! ಅಹಹಾ! ನಾನು ಮೃದುವಾದ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೆನೇ, ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಪುಕಾರವು ಬಿದ್ದವೇ, ನೋಡಿದತ್ತೆಲ್ಲ ರತ್ನಗಳು ಲಕಲಕನೆ ಮೂಳೆದು ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುತ್ತವೆ, ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಹೋಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳೂ, ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳೂ ಎದುರಿಗೆ ಇಟ್ಟವೆ, ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಇದ್ದರೂ ಜನರ ಸುಳುವೇ ಇಲ್ಲ! ಒಮ್ಮಿಂಮೊಮ್ಮೆ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರವೇಶವು ಹೇಗಾಯಿತೆಂಬದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲದು; ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಹೋಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಪದಾರ್ಥಗಳು ತಾವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಬಂದವೆಂಬದು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲದು; ಅಂದ ಬಳಿಕ ನುನುಸುನು ಭುಮಿಷ್ಠನಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಏನು ಬೇಕು? ಆಗ ನಾನು ಹುಚ್ಚನಂತೆ ನನ್ನ ಕಿವಿಯನ್ನು ನಾನೇ ಹಿಂಡಿಕೊಂಡೆನು. ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತವನು ದಿಗ್ಗನ ಎದ್ದು ಭುಮಿಷ್ಠನಂತೆ ತಿರುಗಾಡಿದೆನು. ಎದುರಿಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ನನ್ನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು, ಅದಕ್ಕೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೂಡಿ ಕಿವಿಯ ವರೆಗೆ ಜಗ್ಗಿ, ಯಾವ ಉದ್ದೇಶವೂ ಇಲ್ಲವೆ ಕಿಡಿಕಿಯೊಳಗಿಂದ ಬೈಲಿಗೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಇದೇನು ಭೂತಚೌಷ್ಠ್ಯವೋ, ಸ್ವಪ್ನವೋ, ನನಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಿತೋ, ನಿಜವಾಗಿಯೇ ಇಂಥ ವೈಭವವು ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೋ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಾರಗಳ ಗಲಿಬಿಲಿಯಿಂದ, ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ ನಾನು ಮೂಢನಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟೆನು; ಆದರೆ ಆ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿಯ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಪದಾರ್ಥಗಳ ಉತ್ತಮವಾದರಚನೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಂದರೆ,

ಇದೇ ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ಇದ್ದರೆಂಬಂತೆ ನನಗೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಾನು ವಿಚಾರಮಗ್ನನಾಗಿರಲು, ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಕೂಡಲೆ ನನ್ನ ಮೈ ಜುಮ್ಮೆಂದು ಕೂದಲು ಗಳು ನೆಟ್ಟಗಾದವು. ಭಯದಿಂದ ನಾನು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದೆನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಥಿರವಾಗಲು, ನಾನು ಧೈರ್ಯತಾಳಿ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಮಂಚದಮೇಲೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆನು. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಸ್ತ್ರೀಯೂ ಬೆರಗಾಗಿರುವಳೆಂಬದನ್ನು ಅವಳ ಮುಖಚರ್ಯವು ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಏಕದೃಷ್ಟಿಯಾಗಲು, ಅವಳು ಮುಂದುಗಾಣದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಆಗ ನಾನು ಆ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಅಮ್ಮಾ, ನೀವು ಯಾರು? ಈ ಮಂದಿರವು ಯಾರದು? ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಾನು ಹೇಗೆ ಬಂದೆನು? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಮಾಡಲು, ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು—ಯಕ್ಷ-ಗಂಧರ್ವಾದಿಗಳು ಈ ಮಂದಿರ ವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಯೋಗ್ಯರೂ, ಅಶಕ್ತರೂ ಆಗಿರಲು, ದುರ್ಬಲರಾದ ಮನುಷ್ಯರ ಪ್ರವೇಶವಾದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಅರ್ಪರ್ಪವಾಗುತ್ತದೆ! ಸಾಂಪ್ರತದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಸಮಾಧಾನಕರವಿದ್ದರೂ, ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಭಯವುಂಟಾಗುವದೆಂಬದನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದು. ಸ್ವಂತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಈ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯು, ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲೆಂಬದನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ನಾನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈಗಾಗಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯಪ್ರವೇಶವು ನರಮಾಂಸಪ್ರಿಯನೂ, ನಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಈ ಮಂದಿರದ ಒಡೆಯನೂ ಆದ, ಮೇಘನಾದನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸರಾಜನ ಮೋಸದಿಂದ ಆಗಿರಬಹುದು. ಮುಂದೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಒದಗತಕ್ಕ ಸ್ವಜಾತಿಯ ಪ್ರಾಣಿಯ ಕೊಲೆಗಾಗಿ ನಾನು ಮರಗುತ್ತೇನೆ. ಪತಂಗಹುಳವು ತನ್ನ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ದೀಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿಗ್ಗುವಂತೆ, ಈ ಮಂದಿರದ ಶೋಭೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಪಡುವದರಲ್ಲಿ ಏನು ಅರ್ಥವು? ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಅಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಬಳಿಕಂತು, ನನ್ನ ಕೈಕಾಲುಗಳು ತಣ್ಣಗಾದವು. ಆ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರವೇಶವು ಹೇಗಾಯಿತೆಂಬದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದ್ದರಿಂದ, ಇದೇನು ಭೂತ ಚೇಷ್ಟೆಯೋ, ರಾಕ್ಷಸಮಾಯಿಯೋ ಎಂದು ನಾನು ಮೊದಲೇ ಶಂಕಿಸುತ್ತಿ

ದ್ದೆನು. ಆ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯಾಡಿದ ಮಾತುಗಳು ನಿಜವಾಗಮಾಡಿವರಿಂದ, ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೇಗಾಗಿರಬಹುದೆಂಬದರ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನೀನೇ ಮಾಡು. ಕೆಲಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಭಯದಿಂದ ಹೌಹಾರಿ ನಾನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆನು. ಈ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾರಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಏನು ಉಪಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ತೊಡಗಿತು. ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ಈಗಲೇ ಈ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಓಡಿಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆನು; ಆದರೆ ನಾನು ಆ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಯಾವ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬಂದೆನೆಂಬದೇ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದರಿಂದ ನನ್ನ ಆ ವಿಚಾರವು ತಾನೇ ನಿಷ್ಫಲವಾಯಿತು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಾನು, ಪ್ರಾಣವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆನು; ಆದರೆ ಪರಾಧೀನಳಾದ ಆ ಅಬಲೆಯಿಂದ ಇಂಥ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯವು ಆಗಲಾರದೆಂದು ನನಗೆ ತೋರಿವದರಿಂದ, ನಾನು ಆ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಭಯದಿಂದ ವಿಚಾರಗಟ್ಟು ಕಂಗಾ ಲಾಗಿ ಅಸಂಭವ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರಲು, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಭಯದ ಅಧಿಕಾರವು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು; ಅನ್ಯರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಆಶೆಯು ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ; ನನ್ನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯ ಅಭ್ಯಾಸದ ಅಭಿಮಾನವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿತು. ಆಗ ನಾನು ಅತ್ಯಾವೇಶದಿಂದ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದೆನೇನೆಂದರೆ—ತಂಗೀ, ನನ್ನ ಹಿತವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರವೆಣಿಸುವೆನು; ಆದರೆ ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ನೀನು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ಯಕ್ಷ—ಗಂಧರ್ವಾದಿಗಳಿಂದಾಗದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯರು ಮಾಡಿದ ಹಲವು ಉದಾಹರಣಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಲ್ಲವೆ? ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾಣಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಕೆಡವಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಇರಬಹುದೋ? ನನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ನಾನು ಈ ಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವದಿಲ್ಲೆಂಬದು ನಿಜವು; ಆದರೆ ಮೋಸವು ಮೇಘನಾದ ದೈತ್ಯನಿಂದಲೇ ಆಗಿರಲಿ, ಮತ್ತೆ ಯಾರಿಂದಲೇ ಆಗಿರಲಿ, ಈ ಧನುಸ್ಸು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವವರೆಗೆ ಅದಾವನು ನನಗೆ ಕೇಡು ಬಗೆಯುವನು? ಏನೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ಹೊತ್ತು ಬಂದಾಗ್ಗೆ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೀತು. ಪತಂಗದ ಹುಳದಂತೆ ವೈರಿಯತಾಸಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾಣಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಕ್ಷುದ್ರ ಕೀಟಕವಲ್ಲ!

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆವೇಶದಿಂದ ನುಡಿದು ನಾನು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಮಂಚದಿಂದೇಳಲು, ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಿದಳು. ಆ ಅಬಲೆಗೆ ಹೀಗೆ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಇಚ್ಛಿಸಿದವನಲ್ಲ; ಆದರೆ ಆವೇಶದ ಭರದಲ್ಲಿ ಸೌಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದ ಈ ಕೆಲಸವು ನನ್ನಿಂದಾಯಿತು! ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಇನ್ನು ಆ ಮಂದಿರದಿಂದ ಹೋಗತಕ್ಕವಳು, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಲಾವಣ್ಯಯು ಕೈಕಾಡ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯು, ತಾರಾಗಣದನಡುವಿನ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಅಧಿಕಮೋಹಕಳಾಗಿ ದಾಸಿಯರೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ನಾನು ಬಹುಜನ ರಾಜ ಪುತ್ರಿಯರನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಆ ಭುವನಸುಂದರಿಯ ರೂಪವೂ, ಸೌಮ್ಯಮುದ್ರೆಯೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಎಳೆಕೊಳ್ಳದೆಬಿಡಲಿಲ್ಲ! ಆ ಮೋಹಕ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಟ್ಟ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ, ವಿರ್ಮಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಅವು ನನ್ನ ಅಧೀನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಸಂದರವಾದ ಅವಯವಗಳೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮತನವೂ, ಮೃದುವೂ, ಮುಖದ ಕಾಂತಿಯೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕಾಮವಿಕಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದವು! ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನನಗೆ ಈ ಮೋಹವಿಕಾರದ ಅನುಭವವಿಲ್ಲ. ಮೋಹಸಾರದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಬಾರದೆಂದು ನಾನು ಬಹಳ ಯತ್ನಿಸಿದರೂ, ಅದೆಲ್ಲ ನಿಷ್ಫಲವಾಗಿ, ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನು ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನನ್ನಮೇಲೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಡೆಸಿದನು. ಆಗ ನಾನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—ಎನು ಅದ್ಭುತಸೌಂದರ್ಯವಿದು! ಈ ಮೂರ್ತಿಯ ರಚನೆಯೆಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಚಾತುರ್ಯವು, ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ವೆಚ್ಚಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅಹಾ! ನಾಸಿಕದ ಸರಳತ್ವವನ್ನೂ, ಕಣ್ಣುಗಳ ವಿಷ್ಣುರವನ್ನೂ, ಮುಖದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ, ಉಳಿದ ಶರೀರಾವಯವಗಳ ಯೋಗ್ಯರಚನೆಯನ್ನೂ ಎಷ್ಟೆಂತ ವರ್ಣಿಸಲಿ! ಈ ಸೌಂದರ್ಯದಾತಿಯು ಯಾವ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷನಿಂದ ಸುಲಿದುಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವದೋ, ಅದನ್ನೇ ಧನ್ಯನು, ಅವನೇ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯು; ಅವನೇ ಕೃತಾರ್ಥನು. ಅವನ ಉತ್ಕಟಪೂಜ್ಯವನ್ನು ಎಣಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಯಾರಿಗಿರುವದು?

೬ ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ.

ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ನಾನು ಆ ಸುಂದರಿಯ ಸೌಂದರ್ಯಾತಿಶಯಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾಗಿ
ರಲು, ಅಕೆಯು ನನ್ನ ಹತ್ತರ ನಿಂತಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕುರಿತು—“ ಏನು, ಸುಮ
ಧ್ಯಮೆ, ಇದೇನು ಆಟವನ್ನು ಹೂಡಿರುತ್ತಿ? ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದ
ಈ ಪರಪುರುಷನು ಯಾರು? ಯಾವ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಆತನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬರಮಾ
ಡಿದೆ? ಮೂರ್ಖಳೆ, ಇಂಥ ಮಡುಗಾಟಿಕೆಯು ನನಗೆ ಸೇರುವದಿಲ್ಲೆಂಬದನ್ನು
ನೀನು ಅರಿಯೆಯಾ? ಈ ತರದ ಅಸಹ್ಯ ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದ ಯಾರ ಮಾನಭಂಗ
ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಎಣಿಸಿರುತ್ತಿ? ಇರಲಿ, ನಿನ್ನ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಶಿಕ್ಷೆ
ಯನ್ನು ಮಾಡಿಸನೆ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ರಾಕ್ಷಸರಾಜನ ಶಾಸನವು ಸಕಲ
ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಭಯಪ್ರದವಾಗಿರುವದೋ, ಅಂಥವನನ್ನು ನೀನು ಗಣನೆಗೆ
ಕೂಡ ತರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದವಳೆ, ಹೋಗು, ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲಬೇಡ.
ನಿನ್ನ ಮುಖವಲೋಕನದಿಂದ ನನ್ನ ಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿಯು ಪುಜ್ವಲಿಸುತ್ತದೆ.”

ಹೀಗಾ ಸುಂದರಿಯು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮತಾಡಲು, ಸುಮಧ್ಯಮೆಯು ನಡ
ಗುತ್ತ ಕೈಜೋಡಿಸಿನಿಂತು—ಮಹಾತ್ಮಳೆ, ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳು ಹಿಂ
ಗಿರಲು, ನಿನಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವದು ನನ್ನಿಂದಾಗಬಹುದೆ?
ದಿನದಂತೆ ನಾನು ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಈ ಪುರುಷನು ಅನಂದದಿಂದ ಮಂಚ
ದಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಆತನೊಡನೆ ನಾನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಹ ಆ
ಡಿದ್ದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಪರಾಧವಿದ್ದರೆ, ದಯವಿಟ್ಟು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೆರ
ಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ
ನನಗೆ, ಇಂಥ ಘೋರಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾದರೂ ಹೇಗೆ
ದೊರೆಯಬೇಕು?

ದಾಸಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಸುಂದರಿಯು ತನ್ನ ಮನೋಹರವಾದ ಕಟಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೆಡವಿದಳು. ಅವಳ ಸಿಟ್ಟಿನಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ಅಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಆಸುಂದರ ಕಟಾಕ್ಷಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಆನಂದಗೊಳಿಸದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾ, ಆಗಿನ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಬೀಳ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯದ ಬೆಳೆಯು ಭರದಿಂದ ಬರುವಂತೆ, ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಕಾಮವಿಕಾರದ ಉತ್ತತ್ತಿಗೆ ಆಸ್ಪದಕೊಡದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಆ ವಿಕಾರವು ಕಸುವಿನಿಂದ ಬೆಳೆಯಿತು. ಅದರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅಬ್ಬರಕ್ಕೆ ನನ್ನ ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಯು ಕುಂಠಿತವಾಯಿತು; ನನ್ನ ಮೈ ಮೇಲಿನ ಕೂದಲುಗಳು ನೆಟ್ಟಗಾದವು; ಮೈ ಬೆವರೊಡೆಯಿತು; ದನಿಯು ನಡುಗಹತ್ತಿತು; ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ವಾಸದ ವ್ಯಾಪಾರವು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಒತ್ತರದಿಂದ ಸಾಗಹತ್ತಿತು; ನಾನು ನಿರ್ಲಿಜ್ಜನಾಗಿ ಆ ಮೋಹಕ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡಹತ್ತಿದೆನು. ಇದು ಸೌಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವ ಮಾತಲ್ಲೆಂಬ ಸುವಿಚಾರವು, ಆಗಾಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಮೋಹದ ಪರವಶತೆಯಿಂದ ಅದು ಕೂಡಲೆ ಕುಗ್ಗುತ್ತಿತ್ತು; ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ, ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿದೆನು. ಆ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಶನವಾದಾಗಲೇ ಅವಳ ಗಾಂಭೀರ್ಯ-ಸೌಂದರ್ಯ-ಕುಲೀನತೆಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತಾನಗೊಳಿಸಿದ್ದವು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ತಪ್ಪುಗಾರನಂತೆ ಎದ್ದು ನಿಂತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಆ ಸುಂದರಿಯು ನುಡಿದಳೆಂದರೆ-ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನಿನ್ನ ಮುಖಚರ್ಯದಿಂದ ಕುಲೀನತೆ, ಶೌರ್ಯ, ಸರಳವರ್ತನ ಇವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ನೀನು ಪರರಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಯಂಕೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರವೇಶವಾದದ್ದು ಹೇಗೋ ತಿಳಿಯದು. ಇದು ಮೇಘನಾದರಾಕ್ಷಸನ ವಾಸಸ್ಥಳವು. ನೀನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಪಾರಾಗಲಾರೆ; ಆದರೂ ನನ್ನಿಂದಾದಷ್ಟು ಯತ್ನಮಾಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಪಾರಮಾಡುವೆನು. ಬೇಗನೆ ಏಳು, ನನ್ನ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಬಾ. ನಿನಗೆ ಅಪಾಯ ಒದಗಿದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸುಂದರಿಯ ಸುಖವು ಮಣ್ಣುಗೂಡಬಹುದು. ಜನ್ಮಾಂತರದ ಪಾಪದಿಂದ ನಾನು ದುರ್ನಿವಾರವಾದ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರೂ, ಎರಡನೆಯ

ವರ ಕಷ್ಟನಿವಾರಣಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸುವದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಆ ಸುಂದರಿಯು ಸರಳತನವನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ಸರಳವಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು ಕೆಲವು ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ನಾನು ಗೊತ್ತುಹಿಡಿದೆನು. ನನ್ನಂತೆ ಅವಳಾದರೂ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಕಾರವಶ ಳಾಗಿದ್ದಳು; ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ದ್ರವವೊಡೆದವು, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬೆವರ ಹನಿಗಳು ಮಿಡುಗುತ್ತಿದ್ದವು, ದನಿಯು ಕುಗ್ಗಹತ್ತಿತು, ಎವೆಗಳ ಕಾರ್ಯವು ಮಂದವಾಯಿತು, ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಆಕೆಯು ನಿಟ್ಟುಸುರುಗಳನ್ನು ಬಿಡಹತ್ತಿದಳು, ಈ ಪ್ರೇಮದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶಾಬದ್ಧನಾಗಿ ನಾನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನುಡಿದೆನೇನೆಂದರೆ—ನಾನು ಪರಕೀಯನು, ಮೇಲಾಗಿ ಅಪರಿಚಿತನು; ನಿಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಹೇಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂಬದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವು. ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಂಗಡವಂತು ಇರಲಿ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಂಗಡವೇ ಮಾತಾಡಿ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬೆಳೆದಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಮಾತಿ ನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಸರೋವರದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಶಿಲಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ನಾನು, ಇಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡೆನೆಂಬದು ಗೊತ್ತಾಗದಿದ್ದರಿಂದ ಭ್ರಮಿಷ್ಟ ನಂತೆ ಆಗಿದ್ದೆನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸುಮಧ್ಯಮೆಯು ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಅವೇಶಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿದಳು. ಹುಚ್ಚೊಂದು, ಅವೇಶವೊಂದು ಕೂಡಿ ನಾನು ಪೇಚಾಡುತ್ತಿರಲು, ಆ ಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಹುಚ್ಚೂ, ಅವೇಶವೂ ಅಳಿದು ಹೋಗಿ, ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ತೆರೆದವು. ಇದು ಮೇಘ ನಾದ ದೈತ್ಯನ ಸ್ಥಾನವೇ ಆಗಿರಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರೊಬ್ಬರ ಸ್ಥಾನವೇ ಆಗಿರಲಿ, ಕ್ಷತ್ರಿಯವೀರರು ಅದಕ್ಕೆ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕುವಹಾಗಿಲ್ಲ; ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಜೀವವು ಹುಲ್ಲಿಗಿಂತ ಕಡೆಯಾಗಿರುವದು. ನೀವು ನನ್ನ ಹಿತವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸುವೆನೆಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ದನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಕೇಡಿಗಾಗಿ ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ದುಃಖಿಸುವವರು, ನನ್ನ ಮುಪ್ಪಿನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವದನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ

ನೋಡುವದು ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಶೀಲವಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಯಾ ದರೂ ಅವರು ಅಬಲಿಯರ ಸಂಕಟವನ್ನು ದೂರಮಾಡುವರು. ಅಬಲಾಮಾಣಿಯೇ, ನಿನಗೊದಗಿರುವ ದುರ್ನಿವಾರವಾದ ಸಂಕಟವಾವುದು ಹೇಳಬೇಕು, ಅದನ್ನು ದೂರಮಾಡಬೇ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಉಲಕುವದಿಲ್ಲ.

ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಸಂದರಿಯು ಬಹು ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ- ಕ್ಷತ್ರಿಯವೀರನೇ, ನನ್ನ ಸಂಕಟವನ್ನು ದೂರಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನೀನು ನನಗೆ ಅಪ್ಪನಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ನಮ್ಮಂಥ ಅನಾಥರ ಪಕ್ಷವನ್ನು ನಿನ್ನಂಥ ಉದಾರಚರಿತನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು ಹಿಡಿಯಲು ಸಮರ್ಥರು? ನನ್ನ ದಾಸಿಯರ ಹೊರತು ನನ್ನವರೆನ್ನುವವರು ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ನೀನಿಲ್ಲ ಮುಳುಗುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಕೈಕೊಟ್ಟು ಕರಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ನೀನು ಬಂದಿರುತ್ತೀ; ಅಂದ ಬಳಿಕ ದುಃಖದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪಾರಮಾಡೆಂದು ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೊರಳಿಗೆ ಬಿಳವೆ ಯಾಕೆ ಬಿಡಲಿ? ನಾನು ಅಬಲಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕೌಸಲ ಅಸಮರ್ಥಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ಮೇಘನಾದ ನಿಂದ ನಿನ್ನ ಕೂದಲು ಕೊಂಕದಂತೆ ನಾನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇರ ಇರುತ್ತ ಎಷ್ಟೋ ಸಂಗತಿಗಳು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯುವವು. ನೀನು ನನ್ನ ಅಪ್ಪನೂ, ಮಿತ್ರನೂ ಆಗಿರುತ್ತೀ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನೀನು ದಣಿದಿರುವುದರಿಂದ ಊಟಮಾಡಿ ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಮಲಗಿಕೊ. ಸ್ವಪರಾಧವಿಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲವು ವರೆಗೆ ನಾನು ಪುರುಷರೊಡನೆ ಸರಳಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಬಂದಂತೆ, ಈಗಾದರೂ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಮಾತಾಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚಿತನಪೆನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತರದೆ ಕ್ಷಮಿಸು. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆಕೆಯು ತನ್ನ ದಾಸಿಯರ ಮೊರೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಕೂಡಲೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಒಡತಿಯು ಮೊದಲೆ ಅಪ್ಪಾಪಿಸಿದ್ದಂತೆ, ರಾಜಭೋಗಾರ್ಹವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ನನ್ನ ಜಡೆಗಟ್ಟಿದ ಕೂದಲುಗಳಿಗೆ ತರತರದ ಸುಗಂಧದ ಎಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ತೊಡಕು ಬಿಡಿಸಿದಳು; ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ನನ್ನ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಸಿನೀರುಗಳನ್ನು ತೊಡಿ ಇಟ್ಟಳು; ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ವಸ್ತ್ರಗಳ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಕಡೆಗೆ ತೊಡಗಿದಳು. ಈ ಮೇರೆಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ

ತರತರದ ಪಕ್ಷಾನ್ನಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಚಿನ್ನದ ಪಾತ್ರಿಯು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾ, ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟಂದಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬಗ್ಗೆ ಬಗೆಯ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿದ ನನಗೆ ಈಗ ಎಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನವಾಗಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ನೀನೇ ಕಲ್ಪಿಸು. “ಇದ್ದಲೂರ ಗೌಡನು ಪರವೂರ ಮಂಗನೇ”ಂಬ ಗಾದೆಯಂತೆ, ರಾಜಗೃಹದಲ್ಲಿ ಮಿಷ್ವಾನ್ನ ಭೋಜನದಿಂದಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸುಖವನ್ನು, ವನವಾಸಿಯಾಗಿರುವಾಗ ನಾನು ಕಂಡಮೂಲಗಳೆ, ಹಾಗೂ ಫಲಗಳೆ ಭಕ್ಷಣದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು; ಮನೋಹರವಾದ ರಾಜಗೃಹವಾಸದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು, ನಾನು ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಗಿಡದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು; ಯುವರಾಜನಾಗಿದ್ದಾಗ ಸುಂದರವಾದ ಕಂಕಣಗಳ ಝಣತ್ಕಾರದಿಂದ ಬಾಲೆಯರು, ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಬೀಸುವ ಚಾಮರಗಳ ಸುಗಂಧದ ಗಾಳಿಯಿಂದಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸುಖವು, ವನವಾಸಿಯಾದ ನನಗೆ ಮಾರ್ಗದ ಎಡಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯಿಂದಲ್ಲಾಡುವ ಗಿಡಗಳಿಂದ ದೊರೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು; ನನ್ನ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಉತ್ಸಾಹಗೊಳಿಸುವ ಸ್ತುತಿಸಾಹಕರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು, ನಾನು ಅರಣ್ಯವಾಸಿಯಾಗಿರುವಾಗ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು; ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಲವನ್ನು ಸುಸರಿಸಿ ವಿನಯದಿಂದ ಸೇವೆಮಾಡುವ ಸೇವಕರ ಸೇವೆಯನ್ನು, ಪ್ರವಾಸಿಯಾಗಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಅವಯವಗಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಪೂಜ್ಯನೇ, ಬಹಳ ಹೇಳುವದರಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನವು? ಅಂತಹವಾಗಿ ದೊರೆತ ರಾಜಭೋಗಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನರಿಯದೆ ನಾನು, ವನವಾಸಿಯಾದ್ದರಿಂದ ವ್ಯಸನಪಟ್ಟು, ಆ ರಾಜಭೋಗಗಳೆ ಸಲುವಾಗಿ ಉಬ್ಬನಾಗಿರಲು, ದೇವರ ಪುನಾದಿಂದ ಅಪ್ಪು ನನಗೆ ಪುನಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದವೆಂಬಂತೆ ಆ ಸುಂದರಿಯ ಸಹವಾಸವು ನನಗಾಗಲು ತಾಸಿಯಿಂದ ಬಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವಾದ ಪಕ್ಷಾನ್ನಗಳನ್ನು ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಉಂಡು, ನಾನು ಮೊದಲು ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋದೆನು. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಸುಂದರಿಯು ನನ್ನ ಹಾದಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ನಾನು ಹೊದಕೊಡಲೆ ಆಕೆಯು ಎದ್ದುನಿಂತು ಉಪಚರಿಸಿ, ರಾತ್ರಿಯು ಬಹಳವಾದ್ದರಿಂದ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಹೇಳಿ, ದಾಸಿಯ

ದೊಡನೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಕೆಲಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ನನಗೆ ನಿಜವೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಬಗೆಬಗೆಯ ವಿಚಾರಗಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಡತಾಕಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ನಾನು ಚಡಪಡಿಸುತ್ತ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಳಾಡಹತ್ತಿದೆನು. ಆ ಪ್ರಮದೆಯು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಎಳೆಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ರೂಪವನ್ನೂ ನೆನಿಸುತ್ತ, ಇಲ್ಲದ ಮನೋರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ರಂಕಿಸುತ್ತ—ಆಶಪಡುತ್ತ, ಎಂಟು ತಾಸು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದೆನು. ನಿಜವು ಎತ್ತೋ ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. ನಾನು ಎದ್ದು ಕಿಡಿಕೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೋಡಲು, ಚಂದ್ರೋದಯವಾಗಿತ್ತು. ಬೆಳಗುಮುಂಜಾವಿನ ತಂಗಾಳಿಯು ಸುಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ತಲೆಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಗಾಳಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು, ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡೆನು. ಯಾವಾಗ ನಿಜ ಹತ್ತಿತೋ ತಿಳಿಯದು; ಮರುದಿನ ಎರಡುತಾಸು ಹೊತ್ತು ಎರ ನನಗೆ ಎಚ್ಚರಾಯಿತು! ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನೋಡುತ್ತೇನೆ, ಸುಮಧ್ಯಮೆಯು ನನ್ನ ಹಾದಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ! ನಾನು ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಚಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು, ಆಕೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಹೋಗಿ ಪ್ರಾತರ್ವಿಧಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಂಡೆನು. ಉಪಹಾರವಾಯಿತು. ತಿರುಗಿ ನನ್ನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆನು. ಇಷ್ಟಾಗುವದರೊಳಗೆ ನಾಲ್ಕುತಾಸು ಹೊತ್ತು ಎರಿತು; ಅದರೆ ಆ ಸುಂದರಿಯ ಸುಳವೇ ಇಲ್ಲ! ಸುಮಧ್ಯಮೆಯು ವಿನಯದಿಂದಲೂ, ಬಹು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಸೇವಾತತ್ಪರಳಾಗಿದ್ದಳು. ನಾನು ಸುಖಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಎದುರಿಗೆ ಕಸಾಟಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ, ಒಂದನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಓದಹತ್ತಲು, ಆಕೆಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರಾ, ಅಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಯಿತು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟವಾಯಿತು, ಒಂಬತ್ತು ತಾಸಾಯಿತು; ಆದರೆ ಆ ಸುಂದರಿಯ ಸುದ್ದಿಯಿಲ್ಲ! ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಚಿಂತೆಗೆ ಅರಂಭವಾಯಿತು. ಆ ಮೋಹಕ ಮೂರ್ತಿಯ ದರ್ಶನವಾದಾಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಗಿದ್ದ ಗಾಯವು ಮಾಯವೆಂದು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಆ ಮೂರ್ತಿ ಮು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿರಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬಯಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಸಹತ್ತಿತು. ಆ ಸುಂದರಿಯು ಯಾಕೆ ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ನನ್ನಿಂದ ಏನಾದರೂ ಅಸರಾಧವಾಗಿರಬಹುದೋ? ನನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ನನ್ನಂತೆ ಆಕೆಯು ವಿಕಾರವಶ ಳಾಗಿರುವಳೆಂದು ನಾನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದು ಸುಳ್ಳುರಬಹುದೋ? ಹೆಂಗಸರ ನೆಲೆಯು ಯಾರಿಗೂ ಹತ್ತುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ; ಏನಾದರೂ ಘೋಸವಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಆಕೆ ಬಿಡಲಿ, ಸುಮಧ್ಯಮೆಯಾದರೂ ಯಾಕೆ ಮನಸ್ಸುಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡಬಾರದು? ಇನ್ನೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಾರಗಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ನಾನು ಅಸಮಾಧಾನ ಪಟ್ಟೆನು. ಆ ಸುಂದರವಾದ ಮಂದಿರವೂ, ಅಲ್ಲಿಯ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ, ದಾಸಿಯರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜೋಪಚಾರಗಳೂ ನನ್ನ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬೇಸತ್ತಿತು. ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ, "ನಾನು ಮಂದಿರದ ಈ ಗೋಡೆಯಿಂದ ಆ ಗೋಡೆಯ ವರೆಗೆ, ಆ ಗೋಡೆಯಿಂದ ಈ ಗೋಡೆಯವರೆಗೆ ಎಡತಾಕ ಹತ್ತಿದೆನು. ಮತ್ತೆ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಹತ್ತಿದೆನು, ಮನಸ್ಸು ಸಮಾಧಾನಪಡದ್ದರಿಂದ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡೆನು, ಮತ್ತೆ ಎದ್ದೆನು. ಈ ಮೇಲೆಗೆ ಉದಾಸಿನನಾಗಿ ಆತುರದಿಂದ ನಾನು ಆ ಸುಂದರಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಲು, ಎರಡು ತಾಸು ಹೊತ್ತು ಇರುವಾಗ ಆಕೆಯು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು!

ತಪೋನಿಧಿಯೆ, ಆಗಿನ ಆ ಸುಂದರಿಯ ಮೋಹಕ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ನನ್ನ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯು ಚಂಚಲವಾಯಿತು. ಆಕೆಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯವೆಷ್ಟು, ಸರಳತನವೆಷ್ಟು, ಸೌಜನ್ಯವೆಷ್ಟು! ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಆಕೆಯು ವಿಕಾರವಶವಾಗಿರುವಳೆಂದು, ನಾನು ಈ ಮೊದಲು ತಿಳಿಕೊಂಡದ್ದು ಪ್ರಮಾದವೆಂದೇ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದು. ಕೆಟ್ಟ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪರಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡುವ ನಿಚ ಪುರುಷನಿಗೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೆಟ್ಟಮನಸ್ಸಿನವರಾಗಿ ತೋರುವಂತೆ, ವಿಕಾರವಶವಾದ ನನಗೆ ಆ ಮೋಹಕ ಮೂರ್ತಿಯೂ ವಿಕಾರವಶವಾಗಿ ತೋರಿರಬಹುದು! ಆ ಸುಖಿನಿಯು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಸರಳತನದಿಂದ—ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠನೆ, ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಭಿಟ್ಟಿಗಾಗಿಬರಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆತಡವಾಯಿತು, ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಈರಿತಿಯಾಗಿ ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸುವದು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳ ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ನನ್ನ ದಾಸಿಯರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ತಪುಗಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವದಾಗ

ಬೇಕು. ನಿಮ್ಮಂಥ ಪರೋಪಕಾರಿಗಳೂ, ಸುಖೀಲರೂ, ತೇಜಸ್ವಿಗಳೂ ಆದ ಅತಿಥಿಗಳ ಸೇವೆಯು ಪರಮ ದುರ್ಲಭವು. ಪುಣ್ಯರಾಲಿಯೇ, ಅತಿಥಿವ್ಯರೂಪ ನಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ನೀನು, ಇನ್ನು ಮನೆಯಾತನಾಗಬೇಕು. ಈ ಮನೆಯು ಸನ್ನದಿದು ತಿಳಿ. ಇದು ಉಪಚಾರದ ಮಾತಲ್ಲ. ಲ್ಲೀ ಗೌರಿಯ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಮಂಗಳವಾರವೂ ನನ್ನಿಂದ ಇದೇ ರೀತಿ ತಡವಾಗುವದು. ಉಳಿದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂಥ ಸುಗುಣಿಯ ಸಹವಾಸದಲ್ಲ ನನ್ನ ಕಾಲಹರಣವಾಗುವದು ಬಹು ಸಮಾಧಾನಕರವು. ನಿನ್ನಿಂದ ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ನಿವಾರಣವಾಗಲಿ-ಆಗದಿರಲಿ, ನೀನು ಈ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿರುವ ವರೆಗೆ ನನ್ನ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಬಾರದು. ಯಾವ ಸಂಕೋಚವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಮನೆಯವರಂತೆ ತಿಳಿದು, ಮಿತ್ರಭಾವದಿಂದ ಸಮ್ಮಿಲ್ಲರ ಸಂಗಡ ನಡಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಮುಘನಾದಪ್ರೀತ್ಯನ ಈ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ಯಾತಕ್ಕೇನೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನೀನು ಆತನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಎಚ್ಚರಪಡತಕ್ಕದ್ದು. ಪ್ರತಿಮಂಗಳವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಆತನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಉಳಿದ ದಿನ ಆತನ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಪುರುಷಪ್ರೇಮ, ಈ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಿದ್ಧಿ ಸೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸಬಹುದು; ತೀರನಾಮಾರ್ಥವನ್ನು ಬೇಸುಸವದಕ್ಕಾಗಿ ಗರಡಿಯ ಸಾಧಕಮಾಡಬಹುದು; ಬೇಟೆಗಾಗಿಯೇ ಕಾದಿಟ್ಟಿದ್ದ ಆರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಂಟೆಯಾಡಬಹುದು; ಇಳಿಹೊತ್ತಾಗಲು, ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ನಾನೆಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಂಚರಿಸಿ ರಮಿಸಬಹುದು; ಚದುರಂಗ ಮುಂತಾದ ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡಬಹುದು; ಓದಬಹುದು-ಬರೆಯಬಹುದು; ಹಾಡಬಹುದು-ಬಾರಿಸಬಹುದು; ಒಟ್ಟಿಗೆ, ಸುಜನನೂ, ವಿನೀತಿಯೂ ಆದ ನೀನು ಮನಸೋಕ್ತವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬಹುದು.

ಗುರುಪುತ್ರ, ಆ ಪ್ರಮದೆಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ನೀನು, ಅವಳ ರೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೂಗಿ ನೋಡಿದ್ದಿ. ನಾನಂತು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ, ಪಿಕ್ಕಾಹಗೆ ಹರಿದುಹೋಗುವ ನನ್ನ ಖೋಷಮನಸ್ಸನ್ನು ಗುದ್ದಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡೆನು. ಆದರೂ ಒಮ್ಮೆ ತನಗಾಗಿದ್ದ ನೋವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ, ಆ ಮನಸ್ಸು ಕೂತಲ್ಲಿಯೇ ನೆರಳಹತ್ತಿತು. ಬರಬರುತ್ತ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ತಂಡದ ಪರಿಚಯವಾಗಿ, ನಾನು ಅವಳೊಡನೆ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ನಡೆಯಹತ್ತಿದೆನು. ಉಷಾಕಾಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣಮಾಡಿ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು

ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎರಡು ತಾಸು ಹೊತ್ತು ಏರುತ್ತಿತ್ತು. ಉಸಾಹಾರವು ತಿರುದ ಮುಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಆರು ತಾಸಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಕರ್ಮಗಳು ಮುಗಿದು ಊಟವಾದ ಬಳಿಕ ಸ್ವಲ್ಪ ವಾಮಕುಪ್ಪಿ, ಗ್ರಂಥಾವಲೋಕನ, ಆಟ, ಉಪಹಾರ, ವ್ಯಾಯಾಮ ಇವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಮುಣುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ ಸಂಜೆಯ ಕರ್ಮಗಳು ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಎರಡು ತಾಸು ರಾತ್ರಿಗೆ ಸಂಜೆಯ ಊಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂಜೆಯ ಊಟವಾದ ಬಳಿಕ ನಡೆಯುವ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಹರಟೆಯು! ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಾ, ಈ ಕ್ರಮದಿಂದ ನಾನು ಆ ಸುಂದರಿಯರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ೧೫ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆದರೂ, ಅವರು ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ; ನಾನಾದರೂ ಅವರ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬೆಳಗಿನ ಉಸಾಹಾರವಾದ ಬಳಿಕ ನಾನು ಆ ಸುಂದರಿಯೊಡನೆ ಬೆಂಟೆಯಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆನು; ಸಂಜೆಯ ಉಸಾಹಾರ ತಿರುದಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವಳೊಡನೆ ಉಪನಸದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು; ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ನಾನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಆಕೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಪುರುಷಪ್ರೇಷಾ, ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು; ನಾನು ಸುತೀಲೆ, ಎಂದು ಆಕೆಯನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಇಷ್ಟು ದಿನವಾದರೂ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರು ಕೇಳುವ ಧೈರ್ಯವು ಅವರಿಗೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ, ನನಗೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ!

ಹೀಗೆ ನಾನು ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳನ್ನೂ, ರಾಜ್ಯಸುಖವನ್ನೂ, ಅರಣ್ಯವಾಸದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೂ ಮರೆತು ಆನಂದದಿಂದ ಕಾಲಹರಣಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಒಂದು ದಿನ ನಾನು ನಮ್ಮ ಸುತೀಲೆಯೊಡನೆ ಬೆಂಟೆಯಾಡುವದಕ್ಕೆ ಹೋದೆನು. ಮೊರೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನಾನು ತ್ರಿ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು; ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸುತೀಲೆಯು ಪುರುಷವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ನನಗೊಡನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ದಿನ ನಾವಿಬ್ಬರು ಪುರುಷವೇಷದಿಂದಲೇ ಬೆಂಟೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವು! ಸುತೀಲೆಯುಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯು ಬೆಂಟೆಯಾಡುತ್ತಾಡುತ್ತ ಅರಣ್ಯದ ಮಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಳು. ಆಗನಾನೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದೆನೆಂದು ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹುಲಿಯು

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಸುಶೀಲೆಯಮೇಲೆ ದುಮುಕಿತು. ಯೋಗ್ಯ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯವು ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ, ಸುಶೀಲೆಯ ಕಥೆಯು ಮುಗಿದುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು! ಯಾಕಂದರೆ, ಆ ದುಷ್ಟ ವ್ಯಾಘ್ರದ ಅಬ್ಬರಕ್ಕೆ ಸುಶೀಲೆಯುಬೆವರಿ, ಮುಂದುಗಾಣದೆ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಧನುಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಸುಯಿಗುಟ್ಟುತ್ತಹೋದ ತಿಕ್ಷ್ಣಬಾಣವು ವ್ಯಾಘ್ರನ ಮುಖವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅದನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿತು. ಆ ಭಯಂಕರ ಪ್ರಾಣಿಯು ನನ್ನ ಕೊರಂಬಿನ ಇರತಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯದೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮತ್ತೆ ಸುಶೀಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾರಲು, ನಾನು ಕೈ ಚಮತದಿಂದ ಆ ವ್ಯಾಘ್ರದ ಹಣೆ-ಎದೆ-ಬಾಯಿಗಳೆಲ್ಲ ಅನೇಕಬಾಣಗಳನ್ನು ನಡಿಸಿದೆನು. ಆಗ ಅದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ವೃಥೆಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಒದ್ದಾಡಿ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಶೀಲೆಯು ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ—ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠಾ, ಇಂದು ನೀನು ನನಗೆ ಪ್ರಾಣದಾನಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ಎಂದೂ ಮರೆಯುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ನೀನು ಧನುರ್ಧರಾಗ್ರೇಸರನಿರುತ್ತೀ. ನಿನ್ನಂಥ ಕ್ಷತ್ರಿಯವೀರನಿಗೆ ಅಗ್ರಸರತ್ವವು ಅಲಂಕಾರಭೂತವಾಗಿರುವದು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಸುಶೀಲೆಯು ನನ್ನ ಅಭಿನಂದನ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ನಾನು ನನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿದೆನು. ನಾವಿಬ್ಬರು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಊಟವಾದ ಬಳಿಕ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆವು. ದಿನಕ್ಕಿಂತ ಆ ದಿನ ನಮಗೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸುಶೀಲೆಗೆ ಬಹಳ ಶ್ರಮವಾಗಿತ್ತು. ಹುಲಿಯ ಭಯದಿಂದ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ ಅಸ್ತಸ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ದಿನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆಕೆಯು ನನ್ನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಾರದಿರಲು, ನಾನೇ ಆಕೆಯಿದ್ದಲ್ಲಗೆ ಹೋದೆನು. ಆಕೆಯು ಇನ್ನೂ ಮಲಗಿದ್ದಳು. ಗಾಢವಾದ ನಿದ್ರೆಯು ಹತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ದಾಸಿಯರಿಗೆ ಎಚ್ಚಿಸದಂತೆ ಸನ್ನೆಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಅಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ದಿನದ ಹುಲಿಯ ಬೆಂಟೆಯ ಪ್ರಸಂಗದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆಯಹತ್ತಿದೆನು. ಎರಡನೆಯ ಸಾರೆ ಸುಶೀಲೆಯ ಮೇಲೆ ಜಗಿದ ಹುಲಿಯ ಚಿತ್ರವು ಮುಗಿಯಲು, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸುಶೀಲೆಯು— “ ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠಾ, ಹುಲಿಯು ” ಎಂದು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಎದ್ದು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕಣ್ಣು ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು ನೋಡುತ್ತಾಳೆ, ಹತ್ತರ ದಾಸಿಯರು, ಅತ್ತಕಡೆಯ ಅಸನದಲ್ಲಿ ಪುರು

ಷಶ್ರೀಷ್ಠನು! ಕೂಡಲೆ ಸುಖೀಲಿಯು ಎದ್ದುಸಿಂತು, ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾದ ಆದರದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ವಿನಯದಿಂದ — ಪ್ರಮಾದವಾಯಿತು! ತಾವು ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಬಾರದೆ! ದಾಸಿಯರಿಗೂ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಹತ್ತರ ಬಂದು ಸಿಂತಿದ್ದರೆ, ನನಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು! ಪುರುಷಶ್ರೀಷ್ಠರೇ, ನಿಮ್ಮಿಂದ ಇಂದು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣವಾಯಿತು. ಜಾಗ್ರತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇ ಪ್ರಸಂಗವು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ನಾನು “ಪುರುಷಶ್ರೀಷ್ಠ” ಎಂದು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕರೆದರೂ, ನನ್ನ ಸಂಕಟನಿವಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಿಜವಾಗಿಯೇ ನೀವು ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವಿರಿ! ನುಡಿದಂತೆ ನನ್ನ ದುರ್ನಿವಾರವಾದ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿದಿರಿ. ಹೀಗೆಯೇ ನಿಮ್ಮಿಂದ ನನ್ನ ಸಂಕಟಗಳೆಲ್ಲ ದೂರವಾಗಿ, ನಾನು ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ತೊತ್ತಾಗಿರುವಂತೆ ಈಶ್ವರನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ!!

ಆ ಕೋಮಲೆಯು ಅಡಿದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಆಕೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಬಹುವಚನದಿಂದ ಕರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದು, ಇದೇ ಮೊದಲೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅವಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಸರಳತನವು ಇಂದು ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆನೆಂಬ ಉಪಕಾರದಿಂದಲೋ, ನನ್ನ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಕಣ್ಣುಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದ್ದರಿಂದಲೋ, ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ತಿಳಿಯದು, ಆ ಸುಂದರಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ನಿರ್ಮಲ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆದರ—ಲಜ್ಜಾ—ಭಯಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾದಂತೆ ತೋರಿವುದು. ಭೂಸುರೋತ್ತಮಾ, ಪ್ರಾಯಸ್ಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದವಳು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಿಂತ, ಹೆಚ್ಚು ಅನಂದಕರವಾದ ಕೆಲಸವು ಯಾವುದಿರುವದು? ನನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸುಖೀಲಿಯು ಪ್ರಸನ್ನಚಿತ್ತವಾದ್ದರಿಂದ, ನನಗೆ ಸ್ವರ್ಗಸುಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಂತಾಯಿತು. ನಾನು ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು — ಸನ್ಮಾನನೀಯಳಾದ ಅಬಲಾಮಣಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನನಗೆ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಸೌಖ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರಲಿ. ನೀನು ಮಾಡಿದರೂ ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರವು ತಿರುವದಾಗಿ. ಸ್ವಜನರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉಪಚಾರವು ಬಿಡ. ಇಂದಿನ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಸಿಕ್ಕಿರುವವಾಗಿ ದಣಿದಿರು

ಪಯೆಂದು ತಿಳಿದು, ನಿನ್ನ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೇ ಬಂದೆನು. ಆಗಲಿ, ಒಂದು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಆಡೋಣ, ಎಂದು ನಾವಿಬ್ಬರು ಆನಂದದಿಂದ ಚಮರಂಗ ಮಾಡಹತ್ತಿದೆವು.”

ಹೀಗೆಯೇ ಆನಂದದಿಂದನಾವು ಕಾಲಹರಣಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಅಗಲಿ ಕಳೆದಾದೆವು. ಪರಸ್ಪರರ ದರ್ಶನವಾದಕೂಡಲೆ ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಶರಣವಾಯು ಎನ ಸಂಚಾರವಾದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಕೋಮಲೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಏನೋ ಕೊಳಬೊಕೆಂದು ಹಲವುಸಾರೆ ಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಆಗ ಅವಳ ಮುಖದಿಂದ ಕಬ್ಬಗಳೇ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ! ಅದರ ಕಾರಣವು ಲಜ್ಜೆಯೋ, ಪ್ರಕೃತನವೋ, ಸೌಜನ್ಯವೋ ಯಾರಿಗೆಗೊತ್ತು! ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ಗುದ್ದಿಕೊಡಿಸಿದ್ದ ನನ್ನ ಪೋಡಿ ಮನಸ್ಸು, ಬರಬರುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಕಿಡಿಗೇಡಿತನ ಮಾಡಹತ್ತಿತು. ಆಗ ರಕ್ತೆಯಲ್ಲ ಪಿಕ್ಕು ನಾನು ಎಷ್ಟೋಸಾರೆ ಸೌಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾನಿತಂದುಕೊಂಡೆನು. ವಿಪ್ರ ವರ್ಯಾ, ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಸುಖೀಲಿಯು, ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಕ್ಷಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಕ್ಷಮೆಯಿಂದ ನಾನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡುಹೋದೆನು. ಒಂದು ದಿನ ನಾವು ಪಗಡಿಯಾಡಹತ್ತಿರವೆ, ದಾಸಿ ಮೊರಲಿ ನಾಲ್ಕು ಜನರು ಆ ಸುಂದರಿಯ ಕಡೆಗೆ, ನಾಲ್ಕು ಜನರು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬಿಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ನಾಲ್ಕಾರು ಆಟಗಳು ಆಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತರ ೩ ಸುಕುಮಾರಿಯು ಗೆದ್ದದ್ದರಿಂದ, ಅವಳಿಗೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಆಕೆ ಮುನ್ನ ನನ್ನೊಡನೆ ಹಾಸ್ಯವಿನೋದಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದಾಳು. ಸೋತದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಧನ್ಯವಾದವನ್ನು ನಾನೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆ ಛೇನು! ಸೋತಾತಿಶಯದಿಂದ ನನ್ನ ಮೈಮೇಲಿನ ಎಚ್ಚರವು ಮೃದುವಂತಾಗಿ ಹುತ್ತನೆಂಥ ಬಂಗಾರದಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆ ಹರಿಣಾಕ್ಷಿಯು, ಆನಂದವಾದ ಕಟಾಕ್ಷಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ—ಈಸಾರೆ ಅಟಿದಲ್ಲ ಒಂದು ಪೂಜ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಸಾರೆಯಂತು ನಾನು ಗೆಲ್ಲುವದೇ ನಿಶ್ಚಯ! ಆಗ ಸೋತವನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಎಂದು ಕೇಳಲು, ನಿರ್ಲಿಂಗನಾದ ನಾನು—ಮಾಡುವದೇನು? ಗೆದ್ದವರು ಸೋತವರಿಗೆ ಒಂದು ಚುಂಬನ ಕೊಡಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳನೆ ನಂದಿಮಜಿಬ್ಬಿನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ದಾಸಿಯರು ಬೆರ

ಗಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಹತ್ತಿದರು. ಆ ಚಂಚಲಾಕ್ಷಿಯು ಚಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು—
 ಸುಮಧ್ಯಮೇ, ಹೊತ್ತಾಯಿತು, ಇನ್ನು ಅಟ ಸಾಕು, ಎಂದು ನುಡಿದು ಹೊರ-
 ಟು ಹೋದಳು. “ ಮಿಂಚಿ ಹೋದ ಮಾತಿಗೆ ಚಿಂತಿಸಿ ಫಲವೇನು? ” ಕುಲೀ-
 ನತೆಗೆ ಒಪ್ಪದ ಮಾತನ್ನು ಆಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು.
 ಅಂದುರಾತ್ರಿ ನಾನು ಊಟವಾಡಲಿಲ್ಲ, ಬೆಳತನಕ ನನಗೆ ನಿದ್ರೆಬರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮ-
 ಸೋತ್ತಮನೇ, ಎರಡು ದಿನ ನಾನು ಅಟದಕಡೆಗೆ ಹಣಕಿ ಸಹ ನೋಡಲಿಲ್ಲ,
 ಮನಬಿಟ್ಟ ಯಾರಸಂಗಡಲೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಆದಷ್ಟು
 ಮೌನದಿಂದಲೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆನು.

ನನ್ನ ಈ ಔಪಾಸೀನ್ಯದಿಂದ ಆ ಸುಕುಮಾರಿಗೆ ಸುಖವಾದಂತೆ ತೋರ-
 ಲಿ. ಮೂರನೆಯ ದಿವಸ ಆಕೆಯು ಎರಡು ತಾಸು ಹೊತ್ತು ಇರುತ್ತಾ,
 ತಾನಾಗಿ ನನ್ನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ವಾಸಿಯರೊಡನೆ ಬಂದು, ಮಂಜುಲ ಸ್ವರದಿಂದ—
 ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಗಳೇ, ಈಗಿರಡು ದಿನಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸೊಗಸಿಲ್ಲ. ಈ
 ದಿನ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ನಾವೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಕ್ರೀಡಾವನಮೊಳಗಿನ
 ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸೋಣ. ನಾನು
 ಮೊನ್ನೆ ನಡುವೇ ಅಟ ಬಿಟ್ಟು ಎದ್ದು ಹೋದದ್ದರಿಂದ, ನಿಮಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಂತೆ
 ತೋರುತ್ತದೆ. ನಾನು ಯಾರಮೇಲಿನ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ಅಟವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.
 ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಏನೋ ಒಂದು ತರವಾದ್ದರಿಂದ ಎದ್ದುಹೋದೆನು. ನನ್ನ ಈ ಉದ್ವ-
 ಟಿತನಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ಇಗೋ, ಸರಗೊಡ್ಡುತ್ತೇನೆ, ಈ ಅಬಲೆಯ
 ಮಾತನ್ನು ನಡಿಸಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಗಲಿಕ್ಕು, ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಾಗ,
 ಆ ಸುಂದರಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಎಳೆಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಳು.
 ಅಂದಿನಂಥ ಸುಂದರವಾದ ಉದಪು—ತೊಡಪುಗಳನ್ನೂ, ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನೂ
 ಆಕೆಯು ಎಂದೂ ವಾಕಿಕ್ಕೊಂದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಮತ್ತೆ ನಿರ್ಲಜ್ಜನಾಗಿ ಧೈನ್ಯದಿಂದ
 ಆ ಸುಂದರಿಯ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡಹತ್ತಿದೆನು; ಆಗ
 ಆಕೆಯು—ಹಾ! ಇನ್ನು ತಡವಾಗುತ್ತದೆ ಏಳಬೇಕು, ಎಂದು ನುಡಿದು ಮಂದಿ-
 ರದಿಂದ ಹೊರಡಲು, ನಾನೂ ವರವರನಾಗಿ ಆಕೆಯ ಬೆನ್ನಹತ್ತಿದೆನು.

ಸರೋವರದ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ವಿಲಾಸವೆಂಬವಕ್ಕೆ ಮೊಗಿ ನಾನು ಕುಳಿತು
 ಕೊಳ್ಳಲು, ವಾಸಿಯರು ತೋಟದೊಳಗಿನ ಮಲ್ಲಗೆ ಮೊದಲಾದ ತರತರದ

ಸುಗಂಧ ಪುಷ್ಪಗಳ ಅರಳು ಮೊಗ್ಗುಗಳನ್ನು ತಂದು, ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹತ್ತಿ ದರು. ನಮ್ಮ ಸುಶೀಲೆಯು ತನ್ನ ಕೋಮಲ ಕರಗಳಿಂದ ಒಂದು ಸುಂದರ ವಾದ ಹಾರವನ್ನೂ, ಮನೋಹರವಾದ ಒಂದು ತುರಾಯಿಯನ್ನೂ ಹಾ ಹಾ ಅನ್ನುವದರೊಳಗೆ ಕಟ್ಟಿದಳು. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯೇ, ಆಗಿನ ಸುಖವನ್ನೇನು ವರ್ಣಿಸಲಿ! ಇಳಿ ಹೊತ್ತಾಗಿವೆ; ಅರಳು ಮೊಗ್ಗುಗಳ ಮಿಶ್ರಸುಗಂಧವು ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ಇಡಿದಿದೆ; ತಂಗಾಳಿಯು ಅಲ್ಲಿಕೂಡಿದ್ದ ಸುಂದರಿಯರ ಸುಂದರಾಲಕಗುಳನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹಾಂಸುತ್ತ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿದೆ; ಪ್ರಮದೆಯರ ತಂಡವು ಕೈಯೊಳಗಿನಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸತೊಡಗಿದೆ; ಸುಶೀಲೆಯಲ್ಲಿ ನಟ್ಟಿದ್ದ ನನ್ನ ಕಣ್ಣು—ಮನಗಳು ಕಿತ್ತಲಾರದಾಗಿವೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಆ ಚಾರುಗಾತ್ರಿಯು ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಮೋರೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಸುಮಧ್ಯಮೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಾರವನ್ನೂ, ತುರಾಯಿಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಳು. ಚತುರಳಾದ ಸುಮಧ್ಯಮೆಯು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆಬಂದು, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾರವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ತುರಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಾ, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸುಖ ವಿರಬದುದೆ, ನಿನ್ನೇ ಹೇಳು! ಮಾಲೆ—ತುರಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ ಕೂಡಲೆ ಆ ಚಪಲಿಯು ತನ್ನ ನಾವೆಯಕಡೆಗೆ ನಡೆದಳು. ನಾವೂ ಆಕೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದೆವು. ನಾವೆಯನ್ನೊರಿದ ಆ ವಿರಾಲಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ದಾಸಿಯರು ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲು, ಆಕೆಯು ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಾಂಗನೆಯನ್ನು ಮೀರಿದಳು! ಆ ದಿವ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯು ಈಗೂ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ನಾವೆಗಳು ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದವು. ಅಬಲೆಯರು ಆನೇ ಶದಿಂದ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿ, ನಾನು ಮುಂದೆ ನಾನು ಮುಂದೆ ಎಂದು ನಾವೆ ನಡಿಸುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ನನಗೆ ಛೇತುಕವಾಯಿತು. ಆಗಿನ ನಮ್ಮ ಚಾರುಗಾತ್ರೆಯ ಸೊಬಗನ್ನೇನು ವರ್ಣಿಸಲಿ! ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿ ದಣಿದಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳ ಮುಖ ಕಮಲವು ಬೆವರಿತ್ತು, ಸರೋವರದೊಳಗಿನ ತಂಗಾಳಿಯಿಂದ ಅವಳ ನಿಲಾಲಕಗಳು ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದವು, ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುವಾಗ ಸೆರಗುಚಾರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊರಬಿದ್ದಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಕುಚಗಳು ಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ಒತ್ತಿ ದೃಷ್ಟಿಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಹಹ! ದಣಿದು ಹುಟ್ಟು ಇಟ್ಟು ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ನಾವೆಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ನಿಂತಾಗ, ಹೊರ

ಮೂಸುವ ಆ ಹರಿಣಾಕ್ಷಿಯ ಕಟಾಕ್ಷಗಳ ತಾಕಲಾಟದಿಂದ ಯಾವ ಪುರುಷನು ಭ್ರಮಿಷ್ಠನಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಶ್ರಮವಾರಿ ಬಿಂದುಗಳನ್ನು ಸೆರೆಗಿನಿಂದ ಒರಸಿಕೊಂಡು, ಸುಂದರಾಲಕಗಳನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಆಕೆಯ ಚಾರುಗಾತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ, ಯಾವನು ಮೋಹಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಅನಂದದ ಲಹರಿಗಳೆಳಲು, ಆಕೆಯು ಮಂಜುಳಸ್ವರದಿಂದ ಗಾನಮಾಡುವಾಗ, ಯಾವನ ಧೈರ್ಯವು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠ, ಇಂಥ ಸುಂದರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರಲು, ವನಿತಾದಿ ವಿಷಯಗಳು ವಿಷಸಮವೆಂದು ಹರಟುವವರ ಹರಟೆಯು ವೃಥಾವಲ್ಲವೇ? ಸಂಸಾರವು ಅನಾರವೆಂದು ಗಿರಿ — ಗಂಹರಗಳನ್ನು ಸೇರುವವರ ಪೌರುಷವು ಸಿದ್ಧವಾದದ್ದಲ್ಲವೇ? ನಾನಂತು ಸ್ವರ್ಗವಿದ್ದರೆ, ಅದು ಕ್ರಿಡಾ ವಸಮೋಗಿನ ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಸರೋವರವೇ ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಯುವೆನು!

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾ, ದಿನಮನೆಯು ದಣಿದು ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗುವ ಹವಣಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು; ಹೂ ಬಿಸಿಲು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸರೋವರದ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಪಕ್ಷಿಗಳು ಗೂಡು ಸೆರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದವು; ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತದೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ನಾನೆಗಳನ್ನು ಅರುಗಿಸಿದ್ದವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾನೆಂಟೆಗಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿ ದಣಿದು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದ ಸುಪಿಲೆಯು, ತತ್ತರಿಸುತ್ತ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಸರೋವರವಲ್ಲ ಬಿದ್ದಳು! ಅಗ ನನ್ನ ವೃದಯಕ್ಕೆ ಸಿಡಿಲು ಬಡಿದಂತಾಯಿತು! ದಾಸಿಯರು ಹಾ ಹಾ ಕಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರು! ದಿಕ್ಕುಗಳು ಶೂನ್ಯವಾದವು! ಕೂಡಲೆ ನಾನು ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಹಾರಿ, ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಸುಪಿಲೆಯ ಕೈಹಿಡಿದು ಮಲಿಕ್ಕಿತ್ತಿ ನಾನೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ, ನಾನೂ ಹತ್ತಿದೆನು. ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಚಂಚಲಾಕ್ಷಿಯು ಬೆದರಿ, ನನ್ನನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು—ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠ, ಈ ಗೋಧಾಲಿಯ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಈ ಅನಾರ್ಥಕ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣಮಾಡುವಾಗ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದ್ದು, ವೃಥಾವಾಗಬಾರದು ಕಂಡೆಯಾ! ಇನ್ನು ಪದ್ಮನಯನೆಯು ನಿರಾಶ್ರಿತಳಾಗಿ ಇರಲಾರಳು! ಇಗೋ, ಪಗಡೆಯ ಅಟದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪಾಲನವಾಗಿ ಉಳಿದ ಚುಂಬನವು! ಎಂದು ಮುಖವೆತ್ತಲು, ಆಕೆಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದ ನಾನು, ಮೆಲ್ಲನೆ ಅದನ್ನು ಚುಂಬಿಸಿ ಕೃತಜ್ಞನಾದೆನು!

೭ ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ .

ದುರದೃಷ್ಟ .

ಪ್ರಿಯವಾಚಕರೇ, ಈ ಮೇರೆಗೆ ಅಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಆದ ಪ್ರಾಯಸ್ಕರ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಓದಿ, ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಆ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಚಾರುಗಾತ್ರೆಯು “ ಇನ್ನೂ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ನಿರಾಶ್ರಿತಳಾಗಿ ಇರಲಾರಳು! ” ಎಂದು ನುಡಿದದ್ದನ್ನು ಓದಿ ಚಾಣಾಕ್ಷರಾದ ನೀವು ಮೊದಲೇ ತರ್ಕಿಸಿದ್ದಂತೆ, ಅವಳು ವೀರವರ್ಮನ ಮಗಳಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯೆಂದು ಗೊತ್ತು ಹಿಡಿದಿರಬಹುದು. ನಿಮ್ಮಂತೆ ಸುಮತಿಯಾದರೂ ಗೊತ್ತು ಹಿಡಿದನು. ಇರಲಿ, ತಿಳಿಯತಕ್ಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಇರುವವು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳಿದನೆಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಗೊತ್ತಾಗುವದು. ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದದತ್ತರಣದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದ ಸುಮತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕಮಲಾಕ್ಷನು—ಭೂಸುರೋತ್ತಮನೆ, ಈ ಮೇರೆಗೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವಾದ ಬಳಿಕ ಆನಂದಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆವು. ಇಂದಿನಿಂದ ನಮ್ಮ ಸುಖಲಯ, ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಪರಕೀಯನಾಗಿದ್ದ ನಾನು, ಇಂದು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಪತಿಯಾದ್ದರಿಂದ, ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಸತಿ-ಪತಿಗಳ ಪವಿತ್ರಸಂಬಂಧ ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಈ ಸಂಬಂಧಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ, ಗೌರವ, ಆದರ ಇವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋದವು. ಪರಸ್ಪರರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಕೊಳ್ಳುವ ದಕ್ಕಾಗಿನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸು ಹರಿದುಹೋದವು. ಒಂದುದಿನ ರಾತ್ರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಾಗ, ನಾನು ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಪ್ರಿಯೇ, ಪದ್ಮನಯನೆ, ನೀನು ನನ್ನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನು. ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವು, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರಬಹುದು. ನೀನು ಯಾರೆಂಬದನ್ನು ತಿಳ

ಕೊಳ್ಳುವಂಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಾದರೂ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಮೊದಲು ಕೇಳು; ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುವೆಯಂಕೆ ಎಂದು ನುಡಿದು, ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಇದೇ ಈಗ ಹೇಳಿದಂತೆ, ನಾನು ಯಾವ ದೇಶದ ರಾಜಪುತ್ರನು, ನನ್ನ ಹೆಸರೇನು, ಯಾವಕಾರಣದಿಂದ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟೆನು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೇಗೆ ಹೊರಬಿದ್ದೆನು, ಸಂಕಟಗಳ ಪರಂಪರೆಯು ಹೇಗೆ ಬಂದಿತು, ಗುಹಾ ಪ್ರವೇಶವು ಹೇಗಾಯಿತು, ಉಪವನವನ್ನು ನೋಡಿ ಎಷ್ಟು ಬೆರಗಾದೆನು, ಸರೋವರದ ತೀರದ ಶಿಲಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಶಯನ ಮಾಡಿದೆನು, ಎಂಬ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ಅಕ್ಷರ ಬಿಡದೆ ಹೇಳಿ, ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು—ಚಾರುಗಾತ್ರೆಯೇ ಸರೋವರದ ಶಿಲಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನಾನು, ನಿನ್ನ ಈ ಭವ್ಯ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಬಂದೆನೆಂಬದರ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಹರಿಯದ ಬಳಿಕ ಮುಂದಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾನೇನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ? ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳಲಾಗದು, ಎಂದು ಹೇಳಿದೆನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರದ ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆ ಸುಂದರಿಯು ಪ್ರೇಮಯುಕ್ತ ಸೌಮ್ಯ ಸ್ವರದಿಂದ—ಪ್ರಭುಗಳೇ, ಸಾಕುಬಿಡಿರಿ, ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಸಂಕಟಿಯು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದದ್ದೇ ಅದೆ. ಇಂದಿಗೆ ನಾನು ಧನ್ಯಳಾದೆನು. ಕಪಿಂಜಲ ಋಷಿಗಳ ಒಂದು ಮಾತು ಸತ್ಯವಾಯಿತು. ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ನಾನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೌಮನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿಯಾಗುವೆನೆಂದು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದನು. ತಾವು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದವರಾದ ಕಾರಣ, ತಮ್ಮ ರೂಪವು ಮೋಹಕವಿದ್ದಂತೆ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಗುಣಗಳೂ, ಕುಲೀನತೆಯೂ, ಚಾತುರ್ಯವೂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇರುವವೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ನಾನು ಶಂಕಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಅವೆಲ್ಲ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವವಲ್ಲದೆ, ತಾವು ಶೌರ್ಯಸಾಗರರಿರುವಿರೆಂದು ಮನಗಂಡೆನು. ನಿಷ್ಕಲಂಕಳಾಗಿದ್ದ ನಾನು, ತಮ್ಮ ಸಂಶಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದೂರ ಮಾಡುವನೆಂಬ ನಂಬಿಗೆಯಿಂದಲೇ, ನನ್ನ ತನು-ಮನೋಧನಗಳನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಮಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಶರೀರಕ್ಕೂ, ಪ್ರಾಣಕ್ಕೂ ನೀವೇ ಒಡೆಯರು, ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ನಾನು ಆ ಪ್ರಮದೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ—ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯೇ, ಇತ್ತ ಬಾ. ನೀನು ನಿಷ್ಕಳಂಕಳೆಂಬದನ್ನು ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಹ

ಅಂಬನದಿಂದಲೇನಾನು ತಿಳಕೊಂಡೆನು. ಸುಂದರಿಯೂ, ಸುಗುಣಿಯೂ, ಸುಶಿಕ್ಷಿತಳೂ ಆದ ನೀನು ನನ್ನ ಅರ್ಥಾಂಗಿಯಾದದ್ದರಿಂದ, ನನಗಿಂತ ಧನ್ಯನು ಯಾವನಿರುವನು? ನನ್ನ ಶ್ರಮವು ಸಫಲವಾಯಿತು. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ದುಗುಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನಿನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳು, ಅನ್ನಲು, ಅವಳು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅದನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು.

ಪ್ರಿಯವಾಚಕರೇ, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೆಲ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನೀವು ಬಲ್ಲವರಾದ್ದರಿಂದ, ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ಬೇಸರಬರಬಹುದು. ಆದರೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಮುಂದೆ, ಅದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆಂಬದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡಿರಿ. ಇದಲ್ಲದೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನೀವು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಅದನ್ನು ಮೊದಲಿಸಿಂದ ಸುಮತಿಯ ಸಂಗಡ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕೇಳಿರಿ. ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ಕುರಿತು—ಪ್ರಭುಗಳೇ, ಈ ಅನಾಥಳ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಚಿತ್ತಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುವದಾಗಬೇಕು. ವಿಂಧ್ಯಾದ್ರಿಯ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕನೋಜವೆಂಬ ಅತಿ ನಿಖ್ಯಾತವಾದ ರಾಜ್ಯವಿದ್ದದ್ದು ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿ ವಿರವರ್ಮನೆಂಬ ಅರಸನು ನ್ಯಾಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯಸಂಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಮುಸ್ಲಿಮಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಪಿಂಜಲ ಋಷಿಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಆತನಿಗೆ ನಾನೊಬ್ಬಳು ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿದನು. ನನಗೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಕಪಿಂಜಲ ಋಷಿಗಳು ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ—ಅರಸಾ, ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಹದಿನಾರನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿ ಹೋಗಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಡುವಳು; ಆದರೂ ಆಕೆಯು ಸಾರ್ವಭೌಮನ ರಾಣಿಯೂ, ಸಾರ್ವಭೌಮನ ತಾಯಿಯೂ ಆಗಿ ನಿನಗೆ ಕಡೆಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವಳು, ಎಂದು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಅರಸನು ಅರಗಳಿಗೆಯಾದರೂ ಅಗಲದೆ ನನ್ನ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ದೊಡ್ಡವರ ಮಾತು ಹೇಗೆ ಸುಳ್ಳಾಗಬೇಕು? ಮುಂದೆ ಋಷಿಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಂದ ದೇಹವಿಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಶ್ಮಶಾನಯಾತ್ರೆಯು ಉತ್ಸವದಿಂದ ನಡೆಯಿತು. ಆಗ ನಾನು ತೀಕ್ಷ್ಣವೇಗವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ನನ್ನ ಪಟ್ಟದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿದೆನು. ಋಷಿಯ ವಚನವನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಏನೋ ತಿಳಿಯದು ; ತೀಕ್ಷ್ಣವೇಗವು

ಭಯಂಕರವಾದ ನೌಗದಿಂದ ಒಂದೆ ಸವನೆ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಒಂಬತ್ತು ತಾಸು ಓಡಿ, ಒಂದು ಅರಣ್ಯಮಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ದಣಿದು ಬಿದ್ದಿತು. ಅಂಗ ರಕ್ಷಕರೆಲ್ಲ ಹಿಂದಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಧನಮಲ್ಲನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ನನ್ನನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಸರದಾರನಾಗಿ ಬಹು ದಿವಸ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿದ್ದ ಮೇಘನಾದನೆಂಬ ದೈತ್ಯನು, ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಗುಪ್ತವಾದ ವಿಹಾರಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟನು. ಅವನು ಆಗಲೇ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಲತ್ಕಾರ ಮಾಡತಕ್ಕವನು; ಆದರೆ ಕಪಿಂಜಲ ಗುರುಗಳು, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಲತ್ಕಾರ ಮಾಡುವವರ ನಾಶವಾಗ ಲೆಂದು ಶಪಿಸಿದ್ದನ್ನು ಅವನು ಕೇಳಿದ್ದರಿಂದ, ಭಯಪಟ್ಟು ಆತನು ಹಾಗೆ ಮಾಡ ಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಶ್ರೀ ಗೌರಿಯ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸನಿಂದ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವ ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ; ಏಳುದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ, ಅಂದರೆ ಪ್ರತಿಮಂಗಳವಾರ ಮಾತ್ರ ಆತನು ನನ್ನ ಭಿಟ್ಟಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ನಡುವೆ ಎಂದೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಲೋಭಾತಿಶಯದಿಂದಲೂ, ನನ್ನ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಮೇಲಿನ ಸಂಭಿಗೆಯಿಂದಲೂ ಮೇಘನಾದನು ನನಗೆ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯ ಏರುದ್ದವಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಸಂಗ ಒದಗಿ ವರೆ, ಅಥವಾ ನನಗೆ ಏನಾದರೂ ಸಂಕಟ ಒದಗಿದರೆ, ನಾನು ಮೇಘನಾದ ನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದರೆ ಸಾಕು; ಆತನು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವನು. ಅವನ ಮಾಯಾ ಸಾಮಾನ್ಯವೇ ಅಂಥಾದ್ದು. ಅಂಥ ವಿಚಿತ್ರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಂಟಾದರೇ ಈ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಾವಲಿಗನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಕೂಡ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಮಾತು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿರುವದು. ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದ್ದಾದ ಇಂಥ ನಿಷ್ಕಂಟಕ ರಮ್ಯಸ್ಥಳವು ದೊರೆತ್ತಿದ್ದರೂ, ವಿಹಾರದ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ದೊರೆಯದ್ದರಿಂದ ಇದು ನನಗೆ ಶ್ವಶಾನವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿರು ವದು. ದಿನಾಲು ಇಳಿಹೊತ್ತಾದ ಕೂಡಲೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ವಾಸಿಯನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದು ನನ್ನ ಕ್ರಮವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಂತೆ ನಾನು ಒಂದು ದಿನ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಶಿಲಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನೀವು ಮಲ ಗಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ನಿಮ್ಮ ರೂಪವೂ, ಪ್ರಾಯವೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಎಳೆಕೊಂಡವು; ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಸತ್ತ್ವವನ್ನೂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು,

ಮೇಘನಾದನಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಅಭ್ಯಾಸಿಸಿದ್ದ ಮೋಹಿನೀ ಮಂತ್ರವ ಸಹಾಯದಿಂದ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಈ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ತಂದು ಮಲಗಿಸಿ, ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪಸಂಹ ರಿಸಿದೆನು. ಸುಮಧ್ಯಮೆಗೆ ಕಲಿಸತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಕಲಿಸಿ, ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿದಾಗ ನೀವು ಅಡಿದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನೀವು ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಗಳಿರುವರೆಂದು ಮನ ಗಂಡೆನು. ಅಂದೇ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡತಕ್ಕವಳು; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಕುಲಶೀಲಾದಿಗಳು ಗೊತ್ತಾಗದ್ದರಿಂದ ಕುಲೀನತೆಗೆ ಭಂಗ ಬಂದೀ ತೆಂಬ ಭಯದಿಂದ, ನನ್ನ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡದೆ, ಗಾಂಭೀರ್ಯ ದಿಂದ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ನಡಕೊಂಡೆನು. ನೀವು ಬಂದ ದಿನವೇ ಮೇಘನಾದನು ತುಡುಗರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ಅವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನೂ, ಧನುರ್ ಬಾಣಗಳನ್ನೂ, ಕುದುರೆಯನ್ನು ತಂದು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಇವು ಯಾವನೋಒಬ್ಬರಾಜಪುತ್ರನಪದಾರ್ಥಗಳೆಂದು ತರ್ಕಿಸಿ ದ್ದೆನು. ನೀವು ಉಟ್ಟ ದೋತರದಿಂದ ಶಿಲಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಪದಾರ್ಥಗಳು ನಿಮ್ಮವೇ ಇರಬಹುದೆಂದು ತರ್ಕಿಸಿ, ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಂಚದ ಎದುರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವೂರ್ವಕ ವಾಗಿ ಇಡಿಸಿದ್ದೆನು. ಸುದೈವದಿಂದ ನನ್ನ ತರ್ಕವು ನಿಜವಾಗಿದೆ! ಪ್ರಾಣಪ್ರೀ ಯರೇ, ಇದರ ಮುಂದಿನ ಸಂಗತಿಯು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಅದೆ. ಇನ್ನು ರಾಕ್ಷಸನಿಂ ದ ನನ್ನ ದೇಹವು ಕಲಂಕಿತವಾಗಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಂಶಯವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರಬಹುದು; ನಾಳಿಗೆ ಮೇಘನಾದನು ಬಂದನೆಂದರೆ, ಅದರ ನಿರ್ಣಯವೂ ಆಗುವದು. ಈಗ ರಾತ್ರಿಯು ಬಹಳವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಮಲಗಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಸುಂದರಿಯು ದಾಸಿಯರೊಡನೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

ಪದ್ಮನಯನೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಸುಮತಿಯು ನಡುವೇ ಬಾಯಿಹಾಕಿ ದುಃಖದಿಂದ ನುಡಿದನೇನೆಂದರೆ--ರಾಜಪುತ್ರಾ, ನನ್ನ ಸಹೋ ದರಿಯಂತೆ ಇದ್ದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ನಿನಗೇನು ಬಲ್ಲೆ? ಯಾವ ಸುಂದರಿಯ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೂ, ಸದ್ವಿದ್ಯೆಗೂ, ರೂಪಕ್ಕೂ ಬಹುಜನ ರಾಜಕು ಮಾರರು ಮೋಹಿತರಾಗಿರುವರೋ, ಆ ಸುಂದರಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗಾಗ ಬೇಕೆ? ಅವಳಿಗೆ ನಿನ್ನಂಥ ಯೋಗ್ಯಪತಿಯು ದೊರೆತಿರುವದು ಬಹು ಸಮಾ

ಧಾನಕರವು. ನಮ್ಮ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟುವ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಿರಲವೆಂದು ತಿಳಿ. ಇರಲಿ, ಮುಂದಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳು. ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಈಗ ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವದು, ಆಕೆಯ ಹೊಸದೂಬದ ಮಂಗಲಾಚರಣವೆಂದು ನಾನು ಈ ಮೊದಲೇ ತರ್ಕಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಸುಮತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕಮಲಾಕ್ಷನಿಗೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವನು ಸುಮತಿಯನ್ನು ಪರಕೀಯನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ, ರಾಜಪುತ್ರನು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ದುಃಖದಿಂದ—ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾ, ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರಕಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ನಿನಗೇನಾಗಬೇಕು? ಅವಳ ವಿಯೋಗದಿಂದ ನನ್ನ ಶರೀರವು ಈ ಮೊತ್ತಿಗೂ ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತ ನಡೆದದೆ. ಅವಳ ಸೌಜನ್ಯ, ವಿನಯ, ಪ್ರೇಮ, ಪತಿಭಕ್ತಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂತ ವರ್ಣಿಸಲಿ? ನಾನು ಹತಭಾಗ್ಯನಾದದ್ದರಿಂದಲೇ ಆ ಸುಂದರಿಯನ್ನಗಲಿ ಕೊರಗುತ್ತೇನೆ. ಭೂಸುರೋತ್ತಮಾ, ಪದ್ಮನಯನೆಯು ನಿನಗೇನಾಗಬೇಕೆಂಬದನ್ನಷ್ಟು ದಯಮಾಡಿ ಹೇಳಿದರೆ ಉಪಕಾರವಾಗುವದು, ಅನ್ನಲು, ಸುಮತಿಯು—ರಾಜಪುತ್ರಾ, ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ನನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳಂತೆ ಇದ್ದ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು, ಯಾವ ಸುಮತಿಯೊಡನೆ ಕಪಿಂಜಲಮುಷಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದೆನೆಂದು, ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳದಳೋ, ಆ ದೈವಗೇಡಿಯಾದ ಸುಮತಿಯು ನಾನೇ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ದುಃಖದಿಂದ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಶಿರಬಿಗಿದವನಾಗಿ—ಮಿತ್ರಾ, ಸುಮತೀ, ಇತ್ತ ಬಾ. ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಂದು ನಾನೊಬ್ಬನೇ ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ದಂಡಿಸು. ಅಹಾ! ಹಾಗೆ ದಂಡಿಸಿದರಾದರೂ ನನ್ನ ಪ್ರೀಯಳು ಬರುವಳೇನು? ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯು ಪ್ರಿಯಳು! ಸಖೀ, ಪದ್ಮನಯನೇ, ನನ್ನನ್ನಗಲಿದೆಯಾ? ಎಂದು ಮೂರ್ಛಿತನಾದನು. ಕೂಡಲೆ ಸುಮತಿಯು ಸೀತೋಪಚಾರಮಾಡಿ ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ—ರಾಜಪುತ್ರಾ, ಇದೇನು? ನಿನ್ನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳದೆ, ಹೀಗೆ ಅಳುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಆಗುವ

ಹೇನು? ದುಃಖವನ್ನು ತಾಳಿಕೊಂಡು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ದುರದೃಷ್ಟವನ್ನು ಸ್ವಸ್ಥಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೇಳು.

ಆನೆಯ ಪ್ರಕರಣ .

ದೌರ್ಜನ್ಯ.

ರಾಜಪುತ್ರನಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಸುಮತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು—ಮಿತ್ರ, ಸುಮತಿ, ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಪತ್ನಿಯ ಮಿತ್ರನಾದದ್ದರಿಂದ ನನಗೂ ಮಿತ್ರನೇ ಸರಿ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಸ್ತುವು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಬಿಚಾರಮಾಡಲು, ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮವು ಬಂಧುತ್ವದಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ; ಅದರ ಬಂಧುಗಳು ಪರಸ್ಪರರ ಮೌಲಿ ತಂದೆ, ಮಗ, ಗಂಡ, ವೆಂದತಿ, ಮಾಪ, ಅಳಿಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಬಂಧಗಳಿಂದ ಪ್ರೇಮಮಾಡುವರು; ಅದರ ಮಿತ್ರರಲ್ಲಯ ಪ್ರೇಮವು ಬಂಧುತ್ವದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದೆ, ಬಂಧುತ್ವವೇ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವು ಸುಖದ ಮೂಲಾಧಾರವಾದ್ದರಿಂದ, ಪ್ರೇಮದ ಯೋಗದಿಂದ ಬಂಧುವಾಗಿರುವ ಮಿತ್ರನು, ಬಂಧುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಂಧುವಾಗಿರುವನು. ಅವನು ನಂಬಿಗೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನೂ, ಜವಕ್ಕೆ ಜವಕೂಡುವವನೂ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಎಲೈ ಅಸಿಮಿತ್ತ ಬಾಂಧವನಾದ ಮಿತ್ರ, ಸುಮತಿ, ನಾನು ಹೇಳುವದನ್ನು ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು ಕೇಳು. ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪೇಷನಾದನು ಮರುದಿವಸವೇ ಬಂದನು. ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಅವನನ್ನು ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗುವ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಯವರೆಗೆ ನೋಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಕ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ, ಆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಮರೆಗೆ ಸಿಂತು ಕೊಂಡಿದ್ದನು. ರಾಕ್ಷಸನು ಕಾಮುಕನಾಗಿ ಆ ಮೋಹನಾಂಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿ—

ಸುಂದರಿಯ, ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದ ಕಮಲಪುಷ್ಪದಂತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಾಡಿರುವ ನಿನ್ನ ಮುಖವು ಈದಿನ ಅರಳಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಸಮಾಗಮ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುವ ಕಾಲವು ಸಮೀಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ನೀನು ಇಷ್ಟು ಹಿಗ್ಗಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಾದಬಳಿಕ, ನಿನ್ನ ವ್ರತವು ಮುಗಿಯುತ್ತದಷ್ಟೆ? ಆ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪ್ರತಿಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಇತ್ತ ಬಾ, ಬಹಳ ದೂರನಿಲ್ಲಬೇಡ, ನನ್ನ ಮಗ್ಗಲಲ್ಲಿ ಈ ಮಂಚದಮೇಲೆ ಕೂಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಕೈ ಹಿಡಿಯಹೊಂದನು. ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದು, ಚಕಿತ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಮೆಘನಾದನನ್ನು ನೋಡಲು, ಅವನು—ಓಹೋ, ಸುಂದರಿಯ ನನ್ನಿಂದ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಪೊತ್ತಿನ ನಿನ್ನ ಪ್ರಸನ್ನಮುದ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ವ್ರತವನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದನು. ಇಲ್ಲ, ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರವೂ ನಿನ್ನ ಅಂಗಸ್ವರೂಪ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾ, ದೂರ ಕುಳಿತು ನಿನ್ನ ಮಧುರ ಭಾಷಣಗಳಿಂದ ಈ ಮೆಘನಾದನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ರಮಿಸು. ನಿನ್ನ ಅಪೊಕ್ಷೆಯು ಮತ್ತೆನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಹೇಳು. ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಈ ದಾಸನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ರಾಕ್ಷಸನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಪದ್ಮನಯನೆಯು—ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೂ, ಬಾಹುಬಲದ ಯೋಗದಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಯಾವ ಮಾತಿನಕೊರತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಇಚ್ಛೆಗಳು ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವದರೊಳಗೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊಂದುತ್ತವೆ; ಆದರೆ ನನಗೆ ಈಗ ಒಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಧನಸ್ಸು ಬೇಕಾಗಿರುವದು. ನಾನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿರುವದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೇ? ನಿನ್ನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರೆ, ಬೆಸರಬಂದಾಗ ಗುರಿಯೊಡೆದು ಇಲ್ಲವೆ ಬೆಂಟೆಯಾಡಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ದಯಮಾಡಿ ಈ ದಾಸಿಯ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ನಿತ್ರಾ, ಸುಮತಿ, ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಪ್ರಾಮಯುಕ್ತ ಮಧುರಭಾಷಣಗಳು ರಾಕ್ಷಸನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮರುಳುಮಾಡಿದವು. ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿನಂತೆ ಅವಳು ರಾಕ್ಷಸನಸಂಗಡ ಮನಬಿಟ್ಟಿ ಎಂದೂ ಮಾತಾಡಿದಂದೆ ತೋರ

ಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ, ಈ ದಿನದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಮೇಘನಾದನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ತೋರಿವುದರಿಂದ, ಅವನು ಮೈ ಮರೆತು ಯಾವವಿಚಾರವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ—ಸುಂದರೀ, ಇದಾವ ದೊಡ್ಡಮಾತು? ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ನೀನು ನನಗೆ ಅಧಿಕಪ್ರೀಯಳಾದ್ದರಿಂದ, ಯಾವ ಧನುಸ್ಸಿನಿಂದ ಎರಡನೆಯವರು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಮರಣವು ಒದಗುವದೋ, ಆ ಪ್ರಚಂಡ ಧನುಸ್ಸನ್ನೇ ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಕೊಡುವೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ರಾಕ್ಷಸನು ತನ್ನ ನಾಕವನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಅನಂದಯುಕ್ತಳಾಗಿ, ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ನೋಡಿ—ಪ್ರಶಂಸಕಾಲಿಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಔದಾರ್ಯವನ್ನೂ, ನನ್ನ ಮೇಲಿರುವ ನಿಮ್ಮ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಪ್ರೇಮವನ್ನೂ ಎಷ್ಟೆಂತವರ್ಣಿಸಲಿ? ಈ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ನನ್ನ ಮುಖಗಳೆಲ್ಲ ನಾಶವಾದವು. ಈಗಲೇ ತಮ್ಮನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಂಠೆಯು ನನಗಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಮೂರ್ಖಕಂಠೆ ನನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ನುಸು ಅಂತರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇರಲಿ, ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ತಪ್ಪು ಆಗದಂತೆ ನಡೆಯುವದೇ ಯೋಗ್ಯವು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ತರತರದ ಮಧುರವಾದ ಪಕ್ವಾನ್ನಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದಳು. ಆಗ ರಾಕ್ಷಸನು ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಅನಂದದಿಂದ ನೋಡಿ, ತಾನು ಉಂಡ ವದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ ಉನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ನುಡಿದನೇನೆಂದರೆ—ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಯೋಗದಿಂದ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಮುಖಗಳು ನನಗೆ ಒದಗಿದವಲ್ಲದೆ, ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮುಖಗಳು ಮುಂದೆ ಒದಗತಕ್ಕವಿರುತ್ತವೆ. ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನಾನು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ತೀರಿಸಲಿ? ನಿನ್ನನ್ನು ಅಗಲಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನ ಜೀವದಮತ್ತು ಬರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಮಾಡಲೇನು? ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮೀರುವದೆಂದರೆ, ಅದಕ್ಕೂ ಕಠಿಣ ಪುನಂಗವು. ಇರಲಿ, ನಾನು ವಚನಕೊಟ್ಟಂತೆ ನಿನ್ನ ವೇತಾರಾಧನೆಯ ಕಾಲವು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಅಂಗಸ್ಪರ್ಶಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ನೀನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಆರಾಧ್ಯದೇವತೆಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟಿಮಾಡು. ಪ್ರಿಯೇ, ನಾನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಬರುವಾಗ ನನ್ನ ಪ್ರಚಂಡ ಧನುಸ್ಸನ್ನು, ಬಾಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಬತ್ತಳಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ತರುವೆನು. ಇನ್ನು ಕೊಠಿತಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು

ನನಗೆ ಉಮತಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಮದೋನ್ಮತ್ತನು ಆನಂದಭರಿತನಾಗಿ ಶೋಣಿತಪುರಕ್ಕೆ ನಡೆದನು.

ಮಿತ್ರಾ, ಸುಮತೀ, ಮುಂದಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ತಗೊಟ್ಟು ಕೇಳು. ಮೇಘನಾದನ ಉಗ್ರಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ತನ್ನ ಶರೀರವು ಮಲಿನವಾಗದಂತೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಮರುಳುಮಾಡಿದ್ದನ್ನೂ ನೋಡಿ, ನನಗೆ ಪರಮಾರ್ಥಯವಾಯಿತು. ಮೊದಲೇ ನಾನು ಆ ಸುಂದರಿಯ ರೂಪಾತಿಶಯಕ್ಕೆ ಮರುಳು ಆಗಿದ್ದೆನು. ಅವಳು ನಿರ್ದೋಷಿಯೆಂದು ತಿಳಿದ ಬಳಿಕಂತೂ ಕೇಳುವದೇನು, ಪ್ರೇಮದಭರಕ್ಕೆ ಆತಂಕವಿಲ್ಲದಂತೆ ಆಗಿ ಆ ಸುಂದರಿಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ತಿರಾ ಉತ್ಸುಕನಾದೆನು. ನನ್ನ ಶರೀರವು ಪುಳುಕಿತವಾಯಿತು; ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅನಂದಾಶ್ರುಗಳು ಉದರಹತ್ತಿದವು. ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಯಾವಾಗ ಆನಂದಗೊಳಿಸೇನೆಂಬ ಲವಲವಿಕೆಯು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ನಾನು ಅನಂದದ ಅವೇಶದಿಂದ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಲು, ಅವಳು ಮಂಚದಿಂದ ಎದ್ದು ಕೆಳಗೆ ನಿಂತು, ಮಂಜುಲಸ್ವರದಿಂದ—ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯರೇ, ತಮ್ಮ ಸಂಶಯವು ದೂರವಾಯಿತೇ? ಅನ್ನಲು, ನಾನು ಪ್ರೇಮದಿಂದ—“ಸಖಿ, ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಶಯಗಳ ನಿವಾರಣವು ನಿನ್ನ ಸಿಷ್ಕಲಂಕವಾದ ವರ್ತನದಿಂದ ತಾನೇ ಆಯಿತು. ನೀನು ಮನದ ಚಿಂತೆಯನ್ನೂ, ಸಂಶಯಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ರಮಿಸು.” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಸುಂದರಿಯ ಕೈ ಬೆರಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಜಗ್ಗಲು, ಆ ಸುಕುಮಾರಿಯು ಪೋಮಮೊಡನೆ ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಬಂದಳು. ಪರಸ್ಪರರ ಅಂಗಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಅವ ಆನಂದವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಸಾಧ್ಯವು.

ಮಿತ್ರಾ, ಲೋಕಸುಂದರಿಯಾದ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳು ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಕೈಬೆರಳನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಯೊಳಗಿಂದ ಕೊಸಲಿಕ್ಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ನನ್ನ ಹಸ್ತವು ಬೆವರು ನಡುಗಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವಳ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸಹಜವಾಗಿ ಸಫಲವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಆ ಸುಂದರಿಯ ಈ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರೇರಕವಾಗದೆ, ದಾಸಿಯರ ಉಪದಾಸದ ಭಯವೂ, ತನ್ನ ಗೌರವದ ವರ್ತನದ ಉಲ್ಲಂಘಿತನದ ಭಯವೂ ಪ್ರೇರಕವಾದವು. ಅವಳು

ಮೈದುನಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿ, ಮಧುರದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ--“ಮನುಷ್ಯರು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವವರೆಗೆ ಅನ್ಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಹಲವು ಬಗೆಗಳಿಂದ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ್ಗೆ ಅವರು ತೋರಿಸುವ ಪ್ರೇಮವೂ, ಆಡುವಮಾತುಗಳೂ, ಮಾಡುವ ಕೃತಿಗಳೂ ವಿಶ್ವಸನೀಯಗಳೆಂದು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಾಗದು. ಅವು ಮೃಗಜಲದಂತೆ ಕೆಲವುನೇಳೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿ, ಕಡೆಗೆ ನಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಸ್ವಸುಖಾಸಕ್ತರಾದ ಜನರು ಅನ್ಯರ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳನ್ನು ನೋಡುವದು ಕಡಿಮೆ. ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪುರುಷನಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಪಟವಾದ ಪ್ರೀತಿಯೂ, ನಿರಂತರವಾದ ವಿಶ್ವಾಸವೂ ಇದ್ದ ಹೊರತು ಆ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಅವನ ಸಮಾಗಮದಿಂದ ಸುಖವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಸದಾಚರಣೆಯಸ್ತ್ರೀಗೆ ದುರಾಚರಣೆಯ ಪತಿಯು ದೊರೆಯುವದರಿಂದ, ಆ ದಂಪತಿಗಳ ಸುಖದ ಬಣತೆಯೇ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಿಯರೇ, ಬಹಳ ಹೇಳುವದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಸುಖಚಾರದ ಸ್ತ್ರೀಯು ಮೂರ್ಖನೂ, ದುರಾಚಾರಿಯೂ ಆದ ಪತಿಯ ಸಮಾಗಮಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಯಾದಿಂದಿರುವದೇ ಲೇಸೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯು ವಿವಾಹಿತಳಾದಕೆಂದರೆ, ತನ್ನ ಪತಿಯು ಸುಖಚಾರಿಯೇ ಇರಲಿ, ಮೂರ್ಖನೇ ಇರಲಿ, ಅವನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಅವನ ಸೇವೆಮಾಡಿ, ಅವನ ಹಿತವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವದೇ ಅವಳ ಸಾತಿವ್ರತ್ಯದ ಧರ್ಮವಾಗಿರುವದು. ಅದರಿಂದಲೇ ಚಾರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು, ತಮ್ಮ ವಿವಾಹವನ್ನು ಬಹು ಖಚಾರದಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವದು.” ಎಂದು ನುಡಿದು ತಲೆವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು.

ಮಿತ್ರಾ, ನಾನು ಆ ಸುಂದರಿಯ ಪ್ರೇಮಯುಕ್ತ ಚಾತುರ್ಯದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ .. ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯೆ, ನಿನ್ನ ಚಾತುರ್ಯಕ್ಕೆ ಸೀಮೆಯಿಲ್ಲ, ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ತೋರಿಸುವವರು, ಯೋಗ್ಯಯೋಗ್ಯಗಳ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರೇಮವನ್ನಿಡಲಸೋಕ್ಷಿಸುವವರು ಯೋಗ್ಯವಿಚಾರನಾದವ. ಒಮ್ಮೆಲೆ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಭರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಸುಖಾಸಕ್ತರಾದ ಜನರು ಸ್ವಕೀಯ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆಯೂ

ಪ್ರೇಮ ಮಾಡದೆ ಇರುವರೆ? ಮುಗ್ಧ, ಚಂಚಲನೂ, ಅವಿಚಾರಿಯೂ, ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕನೂ ನಾನಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಬಿಡು. ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವು ನಿನ್ನಾಧೀನವಾದದ್ದೆಂದು ತಿಳಿ.” ಎನ್ನಲು, ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ನಾನಂದಪ್ಪದಯ್ಯಾಾಗಿ “ಪ್ರಾಣಮೊಡೆಯರೆ, ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಪತಿಯ ಅನುಕೂಲತೆಯ ಹೊರತು ಅಧಿಕಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು ಯಾವದಿರುವದು? ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯಗಳ ಅನುಕೂಲತೆಯಿದ್ದು ಇದೊಂದು ಮಾತಿನ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಅವಳಿಗೆ ಆ ಪುತ್ರಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ವಿಸುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತವೆ. ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯಗಳೂ, ಶುಭವೂ, ಸೌಭಾಗ್ಯವೂ, ಮೋಕ್ಷವೂ ಪತಿಯೇ ಆಗಿರುವನು. ಹೀಗಿರಲು, ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಪತಿಗಳಾಗಿರುವ ನೀವು, ನನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವಾಗ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸುಖವು ಮತ್ತಾವದಿರುವದು? ಇಂದಿಗೆ ನಾನು ಧನ್ಯವೆನಿಸಿದೆ.”

ಮಿತ್ರಾ, ಸುಮತೀ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸಂಭಾಷಣವು ನಡೆದಿರಲು, ಚತುರಳೂ, ಧೂರ್ತಳೂ ಆದ ಸುಮಧ್ಯಮೆ ಎಂಬ ದಾಸಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅವಳು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಹಿತಚಿಂತಕಳಾದ್ದರಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಅವಳನ್ನು ದಾಸಿಯರಲ್ಲಿ ಎಣಿಸದೆ ಗೆಳತಿ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಳು. ಆದರಿಂದ ಸುಮಧ್ಯಮೆಗೆ ಬಹುತರವಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವಿತ್ತು. ಆಗಲಾ ಸುಮಧ್ಯಮೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು—“ರಾಜಾಧಿರಾಜರಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷ ಪ್ರಭುಗಳೆ, ಬಂಧು—ಮಿತ್ರರ ವಿಯೋಗ ಮುಖದಿಂದ ಕೊರಗುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಒಡತಿಯಾದ ಪದ್ಮನಯನಾದೇವಿಯು, ತಮ್ಮ ಅಗಮನವಾದದಿಂದ ಅನಂದವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ. ಅಧಿಕೋಕ್ತಿಯ ಮೋಷವು ನನಗೆ ಬಂದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಅಡವಿಯೊಳಗಿನ ಸುಗಂಧ ಪುಷ್ಪದಂತೆ ವೃಥಾ ಬಾಡುತ್ತಿರುವ, ಲೋಕಸುಂದರಿಯಾದ ಪದ್ಮನಯನಾದೇವಿಯ ಯೌವನವನ್ನು ಸಫಲಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಯೋಗ್ಯರೆಂಬ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೊರಗೆಡವದೆ ಇರಲಾರೆನು. ಇದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಒಡತಿಯ ಅನುಮೋದನವೂ ಇರುವದೆಂಬದು ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ತಾವೂ ನನ್ನ ಒಡತಿಯೂ ಸಾರ್ವಭೌಮರ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಈಗಿನ ಕಾಲಗತಿಯು ವಿಸರೀತವಿರುವದರಿಂದ, ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ವಿವಾಹವು ಆಗಲಾರದು. ಆದರೂ ತಾವು ಗಾಂಧರ್ವ ವಿವಾಹದಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಒಡ

ತಿಗು ಸಾಣೆಗ್ರಹಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯದೆ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಭರತಜನಕನಾದ ದುಷ್ಯಂತನುಹಾರಾಜನು. ಪತಿವ್ರತಾಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಶಕುಂತಲೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧರ್ವವಿವಾಹದಿಂದಲೇ ಕೂಡಿದನು. ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಗಾಂಧರ್ವ ವಿನಾಹವು ಸಮ್ಮತವಾಗಿರುವದು. ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತರತರದ ಭೋಗದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಚಿನ್ನದ ತಾಟುಗಳನ್ನು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಅನುಮೋದನದಿಂದ ರಾಜಪುತ್ರಿಯಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಳು. ಆಗ ಸುಕುಮಾರಿಯಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು, ಚಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ವಿನಯದಿಂದ ಸೆರಗನ್ನು ಸಾವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಮೃದುಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿ, ಸುಗಂಧಯುಕ್ತವಾದ ಗಂಧವನ್ನು ತನ್ನ ನೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಕರದಿಂದ ನನ್ನ ಮೈಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಮೇಲೆ ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದಳು. ಆ ಮೇಲೆ ಆ ಸುಂದರಿಯು, ಸುವಾಸನೆಯುಳ್ಳ ತರತರದ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಧುರ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಮಾಡುವಳೋ ಎಂಬಂತೆ, ಆ ಹೂಮಾಲೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದಳು. ಆಗ್ಗೆ ನನಗಾದ ಅನಂದವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲೇವಲ್ಲ. ಕಲ್ಪಿತವಾದ ಸ್ವರ್ಗಸುಖವು ಪುತ್ರಕ್ಕೆ ಒದಗಿದಂತಾಯಿತು. ಮಿತ್ರಾ, ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದ್ದ ಮುಗುಳುನಗೆಯು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಆಗಿ, ಮಂಜಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ತರತರದ ಸುಗಂಧ ತೈಲಗಳಿಂದಲೂ, ಹೂಮಾಲೆಗಳಿಂದಲೂ, ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಆಭರಣಗಳಿಂದಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಸುಮ್ಮನೆ ತನ್ನ ಕೈಬೆರಳುಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ತಲೆಬಾಗಿ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟಗಳಿಂದ ಆಗಾಗ್ಗೆ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಚಿನ್ನದ ಪುತ್ರಳೆಯಂತೆ ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಆಗ್ಗೆ ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬೆವರಿನ ಹನಿಗಳು ಮಿಡುಗುತ್ತಿರಲು, ಅವುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಮೂಗಬಟ್ಟು ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳು ಬೆವರಿನ ಹನಿಗಳನ್ನು ಒರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ, ತರ್ಜನಿಯ ಬೆರಳನ್ನು ಮೇಲ್ದಿಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಅಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲೆಂಬ

ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಪೊಮಮತ್ಸರದಿಂದ ನನಗೆ ತೋರಿಸುವಳೆಂಬ ಭಾವವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳು ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಮಾಡುವ ಅಂಗವಿಕ್ಷೇಪದಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕಾಮವಿಕಾರವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ರಾತ್ರಿಯು ಬಹಳವಾದದ್ದರಿಂದ ಸುವರ್ಣಮೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ದಾಸಿಯರು ಮಲಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಮಿತ್ರಾ, ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಿಗೆ ಪತಿಯೊಡನೆ ಇದೇ ಮೊದಲನೆಯ ಸಮಾಗಮವಾದದ್ದರಿಂದ ಅವಳ ಸ್ಥಿತಿಯು ವಿಚಿತ್ರವಾಯಿತು. ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ನನ್ನೊಡನೆ ಗುಟ್ಟಿನ ಹಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಂದಲಯ ಮುಖದಿಂದ ಲಜ್ಜೆಯ ಮೂಲಕ ಅಕ್ಷರಗಳೇ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಭಯದಿಂದ ಅವಳ ಸರ್ವಾಂಗವು ಕಂಪಿಸಹತ್ತಿ ಮೈಬಿವೆತಿತು. ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂಬದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದ್ದರಿಂದ ಅವಳ ಸ್ಥಿತಿಯು ವಿಲಕ್ಷಣವಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮುಂದುಗಾಣದೆ ಚಿತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಮುಗ್ಧೆಯನ್ನು ನಾನು ಪೊಮದಿಂದ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಹತ್ತರ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂತಯಿಸಿದೆನು. ಆ ಪೂತ್ತಿನ ರಾತ್ರಿಯು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳ ಸಮಾಗಮದಿಂದ ಆರನಿಮಿಷವಾಯಿತು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ಸುಖಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಆರು ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆಯಲು, ಮೇಘನಾದನು ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಭಿಟ್ಟಿಗಾಗಿ ಬರತಕ್ಕ ಏಳನೇಯ ದಿನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಅವನು ನಿಯಮಿತವೇಳೆಗೆ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಮಂದಿರದೊಳಗೆ ಬಂದು ಭೂಮಿಷ್ಯನಾಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳೊಡನೆ ಹರಟಹತ್ತಿದನು. ಅವನು ಪೊಮದ ಆಪಾದದಿಂದ - "ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯೆ, ಇದು ನೋಡು, ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರಚಂಡ ಧನುಸ್ಸನ್ನೂ, ಬಾಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನೂ ತಂದಿದ್ದೆನೆ. ಈ ಧನಸ್ಸು ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವೇ ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದಹಾಗಾಯಿತು. ಇರಲಿ, ಆದರೇನಾಯಿತು? ನೀನೇನು ಪರಕೀಯಳೆ? ನನ್ನ ಪ್ರಾಣದಸಲುವಾಗಿ ನನಗಿಂತಲೂ ನಿನಗೆ ವಿಶೇಷ ಚಿಂತೆಯಿರುವದು. ಬೇಟೆಯಿಂದಾಗಲಿ, ಗುರಿಹೊಡೆಯುವದರಿಂದಾಗಲಿ ನಿನ್ನ ಬೇಸರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೋ" ಅನ್ನುಲು, ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಆನಂದಯುಕ್ತಳಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಆದರಾತಿಥ್ಯಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿ, ಬೇಗನೆ ಶೋಣಿತಪುರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿದಳು. ಅವಳಿಗೆ ನನ್ನ ಸಮಾಗಮವಾದದ್ದಲ್ಲದೆ, ದುಷ್ಟ ಮೇಘನಾದ

ನನ್ನ ಕೊಲ್ಲುವ ಧನುಸ್ಸು ಕೈಸೇರಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲ ದಾಯಿತು.

ಮಿತ್ರಾ ಸುಮತೀ, ಈ ಸಾರೆ ರಾಕ್ಷಸನು ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಸಂಗಡ ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವದು ನನ್ನಿಂದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿಯ ಅಪಮಾನವನ್ನು ಕಣ್ಣುಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ಸುಮ್ಮನಿರುವದು ನನಗೆ ದುಃಸಹವಾಗಲು, ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದೆನು—ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯೆ, ನಾನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಹತ್ತರ ಇರುತ್ತಿರಲು, ಎರಡನೆಯವರು ಬಂದು ನಿನಗೆ ಉಪದ್ರವ ಕೊಡುವದು ಉಚ್ಚಾಸ್ತವವು. ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ನಾನುಧ್ಯವೆಂದರೇನು? ಅರಕ್ಷಣದಲ್ಲ ಅಪನನ್ನು ಯಮನದನಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಬಹುದು. ನಾವು ಹೀಗೆ ಪರತಂತ್ರ ರಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಯವರೆಗೆ ಇರಬೇಕು? ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯು ನಿಜವಾದ ಶೌರ್ಯಕ್ಕೂ, ಮನುಷ್ಯತ್ವಕ್ಕೂ ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಏನು ಆಗಲಿ ನಾನು ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಕೊಲ್ಲುವೆನು, ಇಲ್ಲವೆ ನಾನು ಪ್ರಾಣಕೊಡುವೆನು. ಹೀಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಂತೆ ಹೆವರಿ ಇನ್ನು ಮರೆಗೆ ಎಂದೂ ಕೂಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ—
 “ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯರೇ, ತಮ್ಮ ಮಾತುಗಳು ಕಡುಗಲಿಗಳಿಗೆ ಸಹ ಸೋಜಿಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡದೆ ಇರಲಾರವು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ರಾಕ್ಷಸನ ಭಯಂಕರ ರೂಪವನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುವದೂ ದುಃಸಹವಾಗಿರಲು, ಅವನಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವದೆಂದರೆ ಎಂಥ ಶೌರ್ಯದ ಮಾತು! ತಾವು ಇಂಥ ಕಠಿಣ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕುವದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಒಬ್ಬಳ ವ್ಯಸನವಾಗುತ್ತದೆ. ತಾವು ವಿಷಪರಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು, ” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ನಾನು ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—
 “ ಭೀರುಸ್ವಭಾವದ ನನ್ನ ಅರಗಳೆಯು, ಸ್ತ್ರೀಜಾತಿಯ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಭಾಷಣಗಳು ಒಪ್ಪುತ್ತವೆ. ನನ್ನಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಅನಿರ್ವಾಚ್ಯವಾದ ಪ್ರೇಮವು ಇರುವೆಂಬದನ್ನು ನಾನು ಒಲ್ಲೆನು. ಇಲ್ಲೆಯವರೆಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಪೀಡಿಸಿದ ಆ ಖೂಳ ರಕ್ತಸನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಹಿಂಡಿದಹೊರತು, ನನಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿರಿಯದು. ನಿನು ಇಲ್ಲಿದ್ದೊಂದು ಸಂಶಯತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಚಿಂತೆಮಾಡಬೇಡ. ಸ್ವಸ್ಥ ಮನಸ್ಸಿನವಳಾಗಿರು.

ನಿರಾಯಾಸದಿಂದ ರಾಕ್ಷಸನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಭೂಮಿಗಳಿಸುವೆನು” ಅನ್ನಲು, ಪದ್ಮನಯನೆಯು ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಹರ್ಷಿತಳಾಗಿ ನುಡಿದಳೆಂದರೆ—“ಪ್ರತಾಪ ಶಾಲಿಗಳೇ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಒರಾರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವಾದ ಕಿಳುಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾನು ಆಡಿದೆನು. ಈ ಪದ್ಮನಯನೆಯಾದರೂ, ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅರಿತವಳಿರುತ್ತಾಳೆ; ಅವಳಿಂದ ನಿನಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಸಹಾಯವಾಗಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ರಾಕ್ಷಸನ ಮೃತ್ಯುರೂಪವಾದ ಧನಸ್ಸು ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಆದೆ. ಯಾವದೊಂದು ಉಪಾಯವಿಂದ ರಾಕ್ಷಸನ ನಾಶಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ನನಗೆ ಸುಖವಾಗಲಿಯದೆಂಬದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ಇರಲಿ, ಹೇಗಾದರೂ ನನ್ನ ವ್ರತದ ಅವಧಿಯು ಮುಗಿಯುತ್ತಬಂದದೆ. ಕಾಮುಕನಾದ ರಾಕ್ಷಸನು ಪರಸ್ತ್ರೀಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಕೇಣಕಿದರೆ ನಾಶವಾಗಬೇಕೆಂದು. ನಿರಾಗ್ರೇಸರರಾದ ತಮ್ಮ ಬಲವು ನನಗಿರಲು, ಆ ಖೂಳಕ್ರವ್ಯಾದನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ, ಕ್ರೂರತನವನ್ನೂ ಏಕೆ ಲೆಕ್ಕಿಸಲಿ? ತಮ್ಮ ಬಾಹುಗಳನ್ನೆರಳಲ್ಲಿ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಅವಧಿಯು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ತಾಳಬೇಕು. ರಾಕ್ಷಸನ ಮೌರ್ಜಾನ್ಯವೇ ಅವನ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವದು.

ಕನೆಯಪ್ರಕರಣ.

ದುಷ್ಟಶಾಸನ.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳು ಹೇಳಿದ ಸಮಂಜಸಮಾತುಗಳಿಗೆ ನಾನು ಒಡಂಬಟ್ಟು, ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕಳೆಯಲು, ಅಕೆಯ ವ್ರತಸಮಾಪ್ತಿಯ ದಿವಸವು ಒದಗಿತು. ಒಕ್ಕಲಿಗನು ಹೊಡೆಯ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಯ ಹಾದಿಯನ್ನು ನೋಡುವಂತೆ, ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಅಂಗಸಂಗವನ್ನು ಎದುರುನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಘನಾದನು, ಆ ದಿನ ಉತ್ಸಾಹಪೂರ್ಣನಾಗಿ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು.

ಅವನ ಪೋಷಾಕು ಸುಂದರವಾದದ್ದಿತ್ತು. ಮುತ್ತು—ರತ್ನಗಳ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಅವನು ಜಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದನು. ತನ್ನ ವೈಭವದಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಮರುಳು ಮಾಡುವ ವಿಷಯವಲ್ಲಿ ಅವನು ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಔದಾಸೀನ್ಯವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದಿಲ್ಲ. ರಥ, ಕುದುರೆ, ಅಂಗರಕ್ಷಕರು, ಪರಿಚಾರಕರು, ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರು, ಪರಿಮಿತಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯ ಮೊದಲಾದವು ರಾಕ್ಷಸನ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಮನೋರಾಜ್ಯದ ಉಚ್ಚ ಶಿಖರವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಆ ದೈತ್ಯರಾಜನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನಂದದ ತೆರೆಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದ್ದವು. ಅವನಿಗೆ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ಉಚ್ಚಮನೋರಥಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಭೋಗದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ತೃಪ್ತವಾಗದಿರಲು, ಅವನು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಚಡಪಡಿಸುವನು. ಇಂದು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಬಯಲು ಹೀಗೆ ಕೂಡಬೇಕು—ಹಾಗೆ ಕೂಡಬೇಕು, ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಕು—ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಕು, ಅಕೆಗೆ ಇದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು—ಅದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು, ಅಕೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೀಗೆ ರಮಿಸಬೇಕು, ಹಾಗೆ ರಮಿಸಬೇಕು ಇವೆ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಾರಗಳ ತಾಕಲಾಟದಿಂದ ವ್ಯಗ್ರನಾದ ಆ ತಾಮಸಿಯ ಮನಸ್ಸು ಪದ್ಮನಯನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ತನಗೆ ಒರೆಹಚ್ಚಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ನೋಡುವದು ಮನಸ್ಸು ವ್ಯಭಾವವಾದದ್ದರಿಂದ, ತನ್ನಂತೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯಾದರೂ ಉತ್ಸಾಹಪೂರ್ಣಳಾಗಿ, ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂಬಗನ್ನಂಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸರ್ವಸನ್ನಹಮೊಡನೆ ತನ್ನ ಹಾದಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಳೆಂದು ಮೆಳೆನಾದನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದನು. ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರಾ, ನಮ್ಮ ವಿಷಯವೆನರ ಈ ಹಾಳುವರ್ಣನವು ನಿನಗೆ ತಿರಸ್ಕರಣೀಯವಾಗಿ ತೋರುಬಹುದು; ಆದರೆ, “ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಹೆಗ್ಗಣನೆ ಮುಂದು” ಎಂಬಂತೆ ನಮ್ಮಂಥ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಇಂಥ ವರ್ಣನಗಳೇ ರಮ್ಯವಾಗಿ ತೋರುವವು. ಇರಲಿ, ಕವಲಿತ್ತಿನಂತೆ ಸಿಂಗಾರವಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಮದುವುಗನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಉಬ್ಬಿನಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ವಿಹಾರಮಂದಿರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಬೆರಗಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

ಮೆಳೆನಾದನು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಎರಡು ತಾಸು ಹೊತ್ತು ಎಳೆತ್ತು. ಉತ್ಸಾಹದ ಯಾವಚಿಹ್ನೆಗಳೂ ಆ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಗಂಭೀರ ಮುಖಮುದ್ರೆಯು

ಮುಂದೆ ಮೇಘನಾದನ ಅಲಂಕಾರಿಕಮುದ್ರೆಯು ತೆಂಜೋಹಿನವಾಯಿತು. ಆಗ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಬೆಂಟಿಯಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪುರುಷವೆಂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಳು. ಮೇಘನಾದನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಪ್ರಚಂಡಧನುಸ್ಸು, ಅಕೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು. ಬೊಂ ಕದಲ್ಲುಬಿಡುವು ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅಕೆಯು ಹದನಾದಬರ್ಚಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಟುನಿಂತಿದ್ದ, ಪ್ರತಾಪಿಯಾದ ಪ್ರಾಯದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೀರನಂತೆ ಅಕೆಯು ಮೇಘನಾದನಿಗೆ ತೋರಿದಳು. ಅಕೆಯು ಮೇಘನಾದನನ್ನು ಕುರಿತು—ರಾಕ್ಷಸಶೃಂಗನೇ, ಒಳ್ಳೆದು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದೆ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಬ್ಬಳು ಬೆಂಟೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಿನ್ನ ಈ ಪ್ರಚಂಡಧನುಸ್ಸು ನನ್ನ ಕೈಸೇರಿವಾಗಿನಿಂದ ಬೇಟೆಯಾಡುವ ನನ್ನ ಉತ್ತಮಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯಿಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಈ ಧನುಸ್ಸು ಬಹು ಉತ್ತಮವಾದದ್ದು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದನಂತರ ಪರಾಧೀನನಾಗುವೆನು. ಈಗಿನಂತೆ ಬೆಂಟೆಯಾಡುವದಕ್ಕೆ ಅನುವು ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲ. ವಿವಾಹ ಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಸತಿಯಿಂದಾಗಲಿ, ಸಂತತಿಯಿಂದಾಗಲಿ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಏಳು, ಇಂದು ಅನಂದದಿಂದ ಬೆಂಟೆಯಾಡಿಬರೋಣ. ಇಂದು ವ್ರತಸಮಾಪ್ತಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಹೋತ್ಸವವು ನೆರವೇರಿತಕ್ಕದ್ದದೆ ವೀರರಿಗೆ ಮೃಗಯಾಗಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅನಂದದ ಸಂಗತಿಯಿಲ್ಲೆಂಬದನ್ನು ನಾನು ಯಾಕೆ ಹೇಳಬೇಕು? ಆ ಅನಂದದ ಸಂಗತಿಯು ನಮ್ಮ ವಿವಾಹದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬದಗಲಿ. ವೀರಾಗ್ರಣಿಯೇ. ಈ ಪರಿವಾರದ ಗೊಂದಲವೇಕೆ? ನಿನ್ನ ಈ ಪರಿಹಾರಕದೂ, ಬಟ್ಟೆಂಗಿಗಳೂ, ಸೈನ್ಯವೂ, ರಥಾಶ್ವಗಳೂ ಲೋಣಿತಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ. ನಿನ್ನ ಸಮಾಗಮಕ್ಕಾಗಿ ಬಹುದಿನ ಕಾದಿದ್ದ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ವಿಯೋಗವು ಬೇಗನೆ ಒದಗದಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡು. ನಿನು ಚಿರಕಾಲ ಈ ವಿಹಾರಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕದ್ದು. ನಾನು ಅರ್ಧಾಂಗಿಯಾದಬಳಿಕ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಮಾಡುವದು ನನ್ನ ಧರ್ಮವಲ್ಲವೆ? ಅನ್ನಲು, ರಾಕ್ಷಸನು ಮೋಹಪರವಶನಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಪರಿವಾರವನ್ನು ಲೋಣಿತಪುರಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಿ, ಪದ್ಮನಯನೆಯೊಡನೆ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಟನು.

ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಮೇಘನಾದನೊಡನೆ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಾಡುತ್ತಾ ಅರಣ್ಯದ ಮಧ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರಾ, ಏನು ಹೇಳಲಿ! ಏಕಾಂ

ಕವಾಸ, ದಟ್ಟವಾದ ಗಿಡದ ನೆರಳು, ಎರಿಕೆಯ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಉಷ್ಣತೆಯ ಪಾಥೆಯು ತಟ್ಟಿದಾಗಿದೆ, ಪದ್ಮನಯನೆಯು ತನ್ನ ಭಾಲೆಯನ್ನು ನೆಗು, ಹುಬ್ಬು ಗಂಟೆಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮೃಗವನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುವ ಹವಣಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ, ಮೇಘನಾದನ ಪಾಪದೃಷ್ಟಿಗಳು ಪದ್ಮನಯನೆಯಿಂದ ಕಿತ್ತಲಾರದಾಗಿನೆ, ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆತನು ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಹರಿಣಾಕ್ಷಿ, ಬಿಡು, ಇನ್ನೂ ಬೇಟೆಯು ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲವೇನು? ನೋಡು, ಈ ಸ್ಥಳವು ಎಷ್ಟು ರಮ್ಯವಾಗಿದೆ. ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ರಮಿಸಲೊಲ್ಲದು. ತಾನುಕೇವಲ ಪರವಶನಾಗಿದ್ದೇನೆ, ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ದಾಹವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಲಿ ಬೇಕು, ಎಂದು ನುಡಿದು ಕುಂದುರೆಯಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಇಳಿಸಹೋದನು. ಆಗ ಆಕೆಯು—ಹಾ! ಅಥವಾ, ಚಾಂಡಾಲಾ, ನನ್ನ ದೇಹಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಹಾನಿಯಾಗುವದಂತು ಇರಲಿ, ನಾನು ಅಪವಿತ್ರಳಾದೇನು? ಎಂದು ನುಡಿದು ಒಮ್ಮೆ ಭಾಲೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಇರಿದು, ಸಾಂಕೇತಿಕ ರಬ್ಬವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದಳು. ಕೂಡಲೆ ಅಲ್ಲೆಯೆ ಮರೆಗೆ ಇದ್ದ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಅಶ್ಚರ್ಯಭಂಗಾಗಿ ಒಂದುಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸಿಂತುಕೊಂಡನು.

ಮಿತ್ರಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನಾನು ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಮೇಘನಾದನು ಬೆಪ್ಪಾದನು. ಆತನ ತಲೆಗೇರಿದ ಕಾಮವಿಕಾರವು ಝುಝನೆ ಇಳಿದು, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಮೋಸದ ಚಿತ್ರವು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿತು. ತನ್ನ ಸರಳತನ, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಮೋಸ, ನನ್ನ ಉದ್ವಾಮತನ ಇವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯಲು, ಆ ತಾಮಸಿಯು ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ ಬಿಡಾದನು. ಅವನ ಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿಯು ಪುಟವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗಲು ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅವನ ಮುಖಮುದ್ರೆಯು ಬದಲಾಗಹತ್ತಿತು. ಅವನು ಆವೇಶದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು—ದುರ್ಬಲನಾದ ನರಾಧಮನೇ, ಸ್ಥಾನಾಸ್ಥಾನದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಯಾರ ಭಯವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಾರದೆ, ಪ್ರಾಯದ ನೋಕ್ಕಿನಿಂದ ವೈಮರೆತು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಬೆನ್ನು ಕಟ್ಟುವೆಯಾ? ಬೇಟೆಯ ನೆವದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದು ಕೈ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ನೀವು ಎಷ್ಟು ದಿನ ಹೊಂಚುಹಾಕಿದ್ದೀರಿ? ನಿಮ್ಮಂಥ ದುರ್ಬಲರಿಂದ ಆಗುವದೇನು? ಇಗೋ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದರೆ ಉಳಿದುಕೋ, ಎಂದು ಖಡ್ಗ

ವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ನೋಡಿದನು. ಕೂಡಲೆ ನಾನು ಅಸಂಖ್ಯ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಆರಾಕ್ಷಸನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲೆ ನಡಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದು ನೋಡಿದೆ—ಎಲೈ ತಾಮಸಿಯೆ, ಸಮರದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಎದುರಾಗಿ ನನ್ನ ಬಾಣ ಬಲವನ್ನು ತೋರಿಸುವೆಲ್ಲವೆ, ನಿನಗೆ ಹಾಗೆ ಗಳಿಸುವೆಲ್ಲ. ಸುಖಿಯೋ, ಸುಕುಮಾರಿಯೋ, ಸುಶಿಕ್ಷಿತಳೋ ಆದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು, ಗುಣಹೀನನಾದ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಬಂಧದಿಂದ ಕೊರಗುತ್ತಿರಲು, ಪುರುಷಧರ್ಮವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ನಾನು ಅವಳ ಬಂಧವಿಮೋಚನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಿಂತದ್ದರಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧವೆನಿಸುವದು? ಪದ್ಮನಯನೆಯು ನನ್ನ ವಿವಾಹಿತ ಸ್ತ್ರೀಯರುತ್ತಾಳೆ; ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪರಸ್ಪರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಪ್ರೇಮವು ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿಜವಾದ ಪ್ರೇಮವು ಐಶ್ವರ್ಯ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಅಧಿಕಾರ ಮುಂತಾದ ಬಾಹ್ಯಕಾರಣಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಭಯವು ನನಗಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ನಾನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಸಹ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆಲ್ಲ. ನೀನು ಮೃಗೋಕ್ತು ಬಿಟ್ಟು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ನನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡು, ಅಂದರೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಪರಾಕ್ರಮದ ನಿರ್ಣಯವಾಗುವದು.

ನನ್ನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಮಿತಿಮೀರಿ ಸಿಟ್ಟುಬಂದರೂ, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೃತ್ಯುರೂಪವಾದ ಪ್ರಚಂಡ ಧನಸ್ಸಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಕುಂಠಿತನಾದನು. ಮೇಘನಾದನು ತನ್ನ ಈ ಮನದ ದುಗುಡನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡದೆ, ರಸ್ತೆಗಳ ಹೊಡತಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ನೋಯಿಸಿದನು. ಆಗ ನಾನು ಖತಿಗೊಂಡು ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಸುರಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸನ ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನು ಭಿದ್ರಮಯವಾಗಿ ಮಾಡಲು, ಅವನು ಕಾಲನಂತೆ ಅರ್ಭಟ ಸುತ್ತ ನನ್ನ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದು ಬಿಡಲಾದ ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ನೋಯಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳು ಬಹಳ ಅಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟಳು. ಅವಳು ಸ್ವತಃ ಯುದ್ಧಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಟೊಂಕ ಕಟ್ಟಿದಳು. ಇಂಥ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಗದೆಂದು ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಲು, ನನ್ನ ಬಹಿಃಪ್ರಾಣವಾದ ಆ ಸುಂದರಿಯು ನುಡಿದಳೇನೆಂದರೆ—ಆರ್ಯರೇ, ನಾನು ತಮ್ಮ ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ಪಾಲಗಾರಳಾಗಿರಲು, ಸಂಕಟಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡದೆ ಇರುವರೇ? ಸಹಾಯಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಅನಕೂ

ಲಸೆ ತರದಿದ್ದರೆ ಉಪಾಯವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಈಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆ ಯಾವಾಗ ಮಾಡಬೇಕು? ಈ ಚರಣಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ದೇಹವನ್ನು ಸವಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧವಿರಬಾರದೆಂದು ನಾನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಮನೋಹರರೇ, ಎರಡನೆಯ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ, ನನಗೆ ಭಾರವಾಗಿರುವ ಈ ಪ್ರಚಂಡ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತಾವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ನನಗೆ ತಮ್ಮ ಹಗುರಾದ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ, ಧನುಷ್ಯಾಣಿಯಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಎದುರಾಗಲು ಅವನು—ಎಲೈ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯನನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ ನೀನು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದೆಯೇ? ಏನೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ನೀವು ಬೇಗನೆ ಜಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನನ್ನ ಕಾಟವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿರಿ. ನಿನ್ನನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಯುದ್ಧಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಡು. ಅವುಗಳಿಂದ ಲೆಕ್ಕವಾದರೂ ನನಗೆ ಬಾಧೆಯಾಗಲಿರಿಯದು. ಎನ್ನಲು ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹುಬ್ಬುಗಂಟೆಕ್ಕಿದಳು; ಅವಳ ಕೋಮಲವಾದ ಕೆಳದುಟೆಯು ನಡುಗುತ್ತಿತು. ಅವಳು ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೂರಿತು—ಎಲೈ ಪರಾಂಗಿತಜ್ಞನಲ್ಲದ ಮತ್ತನಾದ ದೈತ್ಯಾಧಮನೇ, ಅನಾಥರಾದ ಅಬಲೆಯರನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಿ, ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಅವರನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿನ್ನ ಆಯುಷ್ಯವು ಕ್ಷೀಣವಾಗಲಿ; ನಿನ್ನ ವಂಶವು ನಿರ್ವಂಶವಾಗಲಿ. ಅಥವಾ, ನೀನು ವಿಸೇಗವಾಗಿ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲುಬುತ್ತಿರಲು, ನನ್ನ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಗೊಡದೆ, ಸ್ವಹಿತವನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸಿದೆಯಲ್ಲ! ನಿನ್ನಂತೆ ನಾನೂ ತಾಮಸಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಿನ್ನ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದೆನು, ಇಲ್ಲವೆಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಎರವಾಗುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಸ್ವಾರ್ಥಪರನೂ, ನಿರ್ದಯನೂ ಆದ ನೀನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ನಡೆಯುವದು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರಿದ್ದರಿಂದ, ಮೂರ್ಖನಾದ ನಿನ್ನ ಒಲವಿನಂತೆ ನಡೆದು ನನ್ನ ನಡತೆಯನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆನು. ಕುಲಗೌಡಿಯೇ, ತಾವು ಮನಮುಟ್ಟಿ ಪ್ರೀತಿಸದವರುಷರನ್ನು ಪ್ರಮದೆಯರು ಹುಳಬಿದ್ದ ಹುಚ್ಚನಾಯಿಗಿಂತಲೂ ಕಡೆಯೆಂದು.

ತಿಳಿಯುತ್ತಾರಿಂಬವನ್ನು ಅರಿಯೆಯಾ? ನಿನ್ನ ಗುಣಹಿಂಸನಾದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯ-ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ನನಗೆ ತ್ಯಾಜ್ಯವಾಗಿರುವವು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾನು ಪ್ರಾಣಧಾರಣಮಾಡಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಸಮಾಗಮದ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲ್ಲ; ಈ ಜತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಆ ಅಲಭ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕವಾಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವೃಥಾ ವನ್ನು ಸಿಗುವದು, ಅಯೋಗ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಹೇಗಾದರೂ ಪ್ರಾಣಧಾರಣಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಪತಿಯ ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದೆನು. ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ನಿನ್ನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆ, ನನ್ನ ಈ ಪೆಹವನ್ನು ಪತಿಸುವೆಯಲ್ಲ ಸವಿಸುವೆನು. ಈಶ್ವರನಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ವಿಪರೀತ ಪ್ರಸಂಗವೆ ಒದಗಿದಲ್ಲಿ ಈ ಜಡವೆಹವನ್ನು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಪತಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ, ಅಖಂಡ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವೆನು. ಮೈ ಸೂಕ್ತನಿಂದ ನನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆಯಿದ್ದು ನಿನ್ನನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಿದೆಯೆಂದನಾದು ಜರ್ಜರವಾಗಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನನಗೂ ನನ್ನ ಧನುರ್ವಿಷ್ಣು ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೂ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅಸಂಖ್ಯ ಬಾಣಗಳನ್ನು ರಾಕ್ಷಸನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ನಡಿಸಿದಳು.

ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಬತ್ತಲೆಯಿಂದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವದೂ; ಅವುಗಳನ್ನು ಹೆದರಿಕೊಡುವದೂ, ಕಿವಿಯವರೆಗೆ ಜಗ್ಗುವದೂ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಧನುಸ್ಸು ಯಾವಾಗಲೂ ವರ್ತುಲಾಕೃತಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ವಿಪುಲವಾದ, ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನ ಹಸ್ತಚಾಪವನ್ನೂ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ, ನೋಡಿ ನನಗೂ, ರಾಕ್ಷಸನಿಗೂ ಸರಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸರಕಾಸುರನ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧಮಾಡುವಾಗ, ಅತನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸತ್ಯಭಾಮಾವೇವಿಯು ಆ ವೈಶ್ಯಾಧನುನ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿದ್ದೆನು; ಅದರ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಅವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದಳು. ಮುಘನಾದನು ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಶೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾದದ್ದಲ್ಲದೆ; ಅವಳ ಬಾಣಗಳಿಂದಾದ ಗಾಯಗಳ ನೋವಿನಿಂದ ಕಳವಳಗೊಂಡು ಮಿತಿಮೀರಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅವನ ಕೋಪಾಟೋಪಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಸುಕುಮಾರಿಯು ಈಡಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮರ್ಮಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಾಣವು ತಾಕಿ ಆಕೆಯು ಇಳಿಗೆ ಒರಗಿದಳು. ಸಮಾಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಮಧ್ಯಮೆಯು ಕೂಡಲೆ ಅವಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಶೀತೋಪಚಾರ.

ಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು. ಮಿತ್ರಾ, ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಿಗೊದಗಿದ ಈ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಎಷ್ಟು ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡಿರಬಹುದೆಂಬುದರ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನೀನೇ ಮಾಡು. ಪ್ರಚಂಡವಾಯುವಿನ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಾಳೆಯ ಗಿಡವು ಇಳೆಗೊರಗುವಂತೆ, ತನ್ನ ವಿರಾಲವಾದ ಸಂತ್ರಾಕುಮುದಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನಿಶ್ಚೀಷ್ಟಳಾಗಿ ಬಿದ್ದ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯಳನ್ನು ನೋಡಿ, ನನ್ನ ಸುಖದ ಆಶೆಯು ಹಾಕಾಯಿತು, ಯುದ್ಧೋತ್ಸಾಹವು ಕುಗ್ಗಿತು. ನಾನು ವಿಚಾರಗೇಡಿಯಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ, ಪ್ರಿಯಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆನು.

ದ್ವಿಜವರ್ಯನಾದ ಸುಮತಿಯೇ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ಮೂರೂ ಸೀತೆಯ ಮೃತಶರೀರವನ್ನು ನೋಡಿ, ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಯುದ್ಧ ವ್ಯಾಸಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ, ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಾದ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ನಿಶ್ಚೀಷ್ಟವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ, ಮೌಘನಾದನು ನನಗೆ ಕೆಡು ಬಗೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಬಾಣಗಳ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಅವನು ಕಂಗಾಲಾಗಿರಬಹುದು; ತಾನು ಪದ್ಮನಯನೆಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಪರ್ಮಾತ್ತಾಪವಾಗಿರಬಹುದು; ತನ್ನ ಮೃತ್ತುರೂಪವಾದ ಗಂಧಸ್ಸು, ಪೈರಿಗಳ ಕೈಸೇರಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಎದೆಯೊಡೆದು ಸಿರಾಗಿರಬಹುದು. ಮುಂದೆ ಕೆಲಮೊತ್ತಿನ ಮೌಲೆ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಸುಮಧ್ರಮೆಯ ಶೀತೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಮೂರ್ಛ ತಿಳಿದು ಎದ್ದಳು. ಅವಳು ದೀನಮುದ್ರೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು—ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯರೇ, ಯಮಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ರಾಕ್ಷಸನು ಇನ್ನೂ ಜೀವದಿಂದಲೇ ಇರುವನೇ? ಎನ್ನಾಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಇಗೋ ನೋಡಿರಿ, ನಾನು ಎಚ್ಚತ್ತಿರುವೆನು, ನಿಂವು ಧೈರ್ಯ ಬಿಡಬೇಡಿರಿ. ಇದು ಮೋಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗವಲ್ಲ. ನಾನು ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತವಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಸ್ತ್ರೀಯಾದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಒದಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಾನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಳಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಮಿತ್ರಾ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸಂತಾಪಗೊಂಡಿತು. ಹೆಂಡತಿಯ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಒದಗಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ನಾನು ಧನುಸ್ಸಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೆರಿಸಿ ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಎದುರಾ

ದೆನು. ತನ್ನ ಮೃತ್ಯುರೂಪವಾದ ಧನುಸ್ಸಿನ ಝಿಂಕಾರ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ರಾಕ್ಷಸನ ಎದೆಯೊಡೆದು ನಿರಾಯಿತು; ಅವನ ಮುಖವು ಕಳೆಗುದಿತು; ಶೌರ್ಯವು ಅಡಗಿತು; ಸಿಂಹನಾದವು ಕೇಳದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಕಪಟದಿಂದ—ಪುತಾಸರಾಲಿಯೆ, ನಿನ್ನ ಶೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆನು. ನಾನು ಬಹು ಜನರ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನಂಥ ಅಪ್ರತಿಮವಿರನ ಸಂಘಟನೆಯು ನನಗಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ನನಗಿಲ್ಲ. ಕರುಣಾಸಮುವ್ರಹ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ, ಜೀವವಾಸ ಕೊಡು. ನಿನ್ನನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯನಾದ ಪದ್ಮನಯನಾಹುವಿಯನ್ನೂ ಹಿಡಿಸಿ ದ್ರಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ಶರಣು ಬಂದವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು ಶೂರರ ಧರ್ಮವೆಂಬದನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ನಾನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಯಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಬಹು ಸ್ಥೂಲವಾದ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಯಾಕೆ ಬಳಲುತ್ತೀ? ಇತ್ತ ಬಾ, ಈ ಗಿಡದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸೋಣ!!

ಮಿತ್ರಾ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಕ್ಷಸನು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿತು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಕೆಳಗಿಡತಕ್ಕವನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ದೂರದಿಂದಲೇ ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು—ಆರ್ಯಪುತ್ರರೇ, ನೀವು ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಮರುಳಾಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಈಗ ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದ ಆತನಮನಃಕಾಂತಿಯನ್ನೂ, ಕ್ರೂರತನವನ್ನೂ ನಾನು ನೋಡುತ್ತ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ. ಹಿಂಸಕನಾದ ಆ ಖಲನಿಗೆ ದಯವು ಎಲ್ಲಿಯದು? ನೀವು ಸರಳಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ನೀವೇ ನಾಶಮಾಡಿಕೊಂಡಂತಾಗುವದು. ಎರಡನೆಯ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ಬೇಗನೆ ಪುಚಂಡ ಧನುಸ್ಸಿಗೆ ಬಾಣವನ್ನು ಹೂಡಿ ಬಿಟ್ಟು, ರಾಕ್ಷಸನ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿರಿ. ಇದರ ಮೇಲೆಯೂ ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳದೆ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟರೆ, ಅವನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಅದನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವನು. ಆ ಮೇಲೆ ಆ ನೀಚನು ನನಗೂ, ನಿಮಗೂ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಿಗೂ ಮಣಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಬೇಗನೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸಕ್ರೂರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿರಿ.

ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಎಚ್ಚರಹುಟ್ಟಿ ದ್ದಲ್ಲದೆ, ನನ್ನ ವಿಚಾರದಬಗ್ಗೆ ನಾಚಿಕೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ನಾನು ಧನುಸ್ಸಿಗೆ ತಿಮ್ಮವಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೂಡಿ ಕಿವಿಯವರೆಗೆ ಜಗ್ಗಿ ರಾಕ್ಷಸನ ಮೇಲೆಬಿಡಲು, ಅವನು ಅವುಗಳನ್ನು ಥಾಲಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಂಡು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಒಂದು ಬಂಡೆಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಒಗೆಯುವದಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾನು ಮತ್ತೊಂದು ಬಾಣ ವನ್ನು ಹೂಡಿ ರಾಕ್ಷಸನ ಹಣೆಗೆ ಗುರಿಸೊಂಡಿ ಬಿಟ್ಟೆನು. ಅದು ತಪ್ಪದೆ ಹಣೆಗೆ ಬಡಿದು ರಾಕ್ಷಸನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡಿತು. ಮೌಘನಾದನು ನಾಯುವಾಗ್ಗೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಒದರಲು, ಅದರ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿಲ್ಲಹಬ್ಬಿತು. ಅವನ ವರ್ಷತಸ್ತ್ರಾಯವಾದ ರಣಿರವು ಇಳಿ ಗೊರಗಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ಅನಂದದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ಆ ಮೇಲೆ ನಾವು ತೊಂಬೊಂಕು ಗಿನ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಮಾಯಾಶಿರ್ಷಾರಾಧನೆ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ರಾಕ್ಷಸನ ಸಂಗಡ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ಬಹಳ ಹಸಿವೆಯಾಗಿತ್ತು. ದಾಸಿಯರು ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿ ರಲು, ನಾವು ಅನಂದದಿಂದ ಭೋಜನಮಾಡಿ ನಿಹಾರಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೌಘನಾದನ ಹೊರತು ಅನ್ಯರ ಪ್ರವೇಶವಾಗುವ ಸಂಭವವು ತೀರಕಡಿಮೆಯಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾತರ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲ. ದುಷ್ಟಶಾಸನದಿಂದ ನಾವು ನಿಷ್ಕಂಟಕ ರಾದೆವು.

೧೦ ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ ಶೋಧೋಪಕ್ರಮ.

ವಿಪ್ರವರ್ಯಾ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಪದ್ಮನಯನೆಯಿಂದ ಒಡ ಗಿದ ಸುಖವನ್ನು ಎಷ್ಟು ವರ್ಣಿಸಿದರೂ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಇರುವದು. ಇಲ್ಲಿಯ

ವರೆಗೆ ನಮಗೆ ರಾಕ್ಷಸನ ಭಯವಿದ್ದುದರಿಂದ ಸುಖೋಪಭೋಗವು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ರಾಕ್ಷಸನ ಕ್ರೂರತನವನ್ನೂ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನನಗೂ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಿಗೂ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ವ್ಯಸನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಕ್ಷಸನ ಮರಣದಿಂದ ನಾವು ನಿಷ್ಕಂಟಕರಾದೆವು. ವಿಷಯೋಪಭೋಗದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗವು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ, ನಾನು ಪದ್ಮನಯನೆಯೊಡನೆ ಕೆಲವು ವೇಳೆಯನ್ನು ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲವು ವೇಳೆಯನ್ನು ವೀಣೆ-ಜಲತರಂಗ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲವು ವೇಳೆಯನ್ನು ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲೆ ವಿಹರಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲವು ವೇಳೆಯನ್ನು ಆಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೆನು. ದುರ್ಲಭವಾದ ಸುಂದರಿಯ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಕಾಲವು ಬಹುಬೇಗ ಕ್ರಮಿಸಹತ್ತಿತು. ಆನಂದದ ಭರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾತಾ-ಸಿತ್ತ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಆಪ್ತ-ಪ್ರಪ್ತರನ್ನೂ, ದೇಶ-ಕೋಶಗಳನ್ನೂ, ಇಷ್ಟ-ಮಿತ್ರರನ್ನೂ ಮರೆತೆನು. ಪದ್ಮನಯನೆಯಂತು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ತವಕಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಂಥ ಸುಗುಣಿಯಾದ ಸುಂದರಿಯೊಡನೆ ಅಖಂಡ ಆರುತಿಂಗಳನ್ನು ಕಳೆದೆನು. ಆಗ ವಿಷಯಸುಖದ ಹೊರತು ಮತ್ತೊಂದರ ಸ್ಮರಣವು ನಮಗಿಲ್ಲ.

ಹಿಗಿರಲು, ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ನಾನು ರಾಜಪುತ್ರಿಯೊಡನೆ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆನು. ಅದು ವಸಂತಕಾಲವಿತ್ತು. ಇಳಿಹೊತ್ತು, ಉಪವನದೊಳಗಿನ ಗಿಡಗಳು ನವಸಲ್ಲವಗಳಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಲಿವೆ, ಸುಗಂಧ-ಪುಷ್ಪಗಳ ಸುವಾಸನೆಯು ದಿಕ್ಕು-ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹಬ್ಬಿದೆ, ಹಕ್ಕಿಗಳು ಆನಂದದಿಂದ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತ ಗಿಡದಿಂದ-ಗಿಡಕ್ಕೆ ಹಾರುತ್ತಲಿವೆ, ಮಾವಿನಗಿಡಗಳು ತರತರದ ಬಣ್ಣದಕಾಯಿಗಳಿಂದ ಜಗ್ಗುತ್ತಲಿವೆ, ಮಂದಮಾರುತನು ಸುಗಂಧವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲನೆ ಸಂಚರಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಥ ಆನಂದದಾಯಕವಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನೋಹರವಾದ ಮಾವಿನ ಗಿಡದ ಮೇಲೆ ಆನಂದದಿಂದ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಒಂದು ಅರಗಿಯು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅದರ ಚಿತ್ರ-ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಐದು ಬಣ್ಣಗಳೂ, ಸವಿಮಾತುಗಳೂ ನಮ್ಮನ್ನು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಮರುಳುಮಾಡಿದವು. ಆಗ ಅವಳು ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು-ಮನಮೋಹನರೇ, ಈ ಗಿಳಿಯ ಚಂದವನ್ನು

ನೋಡಿದಿರಾ! ಅದರ ಮುದ್ದುಮಾತುಗಳನ್ನೂ, ಮೈ ಮಾಟವನ್ನೂ ನೋಡಿ
ಯಾರು ನೋಹಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ನಾನಂತು ಈ ಗಿಳಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದಕ್ಕೆ
ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಇಡಲಾರೆನು. ಇದು ಮನೋರಂಜನದ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನವಾಗಿ
ರುನವು. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾತಿ ಇದನ್ನು ನನಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಡಬೇಕು, ಎಂದು
ಕೇಳುವನು. ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಈ ಮಾತುಗಳು ನನಗೆ ಅಸಮಂಜಸವಾಗಿತ್ತೋರ
ಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಾದರೂ ಆ ಗಿಳಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ
ನಾನು ಮರನನ್ನೊಂದುವದಕ್ಕೆ ಟೊಂಕಕಟ್ಟಿದನು ಬರಗೈಗೆ ಗಿಳಿಯು ಸಿಗಲಾರ
ದೆಂಬ ಖಚಾರವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಗಿಳಿಯು ಗಿಡದಿಂದ ಗಿಡಕ್ಕೆ
ಹಾರಿದಂತೆ ನಾನೂ ಗಿಡ-ಗಿಡ ಹತ್ತಿ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದೆನು,
ನನ್ನ ಯತ್ನವು ಸಫಲವಾಗುವ ಸಂಭವವು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ.
ಅದರ ಗಿಳಿಯೇ ಕನಿಕರವಟ್ಟು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.
ಆ ಸುಂದರವಾದ ಪಕ್ಷಿಯು ಹಾರಿ-ಹಾರಿ ದಣಿದಂತೆ ನಟಿಸಿ, ಗಿಡದ ದಟ್ಟ
ವಾದ ಟೊಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರಲು, ನಾನು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದೆನು. ಈ ದುಷ್ಟ
ಗಿಳಿಯೇ ನನ್ನ, ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳವಿ ಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆಂದು
ಆಗ್ಗೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅದನ್ನು ಮನೆಗೆ ಒಯ್ದು
ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಜೋಕೆಮಾಡಹತ್ತಿದೆವು.

ಆ ಅರಗಿಳಿಯು ಬರಬರುತ್ತ ನಮ್ಮ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹರಣ
ಮಾಡಿತು. ರಾಜಪುತ್ರಿಯಂತು ಅದನ್ನು ಅರಗಳಿಗೆ ಆಗಲುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ
ಹೆಣ್ಣು ಹಂಪಲಗಳನ್ನೂ, ಕಾಳುಕಡೆಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದಹೊರತು ಆಕೆಯು ಊಟ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ತನ್ನ ಸುಖದಲ್ಲ ಕೊರತೆಯಾದರೂ ಆಕೆಯು
ಅದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಆ ಗಿಳಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಂದು,
ತಿಳಿದು ಜೋಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮಿತಿಮೀರಿದ ವ್ರೇಮವು
ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಆ ಗಿಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜ್ಞಾನಕಲೆಯೇ ಕಾರಣವು.
ಅದು ಬೇರೆ ಗಿಳಿಗಳಂತೆ ಕಲಿಸಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಡದೆ, ಮನೋವಿ
ಕಾರಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ವರಗಳಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ
ಮಾತಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ವಿನೋದಪರಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಕೇಳುವದಕ್ಕಾಗಿ
ನಾನೂ ರಾಜಪುತ್ರಿಯೂ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ತವಕಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ

ಒಂದು ದಿನ ಆ ಗಿಳಿಯು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಅಂದಿತೇನೆಂದರೆ—ಮನೋಹರಸ್ವರೂಪಿಗಳಾದ ತರುಣದಂಪತಿಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಸುಂದರರೂಪವನ್ನೂ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಕತ್ತಿಮ ಪ್ರೇಮವನ್ನೂ ನೋಡಿ ನಾನು ಪರಮಹರ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ; ಅದರೆ ಮಾತಾ—ಪಿತೃಗಳ ವಿಯೋಗದುಃಖವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಸುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನರಾಗಿರುವಿರಲ್ಲದೆ, ತಾಯಿ—ತಂದೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯು ಏನಾಗಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಆಲೋಚಿಸುವಂತೆ ತೋರುವದಿಲ್ಲ ಬಹಳ ಶ್ರಮವನ್ನೂ, ದುಃಖವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿ, ಇಷ್ಟಿದ್ದರನ್ನೂ ಇಷ್ಟು ಮಾಡಿ, ಜ್ಞಾನಾಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿಸಿ ಧನ್ಯರಾಗಮಾಡಿದ ಮಾತಾ—ಪಿತೃಗಳ ನಿರಾಕರಣವು ಇಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಗಬೇಕೆ? ತಾವು ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂಥ ಸೆಟೆಸೆಟೆದು ಬೀಳುವ ಮನುಷ್ಯರ ಜ್ಞಾನದ ಪರಿಣಾಮವು ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವದೆಂದರೆ, ಬಹಳ ಲಾಂಛನದ ಮಾತು. “ತಾಯಿಗಿಂತ ಹಿತವಂತರಿಲ್ಲ, ಉಪ್ಪಿಗಿಂತ ರುಚಿಯಿಲ್ಲ” ಎಂಬ ಗಾದೆಯು ವಿಷಯಾಸಕ್ತರಾದ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಹತ್ತು ವದಿಲ್ಲೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದು ನಿಜವಾದ ಪ್ರೇಮದ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ. ಈಗಿನ ಸುಖವೇ ಕಡೆತನಕ ಇರುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಸಬೇಡಿರಿ. ಸುಖದುಃಖಗಳು ಕ್ಷಣಿಕವಾದವುಗಳೆಂಬದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಬಂಧು ಮಿತ್ರರೂ, ರಾಜಕೋಶಗಳೂ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲು, ನೀವು ಪ್ರಾಯದಮದದಿಂದ ಮೈ ಮರೆತು ಈ ರಾಕ್ಷಸ-ಮಾಯಾ-ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸುಖಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಕಾಲಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವದು ಹಿತವಲ್ಲ. ಮೇಘನಾದನೊಬ್ಬನು ಮರಣಹೋದಿದರೇನಾಯಿತು? ಅವನ ಆಪ್ತೇಷ್ಟರಾದ ಅಸಂಖ್ಯ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಶೋಣಿತವು ರವು ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವಕಾಲಕ್ಕೆ ಎಂಥ ಪ್ರಸಂಗವು ಒದಗಿತೆಂಬದರ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ನೀವು ಇನ್ನು ಎಚ್ಚತ್ತು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ಬೇಗನೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುವ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿರಿ. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣವಿರುವದು.

ಮಿತ್ರನೇ, ಗಿಳಿಯ ಉಪದೇಶವು ಮುಂದೆ ನಮಗೆ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದರೂ, ಅದು ಅಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆನು. ಅದು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ತಾಯಿ—ತಂದೆಗಳ ಸ್ಮರಣವಾಗಿ ಬಹಳ

ದುಃಖವಾಯಿತು; ಕಣ್ಣೀರುಗಳು ಸುರಿದವು; ರಮಣಿಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಗುಹಾವಾಸವು ಬೇಸರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವದನ್ನು ನಾವು ಅಂದೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆವು. ಊಟ-ಉಪಚಾರಗಳು ತೀರಿದ ಬಳಿಕ ಪ್ರವಾಸದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದೆವು! ಪ್ರಾಯದ ಏರಿಕೆಯ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ, ಚಟ್ಟಿನೆ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಗುವದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿರುವದು. ಅದರಂತೆ ನಾವು ಅಂದೇ ರಾತ್ರಿ ಚಂದ್ರೋದಯವಾದ ಬಳಿಕ ಹೊರಡುವದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆವು. ಅರಣ್ಯದ ಏಕಾಂತವಾಸದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ದಡ್ಡು ಬಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಪದ್ಮನಯನೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮದಿಯರ ಅಂಜಿಕೆಯು ಮುರಿದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಪ್ರಯಾಣೋತ್ಸುಕರಾದ ನಮಗೆ ನಿದ್ರೆಯು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಚಂದ್ರೋದಯವಾಯಿತು; ನಿಶಾಪತಿಯು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಮೇಲಕ್ಕೇರತೊಡಗಿದನು. ನಾನು ಸುಮಧ್ಯಮೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸಿ, ಉಳಿದ ದಾಸಿಯರನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿದೆನು; ಅದರೆ ದಾಸಿಯರೊಬ್ಬರೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕುದುರೆಗಳೂ ಕಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ನಮಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾದದ್ದಲ್ಲದೆ, ಭಯವೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಇದು ರಾಕ್ಷಸಚೀಪ್ಪೆಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಲ್ಲೆಂದು ನಾವು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆವು. ಸುಮಧ್ಯಮೆಯು ಕೇವಲ ನಮ್ಮ ಹಿತಕರ್ತಳಾದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನಗಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವಳು ನಮ್ಮ ಶಯನಗೃಹದೊಳಗಿನದೊಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಉಳಿದ ದಾಸಿಯರು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣವು ತಡೆದು ನಿಂತಿತು. ನಾವು ಮುಂದುಗಾಣದಾದೆವು., ಬಗೆಬಗೆಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು—ಅಡಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾಯಿತು. ಮೇಘನಾದನ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಪ್ರಚಂಡ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ನಾನು ಬಹಳ ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಈಗಂತು ಅದರ ಮಹತ್ವವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತೋರಹತ್ತಿತು. ನಾವು ಹೀಗೆ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಪಂಜರದೊಳಗಿದ್ದ ಗಿಳಿಯು—ಯಾಕೆ, ರಾಜವುತ್ರಾ, ಚಿಂತಾಮಗ್ನನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ? ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಅನುಭವವಾಯಿತೇ? ಮೇಘನಾದನನ್ನು ಕೊಂದಮಾತ್ರದಿಂದ ನೀನು ನಿಷ್ಕಂಟಕನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಾದರೂ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಬೇಡ. ಸುಮಧ್ಯಮಾ-ಪದ್ಮನಯನೆಯರೊಡನೆ

ನೀನು ಬಂದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಈಗಲೇ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿತು.

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾ, ಗಿಳಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳು ನನಗೆ ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ತೋರಿವೆ. ನಾನುಸುಮಧ್ಯಮಾ-ಪದ್ಮನಯನೆಯರೂಡನೆಹೊರಟೆನು. ಸುಮಧ್ಯಮೆಯು ಗಿಳಿಯ ಪಂಜರವನ್ನು ಹಿಡಕೊಂಡಿದ್ದಳು ಗುಹೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ನಾವು ಹೊರಬಿದ್ದೆವು. ರಾಕ್ಷಸನ ಮಾಯಾಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಬಂದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಮಗೆ ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಕುತೂಹಲವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಯಾಣಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣಮಾಡಲು, ನಮಗೆ ಒಂದು ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶವು ಹತ್ತಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಉನ್ನತವಾದ ಗಿಡಗಳು ವಿರಲವಾಗಿದ್ದವು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸಮಯವಾಗಲು, ಬಿಸಿಲ ತಾಪವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ತಣ್ಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಹೊತ್ತು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಬಿಸಿಲು ಇಳಿದ ಬಳಿಕ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ನನ್ನ ವಿಚಾರವನ್ನು ರಾಜಪುತ್ರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆನು. ಆ ಸುಕುಮಾರಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆಕೆಯು ಮಾರ್ಗಾಯಾಸದಿಂದ ಬಹಳವಾಗಿ ಬಳಲಿದ್ದಳು. ಆ ರಮಣೀಯವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಲು, ಸುಮಧ್ಯಮಾ-ಪದ್ಮನಯನೆಯರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಅಡ್ಡಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು.

ರಾಜಪುತ್ರಿಯಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡು ಸುಖದಿಂದ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ನನಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಸನವಾಯಿತು. ಹಂಸತೂಲದ ಮೃದುವಾದ ತಲುವ ಮೇಲೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸುಂದರಿಗೆ ತಗ್ಗು ದಿನ್ನೆಗಳುಳ್ಳ ನೆಲವು ಸುಖಕರವಾಗುವದಕ್ಕೆ ಅವಳಿಗಾದ ಮಾರ್ಗಶ್ರಮವೇಕಾರಣವು. ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಅವಳಮೈಬಣ್ಣವುಕಪ್ಪಾಗಿತ್ತು; ನಾಲ್ಕುಕಡೆಗೆ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಸುಂದರ ನೀಲಾಲಕಗಳ ಮೇಲೆ, ಮಾರ್ಗದೊಳಗಿನ ಧೂಳಿಯು ಕುಳಿತಿತ್ತು. ಅವಳು ಹಣೆಯ ಮೇಲಿನ ಬೆವರನ್ನು ಮೇಲೆಮೇಲೆಒರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ, ಕಸ್ತೂರಿಯತಿಲಕವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿನಾಶಹೊಂದಿರಲು, ಲಲಾಟವು ಸ್ವಲ್ಪವಾದ ಮಣಿಮುಕುರದಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಧೂಳಿಯಿಂದ ಅವಳ ವಸ್ತ್ರಗಳು ಮಲಿನವಾಗಿದ್ದವು; ಹಸಿವೆ ಬಾಯಾ

ರಿಕೆಗಳಿಂದಲಿ ಸುಕುಮಾರಿಯ ಮುಖಕಮಲವು ಬಾಡಿತ್ತು. ಮಿತ್ರಾ, ಯಾವ ಸುಂದರಿಯು, ಲಜ್ಜಾ-ಮಾನಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ನಿಧಿಯಲ್ಲಾ ದರೂ ಉತ್ತರೀಯದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಚ್ಛಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೋ, ಅವೇ ಸುಂದ ರಿಯು ಮಾರ್ಗಾಯಾಸದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು, ನಿಧಿಯಿಂದ ಪರವಶವಾಗಿ ಮಲಗಿರಲು, ಉತ್ತರೀಯವು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾದದ್ದರಿಂದ ಅವಳ ಸುಂದರವಾದ ಅವಯವಗಳು ಪ್ರೋಕ್ಷಕರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಕಂಗೆಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳು ಎಚ್ಚತ್ತ ಬಳಿಕ ತಾನು ಅಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಮಲಗಿಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕಾಗಿ, ಮನದಲ್ಲ ನೊಂದುಕೊಂಡಾಳೆಂಬ ಭಯದಿಂದ, ನನ್ನ ಮೈಮೇಲಿನ ಸೆಲ್ಲಿ ಯನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಹೊಚ್ಚಿ ನಾನು ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಎದ್ದು ಹೋದೆನು. ಭಯಂಕರವಾದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಾದರೂ ತಗ್ಗು ದಿನ್ನೆಯಾದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಸುಖ ದಿಂದ ನಿಧ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಿಗೊದಗಿದ ಶ್ರಮದ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿ, ನನ್ನ ಕಣ್ಣೊಳಗಿಂದ ನೀರುಗಳು ತಾವೇ ಉದರಹತ್ತಿದವು. ತನಗೆ ನೀಗಲಾರದಷ್ಟು ಶ್ರಮವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಆಡದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮೃದುಸ್ಥಿತೆ ಯಾಗಿ ಅನಂದವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳ ನಿಜವಾದ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೋ, ಸೌಜನ್ಯಕ್ಕೋ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡಿತು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರಲು, ನಿಶಬ್ದವಾದ ಅರಣ್ಯ ದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅಸಮಾಧಾನ ಹೊಂದಿತು. ಆಗ ನಾನು ಸುವರ್ಣಪಂಜರ ದೊಳಗಿದ್ದ ಗಿಳಿಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರ ಕೂಡ ಮಾತಾಡಹತ್ತಿ ದೆನು. ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೂ ನಾವು ಅದನ್ನು ಪಂಜರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈಗಾದರೂ ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಡುವ ಮನಸ್ಸು ನನಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗಿಳಿಯು ಕಕ್ಕುಲತೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು— “ ರಾಜಪುತ್ರಾ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿ ಯಲ್ಲಿರುವದಕ್ಕೆ ಅನಂದದಿಂದ ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತಿರಲು, ಸೆರೆಯವನಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಯಾಕೆ ಪಂಜರದೊಳಗೆ ಹಾಕಿದ್ದೀರಿ? ನಾನು ಎರಡನೆಯ ಗಿಳಿಗಳಂತೆ ಅಜ್ಞಾನಿ ಯಲ್ಲ; ಸುಜನರು ಯಾರು, ದುರ್ಜನರು ಯಾರು, ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವದರಿಂದ ನನಗೆ ಅಪಾಯವು ಸಂಭವಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವದರಿಂದ ನನ್ನ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವಾಗಬಹುದು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ದೇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಹೇಳುವದೇನಂದರೆ, ನೀನು:

ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೆ ಆಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪಂಜರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಿಟ್ಟರೆ, ನಿನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತ ಮಾಡದೆ ನನ್ನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ನಾನು ವರ್ತಿಸುವೆನು. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರಾಕರಿಸಬೇಡ, ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ನನಗೆ ದಯಹುಟ್ಟಿ ಪಂಜರದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯಹೋದನು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೀಗವನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನಿರುಪಾಯನಾಗಿರಲು, ಗಿಳಿಯು—“ ರಾಜ ಪುತ್ರಾ, ಸ್ವಲ್ಪಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುರಿಯಬೇಡ. ಅಗೋ ನೋಡು, ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಸುಮಣದ ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪಂಜರಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಬೀಗದ ಕೈಯು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ರಾಜಪುತ್ರಿಗೆ ಗಾಢ ನಿದ್ರೆಯು ಹತ್ತಿರುವದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆನು ಎಚ್ಚರವಾಗುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಮನೋಹರವಾದ ವನದ ಸೊಬಗನ್ನೂ, ಮಧುರವಾದ ಫಲಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಹೊರಗೆ ಬರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳ ಆತುರಪಡುತ್ತಿರುವದರಿಂದ ನಾನು ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇದರ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು. ನಾನು ನಿಮಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿರಲು, ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಆಗ್ರಹ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಬರುತ್ತದೆ? ವಿಚಾರಶೀಲನಾದ ನಿನಗೆ ನಾನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ.”

ದ್ವಿಜವರ್ಯಾ, ಗಿಳಿಯ ಕಸಟದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಂಬುವದಕ್ಕೆ ಬಲವತ್ತರ ಕಾರಣಗಳಿರದಿದ್ದರೂ “ ವಿನಾಶ ಕಾಲೇ ವಿಪರೀತ ಬುದ್ಧಿಃ ” ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ ನಾನು ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಕೊರಳೊಳಗಿದ್ದ ಕೀಲಿಯ ಕೈಯನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರಾಗದಂತೆ ಬಹಳ ಮೆಲ್ಲಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಪಂಜರದ ಬೀಗವನ್ನು ತೆಗೆದು ಗಿಳಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂಗೈ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡೆನು. ಆಗ ಅದು ತನ್ನ ಸವಿಮಾತುಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳ ಆನಂದ ಗೊಳಿಸಿತು. ಆನಂದದ ಭರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪರವಶನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರಲು, ಅದು ಒಮ್ಮೆಲೆ ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿ, ಕೆಲವು ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿತು. ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗಿಳಿಯು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಆದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ನನಗೆ ಬಹಳ ಅಸಮಾಧಾನವಾದದ್ದಲ್ಲದೆ, ಮೂರ್ಛಿತನದಿಂದ ಪಂಜರದೊಳಗಿದ್ದ ಗಿಳಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಟ್ಟದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವೂ ಆಯಿತು. ರಾಜಪುತ್ರಿಗೆ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದ ವಸ್ತುವನ್ನು ನಾನು ಕಳೆದದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ನನಗೆ ಏನು ಅನ್ನುವಳೋ, ಎಷ್ಟು ಶೋಕ ಮಾಡುವಳೋ, ಎಂದು

ನಾನು ತಳಮಳಗೊಂಡೆನು. ಗಿಳಿಯು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು—“ಅರಗಿಳಿಯೇ, ಬಹಳ ತಡವಾಯಿತು. ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಎಚ್ಚತ್ತರೆ ತನ್ನನ್ನು ಕೇಳದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ವಿಪರೀತವನ್ನು ತಿಳಿ ಕೊಂಡಾಳು. ಬೇಗನೆ ಬಾ; ಮೊದಲಿನಂತೆ ನಿನ್ನ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊ, ” ಅನ್ನಲು ಗಿಳಿಯು—“ ರಾಜಪುತ್ರಾ, ನಿಲ್ಲು; ಹೀಗೆ ಯಾಕೆ ಒತ್ತರಿಸುತ್ತಿ? ನೀನು ಹೀಗೆಯೇ ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿದೆಯಾ? ಬಿಡುವವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನವು; ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಪಂಜರಕ್ಕೆ ಬಿಗವನ್ನು ಹಾಕುವೆ ಯಂತೆ. ರಾಜಪುತ್ರಿಗೆ ನೀನು ಇಷ್ಟು ಯಾಕೆ ಹೆದರುತ್ತಿ? ಅವಳೆನು ನಿನ್ನ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಯೇ? ನಿಲ್ಲು; ಇನ್ನಿಷ್ಟು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ಮೇಲೆ ಪಂಜರದೊಳಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮತ್ತೆ ಹಾರಿ ಕೆಲವು ಅಂತರದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ನೆಲದಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿತು. ಆದರೂ ನನಗೆ ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅದರ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ತಿರುಗಿ ಹತ್ತಿದೆನು. ಗಿಳಿಯು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಂತೆ ತೋರಿಸಿ, ನಾನು ಹಿಡಿಯ ಹೋಗಲು, ಕೂಡಲೆ ಹಾರಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದು . ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಾನು ಗಿಳಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯವ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು, ಮೈಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರಿಲ್ಲದೆ, ಸಂಜೆಯ ವರೆಗೆಹಾದಿಯನ್ನು ನಡೆದು ಎಷ್ಟೋ ಕಂದರಗಳನ್ನೂ, ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನೂ, ಹೊಳೆಗಳನ್ನೂ ದಾಟಿದೆನು. ಮಾರ್ಗದ ಸ್ಮರಣವು ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ನಾನುಹಾದಿಯನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಹೋಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೊತ್ತುಮುಳುಗಿ ಕತ್ತಲೆ ಬಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ನನಗೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ನೆನಪಾಯಿತು ಅದರೆ ಅವಳು ಕುಳಿತಿರುವ ಸ್ಥಳವು ಯಾವದಿಕ್ಕೆಗೆ ಎಷ್ಟು ದೂರ ಉಳಿಯಿತೆಂಬದರ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ನನಗೆಹರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕತ್ತಲಾದದ್ದರಿಂದಗಿಳಿಯುಒಂದು ಎತ್ತರವಾದಮರದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿತು. ಇಷ್ಟು ಶ್ರಮಬಟ್ಟರೂ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯು ಕೊನೆಗಾಣದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಮರಳಿ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರವು ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದರೂ, ಮಾರ್ಗವು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದಲೂ, ಅವಳು ಕುಳಿತಿರುವ ಸ್ಥಳವು ದೂರ ಉಳಿದದ್ದರಿಂದಲೂ, ಬಹಳ ಕತ್ತಲಾದ್ದರಿಂದಲೂ ವಿಪರೀತಕಾಲಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಆ ವಿಚಾರವು ಕೂಡಲೆ ನಷ್ಟವಾಯಿತು. ನಾನು ಗಿಳಿಯು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮರದ ಕೆಳಗೇ ತಳಮಳಿಸುತ್ತಾ ಬೆಳಗಾಗುವವರೆಗೆ ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡೆನು.

ಮರುದಿವಸ ಮಂಜಾನೆ ಆ ಗಿಳಿಯುಹಾರುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ನಾನು ಎದ್ದು ಕುಳಿತು, ಅದು ಹಾರಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವರ ಬೆನ್ನಹತ್ತಿ ಹೊರಟೆನು. ಆ ಮೊತ್ತಿನ ದಿನವೂ ಮುನ್ನಿನ ದಿನದಂತೆ ನಾನು ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ತಿರುಗಿದೆನು; ಅದರಿಂದ ಫಲವೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಮಾರ್ಗದೊಳಗಿನ ಕೆಲವು ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲಗಳನ್ನು ತಿಂದು, ನಿರ್ವಾಹಮಾಡುತ್ತ ಹೀಗೆ ಆ ದಿನವೂ ಗಿಳಿಯಬೆನ್ನಹತ್ತಿ ತಿರುಗಿದೆನು. ಆದರೂ ನನ್ನ ಯತ್ನವೆಲ್ಲ ನಿಫಲವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಗಿಳಿಯು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಮಿತ್ರಾ, ಸುಮತೀ! ಆಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಒದಗಿದ ದುಃಖದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನೀನೇ ಮಾಡು, ನಾನು ನನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಅದನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾರನು. ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಂದುಮೂರು ದಿನಗಳುಆಗಿಹೋದದ್ದರಿಂದ, ಅಲ್ಲಿ ಅವಳಗತಿಯು ಏನಾಗುವದೋ, ಎಂದು ಮನದೊಳಗೆ ಚಿಂತಿಸಿದೆನು. ಏನು ಹೇಳಲಿ! ಅತ್ತ ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನೂ ಆಗಲಿದೆನು; ಇತ್ತ ಗಿಳಿಯೂ ಕಣ್ಣುಮರೆಯಾಯಿತು. ಮರಳಿ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದರೆ ಅದೂ ಅಸಂಭವವಾಗಿ ತೋರಿತು. ತಾಯಿತಂದೆಗಳನ್ನಾದರೂ ಹೊಂದಬೇಕೆಂದರೆ ನನಗೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮಣವಾಗಿ ಯಾವಕಡೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬದುತಿಳಿಯದೆ ಹೋಯಿತು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಗಿಳಿಯ ಮೋಸದಿಂದನನಗಾದದುಃಖವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವದುಅಶಕ್ಯವು. ಅಸಹ್ಯವಾದದುಃಖದಿಂದ ನನಗೆ ಜೀವವು ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಮನಃಪ್ರಿಯಳಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯೊಡನೆ ಆ ಮೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಅನುಭವಿಸಿದ ಸುಖಗಳೆಲ್ಲ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯ ಸುಖಗಳಂತೆ ತೋರಹತ್ತಿದವು. ಸುಖದಿಂದ ಕಳೆದ ಕಾಲವು ಬಹು ದೊಡ್ಡದಿದ್ದರೂ, ಅದು ಅಲ್ಪವಾಗಿ ತೋರುವದು. ಅದೇ ದುಃಖದಿಂದ ಕಳೆದ ಕಾಲವು ಅಲ್ಪವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕಾಣುವದು. ಇದರಂತೆ ರಾಜಪುತ್ರಿಯೊಡನೆ ನಾನು ಬಹು ಕಾಲ ಅನುಭವಿಸಿದ ಸುಖವು ಅಗೋಚರವಾಗಿ, ಸಾಂಪ್ರತಕ್ಕೆ ಒದಗಿದ ದುಃಖವು ದುಃಸಹವಾಯಿತು. ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕಳಾದ ಪ್ರಿಯಪದ್ಮನಯನೆಗೂ, ದುರ್ಲಭರಾದ ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ದುಃಖ ಕೊಟ್ಟು ಈ ಜೀವನನ್ನು ಇಡುವದರಲ್ಲಿ ಸುಖವೂ, ಪುರುಷಾರ್ಥವೂ ಇಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದು ನಾನು ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆನು.

ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರಾ, ದುಃಖದಿಂದ ವಿನೇಕ ಭ್ರಷ್ಟನಾದ ನಾನು ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗದ

ಹಲವು ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದೆನು. ಒಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಖಡ್ಗದಿಂದನನ್ನ ಶಿರಚ್ಛೇದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಉದ್ಯೋಗಿಸಿದೆನು; ಆದರೆ ಈ ಕೃತಿಯಿಂದ ಪ್ರೇತವು ಅನಾಥವಾಗಿ, ಹದ್ದುಕಾಗೆಗಳ ಪಾಲಾಗುವದೆಂಬ ವಿಚಾರವು ನನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ, ನಾನು ಆ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ, ಅಗ್ನಿ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವದು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆ ಅರಣ್ಯದೊಳಗಿನ ಒಣಗಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಆರಿಸಹತ್ತಿದೆನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ರಾಶಿಯು ಪರ್ವತಪ್ರಾಯವಾಗಿ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದಿತು. ನಾನು ಚಕಮುಕಿಯಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಿ ಮೈಮೇಲಿನ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಇಂಧನವಾಗಿ ಹಾಕಿ ಹೊತ್ತಿಸಿದೆನು. ಅದರಿಂದ ಅಗ್ನಿಯು ಹುತವಾಗಿ ಭಯಂಕರ ಜ್ವಾಲೆಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳ ಹಾಗು ಮಾತಾಪಿತೃಗಳ ಸ್ಮರಣವಾಗಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅಶ್ರುಗಳು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸುರಿಯಹತ್ತಿದವು. ಮಿತ್ರಾ, ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗವು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ನನಗೆ ಜೀವವು ಬೇಸರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವ ಕಾಲವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಬದಗಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ನನಗೆಬಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು. ನಾನು ಆಕಾಶದ ಕಡೆಗೆ ಮುಖವೆತ್ತಿ, ದೀನಮುದ್ರೆಯಿಂದ ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು—ಜಗತ್ಪಾಲಕಾ, ಪರಮೇಶ್ವರಾ, ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯು ಅಗಾಧವಾದದ್ದು. ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರಗಳ ರಕ್ಷಣ ಕರ್ತೃವೂ, ಕರುಣಾಸಮುದ್ರವೂ ನೀನಿದ್ದು, ಈ ದೆಸೆಗೇ ಡಿಯಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಮೇಲೆ ಇಂಥ ದುರ್ಘಟೆ ಪ್ರಸಂಗವು ಯಾಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದು? ನನ್ನ ಕರ್ಮವು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿರುವವರೆಗೆ ಯಾರೇನು ಮಾಡುವರು? ಸಾವಿಗೆ ನಾನು ಹೆದರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳೂ, ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯಳಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯೂ ನನ್ನ ವಿಯೋಗದುಃಖಸಾಗರದ ಅಂತವನ್ನು ಎಂದೂ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲೆಂಬದನ್ನು ನೆನಿಸಿ ನನಗೆ ಮಿತಿಮೀರಿ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ. ದಯಾನಿಧಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಚರಣವನ್ನು ಹೊಂದಲಿಚ್ಛಿಸಿ, ಅಗ್ನಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಲು ದ್ರೋಗಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನಿಂದ ದೋಷಾಸ್ಪದವಾದ ಕೃತಿಗಳು ಸಂಘಟಿಸಿದ್ದರೂ, ನೀನು ಕ್ಷಮಾಶೀಲನಾದದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸದೆ ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಹತ್ತರ ಕರೆದುಕೋ. ನೀನಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಮೊರೆಯನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಜೀಕು? ತಂದೆಯೂ, ತಾಯಿಯೂ, ಅಪ್ತನೂ, ಮಿತ್ರನೂ ನೀನೇ. ನಿನ್ನ

ಹೊರತು ನನ್ನನ್ನು ದುಃಖಸಾಗರದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಮಾಡುವ ಸಮರ್ಥರು ಮತ್ತಾರಿದ್ದಾರೆ? ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ನಿನ್ನ ದಯವು ಇರುವವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳೂ, ಬಂಧು ಮಿತ್ರರೂ, ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕಳಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯೂ ನನ್ನ ಸುಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದರು. ಈಗ ನನ್ನ ದುಷ್ಕರ್ಮಯೋಗದಿಂದ ನಿನ್ನ ದಯೆಯು ತಪ್ಪಿರಲು, ಯಾರಾದರೂ ಈ ಅನಾಥ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ದುಃಖವನ್ನು ಕೇಳುವದಕ್ಕಾದರೂ ಬಂದಿರುವರೇ? ಶರಣಜನರಕ್ಷಕಾ, ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಾದಿಕರ್ತಾ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಬೇಡ. ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಿಗೂ, ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯಳಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಗೂ ಚಿರಕಾಲ ಅಖಂಡ ಸುಖವನ್ನಿತ್ತು ರಕ್ಷಿಸೆಂಬ ನನ್ನ ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯನ್ನಾಲಿಸಿ, ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನನ್ನೂ, ತಂದೆಯು ಮಗನನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆದರಿಸುವಂತೆ, ತಂದೆಯೂ, ಗುರುವೂ ಆದ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಆದರಿಸು. ತಂದೆಯೇ, ನಿನ್ನ ದಯದಿಂದ ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಳಾಗಿದ್ದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು, ನನ್ನನ್ನಿಗಲಿ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಭ್ರಮಿಷ್ಯನಾಗಿರಲು, ವೇದಗಳಿಗೂ ಅಗೋಚರವಾದ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಲು ಪಾಮರನಾದ ನಾನು ಹೇಗೆ ಸಮರ್ಥನಾಗುವೆನು? ತಾಯಿಯು ಮೂರ್ಖ ಮಗನನ್ನಾದರೂ ಮುದ್ದಾಡಿ ಆದರಿಸುವಂತೆ, ತಾಯಿಯತಾಯಿಯಾದ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಆದರಿಸು. ಕರುಣಾಸಮುದ್ರವೇ, ನನ್ನ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನೀಯುವದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಕಾರಣರೂ, ಅಪ್ಪಂತತ್ರರೂ, ನಾಶವಂತರೂ ಆದ ಬಂಧು ಮಿತ್ರರನ್ನೂ, ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನೂ ನಂಬಿ, ಅನಿಮಿತ್ತ ಬಾಂಧವನೂ, ಸರ್ವತಂತ್ರಸ್ವತಂತ್ರನೂ, ನಾಶರಹಿತನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟ ನನ್ನ ಮೂರ್ಖತನಕ್ಕೆ ಎಣೆಯಿಲ್ಲ. ಅಯ್ಯೋ ದೇವಾ, ಏನು ಮಾಡಲಿ? ನನ್ನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯ ಪ್ರವಾಹವು ಸಂಸಾರಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರಿ ಮೋಹಬದ್ಧವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅದು ಮತ್ತೂ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳನ್ನು ನೆನಿಸಿ ತೊಳಲುತ್ತದಲ್ಲದೆ, ಕರುಣಾಳುವಾದ ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಲೊಲ್ಲದು. ಹಾ! ಪದ್ಮನಯನೇ, ನಿನ್ನನ್ನೊಡಗೂಡಿರುವಾಗ ಈ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೂ, ಸುಖಕ್ಕೂ ಎಣೆಯಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನಿಗಲಿ ಅನಾಥನಾದದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೊದಗಿದ ದುರ್ದಶೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂತ ವರ್ಣಿಸಬೇಕು? ಯಾವ ನಿನ್ನ ಸುಗುಣಗಳೂ, ನಿಜವಾದ

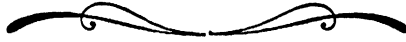
ಪ್ರೇಮವೂ, ಸೌಜನ್ಯವೂ, ಸೌಕುಮಾರ್ಯವೂ, ಸೌಂದರ್ಯವೂ ನಿನ್ನ ಸಹ ವಾಸಿಯಾಗಿರುವಾಗ್ಗೆ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಅನಂದಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದವೋ, ಅವೇ ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ವಿಷರೂಪವಾಗಿ ಬಾಧಿಸುತ್ತವೆ. ಕೋಮಲೇ, ನೀನು ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನಾಥಳಾಗಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಕುಳಿತಿರುವದ ರಿಂದ ನಿನ್ನ ಗತಿಯು ಏನಾಗಿರಬಹುದು? ನಿನಗೆ ಮಾರ್ಗವೇನು? ನೀನು ಯಾರನ್ನು ಹೊಂದುವೆ? ನೀನು ಏಳುತಿಂಗಳ ಗರ್ಭಿಣಿಯಲ್ಲವೆ? ನನ್ನೊಡನೆ ಆರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವಾಗ, ಗರ್ಭಭಾರದಿಂದ ಬಳಕುತ್ತ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲ!! ಸುಂದರೀ, ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಮೊರೆಯನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಬೇಕು? ಸರ್ವಾಂಶದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನಂಬಿ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ನನ್ನಾಧೀನವಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಟಕನಂತೆ ಕೆಟ್ಟಿಗಳೆಯ ಅಶೆಯಿಂದ ನಾನು ಅಗಲಿಬಿಟ್ಟೆನಲ್ಲ! ಸುಕುಮಾರೀ, ಗರ್ಭಲಾಂಛನಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಮುಖಕಮಲವು ಇನ್ನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಿಡ್ತೀತು? ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನಗಲಿಸಿದ ನನ್ನ ಅವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ!

ಮಿತ್ರಾ, ಸುಮತೀ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಕುತ್ತಿ ಗೆಯ ಶಿರಗಳು ಬಿಗಿಮ, ನೇತ್ರಗಳು ಅಶ್ರುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಮುಖದಿಂದ ಅಕ್ಷ ರಗಳೇ ಹೊರಡದ ಪಾಗಾಗಲು, ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ನಾನು ಅಳಹತ್ತಿದೆನು. ಕೆಲಹೊತ್ತು ಮನದಣಿಯೆ ಅತ್ತಮೇಲೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನಿರಾಶೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಕಡೆಯ ಸಾರೆ ನಾನು ಮಾತಾಪಿ ತ್ತುಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಿಯ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನೂ, ಜಗದ್ರಕ್ಷಕನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರ ನನ್ನೂ ನೆನಿಸಿ, ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಹಾರಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಧಿ ಯಲ್ಲ ದೂರ ಯಾರೋ—“ ರಾಜಪುತ್ರಾ, ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲು, ಮೂರ್ಖತನದಿಂದ ಇಂಥ ಸಾಹಸ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ. ಇಗೋ ನೋಡು ಬಂದೆನು; ” ಎಂದು ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ ಒದರಿದ್ದು ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳಲು, ನಾನು ಚಕಿತನಾಗಿ ನಾಲ್ಕುಕಡೆಗೆ ನೋಡಹತ್ತಿದೆನು. ಅಗ ಒಬ್ಬ ಋಷಿಯು ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂದ “ ನಿಲ್ಲುನಿಲ್ಲು ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಲಗಬಗೆಯಿಂದ ಬರುವದು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅವರಿಂದ ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶ ಮಾಡತೊಡಗಿದ ನಾನು, ಮೂರ್ಖತನ

ವೇನಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಋಷಿಯ ಮಾರ್ಗಪ್ರತಿಕ್ಷೇಪವಾಡುತ್ತ, ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಕೊಂಡೆನು. ಋಷಿಯು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಲು, ನಾನು ಆತನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು. ಆಗ ಆತನು—“ ರಾಜ ಪುತ್ರಾ, ಆಯುಷ್ಯಂತನಾಗು ” ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ, ತನ್ನ ವರದಹಸ್ತವನ್ನು ನನ್ನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಇಟ್ಟನು. ಆ ಮೇಲೆ ನಾನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಋಷಿಯು: ನುಡಿದನೇನೆಂದರೆ—“ ಪ್ರತಾಪಿಯೆ, ನೀನು ರಾಜಪುತ್ರನಿರುವೆಯೆಂಬದನ್ನೂ. ನಿನಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಸಂಕಟಗಳು ಒದಗಿದವೆಂಬದನ್ನೂ ನಾನು ಆಗಲೇ ನನ್ನ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು. ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳ, ಹಾಗೂ ಪ್ರಿಯಳ ವಿಯೋಗದುಃಖಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಪ್ರಾಣಕೊಟ್ಟಿರೆ, ನಿನ್ನ ಹಿತವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದಲ್ಲವೆ, ಅನ್ಯರ ದುಃಖದ ನಿವಾರಣದ ಕಡೆಗೆ ನೀನು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದಂತೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಂತದ ಹಿತವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ನೀಚವರ್ಗದ ಜನರೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗವು ನಿನ್ನ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳ, ಇಲ್ಲವೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯಳ ಸಮಾಗಮ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಲಿ, ದರ್ಶನೋಪಾಯವಾಗಲಿ ಆಗುವದೋ? ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮಾರ್ಗಗಳು ಅವುಗಳ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವದರಿಂದ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಹಿಂಬಾಲಿಸಲಾರರು. ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇಂಥ ಸಾಹಸಮಾಡುವದು ಮೂರ್ಖತನವಲ್ಲವೆ? ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರವು ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಪುಣ್ಯರೂಪವಾದ ಮೊಡ್ಡ ಬೆಲೆಕೊಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮೋಕ್ಷವು ಈ ಶರೀರದ ಯೋಗದಿಂದಲೇ ದೊರೆತರೆ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಹೀಗಿರಲು, ದುರ್ಲಭವಾದ ನಿನ್ನ ಶರೀರದ ಮಹತ್ವವು ನಿನಗೆ ಏನೂ ತೋರುವದಿಲ್ಲವೆ? ಇತ್ತಬಾ. ಮೂರ್ಖನಂತೆ ಅಸಂಗತ ಕೆಲಸಮಾಡಬೇಡ. ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯಳ, ಹಾಗೂ ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳ ಸಮಾಗಮ ಸುಖವು ನಿನಗೆ ದೊರೆಯುವದು. ನಾನು ಹೇಳುವ ಮಾತನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಲಕ್ಷಗೊಟ್ಟು ಕೇಳು. ಯಾವ ಕ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಹೆಂಗಸಿನಂತೆ ಜೀವಕೊಡುವದು ನೌರುಷವಲ್ಲ. ಯತ್ನಮಾಡಿಯೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮೋಷವೂ ಇಲ್ಲ. ಯತ್ನಮಾಡುತ್ತಿರುವದು ಪುರುಷಧರ್ಮವಾಗಿರುವದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಋಷಿಯು ನನಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ, ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದನೇ ನಂದರೆ—“ ರಾಜಪುತ್ರಾ, ನೀನು ಎರಡನೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಇಲ್ಲಿಂದ ನೆಟ್ಟಗೆ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗು; ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಶಿವಾಲಯವು ನಿನಗೆ ಹತ್ತುವದು. ಅಲ್ಲಿ ಶಿವಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವದರೊಳಗಾಗಿ ಸುಮತಿಯೆಂಬಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವನು. ಅವನ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಯಶಸ್ಸು ದೊರೆಯುವದು. “ಮಿತ್ರಾ, ಋಷಿಯು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳು ದೊರೆಯುವಳೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಆಗಲೇ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿತು. ಋಷಿಗೆ ನಾನು ಭಯ-ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ನೋಡಲು, ಆತನು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಋಷಿಯು ಅದೃಶ್ಯನಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆತನ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ, ಆತನ ಭವಿಷ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿಯೂ, ನಂಬಿಗೆಯೂ ಉಂಟಾದವು. ಕೂಡಲೆ ನಾನು ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ಈ ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದೆನು. ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಈವೊತ್ತೇ ಹತ್ತನೆಯ ದಿವಸವಿರಲು, ನೀನು ಬಂದಿರುತ್ತೀ; ಅಂದಬಳಿಕ ಋಷಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸ ದೊಳಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಪದ್ಮನಯನೆಯ ಶೋಧವು ಆಗಬಹುದಲ್ಲವೆ! ಅನ್ನಲು ಅದಕ್ಕೆ ಸುಮತಿಯು—“ ರಾಜಪುತ್ರಾ, ಅದ್ಭುತವಾದ ನಿನ್ನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ನಿನಗೆ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ ಋಷಿಯು ನನ್ನ, ಹಾಗೂ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಗುರುವಾದ ಕಪಿಂಜಲಋಷಿಯೆಂಬದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆ ಋಷಿಯು ನಿನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದಂತೆ, ನನ್ನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದುಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಹೇಳಿದನು. ಇರಲಿ, ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಏನಾಯಿತೋ, ಆಕೆಯು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವಳೋ, ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಬಲ್ಲ! ಆದಮಾತಿಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ವ್ಯಸನಬಟ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಗುರುವಿನ ಮಾತಿನಮೇಲಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಮರಣದ ಭಯವಿಲ್ಲೆಂದು ನಾನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಸದ್ಗುರುವು ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ರಕ್ಷಣಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಿರಲು, ನೀನೂ ನಾನೂ

ಯಾಕೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು? ಏಳು, ತಡವೇಕೆ? ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರ-
ಡೋಣ ” ಅನ್ನಲು, ಅದಕ್ಕೆ ರಾಜಪುತ್ರನಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಸಮ್ಮತಿಸಿದ್ದ;
ರಿಂದ ಅವರು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಶೋಧಕ್ಕೆ ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದರು.

೧೧ ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ.

ಮುಃಖ—ಪರಂಪರೆ.

ವಾಚಕರೇ, ಯೋಗ್ಯಮಿತ್ರನಾದ ಸುಮತಿಯ ಸಹವಾಸದಿಂದ, ಕೆಲಮು-
ಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನಾನು ಅನಾ-
ಥಳಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ ನಡೆಯಿರಿ.
ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಕೆಲವು ಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ
ಎಚ್ಚತ್ತು ಕಣ್ಣೆರೆದು ನೋಡಲು, ರಾಜಪುತ್ರನೂ, ಗಿಳಿಯೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ; ಅದ-
ರಿಂದ ಅವಳು ಮನದಲ್ಲ ಬೆದರಿದಳು. ಕೂಡಲೆ ಆಕೆಯು ಸುಮಧ್ಯಮೈ-
ಯನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸಿ—“ಸುಮಧ್ಯಮೇ, ಗಿಳಿಯೂ, ಪ್ರಾಣದೊಡೆಯರೂ ಎಲ್ಲಿ
ದ್ದಾರೆ,” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಅವಳು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಮುಂದುಗಾಣದೆ ತತ್ತರಿಸು-
ತ್ತ—“ಒಡೆಯಳೇ, ಈ ದಾಸಿಯಿಂದ ಮೊಡ್ಡ ಅಪರಾಧವಾಗಿದೆ. ಏನು
ಮಾಡಲಿ? ನಾನು ಮಾರ್ಗಶ್ರಮದಿಂದ ಬಳಲಿದವಳಾದ ಕಾರಣ, ಈ ಬಿಸಿಲಿನ
ತಾಪದಿಂದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಬ್ಬುಬಂದಂತಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ನೀನು ಮಲಗಿದ
ಕೂಡಲೆ ನಾನೂ ಮಲಗಿಕೊಂಡೆನು. ನಾನು ಮಲಗುವಾಗ್ಗೆ ರಾಜಪುತ್ರರು
ಯಾವದೋ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಅವರು ಏನು ಮಾಡಿ-
ದರು, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು, ಎಂಬದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನಿಂದಾದ ಅಪ-
ರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ರಾಜಪುತ್ರಿಯು—
“ಅವ್ವಾ, ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ತಿಪ್ಪಿಸುವದಕ್ಕೂ, ಒಬ್ಬರ ಅಪರಾಧವನ್ನೊಬ್ಬರು
ಕ್ಷಮಿಸುವದಕ್ಕೂ ಮನುಷ್ಯರು ಸ್ವತಂತ್ರರಲ್ಲ. ಹೀಗಿರಲು, ನನಗೆ ನೀನೇಕೆ

ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀ? ರಾಜಪುತ್ರರೊಬ್ಬರನ್ನೇ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ನಾವು ಸುಖ ದಿಂದ ನಿಜವಾದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಬಹುದು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿದಳೇನೆಂದರೆ— “ ರಾಜಪುತ್ರರು ಬಹಳಮಾಡಿಗಳಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಟ್ಟಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಅವರ ಕೈಮೀರಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಹೋಗಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ನನಗಿಂತಲೂ ಆಗಿಳಿ ಯೆನುತವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನದಲ್ಲ. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗಿಳಿಯ ಜಿನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಅವರೇ ನುತಿಗಳೇ ಡಿಗಳೇ? ಛಿಛಿ, ಹೀಗೆ ಹೇಗಾದೀತು? ಹೊತ್ತು ಮುಣುಗುವವರೊಳಗಾಗಿ ರಾಜಪುತ್ರರು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಬಂದೇ ಬರುವರು. ಇಂಥ ಭಯಂಕರವಾದ ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಅಬಲೆಯರಾದ ನಮ್ಮೊಬ್ಬರನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಅವರ ಕಾಲುಗಳಾದರೂ ಹೇಗೆ ಎದ್ದಾವು? ನಾವು ಸುಮ್ಮನೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ್ದೆಂದು ಕುರಿತಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವದು ಸರಿ ಯಲ್ಲ. ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಅವರ ಮಾರ್ಗಪ್ರತಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ”

ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಅವಳ ಜೀವಕ್ಕೆ ಸುಗಮಗಲ್ಲ. ಹೊತ್ತು ಮುಣುಗುತ್ತ ಬಂದಹಾಗೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಅಸಮಾಧಾನಪಡುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗಿ ಕತ್ತಲಾದರೂ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಬಾರದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳು, ದುಃಖ ದಿಂದ ಮೈಮರೆತುಬಿದ್ದಳು. ಕೂಡಲೆ ಸುಮಧ್ಯಮೆಯು ಶೀತೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿದಳು. ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆಯು ಸದ್ದಿ ಲ್ಲದೆ ಹಬ್ಬಿ, ಒಬ್ಬರ ಮೋರೆಯು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕಾಣದಹಾಗಾಯಿತು! ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲಿನ ಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಹುಳಗಳು “ ಜಿರ್ ಜಿರ್ ” ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡಹತ್ತಿದವು! ಗೂಗೆಗಳ ಅಮಂಗಲವಾದ ಧ್ವನಿಗಳೂ, ಸಿಂಹ, ಹುಲಿ, ನರಿ ಮುಂತಾದ ವನ್ಯ ವೃಗಗಳ ಭಯಂಕರವಾದ ಸಬ್ದಗಳೂ ಕೇಳಹ ತ್ತಿದವು! ಎಡಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಹುಳ-ಹುಪ್ಪಡಿಗಳು “ ಸಳ ಸಳ ” ಓಡಾಡಹತ್ತಿ ದವು! ತೊಗಲಬಾವುಲಿ, ಗೂಗೆ ಮುಂತಾದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವ ಪಕ್ಷಿಗಳು “ ಫರ್ ಫರ್ ” ಎಂದು ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಸಪ್ಪಳಮಾಡುತ್ತ ಒಂದು ಗಿಡ ದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಗಿಡಕ್ಕೆ ಹಾರಹತ್ತಿದವು. ವಾಚಕರೇ, ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗ

ಪಲ್ಲಿ ಭಿರುಗಳಾದ ಆ ಅಬಲೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಯು ಏನಾಗಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ನೀವೇ ನಿಚಾರಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಅದನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ನನಗಿಲ್ಲ. ಸುತ್ತುಮುತ್ತೂ ಏನಾದರೂ ಸಪ್ತಳವಾದಕೂಡಲೆ ಭಯಭ್ರಾಂತರಾದ ಆ ಪ್ರಮದೆಯರು ಕಮಲಾಕ್ಷನೇ ಬಂದನೆಂದು ತಿಳಿದು ನಾಲ್ಕುಕಡೆಗೆ ನೋಡಲು, ನಿರಾಶಪಟ್ಟು ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ನೋಯುವದು. ಭಯದಮೂಲಕ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉಸುರುಸಹ ಬಿಡದೆ, ಆಕಳ ಕರುವು ಮುಚ್ಚಂಜೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಕಾಲಸಪ್ತಳವನ್ನಾಲಿಸುವಂತೆ, ನಮ್ಮ ಪದ್ಮನಯನಾ-ಸುಮಧ್ಯಮೆಯರು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಕಾಲಸಪ್ತಳವನ್ನಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅರಣ್ಯದೊಳಗಿನ ಭಯಂಕರವಾದ ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ಸಪ್ತಳಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಹತ್ತಲು, ಅವರು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಭಯಪಡುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲದೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯೋಜನವೇನೂ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಕಡೆಗೆ ನಿರಾಶಪಟ್ಟು, ಭಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ದುಃಖದಿಂದ ಆಕ್ರೋಶಮಾಡಹತ್ತಿದಳು. ಆಗ ಸುಮಧ್ಯಮೆಯು ಅವಳನ್ನು ಎದೆಗವಚಿ ಕೊಂಡು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡತೊಡಗಲು, ಪದ್ಮನಯನೆಯು-“ಸುಮಧ್ಯಮೇ, ಹತಭಾಗ್ಯಳಾದ ಈ ಪದ್ಮನಯನೆಗೆ ಇಷ್ಟುಯಾಕೆ ಉಪಚಾರ ಮಾಡುತ್ತೀ? ದುಃಖದಿಂದ ಕೊರಗುತ್ತ ಸಾಯುವದಕ್ಕಿಂತ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಪ್ರಾಣಹೋದರೆ ಲೇಸಾಗುವದು. ನನ್ನ ದುರ್ಬಲವನ್ನು ಏಷ್ಟೆಂತವರ್ಣಿಸಲಿ! ನನ್ನ ಘೋರವಾದ ದುಃಖವು ರಾಜಪುತ್ರರಿಂದ ದೂರವಾಗಿ, ನಾನು ಅವರ ಸಮಾಗಮಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ, ನನ್ನ ಕೆಟ್ಟದೈವವು ಅದಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನತಂದಿತು. ಇಲ್ಲ; ಸುಖಾನುಭವವೇ ನನ್ನ ಧೈವದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮೃತ್ಯುರೂಪವಾದ ಗಿಳಿಯು ಎಲ್ಲಿಕುಳಿತಿತ್ತೋ, ಅದರಮೇಲೆ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮವು ಅಷ್ಟು ಯಾಕೆ ಬೆಳೆದಿತ್ತೋ ತಿಳಿಯದು. ಅಯ್ಯೋ! ಎಷ್ಟು ಜನರು ಗಿಳಿಯನ್ನು ಸಾಕುವದಿಲ್ಲ? ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಇದೇ ಪ್ರಕಾರದ ಭವಣಿಯು ಆಗುತ್ತದೇನು? ಗಿಳಿಯೇನು ಮಾಡಿತು? ನನ್ನ ಪ್ರಾರಭವು! [ದೈವ್ಯದೊಡನೆ ಏಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ]-ಅಯ್ಯೋ ದೈವವೇ! ಸವಿಮಾತುಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆನಂದಗೊಳಿಸುವ ಕೆಟ್ಟ ಗಿಳಿಗಾಗಿ, ಎಲ್ಲರಿತಿಯಿಂದಲೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆನಂದಗೊಳಿಸುವ ರಾಜಪುತ್ರರಿಂಬ ಅರಗಿಳಿಯನ್ನು ಕಳಕೊಡೆನಲ್ಲ!! ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಗತಿ

ಯೇನು? ಎಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಮೊದಲಿನ ಮನೆಗೇ ಬಂದಿತು. ಹಾ! ರಾಜಪುತ್ರಾ, ಮನಮೋಹನಾ, ಈ ಅನಾಥಳ ಗತಿಯನ್ನು ಚಿಂತಿಸದೆ ಕಠಿಣ ಹೃದಯರಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿ ಹೋದದ್ದು ಯೋಗ್ಯವೇ? ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ನೀನು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಂಕಟಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದೆ; ಆದರೆ ಉಪಯೋಗವೇನು? ಕಡಿಗೂ ಈ ನೀಚಳಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ನಿನಗೆ ದುಃಖಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಟೊಂಕಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ; ನೀನಾದರೂ ಏನುಮಾಡಿ. [ದುಃಖದ ಆವೇಶದಿಂದ] ಛೇ, ಅಂಥ ಕ್ರೂರನಾದ ಮೇಘನಾದ ದೈತ್ಯನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದ ವಿರನು ನೀನು, ನನ್ನಂಥ ಅಬಲೆಯ ಪ್ರಸುತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತೀಯಾ? ಅರಗಳಿಗೆಯಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಅಗಲದವನು ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೂ ಯಾಕೆ ತಡೆದಿರುತ್ತೀ? ಮರೆಗೆ ನಿಂತು ನನ್ನ ಉಪಹಾಸಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಕೈಗೂಡಿತು. ನೀನು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಭ್ರಮಿಷ್ಠಳೂ, ಶೋಕಮಗ್ನಳೂ ಆಗುವದೇನಿಜವು. ಹಿಗ್ಗುವ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಹರಿಯುವವರೆಗೆ ಜಗ್ಗಬಾರದು. ಸಾಕು; ದುಃಖಾಗ್ನಿಯು ಸಂತಾಪಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ದರ್ಶನರೂಪವಾದ ಜಲದಿಂದ ಅದನ್ನು ಶಾಂತಮಾಡು. ಅಯ್ಯೋ! ಪ್ರಿಯಾ, ಕತ್ತಲಾಯಿತು. ಇದೇ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದಿನಾಲು ನಾನೂ ನೀನೂ ಕೂಡಿ, ಗುಹೆಯೊಳಗಿದ್ದ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ತರತರದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತ, ವಿನೋದಮಾಡುತ್ತ ಆನಂದದಿಂದ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೇ? ಹಾ! ಪರಮೇಶ್ವರಾ, ಈ ಅನಾಥಳ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟು ಯಾಕೆ ಮುನಿದೆ!

ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು, ಶೋಕಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರಲು, ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಾಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಯಂಕರವಾದ ಸರ್ಪವು ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತ ಅವಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಅವಳು ದುಃಖದಿಂದ ಜೀವದ ಆಶೆ ಬಿಟ್ಟವಳಾದಕಾರಣ, ತನ್ನಲ್ಲಿಧನುರ್ಬಾಣಗಳೂ, ಹೊಡೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಇದ್ದರೂ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಆ ಸರ್ಪವನ್ನು ಬರಗೊಟ್ಟಳು. ಸರ್ಪದ ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಘಾತಾರವೂ, ಕೆಂಡದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅದರ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಸುಮಧ್ಯಮೆಯನ್ನು ಮೂರ್ಛಗೊಳಿಸಿದವು. ಸರ್ಪವು ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ತಡವದೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಮೈ ಮರೆತು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಸುಮಧ್ಯಮೆಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ

ಲ್ಲನೆ ನುಂಗಹತ್ತಿತು. ಸದ್ಮನಯನೆಯು ಪತಿಯಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ದಾಸಿಯು ಪ್ರಾಣಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದದ್ದು ಅವಳ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಪವು ಸುಮಧ್ಯಮೆಯನ್ನು ಪುಣ್ಯವಾಗಿ ನುಂಗಿ, ಒಂದು ಮರಕ್ಕೆ ಸುತ್ತುಹಾಕಲು, ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಧ್ಯಮೆಯ ಎಲವುಗಳು ಮುರಿದು ಚೂರು-ಚೂರಾದವು. ಆ ಮೇಲೆ ಸರ್ಪವು ಭಯಂಕರವಾದ ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತ, ಆ ಎಲವುಗಳನ್ನು ಕಾರಹತ್ತಲು, ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಬೆವರಿ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು ನೋಡಹತ್ತಿದಳು. ಆಗ ತನ್ನ ದಾಸಿಯು ಎಲ್ಲಯೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದ್ದನ್ನೂ, ಸರ್ಪದ ಪಾಯಿಂದ ಹೊರಬಿಳುವ ಶುಭ್ರವಾದ ಎಲವುಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಸುಮಧ್ಯಮೆಯು ಸರ್ಪಕ್ಕೆ ಆಹುತಿಯಾದಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಬಹಳ ವ್ಯಸನಪಟ್ಟಳು. ಅವಳು ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು—“ಪರಮೇಶ್ವರಾ, ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಪತಿಯನ್ನೂ, ಅತಿಪ್ರಿಯಳಾದ ದಾಸಿಯನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಈ ಚಾಂಡಾಲಿಯಾದ ಸದ್ಮನಯನೆಯು ಜೀವದಿಂದಿರುವದು ನಿನಗೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆಯೇ? ಬೇಗನೆ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಶೋಕ ಸಾಗರದಿಂದ ಮುಕ್ತಳಾಗಮಾಡು. ಇನ್ನೂ ನಾನು ಯಾವ ಯಾವ ಸಂಕಟಗಳನ್ನನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿವೆಯೆಂಬದನ್ನು ನಿನಗೆ ಬಲ್ಲೆ. ನನ್ನ ಸುಖವೆ ಹೇಳಾಯಿತೆಂದು ನಾನು ಇಷ್ಟು ಶೋಕಿಸುವದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ದೊರೆತಿದ್ದ ಮರ್ಲಭನಾದ ಪತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಸೇವಿಸದೆ, ಆತನನ್ನು ಹಲವುತರದ ಸಂಕಟಗಳಿಗೆ ಗುರಿಮಾಡಿ, ಪರಿವರಿಯಿಂದ ಬಳಲಿಸಿ, ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟಿಗಿಳಿಯ ನೆವದಿಂದ ಆತನನ್ನು ದೇಶಭ್ರಷ್ಟನಾಗಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖ ಸುತ್ತೇನೆ.”

ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ದೇವರಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟಳು! ದುಃಖವೇಳವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಅವಳು ಮನದಣಿಯೆ ಅತ್ತು ದುಃಖವನ್ನು ಕೆಲಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. “ದೈವವು ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಯಿತೆಂದರೆ ಸಂಕಟಗಳು ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಒದಗುತ್ತವೆ.” ಸದ್ಮನಯನೆಯು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶೋಕಮಾಡುತ್ತ ಒಂದು ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರಲು, ಆ ಬಂಡೆಯ ಕೆಳಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಹಾವು ಮಲಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಅವಳು ತನ್ನ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಇಳಿಬಿದ್ದ ಕಾಲನ್ನು, ಸರ್ಪವು ಹಿಡಿದು ಮೆಲ್ಲನೆ ನುಂಗಿತು.

ತ್ತಿ. ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಗಾಢರಿಯಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬಗ್ಗಿ ನೋಡಲು, ಬೃಹದ್ದೇಹಿಯಾದ ಸರ್ಪವು ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಎಂಥ ದುಃಖದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಜೀವದ ಮೆಲಿನ ಬಲವಾದ ಆಶೆಯು ತಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಅನಾಥಳಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಅಂಥ ದುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಮೋರೆ ಮನ್ನ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ—“ದೇವರೆ, ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಸಂಕಟದಿಂದ ಪಾರಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ, “ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು; ಆದರೆ ದುಃಖವಾದ ದುಃಖವು ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೂಡಲೆ ತಿರುಗಿಸಿತು. ಆಗ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—“ನಾನು ಎಂಥ ತಿಳಿಗೊಡಿಯು! ಈ ಅಪರಿಹಾರ್ಯವಾದ ಸಂಕಟದೊಳಗಿಂದ ನಾನು ಪಾರಾಗಬಹುದೇ? ಒಂದು ನೇಳೆ ಪಾರಾದರೂ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಬದುಕಿ ಮಾಡುವದೇನು? ಮರಣದ ಹೊರತು ದುಃಖನಿವಾರಣೋಪಾಯವು ನನಗೆ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಮರಣವು ಪುತ್ರ ಕ್ಷವಾಗಿ ಬಾಯ್ಬೆರೆದು ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರಲು, ನಾನು ದೇವರಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟಿದ್ದು ಹುಚ್ಚತನವು. ನನ್ನ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ದೇವರೇನು ಮಾಡುವನು? ಯಾರೂ ಗಿಳಿಯನ್ನು ಸಾಕುವದಿಲ್ಲವೇ? ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಗಿಳಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ; ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರೂ ಇಂಥ ದುರ್ಘಟ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಂದಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಯೂ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಮಾತಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡಲು, ನಾನು ಸಾಕಿದ್ದ ಗಿಳಿಯಲ್ಲ; ನನ್ನ ದುರ್ದೈವವು ಗಿಳಿಯರೂಪದಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿ, ಕಡೆಗೆ ನನಗೆ ಈ ಭವನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು.” ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ವಿಚಾರಮಾಡಿ, ಅಜಗರವನ್ನು ಕುರಿತು—“ಉರಗೇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗೆ ನಾನು ಪ್ರತಿಬಂಧ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನುಂಗಿಬಿಡು, ನಾನು ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಜೀವಬಿಡುವೆನು. ದಯಮಾಡಿ ಬೆಗನೆ ನನ್ನನ್ನು ನುಂಗು.” ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪದ್ಮನಯನೆಯು, ತನಗೆ ಒದಗಿದ ಸಂಕಟವನ್ನು ನೀಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮರಣಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿ ಅಜಗರನ ಬಾಯೊಳಗೆ ಕಾಲು ಸಡಿಲುಬಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಪತಿಯನ್ನು ನೆನಿಸುತ್ತ, ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅವಳ ಮರಣವು

ಮಾನ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಅಜಗರವನ್ನು ಕೊಂದು, ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಸಾವಿನ ವವಡಿಯೊಳಗಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದನು.

ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ತನ್ನ ಕಾಲ ಎಳತವು ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಿಂತದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು ಬೆರಗಾಗಿ ಕಣ್ಣೆರೆದು ನೋಡಲು, ಮೇಘನಾದನನ್ನು ಹೋಲುವ ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದನು. ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ಮೇಘನಾದನೇ ಬಂದ ನೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಮೂರ್ಛಹೊಂದಿದಳು. ಕೆಲವು ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಚೇತರಿಸಿ ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು, ರಾಕ್ಷಸನು ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ ನುಡಿದನೇನೆಂದರೆ -... ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕಳೇ, ನನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಕೊಲ್ಲಿಸಿ ನೀನು ನಿರಾತಂಕಳಾದೆಯಾ? ಇನ್ನು ಹೆಗೆ ನನ್ನ ಕೈಯೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೀ ಹೋಗು. ನಿನಗೆ ಹಲವು ತರದ ಸುಖಗಳನ್ನಿತ್ತು ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಆ ನೀಚ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಕೈಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸು. ಉದ್ಭಟಳೇ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಅದು ಸರಿಯಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ನಾದ ಮೇಘನಾದನು ನಿನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ತಿಳಿದು ನೀನು ಬಯಸಿದ ಬಯಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಅವನಿಗೆ ಅಸಾಯಕರನಾದ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಬಯಸಿದೆಯಾ? ಒಳ್ಳೇದು, ನಿನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕತನಕ್ಕೂ, ಕ್ರೂರತನಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಮೇಘನಾದನ ತಮ್ಮನಾದ ಈ ಸಿಂಹನಾದನು ಸಮರ್ಥನಿದ್ದಾನೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಮೋಸದ ಮುಯ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಗಿಳಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಿದೆನು; ಸುಮಧ್ಯಮೆಯ ಹೊರತು ಉಳಿದ ವಾಸಿಯರನ್ನೂ, ನಿಮ್ಮ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟ ಮಾಡಿಸಿದೆನು. ನಮ್ಮ ರಾಕ್ಷಸಕುಲಕ್ಕೆ ಮೃತ್ಯುಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದ ಈ ಪ್ರಚಂಡಧನುಷ್ಸನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದೆನು. ಆ ಧನುಸ್ಸಿನ ಭಯದಿಂದಲೇ ನಾನು ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾಯಿತು. ನೀನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಹೊರತು, ಅಥವಾ ಉದಾಸೀನಭಾವದಿಂದ ಅದನ್ನು ಚಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟ ಹೊರತು ಅದು ನನ್ನ ಕೈಸೇರುವ ಹಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇಗೋ ನೋಡು, ಪತಿಯ ವಿಯೋಗ ದುಃಖದಿಂದ ನೀನು ಅದನ್ನು ಚಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟಿರಲು, ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ವಿಷಯ

ವಾಗಿ ನನಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಭಯವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯನಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ಈ ಮೊದಲೆ ಕೊಂದೆನು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಸಿಂಹದಾಸದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹಲವು ಬಗೆಯಾಗಿ ಪೀಡಿಸಿ, ಮಾನಭಂಗ ಮಾಡಿ, ಅಸಹ್ಯ ಪೆದನೆಗಳನ್ನು ಭವಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗೂ ರೋಣಿತಪುರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಸಹಾಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ಅಗಬೆಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೂದಲು ಸಹಾ ಕೊಂಕಿಸುವದಿಲ್ಲ. ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಸಿಂಹದಾಸನು ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಹರಣ ಮಾಡಿ, ಅಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಾಣ ಮಾಡಿದನು. ಅಗ ರಾಜಪುತ್ರನಿಗೆ ಒದಗಿದ ದುಃಖವನ್ನು ಪರಮಾರ್ಥರಸಂ ಬಲ್ಲ. ಅವಳು ತನ್ನ ಮರಣಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಸನಬಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮಾನಭಂಗ ಮಾಡುವನೆಂದೂ, ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ಕೊಂದೆನೆಂದೂ ಸಿಂಹದಾಸನು ಅಡಿದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಸನವಾಯಿತು. ಅವಳು ತನಗೆ ಮುಂದೆ ಒದಗಬಹುದಾದ ದುಃಖದ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿ, ಮನದಲ್ಲಿ ಮರಗುತ್ತ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಗ ಕಮಲಾಕ್ಷನೂ, ಸುಮಧ್ಯಮೆಯೂ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಆಗಿ, ಅವಳ ರೋಕಪು ವೃದ್ಧಿಗತವಾಯಿತು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಿಂಹದಾಸನು ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಸಿಕ್ಕರುಣನಾಗಿ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಹರಣಮಾಡಿ ಒಯ್ಯುತ್ತಿರಲು, ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉಗ್ರದಂಷ್ಟ್ರನೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಅವನಿಗೆ ಎದುರಾದನು. ಉಗ್ರದಂಷ್ಟ್ರನು ಸಿಂಹದಾಸನ ಓರಿಗೆಯವನಿದ್ದು, ಅವರಿಬ್ಬರೊಳಗೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸಂಬಂಧವೆ ವೈರವು ಬಹಳ ದಿವಸಗಳಿಂದ ಇತ್ತು. ಅವರು ಎಷ್ಟೋ ಸಾರೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಯಾವನೂ ಸರಾಜತನಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಉಗ್ರದಂಷ್ಟ್ರನು ಸಿಂಹದಾಸನನ್ನು ಕುರಿತು—“ ಏನೋ, ಎಲ್ಲಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಿ? ಬಹಳ ಅವಸರ ದಿಂದಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಪದಾರ್ಥವು ಯಾವದದು? ಸ್ವಲ್ಪನಿಲ್ಲ; ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದಲೇ ಮೆರೆಯಬೇಡ. ನಿನ್ನ ವೈರಿಯಾದ ಉಗ್ರದಂಷ್ಟ್ರನು ಎದುರಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡು. ” ಅನ್ನಲು, ಸಿಂಹದಾಸನು—“ ನಾನು ಹೋಗುವದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿನಗಿಂತ ಮಾರ್ಗದಾಸನು? ನಾನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡ ಪದಾರ್ಥವು ಏನಿದ್ದ ಭಾಗ್ಯವು ನಿನಗಿಂತ? ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಆಸ್ಕರವನಲ್ಲ. ಉಗ್ರದಂಷ್ಟ್ರನ ವೈರವೂ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ

ಬಹಳ ನಾಲಿ ನನ್ನಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ನನ್ನ ಹಾದಿಯ ಹಿಡಿದು ಹೋಗು. " ಅನ್ನಲು, ಉಗ್ರವಂಶ್ಯನು ಸಿಂಹನಾದನ ಉದ್ಭಟಿತನವ ಬಿರಿಮಾತುಗಳಿಗಾಗಿ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಅಪೊರದಿಂದ ಸಿಂಹನಾದನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕಸುವಿನಿಂದ ಬದ್ದನು. ಅವರಿಂದ ಸಿಂಹನಾದನು ಕೆರಳಿದ ಕೇಸರಿಯಂತೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಗರ್ಜಿಸಿ, ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಉಗ್ರವಂಶ್ಯನ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತನು.

ಪ್ರಾಯಸ್ಥರಾದ ಉಗ್ರವಂಶ್ಯ-ಸಿಂಹನಾದರು ಮದ್ರಾಸೆಗಳಂತೆ ಮಲೆತು ನಿಂತು ಹೊಡೆದಾಡಿದರು. ನೆರೆಹೊರೆಯ ಮರಗಳೂ, ಕಲ್ಲು —ದುಂಡೆಗಳೂ, ಅವರ ಹೊಡೆದಾಟಕ್ಕೆ ನಾಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಒಮ್ಮೆ ಭುಜದಿಂದ ಭುಜಕ್ಕೆ ಹಾಯುವರು; ಒಮ್ಮೆ ಟೆಗರುಗಳಂತೆ ತಲೆಗಳಿಂದ ಕಾದಾಡುವರು; ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದಿಂದ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸುವರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಕ್ಷಸರು ಮೂರುತಾಸುಗಳವರೆಗೆ ಜಯಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಭಲ ಹೊಡೆನೆ ಕಾದಿದರೂ, ಅವರ ಜಯಾಪಯಜಗಳ ನಿರ್ಣಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡಿ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಬೆರಗಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಮನದಲ್ಲೆ ಅಲೋಚಿಸುವಳೆಂದರೆ — " ಈ ಖಲರು ಇಬ್ಬರೂ ಇಷ್ಟು ಭಲದಿಂದ ಕಾದುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣ, ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗಂತು ಮರಣವು ಬದುಗುವದು ನಿಶ್ಚಯವೇ; ಆದರೆ ಯಾರು ಬದುಕಿದ ಭಾಗ್ಯವು ನನಗೇನು? ಹೆಗಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಬದುಗುವ ಅವಮಾನವು ದೂರವಾಗುವ ಸಂಭವವು ಇಲ್ಲ. ಬದುಕಿದವನು ನನ್ನ ರೂಪಕ್ಕೆ ಮೋಹಗೊಂಡು ಕೆಟ್ಟ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವದು ನಿಶ್ಚಯವು! ಪರಮಾರ್ಥರಾ, ನನ್ನನ್ನು ಈ ಸಂಕಟದೊಳಗಿಂದ ಪಾರ ಮಾಡಲು ನೀನೇ ಸಮರ್ಥನು. ನೀನು ಅನಾಥರಿಗೆ ನಾಥನಲ್ಲವೆ?

ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಪ್ರಸನ್ನಬಿಟ್ಟು ರೇಸರನ್ನು ಮರೆ ಹೊಗುತ್ತಿರಲು, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ರಾಕ್ಷಸರು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ಮಿತಿಮಾರಿ ಮಿಟ್ಟಿದ್ದು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ಧನುಸ್ಸಿಗೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಡಿ ಗುರಿಹೊಡಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಅವರಿಬ್ಬರ ಬಾಣಗಳು ಪರಸ್ಪರರ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತಗಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣ ಮಿಟ್ಟರು. ಆಗ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ತನಗೊದಗಿದ ಸಂಕಟದ ನಿವಾರಣವು ತನ್ನಿಂದ

ತಾನೇ ಅದರನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದಳು. ಮಾನಹಾನಿಯಾ ಗುವ ಪ್ರಸಂಗವು ತಪ್ಪಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಅನಂದವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಪತಿಯ ವಿಯೋಗದ ಸ್ಮರಣವಾದಕೂಡಲೆ ಮಿತಿಮೀರಿ ವ್ಯಸನವಾ ಯಿತು. ಅವಳು ಮನದಲ್ಲಿ—“ನಾನು ಇನ್ನು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಯಾವ ಆಶೆ ಯಿಂದ ಇಡಬೇಕು? ಹೀಗೆ ದೇಸೆಗೊಡಿಯಾಗಿ ಬದಕುವದಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ತಕ್ಕದ್ದು. ನನ್ನ ದುಃಖದ ಭೋಗವು ಇನ್ನೂ ಮುಗಿ ದಂತೆ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಯಾವಯಾವ ಸಂಕಟಗ-ನ್ನನುಭವಿಸಬೇ ಕಾಗಿದೆಯೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ. ಕಾಗೆಗಳು ಬಿದಿಯಿಲ್ಲ ಬಿದ್ದ ಮಾಂಸದ ಕರ ಣೆಯನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವಂತೆ, ದುರ್ಜನರು ಅನಾಥ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿರುವ ದರಿಂದ ಮಾನಹಾನಿಯು ಭಯವು ನನಗೆ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಬದಗತಕ್ಕದ್ದು; ಕಾರಣ ಇಂಥ ದುರಸ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಅಪಮಾನವು ಮರಣಕ್ಕಿಂ ತ ಅಸಹ್ಯವಲ್ಲವೆ! ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ, ಅತ್ಮಘಾತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದನ್ನು ನಿಶ್ಚ ಯಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಅವಳು ಗರ್ಭಿಣಿ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಆ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಒಡಂಬಡಲಿಲ್ಲ. ಸೀತೆ, ಶಕುಂತಲೆ ಮುಂತಾದ ಸತಿಯರು, ಕೆಲವೊಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ಪತಿಯ ನಿರಾಕರಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಅನಾಥರಾದರೂ, ದೈವಸ ಹಾಯದಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಗರ್ಭಭಾರವನ್ನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಅಖಂಡವಾದ ಸುಖವನ್ನೂ, ಈರ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ್ದು ಅವಳಿಗೆ ನೆನಪಾಯಿತು. ಹೊರತು ತಾನು ಅತ್ಮಘಾತ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಗರ್ಭದ ಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿಶುವಿನ ನಾಶವಾಗಿ, ಬಾಲಹತ್ಯದ ದೋಷವು ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬರುವದೆಂಬದನ್ನು ತೀದು ಅಕೆಯು ಪಾಪಕ್ಕೆ ಅಂಜಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದಳು. ಈ ಮೇರೆಗೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಅಪತ್ಯವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಬದುಕುವ ಆಕೆವಿಡಿದು, ಎಲ್ಲಯಾ ದರೂ ಜನವಸತಿಯುಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನೋಡಹತ್ತಿದಳು. ಆದರೆ ನೋಡಿದತ್ತೆಲ್ಲ ಭಯಂಕರವಾದ ಅರಣ್ಯವೇ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತಲ್ಲದೆ, ಜನವಸತಿಯ ಕುರುಹುಗಳೆನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಬರಬರುತ್ತ ಉಗ್ರಶ್ವಾಪದಗಳೂ ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಹತ್ತಿದವು. ಅದರೂ ಅವಳು ಹೆದರದೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಒಂದು ಸ್ಥಳವಿಡಿದು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಒಮ್ಮೆ ಅವಳ ಮನದಲ್ಲಿ ಸಂತಾನದ ಯೋಚನೆ

ದಿಂದ ಒದಗುವ ಸುಖದ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿ ಅವಳು ಆನಂದಪಡುತ್ತಿದ್ದಳು; ಒಮ್ಮೆ ಪತಿಯ ವಿಯೋಗದ ಸ್ಮರಣವಾಗಿ ಅವಳು ದುಃಖದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುವಳು; ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೆನಸಿ ಸಿರಾಶೆ ಪಡುವಳು!

ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಮನದಲ್ಲಿ ತರತರದ ಕಲ್ಪಾನಾತರಂಗಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿ ಕೂಡಲೆ ಅವು ನಾಶಹೊಂದುತ್ತಿರಲು, ಅವಳು ಕುಳಿತಿರುವ ದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆಗೆ ಕಲಕಲಾಟವಾಗುವದನ್ನು ಅವಳು ಕೇಳಿದಳು. ಅದು ನಾಯಿಗಳ ಹಾಗು ಮನುಷ್ಯರ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರಿಂದ ಅವಳು ಯಾರೋ ಮೃಗಯಾರ್ಥ ಬಂದಿರುವರೆಂದು ತರ್ಕಿಸಿದಳು. ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ತರ್ಕವು ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜವಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಸಂಖ್ಯ ಜನರೂ, ನಾಯಿಗಳೂ ಅವಳಿಗೆ ಕಂಡದ್ದಲ್ಲದೆ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳು ಸಮಾಧಾನ ಪಟ್ಟಳು. ಆ ದಂಡಿನವರು ಬೆಟೆಯಾಡುತ್ತಾ ಡುತ್ತ, ಪದ್ಮನಯನೆಯಿದ್ದಡೆಗೆ ಬಂದರು ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳ ಲಾವಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಒಡೆಯನಾದ ಸಿಂಹಕೇತುರಾಜನಿಗೆ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲು, ಕೂಡಲೆ ಅವನು ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಕುಳಿತಲ್ಲಗೆ ಬಂದನು. ಸಿಂಹಕೇತುವು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ರೂಪಕ್ಕೂ, ಅವಳ ಅರಣ್ಯವಾಸಕ್ಕೂ ಬೆರಗಾದದ್ದಲ್ಲದೆ, ಆಕೆಯ ದಿನ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಕನಿಕರಪಟ್ಟನು. ಆತನು ವಿಚಾರಿಯೂ, ಸುಶೀಲನೂ, ಪರನಾರಿಸೊದರನೂ, ಕರುಣಿಯೂ ಇದ್ದನು. ಅವನು ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—“ತಂಗಿ, ನೀನು ಯಾರು? ಇಂಥ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಕುಳಿತಿರುವ ಕಾರಣವೇನು? ಬೆದರಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಮುಖಚರ್ಯದಮೇಲಿಂದಲೇ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸುಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಕುಲೀನತೆಯನ್ನೂ, ದುಃಸಹವಾದ ದುಃಖವನ್ನೂ ಅರಿತಿದ್ದೆನೆ. ನನ್ನಿಂದ ನಿನಗೆ ಯಾವ ಸಂಕಟವೂ, ತೊಂದರೆಯೂ ಒದಗುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಒಡುಹುಟ್ಟಿದವನೆಂದು ತಿಳಿದು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಮಾತಾಡು” ಅನ್ನುಲು, ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ಸಿಂಹಕೇತುವಿನ ಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಆತಂಕಪಟ್ಟವಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವನ ನಿಷ್ಕಲಂಕವಾದ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀಶಂಕೆಯಿಂದ ಅವನೊಡನೆ ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡಲುಬ್ಯೋಗಿಸಿದಳು. ಅದರಿಂದ ಶೋಕಗ್ರಸ್ತನಾದ ಮನುಷ್ಯನ ದುಃಖವು ಸ್ವಕಿಯರ ದರ್ಶನದಿಂದ ಉಕ್ಕೇರು

ಎಂತೆ, ಸಿಂಹಕೇತುವಿನ ದರ್ಶನದಿಂದ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ದುಃಖವು ಅವಳ ಉದರ
ವನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ, ಅಶ್ವರೂಪದಿಂದ ನೇತ್ರಗಳ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೊರಚಲ್ಲ
ಹತ್ತಿತು. ಅವಳ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಶಿರಲುಬ್ಬೆ, ಮಾತುಗಳು ಹೊರಡದಾದವು.
ಕಡೆಗೆ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ
ಮಡಿದಳೆಂದರೆ “ತಂದೆಯು ಮಗಳ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಕಳವಳಿಸುವಂತೆ
ಕಷ್ಟ ಹಡೆದ ತಂದೆಯಂತಿದ್ದ ನೀವು, ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕಳವಳಿಸು
ವದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞಳಾಗಿರುವೆನು. ಅನಾಥಳಾದ ನನ್ನನ್ನು ನಿಷ್ಕಾಮ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆದರಿಸುವ ನಿಮಗೆ ದೇವರು ಉದ್ಧಂಡವಾದ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನೂ,
ಪಿಂಡವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಕೊಡಲಿ. ಅನಾಥರೂ, ಮುಗ್ಧೆಯರೂ ಆದ
ಪ್ರೀಯರನ್ನು ನಿಷ್ಕಾಮಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆದರಿಸುವ ಪುಣ್ಯವಂತರು ವಿರಲ.
ನಿಮ್ಮ ಈ ಸದ್ವರ್ತನವು ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಅರ್ಧ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿತು. ಮಹಾ
ಶೂರ ದರ್ಶನ ಲಾಭವೇ ಅಂಧಾರ್ಥ. ಈವೊತ್ತಿಗೆ ನನ್ನ ದುಃಖಪರಂಪರೆಯು
ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುವೆನು.

೧೨ ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ

ಅಂತ್ಯಧಾರ್ನ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಿಂಹಕೇತುವು ತನ್ನನ್ನು ಆದರಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು
ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಅವನ ಹಿತಚಿಂತನ ಮಾಡಿ, ಹಲವು ಬಗೆಯಾಗಿ ಆತನನ್ನು
ಕೊಂಡಾಡಿದಳು. ಪ್ರಸವಕಾಲವು ಸಮೀಪಿಸಿರಲು, ತನಗೊದಗಿದ ಮಹದಾ
ಪ್ರೀಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದೇವರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದಳು. ಭಾವಿಸುವುದ
ಕಟ್ಟನೆಯಿಂದ ಸಮಾಧಾನ ತಾಳಿದ ಆ ಅಬಲೆಯು, ತನ್ನ ದುಃಖಕರವಾದ
ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಕೇತುವಿಗೆ ಹೇಳಲು, ಆತನು—ಅಮ್ಮಾ,
ಇವರ್ಭಾಮ ಕುವರಿ, ನಿನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖ

ವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಶಾಕ್ತಿ-ಪ್ರಸಂಗಾನಧಾನ-ಸುವಿಚಾರಗಳು, ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸತ್ಸಮಾಗಮದ ಯೋಗದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಜ್ಞಾನದ ಫಲಗಳಾಗಿವೆ. ನಿನ್ನಂಥ ಮಹಾತ್ಮೆಗೆ ಇಂಥ ಕಷ್ಟಕಾಲವು ಬರಬಾರದು. ಇರಲಿ, ಪ್ರಾರಬ್ಧಭೋಗವು ಯಾರಿಗೂ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯರ ಸತ್ಸಪರಿಕ್ಷೆಗೆ ಮುಳುಗುವ ಪರಿಯು ಒರೆಗಲ್ಲಾಗಿರುವದು. ನಿನ್ನ ಸತ್ಸಮಾಗಮದ ಪುಣ್ಯವು ಬಲವತ್ತರವಾಗಿರುವದರಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಯವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ರಕ್ಷಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಪಿಂಜಲ ಋಷಿಗಳ ಪುಣ್ಯಪ್ರತಾಪವೂ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಪುಕಟವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮಂಥ ಸಚ್ಚಿಷ್ಠರಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿರುವರು. ಅಮ್ಮಾ, ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆನು. ಈಗ ನೀನು ತುಂಬಾ ಗರ್ಭಿಣಿಯಿರುತ್ತೀ. ಹೀಗೆ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ನಿನ್ನ ಗತಿಯೇನಾಗಬೇಕು? ನಾನು ಪಾಂಡ್ಯದೇಶದ ರಾಜನಾದ ಸಿಂಹಕೃತುವಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಮಧುರಾಪಟ್ಟಣವು ಇಲ್ಲಂದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ನೀನು ಯಾವ ಸಂಶಯವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಬಂದರೆ, ನನ್ನ ಯೋಗ್ಯತಾನು ಸಾರವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಆರಯ್ಕೆ ಮಾಡುವೆನು; ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಶೋಧಾರ್ಥವಾಗಿ ದೂತರನ್ನು ದೇಶದೇಶಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸುವೆನು. ನಿನ್ನ ಮಾನವದನುಲೋಚನ ರಾಜನೂ, ತಂದೆಯಾದ ವೀರವರ್ಮರಾಜನೂ ಸಾಧಾರಣ ಅರಸರೊಳಗಿನವರಲ್ಲ. ಅವರ ಕೈಕೆಳಗೆ ನಮ್ಮಂಥ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಮಾಂಡಲಿಕ ಅರಸರಿದ್ದಾರೆ. ಅನಾಯಾಸವಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನ ಯೋಗದಿಂದ ಅವರ ಸ್ನೇಹಲಾಭವು ನನಗಾಗುತ್ತಿರಲು, ನೀನು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಬೇಡ.

ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಸಿಂಹಕೃತುವಿನ ಮೃದುವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು—ಮಹಾತ್ಮರೇ, ದೇವರು ನೀಮಗೆ ಬಹುಜನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಗಂಡುಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕೊಡಲಿ; ನಿಮ್ಮ ಇಶ್ವರ್ಯವೂ, ರಾಜ್ಯವೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿ. ಮಾವನೂ, ತಂದೆಯೂ, ಪತಿಯೂ ಸಮರ್ಥರಿದ್ದರೂ, ಈಗಿನ ನನ್ನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ದೂರುಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಯಾರಾವರೂ ಬಂದಿರುವರೇ? ಈವೊತ್ತಿಗೆ ನೀವೇ ನನ್ನ ಹಡೆದ ತಂದೆಯು. ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಪ್ರಜ್ಞಪಿಸಿದರೂ, ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರವು ತೀರಲಾರದು. ಅಪರಿಚಿತರೂ, ಪರಕೀಯರೂ ಆದ ನೀವು ಕೇವಲ ಉಪ

ಕಾರಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿರಲು, ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ನಾನು ಪ್ರತಿಕೂಲಳಾಗುವೆನೇ? ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ಈ ಅನಾಥ-ಸದ್ವ್ಯನಯನೆಯನ್ನು ಯಾರು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು? ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ನಾನು ಅಡವಿಯ ಪಾಲಾಗುತ್ತಿದ್ದೆನು. ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರವು ನನಗೆ ದುಃಸ್ವಹವಾಗಿರಲು, ತಿರುಗಿ ನಿಮ್ಮ ನನಗೆ ಹೆಳಿಕೊಳ್ಳುವದೆಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಔದಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಲಿಯಲ್ಲವಾಯಿತು. ಈಗ ನಾನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ, ಮಧುರಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಪರದೇಸಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸದೆ, ನಿಮ್ಮ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳೆಂದು ತಿಳಿದು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ, ಅಖಂಡವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿರಿ. ಅನ್ನಲು, ಕೂಡಲೆ ಸಿಂಹಕೇತುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಸಾರಥಿಯು ಒಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ರಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಸಿಂಹಕೇತುವು ಸದ್ವ್ಯನಯನೆಯನ್ನು ಆ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ತಾನು ಅಶ್ವಾರೂಢನಾಗಿ ರಥದಹಿಂದೆ ಹೊರಟು ಸ್ಥಲ್ಯ ಪೌಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಕಲಸೃಷ್ಟಿ ದೊಡನೆ ಸದ್ವ್ಯನಯನೆಯನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಮಧುರಗೆ ಮುಟ್ಟಿದನು. ಪೌರರೂ, ರಾಜಗೃಹವಾಸಿಗಳೂ ಸದ್ವ್ಯನಯನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಟ್ಟು ದಲವು ಪ್ರಕಾರದ ತರ್ಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಸಿಂಹಕೇತುವು ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನೊಡಗೊಂಡು ನಟ್ಟಿಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಪುತ್ರಿಯಾದ ಮಂಜುಷೋಷಯು ಇರುವ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಸಿಂಹಕೇತುವಿನಿಂದ ಸಖಿಯರೊಡನೆ ಏನೋದಮಾಡುತ್ತ ಆನಂದದಿಂದ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಂಜುಷೋಷಯು, ತನ್ನ ರಮಣನು ಅಪರಿಚಿತಳಾದ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅನ್ಯವ್ಯಸ್ಥವಾದ ಉತ್ತರಿಯವನ್ನು ಲಗಬಗೆಯಿಂದ ಸಾವಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಯಾವತ್ತೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ದಾಸಿಯರಿಗೆ ಹೇಳಿ, ತಾನು ಪತಿಯನ್ನು ಪ್ರೇಮಕಟಾಕ್ಷಗಳಿಂದ ಆನಂದಗೊಳಿಸುವ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಸಖಿಯರ ಮನೆಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಅವಳು ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೇಲಿನ ಮಾಡಲಾಯತ್ತಿಸಿ, ತನ್ನ ಬಾಗಿಲ ಮುಖವನ್ನು ಸ್ಥಲ್ಯ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತುತ್ತ ಊರ್ಧ್ವದೃಷ್ಟಿಯೊಡನೆ ಬಾರಿಬಾರಿಗೆ ಪತಿಯ ಮಾರ್ಗ ಪ್ರತಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸಿಂಹಕೇತುವು ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ ಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ದರ್ಶನೋ

ತ್ಯಂತಿತ್ಯಾದ ಸತಿಯ ಮನದಾಸೆಯನ್ನು ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂರೆಯಿಸಿ, ಯೋಗ್ಯಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು —“ ಅಮ್ಮಾ, ಪದ್ಮನಯನೇ, ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆವವರೆಲ್ಲರೂ ಅಪರಿಚಿತರೆಂದು ತಿಳಿದು ಶಂಕಿಸಬೇಡ. ಅಪರಿಚಿತಳಾದ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಯುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಅಧಿಕ ಲಜ್ಜೆಯೊಡನೆ ಸಖಿಯರ ತಂಡದಲ್ಲಿ ತಲೆವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳು ನಿನ್ನ ಅತ್ತಿಗೆಯೆಂದು ತಿಳಿ. ಸಮವಯಸ್ಕರಾದ ನಿವಿಬ್ಬರೂ ಪರಮಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿ ಇರುವವನ್ನು ನೋಡುವ ನಾನೇ ಧನ್ಯನು. ನಿನ್ನಂಥ ಸಚ್ಚರಿತ್ರ ಸೇವೆಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವು ನನಗೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಜೊಂಡಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಿಂಹಕೇತುವು ಅಡಿದಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕೂಡಲೆ ಮಂಜುಘೋಷೆಯು ಅತ್ಯಾಸನದಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಕೈಹಿಡಿದು ಹತ್ತರ ಕರಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಸಿಂಹಕೇತುವನ್ನು ಕುರಿತು—“ಅಣ್ಣಾ” ಇಂದಿಗೆ ನಾನೇ ಧನ್ಯಳು. ನಿನಗಿಂತಲೂ ನನಗೆ ನನ್ನ ಅತ್ತಿಗೆಯು ಪ್ರಿಯಳಿದ್ದಾಳೆ. ನಿನ್ನ ಹಿತವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ, ಅನಂದದಿಂದ ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಬಹಳದಣಿದೆ. ಜಿಂಟಿಯಾಡಿ ನಿನಗೆ ಬಹಳ ಹಸಿವೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಇದಲ್ಲದೆ ಓರಿಗೆಯವರಾದ ರಾಜಪುತ್ರರು ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹಾದಿಯಕಾಯುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರು, ನಾನೇನು ಇಂದಿದ್ದು ನಾಳೆ ಹೋಗುವವಳಲ್ಲ. ನಿನ್ನಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ರಾಜಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಭೋಜನಮಾಡಿ ವೃಷ ಚಿತ್ತನಾಗಿ ಬಂದರೆ, ನನ್ನ ಜೀವಕ್ಕೆ ಸೊಗಸಾಗುತ್ತದೆ” ಎನ್ನಲು, ಸಿಂಹಕೇತುವು ಅಕೆಯನ್ನು ಉದ್ಗ್ರಾಹಿಸಿ—“ಅಮ್ಮಾ, ನಿನಗಿಂತ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರಮವಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅನ್ನ ನೀರುಗಳಿಲ್ಲದೆ ನೀನು, ಬಕಲಿರುವಷ್ಟು ನಾನು ಬಕಲಿರುವದಿಲ್ಲ. ರಾಜಪುತ್ರರು ನನ್ನ ಹಾದಿಯನ್ನು ನೋಡುವದಂತು ಇರಲಿ, ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡ ವವರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕಪಿಂಜಲಖಂಠಿಗಳು ಹಾದಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವರು. ಸತೀಮಣಿಯೇ, ಈ ಮನೆಯು ನಿನ್ನದೆ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನವರಿದ್ದೇವೆ. ಯಾವದಕ್ಕೂ ಸಂಕೋಚಪಡದೆ, ಸತ್ಸೇವೆಯ ಲಾಭವನ್ನು ಒಡ

ಬಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ನಮ್ಮನ್ನು ಧನ್ಯರಾಗಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸ್ತೀರ್ಪಕವಾಗಿ ನೋಡಿ, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಆನುಮತಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಇತ್ತ ಮಂಜುಘೋಷೆಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಸೌಜನ್ಯಕ್ಕೂ, ಔದಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಸಂತೋಷವಟ್ಟು ದಾಸಿಯಾಗಿ ಭೋಜನದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನುಮಾಡ ಹೇಳಿ ಪ್ರಾಜ್ಞಭಾವದಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಕೈಬಿಡುವು ಆದರದಿಂದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿ ರಿಸಿಕೊಂಡು ನುಡಿದಳೆಂದರೆ —“ನಿಮ್ಮ ಸೌಂದರ್ಯ, ಸದ್ಗುಣಗಳ ವರ್ಚಸ್ಸು, ದೈನ್ಯಭಾವ ಇವು ಕಠಿಣವಾದವಯಸ್ಸಾದರೂ ಕರಗಿನವೆ ಬಿಡವು. ನಿಮ್ಮ ಯಾವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೂ ಆರಿಸುವ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಅನಿರ್ವಾಚ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಜ್ಞಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗಿದೆ. ಅಕಲ್ಪಿತವಾಗಿ ಮೊರೆತ ಸತ್ಯಂಗೆ ಒಂದು ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥವಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಾವು ಯಾರೊಬ್ಬರನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಉತ್ಕಂಠೆಯು ನನಗೆ ಬಹಳ ಇದ್ದರೂ, ಪಥಪ್ರಮದಿಂದ ಬೆಳೆದವರಾದ ನಿಮಗೆ ನಾನು ಈಗ ಆಗ್ರಹ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮನೆಯು ನಿಮ್ಮದೇ. ಯಾವ ಸಂಶಯವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಇರಬೇಕು. ಬಹಳ ಹೇಳುವುದು ಲಿಂಪಿನು ಪ್ರಯೋಜನವು? ನನ್ನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ತಂಗಿಯಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ನಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ.” ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಂಜುಘೋಷೆಯು ಉಚಿತವಾದ ಸವಿಮಾತುಗಳಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತಿರಲು, ದಾಸಿಯರು ಭೋಜನದ ಸಿದ್ಧತೆಯಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಆಗ ಮಂಜುಘೋಷೆಯು ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಭೋಜನಶಾಲೆಗೆ ಕರೆಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ತಾನೂ ಅವಳೊಡನೆ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಳು.

ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಮಂಜುಘೋಷೆಯ ಆದರಕ್ಕೂ, ಸುಗುಣಗಳಿಗೂ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಹಲವುಬಗೆಯಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಯಾವತ್ತೂ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ನುಡಿದಳೆಂದರೆ —“ಮಂಜುಘೋಷಾ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ಪರಕೀಯಳೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ, ನಿನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನಡಿಸಿಕೊಂಡು. ನಿನ್ನ ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿಳಿದ ನಾನು, ಎಲ್ಲರೀತಿಯಿಂದಲೂ ನಿನ್ನವಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನನ್ನೂ, ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲರೀತಿಯಿಂದ ಮಲೂ ತಕ್ಕವನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋ

ಷವಾಗಿವೆ. ಸ್ವಲ್ಪದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಪತಿಯೊಡನೆ ಆನಂದದಿಂದ ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು, ಚಕ್ಕೋರನನ್ನಿಗಲಿದ ಚಕ್ಕೋರಿಯಂತೆ "ಪತಿ ಪತಿ" ಎಂದು ಹಲ ಬುತ್ತ ನಿನನ್ನನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದಳು. ಅವಳ ದುಃಖಕಾರಕ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ, ವಿನಯವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಮಂಜುಷೋಷಗೂ ಅಲ್ಲ ನೆರೆದಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ವಾಸಿಯರಿಗೂ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಗಿ ಅವರ ಸೆರಗುಗಳು ಅರುಗಲೆಂದೆಯಾಯಿತು. ಮಂಜುಷೋಷೆಯು ದುಃಖದಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು — "ಅಪ್ಪಾ, ಪದ್ಮನಯನಾ, ನಿನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಶಾಂತಮಾಡು. ನೀನು ಅಲೌಕಿಕ ಸ್ತ್ರೀಯಿರುತ್ತಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ದೇವರ ದಯದಿಂದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕೂಡುಕೆಯೆಂದು ನಾನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಗರ್ಭಪತಿಯಾದ ನೀನು ಹೀಗೆ ಶೋಕಮಾಡುವದು ನೆಟ್ಟಗಲ್ಲ. ಬಿಡು, ಇನ್ನು ಕಣ್ಣೀರು ವಾಕಬಿಡ." ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವಳು ತನ್ನ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಕಣ್ಣೀರುಗಳನ್ನು ಒರಿಸಿದಳು.

ಇರಲಿರುತ್ತ ಸಮಸಯಸ್ಕರಾದ ಮಂಜುಷೋಷಾ-ಪದ್ಮನಯನೆಯರ ಸಖ್ಯವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಸಿಂಹಕೇತುವಾದರೂ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ತನ್ನ ಸುಗುಣಗಳಿಂದ ಬಹುಜನರ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿ, ಸುಖದಿಂದ ಕಾಲಹರಣಮಾಡುತ್ತಿಲು, ಅವಳಿಗೆ ನವಮಾಸಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆ ಮೂಡೂತದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯು ಗಂಡುಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಆಗ ಮಂಜುಷೋಷಗೂ, ಸಿಂಹಕೇತುವಿಗೂ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾದ್ದಲ್ಲದೆ, ಕೂಸಿನ ರೂಪವನ್ನೂ, ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನೂ ನೋಡಿ ಅವರೆಲ್ಲರು ಬೆರಗಾದರು. ಕಮಲಾಕ್ಷನ ರೂಪವನ್ನು ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದ ಪುತ್ರನ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ, ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಆನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಹತ್ತಿದಳು. ಜ್ಯೋತಿಸಿಗಳೂ ಆ ಕೂಸಿನ ಸಾಮುದ್ರಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ, ಜನನಕಾಲದ ಮಹದರ್ಶನವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನೆಂದು ಹೆಸರನ್ನಿಡುವದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರು. ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಅವನ ಬಾಲಕ್ರೀಡೆಗಳು ತಾಯಿಯಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ದುಃಖವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತ ಹೋದವು.

ಅವಳು ಮಂಜುಷೋಷೆಯ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾ, ಆತನು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನ ಬಾಲಕೀಡೆಗಳನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲೆಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇತ್ತ ಸಿಂಹಕೇತುವು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಶೋಧಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಹಳ ಯತ್ನಿಸಿದರೂ, ಅದೆಲ್ಲ ನಿಷ್ಫಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಕುಂತಿತನಾದನು.

ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ವನಾಗಹತ್ತಿದನು, ಅವನ ತೇಜಸ್ಸು, ಚಾಪಲ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯ ಇವು ಜನರ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ತುಂಬಿತು, ಅವನು ಎರಡು ವರ್ಷವನಾದನು, ಅವನ ವಯಸ್ಸು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ್ದಾಯಿತು. ಒಂದುದಿನ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ತನ್ನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಸಮಯ, ಬಿಸಿಲು ರಣಗುಟ್ಟಿ ಸುರಿಯುತ್ತಲಿದೆ, ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನು ಬಳಿಯಲ್ಲ ಮಲಗಿಕೊಂಡು ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ, ಸುಂದರವಾದ ಜಾವಳಗಳಿಂದಲೂ, ಬಾಲದೊಡಿಗೆಗಳಿಂದಲೂ ಅವನ ಮುಖವು ಮುದ್ದುಸುರಿಯುತ್ತಲಿದೆ, ತುಂತನದಿಂದಹುಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಮೈಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಧೂಲಿಯು ಹತ್ತಿದೆ, ಅವನ ಆಟದ ಒಡನೆಗಳು ಆತ್ಮೊಂದು ಇತ್ಯೊಂದು ಬಿದ್ದವೆ, ಅಡಲಿಗೆ ತಕ್ಕೊಂಡಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕ ಧನುಸ್ಸು ಅವನ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಲಿದೆ, ಬಲಾಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಚಿನ್ತೆಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಲಿವೆ, ಅವನು ಹೊಚ್ಚಿದ್ದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಶಾಲನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದು ಸರಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಇಂಥ ದುರ್ಲಭವಾದ ಪುತ್ರನನ್ನು ಸಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳೊಳಗಿಂದ ಎರಡೆಂದರೆ ಎರಡೇ ಆನಂದಬಾಷ್ಪದ ಹನಿಗಳು ಉದುರಿದವು. ಅವಳು ಮಮತೆಯಿಂದ ಮಗನ ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ, ಜಾರಿಹೋದ ಶಾಲನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮೈಮೇಲೆ ಎಳೆದು ಆನಂದದಭರದಿಂದ—“ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕ, ನಿನ್ನ ಹಡೆದವರು ಎಲ್ಲ?” ಎಂದು ತಟ್ಟನೆ ನುಡಿದಳು. ಅದೇ ಆಕೆಯ ನುಡಿಯು, ಆಕೆಯ ಕರ್ಣರಂಧ್ರದ್ವಾರದಿಂದ ಆಕೆಯ ಹೃದಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದುಃಖಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿತು. ಆ ಅಗ್ನಿಗೆ, ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನ ರೂಪಸಾದೃಶ್ಯದಿಂದ ಅವಳ ಸ್ಮೃತಿಪಟಲದ ಮೇಲೆ ಮೂಡಹತ್ತಿದ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಸುಂದರರೂಪವೂ, ಅಸುಂದರರೂಪಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರ ಭೂತವಾದ ಅವನ ಸದ್ಗುಣಗಳೂ, ಆ ಸದ್ಗುಣ

ಳ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ ಪರಾಕ್ರಮವೂ, ಆ ರೂಪ—
ಗುಣ—ಪರಾಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಲುಬ್ಧಕಾಗಿ ತಾನು ಅವಸೂಷನೆ ಮಾಡಿದ ಲೀಲೆ
ಗಳೂ ಉರವಲವಾಗಿ, ಆ ಅಗ್ನಿಯು ಭುಗಿಭುಗಿಲೆಂದು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿತು. ಆ ದುಃ
ಖಾಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಆಕೆಯ ಕರುಣಾರಸವು ಕಾದು ಉಕ್ಕೇರಿ ಅಶ್ರುರೂಪ
ದಿಂದ ಹೊರಬೀಳಹತ್ತಿತು.

ಪ್ರಿಯವಾಚಕರೆ, ಸಾಂಸಾರಿಕರಾದ ನಮ್ಮ ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮನ
ಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಂದಿರೇನು? ನಮ್ಮ ದುರ್ಬಲ ಮನಸ್ಸು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆನಂದಮಯವಾಗಿ
ನೇತ್ರಗಳು ಬಾಷ್ಪಪೂರಿತವಾದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಮನಸ್ಸು
ದುಃಖಮಯವಾಗಿ ಅನೇ ನೇತ್ರಗಳು ದುಃಖಾಶ್ರುಪೂರ್ಣವಾಗುವವು. ಪದ್ಮನ
ಯನೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯಾದರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಆಯಿತು. ಆಕೆಯು ಮಗನ ಸುಂದರ
ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ಉದರಿಸುತ್ತಿರುವಷ್ಟುಗಲ್ಲಿ, ಪತಿಯ
ಸ್ಮರಣವಾಗಲು, ಆ ಬಾಷ್ಪಗಳು ಅಶ್ರುರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದವು. ಹೀಗೆ
ಸಾಂಸಾರಿಕರ ಮನಸ್ಸು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕಾಯುತ್ತ ತಂಪಾಗುತ್ತ ಹೋಗುವದರಿಂದ
ಅವರು ನುಗ್ಗಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಆ ಕೋಮಲ ಮನಸ್ಸು ಈಶನಿರ್ಮಿತ
ಸೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಪ್ರದವಾದ ಸುಂದರ ನಾಟಕಗಳ
ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದು. ವಹಾಭಾರತ—
ರಾಮಾಯಣಾದಿ ವೇದತುಲ್ಯಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಕೋಮಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಾದ
ನಾಟಕಗಳೇ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇರಲಿ, ಈಗ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಮನಸ್ಸು ಪುತ್ರ—
ದರ್ಶನಾನಂದದಿಂದ ತಂಪಾಗಿ, ಕೂಡಲೆ ಅದು ಪತಿಯ ವಿಯೋಗ ಸ್ಮರಣದಿಂದ
ಕಾದದ್ದರಿಂದ ಆಕೆಯು ತೀರ ಹಣ್ಣಾದಳು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಲು ರಣಗುಟ್ಟಿ
ಸುರಿಯುತ್ತಿರಲು, ಆಗ ಆಕೆಯ ಬಳಿಗೆ ಯಾರೂ ಬರುವಂತೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲ; ಇದ್ದರಿಂದ
ಆಕೆಯು ನಿಶ್ಯಂಕೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಕಂದನು ಎಚ್ಚತ್ತಾ
ನೆಂಬ ಅಂಜಿಕೆಯಿಂದ ಕುತ್ತಿಗೆಯೊಳಗೆ ಅಳುತ್ತ—“ಬಾಳಾ, ಏನು ನನ್ನ ದುರ್ದೈವ
ವವಿದು? ಬಾಲಮಾರ್ತಾಂಡನಂತೆ ಇದ್ದ ನಿನ್ನ ಪೋಷಣವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕೆ
ನಡುವಗಲ ಮಾರ್ತಾಂಡನೇ ಸಮರ್ಥನಲ್ಲದೆ, ನನ್ನಂಥ ತೇಜೋಹೀನಳು ಸಮ
ರ್ಥಳೇ? ದೈವಹೀನೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಪರದೇಶಿಯಾಗಿ
ಬಾಳಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲ? ಶಿವ ಶಿವ! ಬಾಳಾ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಏನು ಮಾಡುವಹಾ

ಗಿರ್ದೇನೆ? ನಿನ್ನ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಲಾಲನ ಪಾಲನಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಬಲೆಯಾದ ನನಗೆ ಸಬಲರ ಸಥಿಯ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲ; ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲ; ಪೌರುಷವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಪುರುಷಲ್ಲ; ವೈಭವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ವೈಭವರಾಲಿಯಲ್ಲ! ನನ್ನಂಥ ಅನಧಿಕಾರಿಯಾದ ಅಬಲೆಯ ಸಹವಾಸದಿಂದ ನಾನು ತುಚ್ಛೋನ್ನತನಾಗಬಹುದು. ಹೇಗೂ ನಿನ್ನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸೋದರ ಮಾವನಂತೆ ಇದ್ದ ಸಿಂಹಕೇತು ರಾಜನು ನಿನ್ನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ತಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಿವ್ವಾನೆ. ತಾಯಿ ಹೋಗಿ ಸೋದರನಾದನು ಉಳಿಯಲೆಂದು ಜನರು ಅಡುವುದುಂಟು. ಅಂದ ಬಳಿಕ ನಾನಿದ್ದು ಮಾಡುವೆನು? ಬಾಳಾ, ವಿಕ್ರಮಾಕಾ, ನನ್ನ ಕಾಲಗುಣವು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ ಕಂಡೆಯಾ! ಈ ಹತಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಪುಥಮದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಕೊಟ್ಟ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳು ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವರು; ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಕೊಟ್ಟ ಮೇಘನಾದನು ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು; ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದ ಕಮಲಾಕ್ಷ ಪ್ರಭುಗಳು ದೇಶಭ್ರಷ್ಟರಾದರು; ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಿಯ ಸಖಿಯಾದ ಸುಮಧ್ಯಮೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಗಲದೆ ನೆರಳಿನಂತೆ ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲರುತ್ತಿರಲು, ಹಾವಿಗೆ ತುತ್ತಾದಳು; ದುಷ್ಟ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ನೆರಳಿಗೆ ನಿಂತ ಸಿಂಹನಾದನು ನಾಶವಾದದ್ದಂತು ಇರಲಿ, ಅವನ ಸಹವಾಸಮಾಡಿದ ಉಗ್ರವಂಷ್ಟನು ಕೂಡ ನನ್ನ ಕೆಟ್ಟ ಕಾಲ ಗುಣದ ಸುಂಕದಿಂದ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು! ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು? ಕಂದಾ, ಈಗ ನಿನ್ನ ಮಾವನೂ ನೀನೂ ಈ ವೈವಹೀನೆಯ ಯೋಗದಿಂದ ಕೇಡಿಗೊಳಗಾದರೆ ಮಾಡುವೆನು? ಇಷ್ಟು ದಿನ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದದ್ದೇ ಸಾಕು. ಇನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಾಣವಿಡುವದಿಲ್ಲ. ಹಡೆದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ನಿನಗೆ ಸ್ತನಪಾನ ಮಾಡಿ ಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪ್ರಾಣಧಾರಣ ಮಾಡಿದೆನು. ಈಗ ನೀನು ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಉಣ್ಣುವಹಾಗಾದೆ; ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಆಡುವಹಾಗಾದೆ; ಸವಿ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ನಿನ್ನಲ್ಲಿದೆ; ನಿನ್ನ ರೂಪ-ಪ್ರತಾಪಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಜನರು ನಿನ್ನಾಧೀನವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು! ಬಾಳಾ, ಸಾಕು, ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಮರೆಯಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಸುಂದರವಾದ ಜಾವಳಗಳನ್ನು ಸರಿಮಾಡುತ್ತ

ಮೊಲೆಯುಣಿಸುವಾಗ ಪ್ರಸನ್ನವದನನಾಗಿ ನನ್ನ ಮೋರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ
ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಮೊಲೆಯುಣ್ಯವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಕ್ಕು ನನ್ನನ್ನು ಧನ್ಯವಾದಿ
ಮಾಡಿದೆ! ಇನ್ನು ನಾನು ಜೀವದಿಂದಿರುವದು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂನ್ಯಾಯವಲ್ಲ
ಪ್ರಿಯಸತಿಯ ವಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜೀವದಿಂದಿರುವದು ಸತೀಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಗೌಣವಾ
ರುವದು. ನಿನ್ನಂಥ ತೇಜಸ್ವಿಯು ನನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದೇ ನನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಜನ್ಮದ
ಸಾರ್ಥಕತೆಯು! ತೇಜೋವಿಶೇಷದಿಂದ ನೀನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾ
ನಾಗು. ಸರ್ವೇಶನು ನಿನಗೆ ಉದ್ವಂಡವಾದ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನೀಯಲಿ- ಈ ಲೋ
ಕದಲ್ಲಿಯ ನನ್ನ ಕೆಲಸವು ಇಂದಿಗೆ ಮುಗಿದಂತಾಯಿತು.

ಈ ಮೇರಿಗೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಶೋಕಮಗ್ನಳಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ
ಮಗನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರಲು, ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನು ಒಂಮ್ಮಿಂಡು
ಮೈ “ಅಪ್ಪಾ, ಅಪ್ಪಾ, ” ಎಂದು ಕನಕರಿಸುತ್ತ ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.
ಅವನು ತಾಯಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಅವ್ವಾ, ಇನ್ನು ಸುಮ್ಮನಾಗು, ಅಳಬೇಡು
ನಾನು ಆ ಹುಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಬಂದೆನು; ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅದು ನಿನ್ನನ್ನು
ತಿನ್ನುವದಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪನು ಎಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ? ಆತನಿಗೆ ಆ ಹುಲಿಯನ್ನು ತೋರಿಸು
ತ್ತೀನೆ; ಅನ್ನಲು, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ದುಃಖವು ಒತ್ತರಿಸಿ ಬಂದಿತು. ಆಕೆಯು
ಮಗನನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮೊಲೆಯುಣಿಸಹತ್ತಿ ತಲೆಯಮೇಲೆ
ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ—ಕಂದಾ, ದೈವಹೀನೆಯಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಗಳಿಗೆ
ಲುಬ್ಧಳಾಗಿ ಪ್ರಾಣಧಾರಣ ಮಾಡಲಿಯಾ, ಅಥವಾ ಸತೀಧರ್ಮವನ್ನನುಸರಿಸಿ
ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಮಾಡಲಿಯಾ, ಹೇಳು; (ದುಃಖದಿಂದ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಶಿರಗಟ್ಟು
ಬಿಗಿದು) ಒಟ್ಟಿಗೆ, ನನ್ನ ಪರಿಣಾಮವು ನೆಟ್ಟಗಿಲ್ಲ. ಎಲೈ ದುದೈವವೋ
ಹೀಗೆ ನೀನು ನೂಲಿನಿಂದಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಯ್ಯುವದಕ್ಕಿಂತ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ
ಖಡ್ಗದಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ನನ್ನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಹಾರಿಸಬಾರದೆ! ಯಾಕೆ ನನ್ನನ್ನು
ಇಷ್ಟು ಗೋಳಾಡಿಸುತ್ತೀ? ನಿನಗಾವರೂ ನಾನು ಇಷ್ಟು ಯಾಕೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳ
ಬೇಕು? ಇಷ್ಟು ದೈವ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಯಾಕೆ ತಾಳಬೇಕು? ಎಲೈ ಪದ್ಮನಯನೇ
ಸಾಕು; ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಮರು-ತನವು ಸಾಕು. ಮೋಹಪಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ
ಬೇಡ. ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗದ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮಗನನ್ನೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಇಟ್ಟು
ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಡು, ಎಂದು ನುಡಿದು, ಆ ಸತ್ಪುಲೇಯು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

ಹೂನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿರಲು, ಒಬ್ಬ ಋಷಿಯು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವಳೆದುರಿಗೆ
ಒಂದು ನಿಂತನು!

ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಮನಸ್ಸು ಶೋಕಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಕಾದು ನಿರ್ದೋಷವಾ
ಗಿತ್ತು, ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯಂತೆ ಇದ್ದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯ ಅಕಸ್ಮಾದ್ಭವನದಿಂದ ಆ
ನಿರ್ದೋಷ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಲೇ ಅನಿರ್ವಾಚ್ಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾ
ಯಿತು. ಪರಲೋಕಹೊಂದಿದ ಸದ್ಗುರುವಾದ ಕವಿಜಲಋಷಿಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ಮುರಿಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರಲು, ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುತ್ತ,
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನನ್ನು ಋಷಿಯ ಚರಣಕ್ಕೆ ಕೆಡವಿದಳು. ಆ ಪುಣ್ಯವಂತಳು
ತಾನೂ ಋಷಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಎದ್ದು
ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲು, ಋಷಿಯು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ವರದಹಸ್ತವ
ನ್ನಿಟ್ಟು, ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಸಿನೋಡಿ—
ವಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ದುಃಖದಕಾಲವು ಮುಗಿಯುತ್ತ ಬಂದಿರಲು, ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗದ
ಮಗ್ಗ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯೇಕೆ? ಜಾಗರೂಕಳಾಗು. ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ
ದ್ದಾನೆ. ನೀನು ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಆತನನ್ನು ದುಃಖಸಾಗರದಲ್ಲಿ ದೂಡಬೇ
ಕೆನ್ನುತ್ತೀಯಾ? ನನ್ನ ಭವಿಷ್ಯವಚನದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ಅವಿಶ್ವಾಸವೆ? ಸತ್ಯ
ವಿಧ ಸಂಕಟಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ನೀಗಿ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯಶಾಲಿಗಳಾಗಿ ಉಳಿದವರ
ಹಿತಕ್ಕೋ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯುವದು. ಪಾಂಡವರನ್ನು ನೋಡು,
ಹುಲ್ಲೆಂದ್ರನನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊ, ಇತ್ತಿತ್ತು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ
ಹೆಂದ್ರಗುಪ್ತನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸು. ಇನ್ನು ನೀನು ದುಃಖಕ್ಕೆ ಇಂಬು
ಗೊಡಬೇಡ, ಶಾಂತಚಿತ್ತಳಾಗು. ಆಗುವದಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಹಿತಕ್ಕೇ ಆಗುತ್ತದೆಂದು
ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಂಬು. ನಿನಗೆ ಹಲವು ದುಃಖದ ಪುಸಂಗಗಳು ಒದಗಿದ್ದು
ವಿಜವು; ಆದರೆ ಆ ಪುಸಂಗಗಳೆಲ್ಲ ಪರಮೇಶ್ವರನು ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ
ಕಲ್ಯಾಣಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿರುವದನ್ನು ಮರೆತು ಕೃತಘ್ನಳಾಗಬೇಡ.
ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗವು ಕೃತಘ್ನತೆಯ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲವೆ? ಇರಲಿ, ಆದದ್ದು ಒಳಿತಾ
ಯಿತು. ನಿಮ್ಮಂಥ ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣದ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗಳಿಗೆ ದೋಷಕೊಡುವ
ವಾದರೂ ಅಪರಾಧವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ನೀನು ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾ
ವದಿದ್ದರೆ ನಾನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ದರ್ಶನಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆನು? ನಿಮ್ಮಂಥ ಸದ್ವತ್ಸರನ್ನು

ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹಲವು ರೂಪಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವನು. ದ್ರೌಪದಿಯ ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಆತನು ಆ ಪತಿವ್ರತೆಯ ಬೆನ್ನುಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಯಿತು; ಧರ್ಮರಾಜನು ಯಜ್ಞಮಾಡಿ ಅಭಿಮಾನಪಟ್ಟು ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರಲು, ಆ ಭಗವಂತನು ಮುಂಗಲಿಯಾಗಿ ಅವನ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ದೂರಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು; ಅರ್ಜುನನ ಅನುತಾಪವನ್ನು ದೂರಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆತನು ವಿರಾಟರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕಾಯಿತು; ನಾಮದೇವನ ಸಿದ್ಧಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಯಿಯಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ದಕಾವತಾರಗಳಾದರೂ ಭಕ್ತರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಭಗವಂತನಿಂದ ಎತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವು. ಅಂದಬಳಿಕ ದೇವರನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಹಾಗೆ ಕುಣಿಸುವ ಸತ್ವಕಾಲಿಗಳು ನಿಮ್ಮಂಥ ನಿರ್ಮಲಾಂತಃಕರಣದ ಸದ್ಭಕ್ತರಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆ ಯಾರಿರುವರು? ವತ್ಸೆ, ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ, ನಿನ್ನ ದುಃಖದಕಾಲವು ಮುಗಿಯುತ್ತ ಬಂದಿರುವದೆಂದು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಏಳು, ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನು ಹಸಿ ಬಿದ್ದಾನೆ, ಆತನಿಗೆ ಅಟ್ಟಿಸಿದ ಹಾಲು ಕೊಡು, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರಲು, ಅತ್ತು ಹೊರಗೆ ಮಂಜುಘೋಷೆಯು—ದೇವೀ, ಪದ್ಮನಯನೆ, ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀ, ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತ ಹಸನ್ನುವಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಋಷಿಯು ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು! ಆ ಋಷಿವರ್ಯನ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಅಂತರ್ಧಾನದ ಸಂಗಡ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ದುಃಖದ ಅಂತರ್ಧಾನವೂ ಆಯಿತು!!

೧೩ ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ .

ಕ್ರಿಯಾ ಸಿ ದ್ಧಿ .

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರ ಮಿಂಚಿಹೋದ ಅಮಾನುಷಕೃತಿಯಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ದುಃಖವು ಅಳಿದುಹೋಗಿ, ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಬಂದ

ಮಂಜುಘೋಷೆಯನ್ನು ಆದರಿಸಿದಳು. ಪಾಪ! ಮಂಜುಘೋಷೆಗೆ ಯಾವ ಸಂಗತಿಯೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯು ಒಳಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದಕೂ ಡಲೆ ದಿಟ್ಟನಾದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನು ದುಡುದುಡು ಓಡಿಹೋಗಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಅನ್ಯವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಆಕೆಗೆ ಆಸ್ಪದವೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸರಳ ಹೃದಯದ ಮಂಜುಘೋಷೆಯು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಎದೆಗವಚಿ ಕೊಂಡು, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮುದ್ದಿಟ್ಟು ಮೂರ್ಛಾಘ್ರಾಣಮಾಡುತ್ತ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಗದಗದಕಂಠೆಯಾಗಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ—ಸಖೀ, ಮಂಜುಘೋಷೆ, ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಲೋಭವೆಷ್ಟವ್ವಾ! ಹಡೆದಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೂಡ ಈ ಸರಿಪ್ರೀತಿಸುವವರು ವಿರಲ! ನಿನ್ನ ಈ ಸರಳ ಹೃದಯಕ್ಕಾಗಿ ಇನ್ನು ವರ್ಷತುಂಬುವದರೊಳಗೆ ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನಂಥ ಮಗನು ನಿನಗೆ ಹುಟ್ಟುವನು—ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು, ಎಂದು ತಟ್ಟನೆ ನುಡಿದಳು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಂಜುಘೋಷೆಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಗಿ, ಆಕೆಯು—ಅಕ್ಕಾ, ನಿನ್ನಂಥ ಸತ್ಪತೀಲಿಯಾದ ಸತಿಯ ಅಶೀರ್ವಾದವು ಸುಳ್ಳಾಗುವದೆ? ಆಗಲೆಮ್ಮಾ, ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಹರಿಕೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಕುಲ ಕೋಟಿಯು ಉದ್ಧೃತವಾಗಲಿ! ನಾವು ದಂಪತಿಗಳು ಸಂತತಿಯಾಗದ್ದರಿಂದ ಅಸಮಾಧಾನಪಡುತ್ತಿರಲು, ನಮ್ಮನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮಹಾ ಸತಿಯಾದ ನೀನು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುತ್ತೀ, ಎಂದು ಅಭಿನಂದಿಸಿದಳು. ಶ್ರೀ ಗುರುವರ್ಶನದಿಂದ ಧೈವೀಭಾವನನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಅಚಿಂತ್ಯವಾದ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯು ಸುಳ್ಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ವರ್ಷ ತುಂಬುವದರೊಳಗೆ ಮಂಜುಘೋಷೆಯಿಂದ ರವಿವರ್ಮನು ಜನಿಸಿ, ಪದ್ಮನಯನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅವಳ ಭಕ್ತಿ-ವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದನು. ಸಿಂಹಕೇತುವಿನ ರಾಜಗೃಹವು ರವಿವರ್ಮನ ಅನಿಮಿತ್ತ ಹಾಸದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು!

ಪ್ರಿಯವಾಚಕರೇ, ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕ-ರವಿವರ್ಮರ ಉದಯದ ಅನಂದವಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಮಲಾಕ್ಷ-ಸುಮತಿಗಳನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆವು. ಸುಮನವರನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮಾಧಾನಪಡುವದಕ್ಕಿಂತ, ಅಳುವವರ ಕಣ್ಣು ಬರಸಲಿಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸು ಮೆಚ್ಚುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವು. ನಡೆಯಲಿ, ಆ ನೂತನ ಮಿತ್ರರ ಗತಿಯು ಏನಾಯಿತೆಂಬದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವಾ, ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು

ಹುಡುಕುವದಕ್ಕಾಗಿ ಶಿವಾಲಯದಿಂದ ಹೊರಟ ಅವರು ಹಲವು ದೇಶಗಳನ್ನೂ, ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಪರ್ವತಗಳನ್ನೂ ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ ದಣೆದರೂ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಶೋಧವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವರು ತಮ್ಮೊಳಗೆ—ನಮ್ಮಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಶೋಧವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ಮರಣಹೊಂದಿದಳೋ, ಜೀವದಿಂದಿರುವಳೋ ತಿಳಿಯದು. ಏನೇ ಆಗಿರಲಿ, ಅವಳ ಗೊತ್ತು ಹತ್ತುವವರೆಗೆ ನಾವು ವ್ರತಸ್ಥರಾಗಿಯೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದು. ಈಗ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ತಿರುಗಿದೆವು. ಪಟ್ಟಣಗಳು ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ, ಹಳ್ಳಿಗಳು ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ, ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮೇಘನಾದನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಶೋಣಿತಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹುಡುಕುವದೊಂದು ಉಳಿದದೆ. ರಾಕ್ಷಸರು ಬಹು ಮಾಯಾವಿಗಳು. ಮೇಘನಾದನನ್ನು ಕೊಂದ ಸೇಡಿಗಾಗಿ ಅವರು ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಒಯ್ದಿದ್ದರೂ ಒಯ್ದಿರಬಹುದು; ಅದರಿಂದ ಒಂದು ಹಡಗವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಿಂಹಲದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗತಕ್ಕದ್ದು, ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಅವರು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಆ ತರುಣರು ಮಾರ್ಗಶ್ರಮದಿಂದ ಬಳಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸರೋವರದ ತೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ಅಪೂರ್ವ ಸೃಷ್ಟಿಸೌಂದರ್ಯವು ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಎಳೆಕೊಂಡಿತು. ಸರೋವರದ ತೀರದ ವಿಶಾಲವಾದ ಅಲದಮರಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿದ್ದೇತಡ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಗಂಟುಗದಡಿಗಳನ್ನು ಗಿಡದಬುಡದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಉಸೈಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಪರಸ್ಪರ ಮುಖವಲೋಕನದಿಂದ ಇಬ್ಬರ ಅಂತಃಕರಣಗಳು ಒಮ್ಮೊಂದೊಮ್ಮೆ ಉಕ್ಕಿಬಂದವು. ಅವರು ಆತ್ಮಸಂಯಮನ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ಇಬ್ಬರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ನೀರು ಸುರಿಯತಕ್ಕವೇ; ಈ ಅಕಸ್ಮಿಕ ಮನೋವಿಕಾರದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಕಾರಣವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸುತ್ತ ಅವರಿಬ್ಬರು ಕೆಲಹೊತ್ತು ಸರೋವರವನ್ನು ನೋಡುವವರೆಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಬರಬರುತ್ತ ಸುಮತಿಯ ಮುಖಮುದ್ರೆಯು ಗಂಭೀರವಾಗಹತ್ತಿತು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ತನ್ನ ಹೃದ್ಗತವನ್ನು ಹೊರಗಿಡವಲು ಆತುರಪಡಹತ್ತಿದನು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲಕಾಲವು ಕ್ರಮಿಸಿದಮೇಲೆ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಸುಮತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಸನ್ಮಾನ

ನೀಯನಾದ ಮಿತ್ರನೇ, ನಿಷ್ಪ್ರಹನಾದ ನೀನು ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಶ್ರಮ ಪಡುವವನನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಷಯಾಸಕ್ತರಾದ ನಮ್ಮ ಸದವಾಸದಿಂದ ನೀನೂ ತಪಸ್ವಿಯವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಾಮಾನ್ಯ ರಂತೆ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಬಳಗಾದೆ! ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಶೋಧರೂಪವಾದ ಉಪಾಧಿಯು ನಿನ್ನ ಈಶ್ವರ ಚಿಂತನವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿತು. ನಿನ್ನ ಸಮಾನಂದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಭಂಗವನ್ನು ತರುವದಾದರೂ ಒಂದುಬಗೆಯ ಅಪರಾಧವಾಗಿಯೇ ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ನೋಡಿದೆಯಾ! ಸತ್ಯಂಗದ ಯೋಗದಿಂದ ನೀಸಂಗನಾದ ನೀನು, ಮೋಹರಹಿತನಾಗಿ ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗುವವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸಾಂಸಾರಿಕರಾದ ನಮ್ಮ ಶಳವಿಗೆ ಬಿದ್ದು ತೊಳಲುತ್ತಿರುವೆ! ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ತಾಸಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನ ವಂಡನೆಗೆ ಯಾಗು—ಯಾರು ಗುರಿಯಾಗುವೆವೋ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಬಲ್ಲ! ವಿಪ್ರವರ್ಯಾ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಶೋಧವು ಸಾಕು; ಇನ್ನು ಆಯಾಸಪಡಬೇಡ. ನೀನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಮೋಗು. ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಅಗಲುವಿಕೆಯ ಕಿಚ್ಚು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತುತ್ತಿರುವವರಿಂದ ನಾನು ಭ್ರಮಿಷ್ಠನಂತಿಪತ್ತಿತ್ತ ಅಲೆದಾಡಿ ಕಡೆಗೆ ನಾಶಹೊಂದುವೆನು. ನಮ್ಮಂಥ ಮೋಹಪರವಶಿಗೆ ಇಂಥ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವದು ನ್ಯಾಯವು, ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುನುತಿಯು—ರಾಜಪುತ್ರಾ, ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾರೆನು. ನಿನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ನೀನು ಹೇಳುತ್ತೀ. ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಾರದ ದೊಡ್ಡ—ದೊಡ್ಡ ವೇದಾಂತದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಡುವದೂ, ಕೇಳುವದೂ ಎಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು. ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಸತ್ಯಂಗ ಮಾಡುವದೂ, ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನಿಡುವದೂ, ವಿಷಯದ ಬಲೆಗೆ ಸಿಲುಕದಿರುವದೂ ಹಿತಕರವು; ಆದರೆ ಪ್ರಸಂಗವಶದಿಂದ ಮಹಾತ್ಮರೂ ಕೂಡ ದುಷ್ಟರ ಸೆರಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುವದು, ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿದ್ದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅನ್ಯ ಉಪಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕಾಗುವದು, ವಿಷಯದ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳಬೇಕಾಗುವದು. ವಿಚಾರಮಾಡು; ಭಿಷ್ಣು—ದ್ರೋಣಾದಿಗಳು ದುರ್ಯೋಧನನ ಸಂಗವನ್ನು ಯಾಕೆ ಮಾಡಿದರು? ತ್ರಿ ರಾಮದಾಸಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಈಶ್ವರಚಿಂತನದಲ್ಲಿಯೇ ಇರದೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ರಾಜಕರಣದಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು? ತ್ರಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಅಮರಕರಾಜನ ರಾಣಿಯರ ವಿಲಾಸದ ಬಲೆಗೆ ಯಾಕೆ ಸಿಕ್ಕರು?

ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ, ಅಡ್ಡಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ತಾಪಪಡಲೇಬೇಕಾಯಿತು; ಆದರೆ ಆ ತಾಪವು ಜನಹಿತಕ್ಕೆ, ಅರ್ಥಾತ್ ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದದ್ದರಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹವಾಗಿರುವದು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದೊರೆಯತಕ್ಕ ಸಂಗಗಳು ಎರಡು. ಒಂದು ಸತ್ಯಂಗ, ಮತ್ತೊಂದು ದುಸ್ತಂಗ. ದೇವರಾಜ್ಯ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸಜ್ಜನರಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನಿಡುವದು ಸತ್ಯಂಗ, ಬೇರೆಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನಿಡುವದು ದುಸ್ತಂಗ. ಸ್ವತಃ ಮನಸ್ಸು ವಿಕಾರರಹಿತವಾದದ್ದು, ಅಂದರೆ ಗುಣಹೀನವು. ಅವನ್ನು ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು. ಸೂರ್ಯದ ಯೋಗದಿಂದ ಸೇರಿದ ಗುಣಗಳಂತೆ ಅದು ಕಾರ್ಯಮಾಡತೊಡಗುತ್ತದ್ದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಸಂಗದಯೋಗದಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ಗುಣಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನದ ರಂಗಸ್ಥಳವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ನಾನು ದುಸ್ತಂಗದಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆಂದು ಒಡಂಬಡುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಆ ಸಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಅದು ನನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸಲಾರದೆಂಬದಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಂಗ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವದು. ಪರೋಪಕಾರವೆಂದು ನಾವು ಸಂಸಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಬಾಧಿಸುವದಿಲ್ಲೆಂದು ದೊಡ್ಡವರು ಹೇಳುವದರ ಮರ್ಮವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸು; ಅಂದರೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಶೋಧಕ ಕಾರ್ಯವು ಕಡಮೆಯ ತರದ್ದೆಂದು ನಿನ್ನ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ. ಏಳು, ಬಿಸಿಲ ತಾಪವು ಬಹಳವಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಮಿಸೋಣ. ನ್ನಾನವಾದಮೇಲೆ ಹೆಣ್ಣು — ಹಂಪಲಗಳನ್ನು ತಿಂದು ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಮಾತಾಡೋಣವಂತೆ. ಒಟ್ಟಿಗೆ, ಸ್ವೀಕೃತಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇಹಪಾತವಾದರೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೆ, ಅವಕ್ಕೆ ದೇವರುಮೆಚ್ಚುವನು. ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗದೆ ಹೆಚ್ಚುಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೇದುಬೆಚ್ಚುಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಲಗುವದು ಉಂಡಿಗತನವು. ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೆ ತಾಕುವದು ಹಿತಕರವಲ್ಲ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಸಮತಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾನುಹಿಸಿ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಏಳಲು, ಅಪರಿಬ್ಬರೂ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಈಸಬಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರಾಯಸ್ಕರು, ಮೇಲಾ ಈಸುವದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣರು. ಕೇಳುವದೇನು? ಸರೋವರವು ಅಪರಿಚಿತವಾದದ್ದೆಂಬದನ್ನು ಅವರು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತರಲಿಲ್ಲ, ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಅವರು ಬೆದರಲಿಲ್ಲ, ನೀರಿನನೆಲೆ ಹೆಂಗಸಿನ ನೆಲೆ ತಿಳಿಯುವದು ಕಠಿಣವೆಂಬ ಲೋಕೋ

ಕ್ಷಯವನ್ನು ಅವರು ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ತರಲಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ಅವರು ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಡ
 ಷಡಗದರು. ವ್ಯಾಯಾಮದ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸುವ ಸಾಧನವು ಮೇಲಾದದ್ದು.
 ತರುಣರಿಬ್ಬರು ಮನಸೋತ್ತವಾಗಿ ಈ ಸಿ, ದಣಿದು ದಂಡೆಗೆ ಬಂದರು. ಕಮ
 ಲಾಕ್ಷನು ಮೈ ಒರಸಿಕೊಂಡು ಒಣ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದನು.
 ಈ ಸುಮತಿಯು ಒಬ್ಬನೇ ಮತ್ತೆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ದುಮುಕಿ ಮಾರಗೈ
 ಹಾಕುತ್ತ ಬಹು ದೂರ ಹೋದನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ದೋತರ
 ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತ—ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾ. ಸಾಕು, ಇನ್ನು ಏಳು; ಯಾವದೂ ಅತಿ
 ಮಾಗಬಾರದು; ಹೊಟ್ಟೆ ಬಹಳ ಹಸಿದದೆ; ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರಲು, ಸುಮ
 ತಿಯು ಒಮ್ಮೆಲೆ ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದನು. ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾದರೂ ಅವನು
 ಮೇಲಕ್ಕೇಳದ್ದರಿಂದ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ನೀರಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಂಡು
 ಸುಮತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಹತ್ತಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸುಮತಿಯು ಒಂದು ಮೊಸ
 ಕೆಯ ಸಂಗಡ ಗುದಮುರಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತ ಮೇಲಕ್ಕೇದ್ದನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಮ
 ಲಾಕ್ಷನು ತ್ವರೆಯಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಲು, ಸುಮತಿಯು ಮೊಸಳೆಯೊಡನೆ
 ಮತ್ತೆ ಮುಳುಗಿದವನು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾದರೂ ಮೇಲಕ್ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಕಮಲಾಕ್ಷನ
 ಕೈಗಳು ಸೋತವು. ಆತನು ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ದಂಡೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿದನು. ಮುಂದೆ
 ಏಳು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬದು ಆತನಿಗೆ ತೋಚದಾಯಿತು. ಅವನು ಮೂಢನಂತೆ
 ಕುಮ್ಮನೆ ಸರೋವರದ ಪಾವಟಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು. ಕೆಲಹೊತ್ತಿನ
 ಮೇಲೆ ಅವನ ಕಣ್ಣೊಳಗಿಂದ ನೀರುಗಳು ಹೋಗಹತ್ತಿದವು. ಅವನು ಕೇವಲ
 ಕೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ತಾಳಿ ನಿರಾಶೆಯಿಂದ—ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠಾ,
 ಕಪಸ್ವಿಡ್ಧಾ, ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಹೋಗೆಂದು ನಾನು ಅಂದ ಮಾತಿಗೆ ಈ ಬಗೆ
 ಯಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯುಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆಯಾ? ಸ್ವೀಕೃತಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇಹಸಾತವಾದರೂ
 ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ನೀನು ಜಲಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ
 ಹುಲ್ಲು! ಆಗಲಿ, ಈ ಧೈವಹೀನನಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನಿಗೆ ಯಾವ ಆಶೆಯೂ ಉಳಿ
 ಹುದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ದುಃಖಿಸಿಯಾದರೂ, ಕಣ್ಣೀರುಸುರಿಸಿಯಾದರೂ, ಅಸಮಾ
 ಘಾನಪಟ್ಟಾದರೂ, ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಕೊರಗಿಯಾದರೂ ಮಾಡುವದೇನು? ಇಲ್ಲಿಗೆ
 ಸನ್ನೆ ದುಃಖದ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಯು ಆಯಿತು. ಇನ್ನು ನಾನು ಈ ಕೆಟ್ಟ ದೇಹವು
 ಏಳುವವರೆಗೆ ಮನಬಂದತ್ತ ತಿರುಗುವೆನು. ಮರಣವು ಈವೊತ್ತೇ ಒದಗಲಿ,

ಕಾಲಾಂತರದಿಂದ ಒದಗಲಿ; ಜಗತ್ತು ನನಗೆ ಶೂನ್ಯರೂಪವಾಯಿತು, ಎಂದು ನುಡಿದು ತಟ್ಟನೆ ಸರೋವರದಿಂದ ಹೊರಟು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಹತ್ತಿದನು. ಅವನು ಹಸಿವೆಯನ್ನೆ ಲಿಲ್ಲ, ನೀರಡಿಕೆಯನ್ನೆ ಲಿಲ್ಲ; ಪೂರ್ವವನ್ನೆ ಲಿಲ್ಲ, ಪಶ್ಚಿಮವನ್ನೆ ಲಿಲ್ಲ; ಇಳಿಹೊತ್ತನ್ನೆ ಲಿಲ್ಲ, ರಾತ್ರಿಯನ್ನೆ ಲಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿಷ್ಠನಂತೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಹೇಗೆ ಹೇಗೋ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊರಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿಹೋಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ದಿನ ಹೊರಗೆ ಒಂದು ತಾಸು ಹೊತ್ತು ಇರುವಾಗ ಒಂದು ರಾಜಧಾನಿಯ ಉಪವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

ತಾನು ನೆಟ್ಟಗಿದ್ದರೆ ಜಗತ್ತು ನೆಟ್ಟಗೆ, ತಾನು ಅನಂದದಿಂದಿದ್ದರೆ ಜಗತ್ತು ಅನಂದಕರ. ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಹೃದಯದೊಳಗಿನ ಪದ್ಮನಯನೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಸುಂದರ ಜ್ಯೋತಿಗಳು ನಂದಿಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅದು ಕಗ್ಗತ್ತಲು ಮುಸುಕಿರಲು, ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ಜಗತ್ತು ಕಗ್ಗತ್ತಲು ಮುಸುಕಿದ್ದಾಗಿ, ಎದುರಿಗಿದ್ದ ಪದಾರ್ಥಗಳೂ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ಹಾಗಾದವು. ಅವನು ಈಗ ಸುಂದರವಾದ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಆ ಉಪವನದ ಸೌಂದರ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಮೇಲೆ ಆಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಅನಂದವು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದಲ್ಲದೆ ಹೊರಗೆ ಇರುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಅನ್ನಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಸಚಿಂತ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಒಂದು ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ, ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನ ಒಬ್ಬ ಗಂಭೀರ ಪುರುಷನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ-ಕಥೆಯಾಡಲಿಲ್ಲ; ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ನುಸರಿಸಿ ಒಮ್ಮೆ ವಿನಯದಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಮಾತನಾಡಿದನು. ಆ ಒಂದೇ ನಮಸ್ಕಾರವು ಆ ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಎಳೆಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಯಿತು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ದರಿದ್ರಮನುಷ್ಯನಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು ವಾಚಕರೂ ಬಲ್ಲರು. ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ರಾಜತೇಜವು ಉಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಸಿಂಹವು ವಿಸತ್ತಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಸೊರಗಿದ್ದರೂ, ನಾಯಿಯಾಗಲಾರದು. ಆ ಗಂಭೀರ ಪುರುಷನು ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ಕುರಿತು—ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥನೇ, ನೀನು ಯಾರು? ಘೋರವಾದ ವಿಸತ್ತಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವವನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತೀ. ವಿಸದ್ಗೃಹಸ್ಥರ ವಿಸಯವಾಗಿ ದಯವನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಒಡೆಯನಾದ ವೀರವರ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಿರುವದರಿಂದ,

ದಿನಾಲು ನಾನು ಸ್ವತಃ ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತೆನೆ. ಈ ದಿನ ಈ ಉಪವಸಕ್ಕೆ ಬರಲು, ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಪ್ರಿಯ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ವಿಯೋಗ ದುಃಖದಿಂದ ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಪೂಜ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮನು, ಪರರ ವಿಪನ್ನಿವಾರಣವೆ ತನ್ನ ಪ್ರತಮೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವನು. ನಿನ್ನ ವಿಪತ್ತಿನ ನಿವಾರಣವು ಆತನಿಂದಾಗದೆ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಕೃಪೆಮಾಡಿನೆನ್ನೊಡನೆ ಬರಬೇಕು. ನಿನು ರಾಜಕುಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವನೆಂಬದನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುಖಚರ್ಯದಿಂದಲೇ ತಿಳಿದೊಂಡೆನು. ನಿಪದ್ಗುಹಸ್ತರ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ವಿರಮ ಸಾರ್ವಭೌಮನು ತನ್ನ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನೇ ನಿಯಮಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ ಹೆಸರುದೇವದತ್ತನು. ಪರರವಿಪನ್ನಿವಾರಣದ ಪುಣ್ಯದ ಬಲದಿಂದತನ್ನ ಹಾಗೂತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ವಿಪನ್ನಿವಾರಣವಾಗಿಪರಪ್ಪರರ ದರ್ಶನಯೋಗವು ಒದಗಬಹುದೆಂದು ನಮ್ಮ ಉದಾರ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಾರ್ವಭೌಮನು ನಂಬಿರುವನು. ಹು! ಏಳಬೇಕು. ಯಾವ ಸಂಕೋಚವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಒಮ್ಮೆಲೆ ರಾಜಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚವಾದರೆ, ಕೆಲವುದಿನ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು. ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದ ಯಾಕೋ ನನ್ನ ಚಿತ್ತಹರಣವಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ವಿನಂತಿಗೆ ಆಸಮ್ಮತಿಸಡಬಾರದು, ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು.

ಈ ಮಾತುಗಳು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಕೂಡಲೆ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮಿನುಗುಟ್ಟುವದೊಂದು ಜ್ಯೋತಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಮಂದಪ್ರಕಾಶವು ಬಿಡುತ್ತಾಗಲು, ಅವನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಎಚ್ಚತ್ತು ದೇವದತ್ತನನ್ನು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡಹತ್ತಿದನು. ಅವನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯ ವಿಚಿತ್ರವಾಗತತ್ತಿತು. ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಅಗಲಿ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಅವಳ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯಾದ ಕಸೋಜಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಅವನ ದುಃಖವು ಉಕ್ಕೇರಹತ್ತಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಬಹುಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ನುಂಗಿಕೊಂಡನು. ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ದೇವದತ್ತನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ವಿಯೋಗದಿಂದ ನೊಂದುಕೊಂಡವರಾದ ಈ ಪಟ್ಟಣದವರ ದುಃಖದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಕ್ಕೆ, ತಾನೇ ಕಾರಣನಾಗುವೆನೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆತನು ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಬೇರೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ

ದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವನು ಎದ್ದುನಿಂತು, ದೇವದತ್ತನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಿನಯದಿಂದ—ಮಂತ್ರಿವರ್ಯರೇ, ನಾನು ಯಾವದನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ ಮೂರ್ಖನಂತೆ ತಮ್ಮ ಕೂಡ ನಮಾನನ್ಯವದನಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ದೇವದತ್ತನು—ಸುಜ್ಞಾನಿ, ನಿನ್ನಿಂದ ಅನಮಾಧಾನಕರವಾದ ಯಾವ ಸಂಗತಿಯೂ ವರ್ತಿಸಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಅನಮಾಧಾನಪಡಬೇಡ. ನೀನು ಯಾರೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುತೂಹಲವು ನನಗೆ ಬಹಳವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವಂತೆ ಇದ್ದರೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ರಾಜಪುತ್ರನು ತಾನು ಯೋಚಿಸಿದಂತೆ ತನ್ನ ಸತ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಹೇಳಿದನೇನಂದರೆ—ಮಂತ್ರಿಶ್ರೀಷ್ಠರ, ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನಾನು ನಿಜವಾದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾರೆನು; ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಪಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಪ್ರಾಯದ ಮೊಕ್ಕ ನಿಂದ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಈಗ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ತಿರಗುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಾಯಸ್ಥನಿರುತ್ತೇನೆಂಬದನ್ನಿಷ್ಟೇ ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಮಾತಾಪಿತೃಗಳ ವಿಯೋಗ ದುಃಖವು ನನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಕೈಲಾಗದವನಂತೆ ಈಗ ಅವರನ್ನು ಕಾಣಲು ನಾಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಮಹದಾರ್ಪಯದಿಂದ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುವ ಕುತೂಹಲವು ನನಗೆ ಬಹಳವಾಗಿದೆ. ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪೋಧಿಸುತ್ತ ಈ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವೆನು. ಮಟ್ಟನೊದಲು ತಮ್ಮಂಥ ಮಹನೀಯರ ದರ್ಶನವಾದದ್ದು ಸುಚಿಹ್ನವಾಗಿರುವದು.

ದೇವದತ್ತನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಯಾವ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸದೆ, ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಪಟ್ಟಣದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಪಟ್ಟಣದವಿಚಿತ್ರವಾದ ಲೋಭಿಯನ್ನೂ, ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗುತ್ತ, ಕೆಲವು ಪೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ದೇವದತ್ತನ ಮನೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿದನು. ಕನೋಜವಟ್ಟಣವು ಅವನ ಮನಃ ಪ್ರಿಯವಾದ ಸದ್ವ್ಯನಯನೆಯ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನವಾದ ಕಾರಣ, ಆ ಪಟ್ಟಣಮೊಳಗಿನ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಅವನಿಗೆ ಅಪ್ಪರಂತೆ ತೋರಿ ದುಃಖಕೊಡಹತ್ತಿದರು. ಸದ್ವ್ಯನಯನೆಯೊಡನೆ ತಾನು ಪುರಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಒದಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಆನಂದದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತ ಅವನು

ಮರುಗಹತ್ತಿದನು. ಮೋಹದ ಬಲೆಯು ಬಲು ತೊಡಕುಳ್ಳದ್ದು. ಮೋಹಕ್ಕೆ ಪುತ್ರಕ್ಷ ಪಾತ್ರವಾಗಿದ್ದ ವಸ್ತುವಿನಿಂದಷ್ಟೇ ದುಃಖವು ಆಗದೆ, ಆ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬೇರೆ ವಸ್ತುಗಳಿಂದಲೂ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಸತ್ತ ಹೆಂಡತಿಯ ವಸ್ತು—ಒಡವೆಗಳೂ, ಕಸೂತಿ ನೊದಲಾದ ಕಲಾಕೌಶಲ್ಯಗಳೂ ಗಂಡನಿಗೆ ದುಃಖಕೊಡುವವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಈ ಮಾತಿನ ನಿಜತ್ವವು ಗೊತ್ತಾಗಬಹುದು. ಸಣ್ಣ ಕೂಸುಗಳು ಸತ್ತರೆ, ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ಆ ಕೂಸುಗಳ ವಸ್ತು—ಒಡವೆ, ಅರಿವೆ—ಅಂಚಡಿ, ಹಾಸಿಗೆ—ಹುಪ್ಪಡಿ, ತೊಟ್ಟಿಲು—ಅಟಿಗೆ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಳುವದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿರುವದು! ಇದು ಮೂರ್ಖತನವೆಂದು ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಬಹುದು; ಆದರೆ ಕೃತಿಯಿಂದ ತೋರಿಸುವದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶಕ್ಯವಲ್ಲ. ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗೆಯೇ ಆಯಿತು. ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಊರು, ಅಕೆಯ ಅಪ್ಪೇಷ್ಟರು, ಅಕೆಯ ಗುಣಾನುವಾದ ಇವುಗಳ ಯೋಗದಿಂದ ಅವನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನ ಪಡಹತ್ತಿದನು. ದೇವದತ್ತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾತಿನ ಕೊರತೆಯೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಅದರಾತಿಥ್ಯವನ್ನು ಆಸ್ಥೆಯಿಂದಲೂ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ತನ್ನ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಯೋಗದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ದೇವದತ್ತನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಎಳೆಕೊಂಡನು.

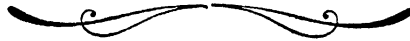
ಹೀಗೆ ಇರತರುತ್ತ ಒಂದು ದಿನ ರಾಜಪುತ್ರನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—ನಾನು ಹೀಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ದೇವದತ್ತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡಹತ್ತಿದರೆ ಯಾವ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದಂತಾಗುವದು? ಇದರಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಶೋಧನಾದಂತಾಗುವದಿಲ್ಲ; ವಿರವರ್ಮನಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಿದಂತಾಗುವದಿಲ್ಲ; ಪರೋಪಕಾರವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದಂತಾಗುವದಿಲ್ಲ, ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಭಾರವಾಗಿ ಬದುಕಿದಂತೆ ಮಾತ್ರ ಆಗುವದು. ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ತೋರಿಸುವದು ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಧರ್ಮವು. ಆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕ್ಷತ್ರೀಮವಾದ ಈ ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವದು ಲಾಂಛನವೇ ಸರಿ; ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಧನವಾದರೂ ಶ್ರೀಯಸ್ಕರವು. ವಿರವರ್ಮನ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ಪೈದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬರುವದು ತಕ್ಕದ್ದು, ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಹೊತ್ತು ನೋಡಿ ತನ್ನ ವಿಚಾರವನ್ನು ದೇವದತ್ತನಿಗೆ

ತೀಸಲು, ಅವನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು—ಕಮಲಾಕ್ಷಾ, ನಿನ್ನ ವಿಚಾರವು ಶೌರ್ಯಕ್ಕೂ, ದೊಡ್ಡಪ್ಪನಕ್ಕೂ ಒಪ್ಪುವಹಾಗಿದೆ. ಎನೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಪುಭುವು ಗುಣಗ್ರಾಹಿಯಿದ್ದಾನೆ; ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯು ಸಹಜವಾಗಿ ಕೊನೆಗಾಣುವದು; ಆದರೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಆಗ್ರಹವಿಂವ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದೇನೆಂದರೆ, ನೀನು ಯಾವ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರೂ ನನ್ನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಗಲಬೇಡ, ನಿನ್ನ ವಿಯೋಗದಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅಸಮಾಧಾನವಡುವದು. ನೀನು ಸುಜ್ಞಾನಿರುವವರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ, ಎನ್ನಲು, ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಮಂತ್ರಿಯ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ವಿನಯವಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಆತನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ರಾಜದರ್ಶನದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಆತನು ಸ್ವತಃ ಅಶ್ವಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಉತ್ತಮ ಲಕ್ಷಣದ ಬಿಳಿಯ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀನು ಹಾಕಿಸಿದನು. ಕುದುರೆಯು ಮೊದಲೇ ಸುಂದರ, ಅದನ್ನು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಬಗೆಬಗೆಯ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಶೃಂಗರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಕೇಳುವದೇನು? ಆ ಸುಂದರ ಪ್ರಾಣಿಯು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ರಾಜದರ್ಶನದ ಉತ್ಸುಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. ಆ ವೀರಪುರುಷನು ಲಕ್ಷ್ಮರಿಯ ಠೀವಿಯ ಪೋಷಾಕನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಕತ್ತಿ ಭಾಲೆಗಳನ್ನೂ, ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಮನ್ಮಥನೋ ಅನ್ನುವಂತೆ ರಾಜದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಲೋಕಸುಂದರನಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಕಳೆಯೇರಿತು. ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪೌರರು ಚಕಿತಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಅವನ ರೂಪವನ್ನು ಎವೆಬಡಿಯದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಮೋಹಕಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ರಾಜತೀಜಸ್ಸಿನಿಂದ ರಾಜಸಭೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು, ಅಲ್ಲಿಯ ಯಾವತ್ತು ಜನರುಸೋಜಗಪಟ್ಟರು. ಕೂಡಲೆ ವೀರವರ್ಮನ ಚಿತ್ತದರಣವಾಯಿತು. ಆತನು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ, ತನ್ನ ಮಗನ ರೂಪವನ್ನು ನೆನಿಸಿ ದುಃಖಪಟ್ಟನು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ವೀರವರ್ಮನಿಗೆ ನಾಷ್ಟ್ರಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಿನಯವಿಂದ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲು, ಅರಸನು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲೈ ಮೋಹಕಸ್ವರೂಪಿಯೇ, ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ನನಗೆ ಬಹು ಸಮಾಧಾನವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಯಾರು? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ

ಬಂದೆ? ನನ್ನಿಂದ ಆಗತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯವು ಯಾವದು, ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಕಮಲಾಕ್ಷನು — ಪ್ರಭುಗಳೆ, ನಾನು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಯುದ್ಧಕಲೆಯನ್ನು ಅರಿತ ಒಬ್ಬ ಸರವಾರನಿರುತ್ತೇನೆ. ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಂದಿರುವೆನು. ನನ್ನ ಹೆಸರು ಕಮಲಾಕ್ಷ. ಪ್ರಭುಗಳ ಔದಾರ್ಯದಿಂದ ನನ್ನ ಕೊರಿಕೆಯು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಕೊನೆಗಾಣುವದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ವಿರವರ್ಮನು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಒಂದು ಸೈನ್ಯದ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದನು. ಪದ್ಮನಯನೆಯ ವಿಯೋಗವಾದಂದಿನಿಂದ ವಿರವರ್ಮನು ಸರಿಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರವಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷಗೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಅದರಿಂದ ಬಹುಜನ ಅರಸರು ಅವನನ್ನು ಮೀರಿನಿಂತಿದ್ದರು. ಪುತಾಪಿಯಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದ ಲ್ಲಯೇ ಎಷ್ಟೋ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ನೈರಿಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ವಿರವರ್ಮನನ್ನು ನಿಷ್ಕಂಟಕನಾಗಮಾಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಕೀರ್ತಿಯು ದಿಕ್ಕು — ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹಬ್ಬಿತು. ಅವನು ಸೈನ್ಯದೊಳಗಿನ ಬೇರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ, ತನ್ನ ಕೈಕೆಳಗಿನ ಜನರಿಗೂ ಬಹು ಪ್ರಿಯಕರನಾಗಿದ್ದನು. ಅರಸನಲ್ಲಂತು ಅವನ ಪ್ರಸನ್ನವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಗುಣಜ್ಞರಾದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ, ಪುಧಾನರೂ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಲುಬ್ಧರಾಗಿ, ಅವನ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ವಿನಯಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಬಾಲಬಡಿಯುವ ಸ್ವಭಾವದವನಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದಿಯೂ, ಗುಣೈಕಪಕ್ಷಪಾತಿಯೂ, ನಿಸ್ಪ್ರಹನೂ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಮೇಲೆ ಅವನ ವರ್ಚಸ್ಸು ಕುಳಿತಿತ್ತು. ಕುಹಕರೂ, ಹೆಂಡಿಗಳೂ, ಸೋಮಾರಿಗಳೂ, ದುರ್ಗುಣಿಗಳೂ ಅವನ ನೆರಳಿಗೆ ನಿಲ್ಲಲು ಅಂಜುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಲ್ಪದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಗುಣೀಜನರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಆತನು ಸರ್ವಸಮ್ಮತನಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಜನರು ಹೊಗಳಲಿ, ಬೊಗಳಲಿ ತನ್ನ ಸತ್ಯಪಥವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಕೆಲವರು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮಾತ್ಸರ್ಯವನ್ನು ತಾಳಿದರೂ, ಅವರ ಆಟವೇನೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಬರಬರುತ್ತ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ನಿಷ್ಪ್ರಹತೆ-ನಿರ್ಧಾರ-ದಯಾಲುತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳ ವರ್ಚಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾತ್ಸ

ಯುವ ಅಳಿಯುತ್ತ ಹೋಗಿ, ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಪ್ರೇಮವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮರೆಯೋಸಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದವು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ವೇಷಧಾರಿಗಳು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲದಾದರು. ಕುಟಿಲ ಹೃದಯದವರು ಕಾಲು ತೆಗೆದರು. ಒಟ್ಟಿಗೆ, ವೀರವರ್ಮನ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಹೆಚ್ಚಿ, ಆಯಾ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ, ಪ್ರಜೆಗಳ ಸುಖವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ತೇಜಸ್ಸೇ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದು ಪ್ರಜೆಗಳು ಆತನನ್ನು ಹಾಡಿ ಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹಾತ್ಮರ ಸತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಕ್ರಿಯಾಸಿದ್ಧಿಯು ಇರುವದು

೧೪ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ.

ಮಿತ್ರಲಾಭ.

ದೇವದತ್ತನು ವೀರವರ್ಮನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯೆಂದು ಮತ್ತೆ ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿದ್ದರೂ ರಾಜಕಾರಣಪಟುತ್ವದಿಂದ ಮಂತ್ರಿ ಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ವೀರವರ್ಮನಿಗೆ ಕಪಿಂಜಲಿನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಜನಿಸಿದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ, ದೇವದತ್ತನಿಗಾದರೂ ಅದೇ ಋಷಿಯಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಒಂದು ಕನ್ಯಾರತ್ನವು ಜನಿಸಿತು. ಆ ಸುಕುಮಾರಿಯ ಹೆಸರು ಜೀವನಕಲೆಯು. ಪದ್ಮನಯನೆಯೂ, ಜೀವನಕಲೆಯೂ ಕೂಡಿ ಆಡಿದವರಾದ್ದರಿಂದ, ಅವರು ಜೀವದ ಗೆಲತಿಯರಾಗಿದ್ದರು. ಜೀವನಕಲೆಯು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದಳು. ಆ ಮಂತ್ರಿ ಕುಮಾರಿಯ ಸೌಂದರ್ಯದ ಕೀರ್ತಿಯು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿದ್ದರಿಂದ, ಬಹು ಜನ ರಾಜಕುಮಾರರೂ, ಮಂತ್ರಿಕುಮಾರರೂ ಅವಳನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಜೀವನಕಲೆಯ ಮನಸ್ಸು ಮೆಚ್ಚುವಂಥ ವರನು ದೊರೆಯದ್ದರಿಂದಾಗಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮ

ಸಂಕಲ್ಪವು ಒದಗದ್ದರಿಂದಾಗಲಿ ಅವಳು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಅವಿನಾಹಿತಳಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ದೇವದತ್ತನ ಪ್ರೇಮವು ಮಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅವಳ ಮನೋವೃತ್ತಿಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಎಂದೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಜೀವನಕಲೆಯು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ, ಸುಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಮನಸೋತು ಅವನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಆಗಲಿದಂದಿನಿಂದ ಯಾವತ್ತು ವಿಷಯಸುಖಗಳ ಆಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನಾದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಜೀವನ ಕಲೆಯ ನಡತೆಯ ಕಡೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಲಕ್ಷಗೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಬರಬರುತ್ತ ಜೀವನಕಲಾ-ಕಮಲಾಕ್ಷರ ಪರಿಚಯವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋದಂತೆ, ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಭೇದವಿಷ್ಟೇ, ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಪ್ರೇಮವು ನಿರಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳದ್ದೂ, ಜೀವನಕಲೆಯ ಪ್ರೇಮವು ಅಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳದ್ದೂ ಆಗಿದ್ದವು. ಈ ಭೇದವನ್ನು ಮರ್ಮಜ್ಞನಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ತನ್ನ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಗೊತ್ತು ಹಿಡಿದನು.

ಜೀವನಕಲೆಯು ಅಯೋಗ್ಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಇಡತಕ್ಕವಳಲ್ಲೆಂಬ ನಂಬಿಗೆಯು ಅಬಾಲವೃದ್ಧರಿಗೂ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ, ಅವಳು ಪರಪುರುಷರ ಸಂಗಡ ಸರಳ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ವರ್ತಿಸುವದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಜೀವನಕಲೆಯಂಥ ಸುಖೀಲೆಯಾದ ಕುಲೀನ ಸ್ತ್ರೀಯು, ಪರಪುರುಷರ ಮುಖಾವಲೋಕನ ಮಾಡುವದೇ ಅಸಂಭವವು; ಆದರೆ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಜೀವನ ಕಲೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಸಂಗಡ ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡಹತ್ತಿದಳು. ಪದ್ಮನಯನೆಯ ವಿಯೋಗದಿಂದ ವಿಷಯ ಸುಖಗಳನ್ನೂ ಬಯಸದ ಕಮಲಾಕ್ಷನು, ಜೀವನಕಲೆಯ ವರ್ತನದಿಂದ ವಿಶೇಷ ಸಮಾಧಾನಪಡದಿದ್ದರೂ, ಅವಳು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ನೆನಿಸಿದನು. ಈ ಬುದ್ಧಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾದಂದಿನಿಂದ ಅವನು, ಜೀವನಕಲೆಯ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನೆನಿಸಹತ್ತಿದನು. ಧೂರ್ತಳಾದ ಜೀವನಕಲೆಯು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಆನಂದ ಪಡಹತ್ತಿದಳು. ಒಂದು ದಿನ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಜೀವನಕಲೆಯ ಬಳಿಗೆ ನಿತ್ಯ ಕ್ರಮದಂತೆ ಹೋಗಿರಲು, ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಂಭಾಷಣವು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆಯಿತು.

ಜೀವನಕಲೆ (ತನ್ನ ದಾಸಿಯರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ) —“ ಪ್ರಿಯತಮೇ, ಯೋಗಾಯೋಗವು ಹೇಗಿವೆ ನೋಡಿದೆಯಾ? ಇದೇ ಈಗ ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಕಮಲಾಕ್ಷ ಸರದಾರರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತಿರಲು, ಈಗ ಅವರೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಬಂದಿರುವರು. ಅವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸೂರುವರ್ಷ ಆಯುಷ್ಯವಿರುವದು. ಅವರ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ.”

ಕಮಲಾಕ್ಷ —“ಮಂತ್ರಿಕುಲವೇ, ಮನುಷ್ಯರು ಸ್ವತಃ ಆನಂದವೃತ್ತಿಯವರಿಂದಲೇ, ಅವರ ಆನಂದಕ್ಕಾಗಿ ಎರಡನೆಯವರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾರಣರಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಸುಶಿಕ್ಷಿತನೂ, ರಸಿಕನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಆನಂದಗೊಳಿಸುವಷ್ಟು ಜ್ಞಾನವೂ, ರಸಿಕತನವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದು, ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಶ್ಲಾಘಿಸುವದು ನಿನ್ನ ದೊಡ್ಡಸ್ತನದ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ.”

ಜೀವನಕಲೆ —“ ಅದು ಹೇಗೇ ಇರಲಿ, ತಿಳಿದವರು ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಬಾಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ನೀವು ಆನಂದವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ರಜೇಕೆಂದು ನಾನು ಮನಮುಟ್ಟಿ ಬಯಸುವೆನು. ನೀವು ಯಾವಾಗಲೂ ಉದಾಸೀನರಾಗಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗಾಗುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದರೂ ಯಾವದೋ ತಿಳಿಯದು.”

ಕಮಲಾಕ್ಷ — “ ಸುಗುಣಪೂರ್ಣಳೇ, ನೀನು ನನ್ನ ಮುಸ್ಕಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಸಮಾಧಾನ ಪಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ದಿನಾಲು ನನ್ನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವದರಿಂದ, ನೀನು ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಪ್ತಳಾಗಿರುತ್ತಿ.”

ಜೀವನಕಲೆ — “ ತಮ್ಮ ನುಡಿಯು ಸತ್ಯವಿದ್ದರೆ, ಆಪ್ತರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖದ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧವೇನು?”

ಕಮಲಾಕ್ಷ — “ ಪ್ರತಿಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸ್ಥಾನಾಸ್ಥಾನದ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಖಲೆಯಾದ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲದ ಲಜ್ಜಾಸ್ಥವಾದ ಮಾತನ್ನು ನಾನಾದರೂ ಹೇಗೆ ಹೇಳಿ?”

ಜೀವನಕಲೆ —“ (ದಯಾರ್ಥವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ) ಸತ್ಯವದೇ ಸದಾಚಾರಿಗಳಾದ ನೀವು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅಂದೇಶಪಡುತ್ತಿ

ರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾನು ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸಗಳ ಹಿಂದೆ ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ. ಸುಶೀಲೆ ಯಾದ ಸುಂದರಿಯೋರ್ವಳು ನಿಮ್ಮನ್ನಗಲಿರುವದರಿಂದ ನೀವು ಇಷ್ಟು ಉದಾ ಸಿನರಾಗಿರುವಿರಲ್ಲವೇ?”

ಕಮಲಾಕ್ಷ — (ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ ನೀರು ತಂದು) ದಯಾಘನೇ, ದೂರದರ್ಶಿ ಯಾದ ನಿನ್ನ ತರ್ಕವು ಸುಳ್ಳೆಂದು ಹೇಗೆ ಅನ್ನಲಿ? ನನ್ನ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವಾದ ವಸ್ತುವೇ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಉದಾಸಿನನಾಗಿರುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವು. ”

ಜೀವನಕಲೆ — “ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾದ ಸ್ತ್ರೀಯೇ ಧನ್ಯಳು. ನಿಮ್ಮ ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಸನವಾಗಿದೆ, ಉಪಾ ಯನಿಲ್ಲ. ಪುರುಷನಿಗೆ ಒಂದು ಜನ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಅಧಿಕಾರ ವಿರುವದಷ್ಟೇ? ”

ಕಮಲಾಕ್ಷ (ದುಃಖದ ಅಪೇಶದಿಂದ) — “ ಜೀವನಕಲೆ, ಏನು ಹೇಳಲಿ! ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿರುವದ ರಿಂದ, ಇನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನು ಪ್ರತಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರೇಮವೇ ನನ್ನೆಲ್ಲ ಉಳಿದಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅಂದಬಳಿಕ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿಯಾದರೂ ನಾನುಮಾಡುವದೇನು? ಒಂದು ಪೆಳೆ ಮದುವೆಯಾದರೂ, ಮೊದಲಿನ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳನ್ನು ಮರೆಸು ವಂಥ ಸುಗುಣಿಯಾದ ಸುಂದರಿಯು ದೊರೆಯುವದಂತೂ ಅಸಂಭವವು. ”

ಜೀವನಕಲೆ (ಅನಂದವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ) — “ ನಿಜವಾದ ಪ್ರೇಮದ ಗುಣವೆ ಅಂಥಾದ್ದು. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಳಮೇಲಣ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ವಿಷಯ ಸುಖಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಉದಾಸಿನರಾದದ್ದು ನಿಮ್ಮ ದಯಾಗುಣಕ್ಕೆ ಭೂಷಣ ವಾಗಿದೆ. ಆದ ಮಾತಿನ ಸಲುವಾಗಿ ವ್ಯಸನಪಡುವದೂ ಯೋಗ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಪ್ರೇಮದ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೂ, ನಾಶಕ್ಕೂ ಕಾರಣಗಳು ಬೇಕಾಗುವದರಿಂದ, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಳ ವಿಯೋಗದಿಂದ ನಾಶವಾಗಿರುವ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೇಮವು, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ಳನ್ನು ಮರೆಸುವಂಥ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ನಿಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಳಾದರೆ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲ ಪ್ರೇಮವು ಮತ್ತೆ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವು. ”

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಲು, ಜೀವನಕಲೆಯ ಕೆಲವು ಗೆಳತಿಯರು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದನು. ದಿನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈವೊ ಳ್ಳು ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಜೀವನಕಲೆಯ ಸಂಗಡ ಬಹಳಹೊತ್ತು ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿ

ತದ್ದರಿಂದ, ಆ ಸುಂದರಿಯ ಮೋಹಕ ಸ್ವರೂಪದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು ಅವನ ಮನ
 ದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಮೂಡಿ, ಅದರ ಯೋಗದಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಸ್ಮರಣವಾಗಿ
 ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ ಅಸಮಾಧಾನ ಹೊಂದಿತು. ಅವನು ಆವೃತ್ತಿನ ರಾತ್ರಿ
 ಊಟ ಉಡಿಗೆಗಳನ್ನೇನೂ ಮಾಡದೆ, ತಳಮಳಿಸುತ್ತ ಹಾಸಿಗೆಯಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು
 ಕೊಂಡನು. ಪದ್ಮನಯನೆಯ ತಡೇಕಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ತೊಡಗಿತು.
 ವಾಚಕರೇ, ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಸುಶೀಲೆಯೂ, ಸುಂದರಿಯೂ ಆದ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನ ಗಲಿಹ
 ಪುರಷನ ಬಾಳುವೆಯನ್ನು ಸೂತಕೃದ್ಧು. ವಿಷಯಸುಖಗಳಿಗೆ ಸ್ತಂಭರೂಪವಾದ
 ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವು ಅಳಿದುಹೋಗುವದರಿಂದ, ಅವನ ಎಲ್ಲ ಸುಖಗಳು ಸಮೂಲವಾಗಿ
 ನಾರವಾಗುವವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ದೇವಾಂರರೂ-ಸಿಂಹಿಸಿಪುಣರೂ-ಧೀರರೂ
 ಅಗ್ರಾಂತ್ರ ರಾಮನೆಂ ಮೊದಲಾದವರು ಸ್ತ್ರೀವಿಷಯಾಗದಿಂದ ದುಃಖಪಟ್ಟರಲು,
 ಕಮಲಾಕ್ಷನಂಥ ಪಾಮರನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನ ವಿಷಯಗರ್ವಾಗಿ ಹಲಬುವದೇನೆ
 ಚ್ಚರಿಯು? ಕಮಲಾಕ್ಷನು ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲದಯೋಗದಿಂದ ವೈರಿಗಳ, ಸುಗು
 ಣಗಳ ಯೋಗದಿಂದ ಅರಸನ ಹಾಗು ಎಲ್ಲ ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ, ವಿದ್ಯೆ
 ಯಿಂದಪಂಡಿತರ, ರೂಪಾತಿಶಯದಿಂದಸ್ತ್ರೀಯರ, ದಯಾಗುಣದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪು
 ಜೆಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಎಲ್ಲರಿಂದ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವನ
 ಮನಸ್ಸು ನಿಷಯ ಸುಖಗಳಿಂದ ಜಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ
 ರಯನ ಮಾಡಿದನೆಂದರೆ, ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ತಡೇಕ ಧ್ಯಾನ
 ದಿಂದಲೇ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಅಳಿದುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಂತೆ ಈ ಪೂತ್ತಾದರೂ
 ಆಯಿತು. ಅವನು ನಿರಾಶೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮನದಲ್ಲ —“ಅಯ್ಯೋ! ನಾನು
 ಏನುಮಾಡಿದ ಭಾಗ್ಯವೆನು? ನನ್ನ ಪೌರುಷವನ್ನೂ, ಅಬಿಂಡವಾದಯಶಸ್ಸನ್ನೂ
 ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡುವ ಅಪ್ಪರು ಯಾರಿರುವರು? ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಕಾದ ಪದ್ಮ
 ನಯನೆಯ ನನ್ನದುರಿಗೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಶ್ರಮವು ಸಫಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲ.
 ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಯಾಸ ಮಗ್ಗಲಲ್ಲಿ ಸುಕುಮಾರಿಯ ಮೃದ್ವಂಗವು ಒಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತೋ,
 ಆ ಮಗ್ಗಲು ಈಗ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಲ್ಲದೆ ಬಂಜೆಯಾದದ್ದರಿಂದ, ನಾನು ಬಾರಿ-
 ಬಾರಿಗೆ ಹಂಚಲಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಹಾ! ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಪದ್ಮನಯನೆಯ
 ಉತ್ಸಾಹಕಾರಕವಾದ ಅಧರೋಷ್ಯ ಚುಂಬನವೂ, ಅನಂದಾತಿಶಯವನ್ನುಂಟು
 ಮಾಡುವ ಅವಳ ಕೋಮಲಾಂಗದ ಆಲಿಂಗನವೂ, ಪ್ರೇಮವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊ

ಈಸುವ ಅವಳ ಮೃದುಮೆಚನಗಳೂ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಸಹ ದೊರೆಯದಾದವಲ್ಲ!! ಇನ್ನೂ ನಾನು ಹೇಗೆ ಕಾಲಹರಣಮಾಡಲಿ? ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳ ಶೋಧವಾಗುವದು ತೀರ ಅಸಂಭವವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ.”

ಈ ಪ್ರಕಾರ ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರುಗಳು ಸುರಿಯಹತ್ತಿದವು. ಅವನು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ಮೀರಿದ ಮುಖದಿಂದ ದೊಡ್ಡ ದನಿತೆಗೆದು ಅಳತೊಡಗಿದನು. ದುಃಖದ ಭಾರವು ತಗ್ಗಿದಮೇಲೆ ಪುನಃ ಅವನು ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಲು, ಬೆಳಗುಮುಂಜಾನಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿದ್ರಹತ್ತಿತು. ದುರ್ದೈವಿಯಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನವಲ್ಲಾದರೂ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ವಿಷಯ ಗಮನಿಸುವ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ತಾನು ಗಿಳಿಯ ಮೊವದಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನಗಲಿ, ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವನು ಕನಸು ಕಂಡು ಮುಖಿಸುತ್ತಿರಲು, ಅವನಿಗೆ ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಮನವೇಶ ಮಾಡಿದ ಋಷಿಯು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದು—“ರಾಜಪುತ್ರಾ, ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮುಖಮಾಡಬೇಡ. ನೀನು ಮುಖಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ, ಅದು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಹಿಡಿಸುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವಳು. ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನೀನು ಅವಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ವ್ಯಸನಪಡದೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರುವ ಜೀವನಕಲೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮೆದುವೆಯಾಗು. ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುವದು.” ಎಂದು ನುಡಿದು, ಆ ಋಷಿಯು ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದಂತೆ ಆಯಿತು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಕೆಲವು ಪೊಳೆಯ ಮೇಲೆ ಎಚ್ಚತ್ತು, ತನಗೆ ಬಿದ್ದ ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಕೌತುಕದಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಹಿಂದಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಆ ಋಷಿಯ ಭವಿಷ್ಯವು ನಿಜವಾದ್ದರಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನದ ಸಂಗತಿಯು ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜವಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರಹತ್ತಿತು. ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸಿ ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನು ಜೀವನಕಲೆಯೊಡನೆ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ನಡೆಯಹತ್ತಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರ ಪ್ರೇಮವು ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ ಆತನು ಜೀವನಕಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು—“ಸಖೀ, ಜೀವನಕಲಾ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳ ವಿಷಯ ಗಮನಿಸುವ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ಯೋಗ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಮೆದುವೆಯಾಗುವ ಇಚ್ಛೆಯು

ನನಗಾಗಿದೆ. ನೀನು ಚತುರಳೇ ಇರುವುದರಿಂದ ನಾನು ಈ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ನಿನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹೇಳಲಾರೆನು. ನನ್ನ ಮನದ ಆಶೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವ ಭಾರವು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೂಡಿದೆ.” ಅನ್ನುಲು, ಜೀವನಕಲೆಯು ಸಂತುಷ್ಟಕ್ಕಾಗಿ ನಸುಲಜ್ಜೆಯೊಡನೆ ಸೌಮ್ಯ ಸ್ಮರದಿಂದ— ವೀರಾಗ್ರಣಿಗಳೇ, ನಾನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆನೂ ಹೇಳಲಾರೆನು. ತಮ್ಮ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಸವಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಸಫಲವಾಗಿ ಮಾಡುವೆನೆಂಬದನ್ನು ತಾವು ಧೃಢವಾಗಿ ನಂಬಬೇಕು.

ಜೀವನಕಲೆಯು ವಿಸಾಹಕ್ಕೆ ಅವನು ಯೋಗ್ಯ ವರನನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದೊಂದೇ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮೋಹಿನಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಮಲಾಕ್ಷನಿಗೆ, ಅವಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಸುಲಭವಾಗಿ ಆಯಿತು. ಜೀವನಕಲೆಯು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ, ತಂದೆಯಾದ ದೇವದತ್ತನಿಗೆ, ತಾನು ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವೆನೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು, ಅವನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಜೀವನಕಲೆಯನ್ನು ಕಮಲಾಕ್ಷನಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಜೀವನಕಲೆಯು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಬಾಲಮಿತ್ರಳಿದ್ದಳು; ಅವಳ ಗುಣಗಳು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವಂತೆ ಇದ್ದವು. ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯವಂತೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವೆ ಇತ್ತು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದಲ್ಲದೆ, ಉಳಿದ ಯಾವ ಮಾತಿನಿಂದಲೂ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ನೆನಿಸದಂತೆ ಜೀವನಕಲೆಯು ಅವನಿಗೆ ಅನುಕೂಲಿಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸಹತ್ತಿದಳು.

ಬರಬರುತ್ತ ಜೀವನಕಲಾ-ಕಮಲಾಕ್ಷರ ಪ್ರೇಮವು ವೃದ್ಧಿಂಗಳಂತವಾಗಿ ಹತ್ತಿತು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಮರೆಯತೊಡಗಿದನು. ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಸತಿಯ ಧವಲಕೀರ್ತಿಯ ವಿಸ್ತಾರ, ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳ ವಿಸಯದ ಆತನ ವಿಸ್ಮೃತಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಜೀವನಕಲೆಗೆ ಬಹು ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಕೆಯು ಬಹು ರಸಿಕಳು, ಉದಾರಳು, ದಯಾಪೂರ್ಣಳು. ಸ್ತ್ರೀಜನರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಈರ್ಷ್ಯಾಸೂಯಾದಿ ದುರ್ಗುಣಗಳ ಗಾಳಿಯು ಸಹ ಆಕೆಯನ್ನು ಸೊಂಕಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಮೂಲಕ ಆಕೆಯು ತಂದೆಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾತಿಶಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿದ್ದಳು. ಜೀವನಕಲೆಯ ವಿಚಾರ ಮಂದಿರವು ಇಂದ್ರನ ಅಮರಾವತಿಯೊಳಗಿನ ವಿಚಾರ ಮಂದಿರವನ್ನು

ಹೀಯಾಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರಭೂತವಾದ ಆ ಮಂತ್ರಿ ಕುಮರಿಯು ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯ-ಲಾವಣ್ಯಗಳಿಂದ ನೋಡುವವರ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸುತ್ತ, ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಹರಡಿದ ಗುಲಾಬಿ ಹೂಗಳನ್ನು ಒತ್ತಿ ಪವಡಿಸಿದ್ದಳು; ಹರಡಿದ ಆ ಗುಲಾಬಿಯ ಹೂಗಳ ಸುಗಂಧದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಮುಳುಗಿದ್ದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂಗಳ ಸುಗಂಧವು ಕೂಡಿ ಉಂಟಾದ ಮಿಶ್ರಸುಗಂಧವು ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರರ ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಸುಗಂಧಗಳ ಮಿಶ್ರಣದ ವ್ಯಾಪಾರವು ನಡೆದಿರಲು, ಮತ್ತೊತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಬಣ್ಣಗಳ ಮಿಶ್ರಣದ ವ್ಯಾಪಾರವು ನಡೆದಿತ್ತು. ಜೀವನಕಲೆಯ ಶರೀರದ ಗೌರವರ್ಣ, ಅವಳು ಉಟ್ಟ ವಸ್ತ್ರದ ಶುಭ್ರವರ್ಣ, ಹಾಸಿದ ಹೂಗಳ ಗುಲಾಬಿಯ ವರ್ಣ, ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಅಲಂಕಾರಗಳೊಳಗಿನ ನವರತ್ನಗಳ ವಿಚಿತ್ರವರ್ಣ ಇವುಗಳ ಸಂಕರದಿಂದುಂಟಾದ ಮಿಶ್ರವರ್ಣದ ಹೊಳಪಿನಿಂದ ಜೀವನಕಲೆಯ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪ ಹಾಕಿದಂತೆ ಆಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಪತಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೌಜನ್ಯದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಎಳೆಕೊಂಡು, ಅದರೊಳಗಿನ ಪತ್ನಿ-ವಿಯೋಗದೂಪವಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ನಿಷ್ಕಲಂಕವಾದ ಉದಾತ್ತ ಪ್ರೇಮ ಜಲದಿಂದ ಅರಿಸಿ, ಆತನನ್ನು ಸುಖ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಿಂಹಾಸನವೇರಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೆನಿಸಿ-ನೆನಿಸಿ ಆಕೆಯು ಸುಖಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು! ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಂದಿರದ ಕಳ್ಳ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಪಕ್ಕನೆ ತೆರೆದು ಮುಗುಳು ನಗೆ ನಗುತ್ತ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು, ವಾಸಿಯರು ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಪತಿಯ ಆಗಮನವಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಜೀವನಕಲೆಯು ಉತ್ಸಾಹ ಪಟ್ಟು, ಲಗಬಗೆಯಿಂದ ಎಳುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಅವಳ ಕೋಮಲವಾದ ಕೈಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅವಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಲಗಿಸುತ್ತ -ಸುಂದರೀ, ಇಷ್ಟು ಆಯಾಸವೇಕೆ? ಈ ಗುಲಾಬಿಯ ಹೂಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊರಳಾಡುವಾಗಲೇ ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಾಂಗನೆಯಂತೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತೀ, ಮಲಗುಮಲಗು; ಆನ್ನಲು, ಜೀವನಕಲೆಯು ಆನಂದಪೂರ್ಣವಾದ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಸುಮ್ಮನೆ ಪತಿಯನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿದಳು. ಆಗ ಆತನು— ಮನೋಹರ, ಈ ದಿನ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತವಾದ ಆನಂದವಾಗಿದೆ. ಆ ಆನಂದವೇ

ಕಾರಣವನ್ನು ನೀನೇ ಗೊತ್ತು ಹಿಡಿದರೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಎದ್ದು ಕೂಡಗೊಡುವೆನು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೀಗೆಯೇ ಹಿಡಕೊಂಡು ಕೂಡುವೆನು!

ಜೀವನಕಲೆ— ಪ್ರತಾಪದಿಂದ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಂ ದಂಗುಬಡಿಸಿದವ ರಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯು ಅನಂದಕರವಾಗಿಯೇ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಭುಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅವಾವ ಸಂಗತಿಯು ಮುಂದಾಗು ವದು?

ಕಮಲಾಕ್ಷ— ಪ್ರಿಯತಮೆ, ತಪ್ಪಿದಿ. ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ನನಗೆ ಅನಂದ ವಾಗಹತ್ತಿದರೆ, ನನ್ನ ಮಹತ್ವವಾದರೂ ಏನು ಉಳಿಯುವದು! ಕೆಲವು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಗತಿಗಳು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಅನಂದವನ್ನಿಂ ಯಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿರುವವು. ನಿನ್ನ ವಿಷಯದ ಪ್ರತಿ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯಿಂದ ನನಗೆ ಅನಂದವಾಗುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ನನಗೆ ಅನಂದವಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಗೆ ನೀನು ಒಳಗಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪುನ ನ್ನೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಪರಮ ದುಸ್ತರವು. ಆ ಬಂಗಾಲಿಯ ವಿದ್ಯೆಯು ಈ ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣುಗಳ ಕುಣಿಕೆಯೊಳಗಿಂದ ಹೊರಬಿಳುವ ವ್ಯಷ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಹೂ, ಹೆಳು, ಬೆಗನೆ ಹೆಳು, ನನ್ನ ಅನಂದದ ಕಾರಣವು ಯಾವದು?

ಜೀವನಕಲೆ—ಹೂ! ಹಾಗೆ ಆಗಲಿ, ಹೆಳುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಭುಗಳು ಯಾವದೊಂದು ಹೊಸ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಇದೇ ಈಗ ರಚಿಸಿ ಮುಗಿಸಿರಬ ಹುದು; ಯಾವನೊಬ್ಬ ಬಲಿಷ್ಠ ಸಾರ್ವಭೌಮನು ಈ ಚರಣಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ದಂಗುಬಡೆದು ಕೃಪಾಭತ್ರನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರಬಹುದು; ಲೋಕಹಿತದ ಮಹ ತ್ಯಾಯವು ಸಾಧಿಸಿರಬಹುದು; ಔವಾಯದ ಅಳಿಕೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸುಪುಸನ್ನರಾಗಿರಬಹುದು, ಗುಣಜನರ ಲಾಭವಾಗಿರಬಹುದು; ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಇರದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಇನ್ನು —

ಹೀಗೆ ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲು, ಒಮ್ಮೆಲೆ ಜೀವನಕಲೆಯ ಮುಖಮುದ್ರೆಯು ರೂಪಾಂತರಿಸಿತು. ಅಕೆಯ ಹುಬ್ಬುಗಳು ಗಂಟಿಕ್ಕಿದವು, ಹಣಿಗೆ ನಿರಿಗೆಗಳು ಬಿಡುವು, ಅಕೆಯು ತನ್ನ ವಿಕಾಲವಾದ ನೆತ್ರದಿಂದ ಒಂದು ತೀಕ್ಷ್ಣ ಕಟಾಕ್ಷ ವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ —

ಜೀವನಕಲೆ—ಇನ್ನು ಬಚ್ಚಿಯಾದರೂ ಯಾಕೆ ಇಡಬೇಕು? ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವಳಾದರೂ ಒಬ್ಬ ಸುಂದರಿಯು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರಬಹುದು!

ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಜೀವನಕಲೆಯು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಕಡೆಗಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಮೋರೆಯನ್ನು ಬೇರೆಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಳು.

ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ನಗೆಯು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಆತನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಜೀವನಕಲೆಯ ಮೋರೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು—ಮನಮೋಹಿನಿ, ಪುರುಷರನ್ನು ಪೂರಾ ಹತವೀರ್ಯರಾಗಮಾಡುವಸ್ತ್ರೀಯರ ಲೀಲೆಗಳು, ಈರ್ಷಯಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿಬರುತ್ತವೆಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜೀವನಕಲೆಯನ್ನು ಅಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಲು ಸಮರ್ಥಳಾದ ಅಪ್ಪರೆಯು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅದಾವಳಿರುವಳು? ತೆಗೆ ಆ ಕಣ್ಣುಗಣನ್ನು; ಪ್ರಿಯೇ, ನೀನು ಸೋತೆಯಷ್ಟೇ? ಹಾಗಾದರೆ, ನನ್ನ ಆನಂದದ ಕಾರಣವನ್ನು ನನ್ನ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು, ಎನ್ನಲು, ಜೀವನಕಲೆಯು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅರ್ಧತೆಗೆದು, ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳುವ ಉತ್ಕಂಠೆಯು ತನ್ನ ಮುಖಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಬಾರದೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು.

ಕಮಲಾಕ್ಷನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳ ರಸಿಕತನಕ್ಕೆ ತಲೆದೂಗುತ್ತ ಕರವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ತಂದಿದ್ದ ಒಂದು ರತ್ನದ ಪದಕವನ್ನು ಅವಳ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟನು. ಕೂಡಲೆ ಪದಕದೊಳಗಿನ ಉಜ್ವಲರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಗಳು ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕತೊಡಗಿದವು. ಮಂದಿರವು ವಿಚಿತ್ರ ಕಾಂತಿಮಯವಾಯಿತು. ಸಂಜೆಯ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳ ಪರಾವರ್ತನದ ವಿಚಿತ್ರವರ್ಣದ ಆಕಾಶತಲದಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಶಯನಮಾಡಿದ ದೇವತೆಯಂತೆ ಜೀವನಕಲೆಯು ಶೋಭಿಸತೊಡಗಿದಳು! ಆಗ ಅವಳು ಸತಿಯ ಕೈಮೇಲೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ತನ್ನ ಮೈಭಾರವನ್ನು ಹಾಕಿ ಸೆರಗು ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು—ಅಹಾ! ಈ ಅಪರೂಪದಪದಕವು ಎಲ್ಲಿದೊರೆಯಿತು! ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಇಂಥ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದವಲ್ಲ. ಆನಂದದ ಇಂಥ ಗುಪ್ತ ಕಾರಣವು ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾ, ನಡೆದುಕು? ಒಮ್ಮೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಘಟಬಂದಿದ ಸಿದ್ಧುದೇಶದ ಗಾಜಿನ ಮೂತಿಯು. ಇಂಥ ಒಂದು ಪದಕವನು

ಪದ್ಮನಯನೆಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ತಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆನು, ಎಂದು ಪಕ್ಕನೆ ನುಡಿದಳು.

ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಹೆಸರಿನೊಳಗಿನ ಐದು ಅಕ್ಷರಗಳ ತೆರೆಗಳು ಆ ಮಂದಿ ರದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಅವು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಕರ್ಣರಂಪ್ರವಸ್ತು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು, ಅವನ ನೋರೆಯು ಝುರೆಂದು ಇಳಿಯಿತು. ಅವನ ಆನಂದವು ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅದರ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಅಸಮಾಧಾನವು ಆಕ್ರಮಿಸಿತು. ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾದರೂ ಅವನ ಮುಖದಿಂದ ಅಕ್ಷರಗಳೆ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಈಗ ಶೃಂಗಾರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಈಸಾಡಿ ಮೈ ಕೂಡ ಆರದೆ ಇದ್ದ ಆ ತರುಣನು, ಪದ್ಮನಯನೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದವು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಜೀವನಕಲೆಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೂ ಸಂಕೋಚಪಡುವಷ್ಟು ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ತಾಳಿದನು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ — ಹಾ! ಸಿಂಹಾ, ಕಮಲಾಕ್ಷಾ, ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ, ಸರ್ವವೂ ನೀನೇ ಎಂದು ನಂಬಿ, ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಮರೆತು, ಆಕೆಯ ಗತಿಯು ಏನಾಗಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ಕೂಡ ಚಿಂತಿಸದೆ ವಿಲಾಸಮಗ್ನನಾದೆಯಾ? ನೀನು ಇಷ್ಟು ನಾಚಿಕೆಗೇಡಿಯೂ, ಕೃತಘ್ನನೂ ಹೇಗಾದೆ? ಹಾ! ಪ್ರಿಯೇ ಪದ್ಮನಯನೇ, ಕಟಕನಾದ ನನ್ನನ್ನು ನಂಬಿ ನೀನು ಎಷ್ಟು ಕಂಗಾಲಳಾದೆಯಲ್ಲ! ನಿನ್ನಂಥ ಸತ್ಪತೀಲೆಯ ಉಪಮರ್ದವು ನನ್ನಿಂದ ಇಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಗಬೇಕೆ? ಕಮಲಾಕ್ಷಾ, ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿರಲಿ; ವಿಷಯೋಪಭೋಗದ ಮದದಿಂದ ಮೈಮರೆಯಬೇಡ, ಬಲವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾದಿ, ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅವನ ಕಂಠವು ಬಿಗಿದು ಬಂದಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಪತಿಯ ಮುಖವಂದ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಆದ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಜೀವನಕಲೆಯು ಬೆರಗಾದಳು. ಕಾರಣವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವ ಧೈರ್ಯವು ಆಕೆಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲದು. ಅವಳ ಸಂಶಯವನ್ನು ದೂರಮಾಡುವ ಧೈರ್ಯವು ಕಮಲಾಕ್ಷನಿಗಾಗಲಿಲ್ಲದು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಪತಿ ಪತಿಗಳು ಮೌನವನ್ನು ತಾಳಿ ಅಸಮಾಧಾನಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರದಗೊಂಬೆಗಳಂತೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡರು. ಕೆಲಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಜೀವನಕಲೆಯೇ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಾಳಿ ಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು — ವಿರಾಗ್ರಣೆಗಳೇ, ಈ ದಾಸಿಯ ಔವ.

ತೃಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷಮೆಯಿರಬೇಕು. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮುಖವು ಬಾಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಸನವಾಗಿದೆ. ಈ ದಾಸಿಯು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ತಕ್ಕವಳಿದ್ದರೆ, ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕೃಪೆಯಾಗಬೇಕು, ಎನ್ನುಲು, ಕಮಲಾಕ್ಷನು—
ವಲ್ಲಭೇ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಪ್ಪರು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಯಾರೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅಂದಬಳಿಕ ನನ್ನ ದುಃಖದ ಕಾರಣವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳದೆ ಮತ್ತೆ ಯಾರ ಮುಂದೆ ಹೇಳಲಿ? ಇಲ್ಲಿ ಯವರೆಗೆ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ನನ್ನ ನಿಜವಾದ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ಇದರಿಂದ ನನಗೂ ದುಃಖದ ಭಾರವು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ವಿಯೋಗದ ದುಃಖವನ್ನು ಸಾದ್ಯಂತವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಜೀವನಕಲೆಯು ಕೆಲವು ವೇಳೆಯವರೆಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಬಳಿಕ ಆ ಕೊಮಲೆಯು ದುಃಖದಿಂದ —ವುಭುಗಳೇ, ತಮ್ಮ ಅದ್ಭುತ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ಭ್ರಮಿಷ್ಠಳಾದೆನು. ಸರ್ವರ ಲೋಭಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳೂ, ನನ್ನ ಜೀವದ ಗೆಳೆಯೂ ಆದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗಾದೀತೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಭವಿತವ್ಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಯಾರೂ ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸಖಿಯು ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರಲು, ನಾನು ಅವಳ ಪತಿಯೊಡನೆ ವಿಲಾಸಮಗ್ನಳಾಗಿರುವೆ ದನ್ನು ನೆನಸಿದರೆ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿಷಾದವಾಗುತ್ತದೆ. ಏನು ವಿಚಿತ್ರಯೋಗವಿದು! ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಸಖಿಯು ಸುದೈವದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಳಾದರೆ, ಯಾವ ಮೋರೆಯಿಂದ ನಾನು ಆಕೆಯನ್ನು ಕಾಣಲಿ! ನನ್ನ ದುಷ್ಟತನದ ಪರಮಾವಧಿಯಾಯಿತು, ದಯಾರೂಢ್ಯತೆಯ ಮೇರೆಯು ತಪ್ಪಿತು, ಸೌಜನ್ಯವು ಪುರಾ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಯಿತು. (ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ ನೀರುತಂದು)—ಪ್ರಿಯಸಖೀ, ಪದ್ಮನಯನೇ, ನನ್ನ ನೀಚತನವೆಷ್ಟವ್ವಾ! ನಿನ್ನನ್ನು ದುಃಖಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಪದಕವನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲ ಧರಿಸಿದ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಮೆರೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಜನ್ಮತಾಳಿದೆನೇ !! ಮಹಾಸತಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಆ ಗಂಭೀರವೃತ್ತಿಯತ್ತ, ನನ್ನ ಈ ಬಾಲಭಾವವೆತ್ತ! ನಾನೂ ನೀನೂ ಕೂಡಿ ಆಡಿದವರಲ್ಲವೇ? ನನ್ನನ್ನು ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ತಂಗಿಯಂತೆ ನೀನು ನಡಿಸಿಕೊಂಡೆಯಲ್ಲ! ಸೌಜನ್ಯವು.

ಯಾರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಸದ್ಗುಣ, ನಿನ್ನ ಸೌಜನ್ಯ, ನಿನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯ, ನಿನ್ನ ಸರಳತನ, ನಿನ್ನ ಸೌಹಾರ್ದ್ಯ, ನಿನ್ನ ದಯಾಲುತ್ವ ಇವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲವೆ ಮತ್ತಾರಲ್ಲಿ ಇರುವವು? ನೀನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲ; ನಿನ್ನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಅಭಿಮಾನವು ಹಾಳಾಗಿ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಕಮಲಾಕ್ಷ ಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹೆಂಡತಿಯು ನಿನಗೆ, ನಾನು ನಿನ್ನ ದಾಸಿಯಾಗಲಿಕ್ಕೂ ತಕ್ಕವೆಲ್ಲ. ಪ್ರಿಯಸಖಿ, ಪದ್ಮನಯನೇ, ದೇವರ ದಯದಿಂದ ನಿನ್ನ ಶೋಧವಾದರೆ, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ತೊತ್ತಾಗಿ ಬಾಳುವೆನು. ಇಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಸಂಸಾರದ ಸವಿಯು ಹೊಯಿತು. ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಕಮಲಾಕ್ಷ ಪ್ರಭುಗಳ ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತ ನಿನ್ನ ಶೋಧವಾಗುವವರೆಗೆ ನಾನು ಅವಿವಾಹಿತಳಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದೆನು; ಈಗಾದರೂ ಏನಾಯಿತು? ಎಲೈ ಸರ್ವಭೌಮ ಕುಮಾರಿ, ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೇಳು. ನಿನ್ನ ಗೊತ್ತುಹತ್ತುವವರೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂದ ಪತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವೆನು; ಸುಖೋಪಭೋಗದ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ; ಸುಖಸಲ್ಲಾಪಗಳನ್ನು ಆಡೆನು; ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡೆನು. ಒಟ್ಟಿಗೆ, ವ್ರತಗಳಾಗಿ ನಾನು ಉಳಿದ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಕಳೆಯುವೆನು, ಎಂದು ನುಡಿದು ಆಕೆಯು ದುಃಖದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಹತ್ತಿದಳು.

ಜೀವನಕಲಾ—ಕಮಲಾಕ್ಷರ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಸಾಧಾರಣ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಖ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಬೆಳೆಸಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದಳು. ಪತ್ತಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ದುಃಖಪಡುವ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ದಯಾಲುತ್ವವನ್ನು ನೋಡಿ ಜೀವನಕಲೆಯೂ, ಸವಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರುವ ಜೀವನಕಲೆಯು ಸರಳತನವನ್ನು ನೋಡಿ ಕಮಲಾಕ್ಷನೂ ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟು, ಇಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರರ ಸೌಜನ್ಯವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆ ಸತಿ-ಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರರ ವಿಷಯವಾಗಿ ದೈನಂದಿನವಾದ ವಿಶ್ವಾಸವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಜೀವನಕಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಪ್ರಿಯತಮೆ, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಾನೂ ತಪ್ಪದೆ ಪಾಲಿಸುವೆನು. ಮಾತ್ಸರ್ಯರಹಿತರಾದ ನಿನ್ನಂಥ ಸ್ತ್ರೀಯರು ವಿರಲ! ನಾನು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಶೋದಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಡುವೆನು. ಈ ಸಾರೆ ಆಕೆ

ಯ ಗೊತ್ತು ಹತ್ತದೆಂಬವರಾದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನೋದೇವತೆಯು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ವಿಲಂಬಮಾಡುವದು ನನ್ನಿಂದಾಗದು. ನಾಳೆಗೇ ನಾನು ಹೊರಡತಕ್ಕವನು. ಇಗೋ, ಈ ಉಂಗರವು ನನ್ನ ಸನಹಿಗಾಗಿ ನಿನ್ನ ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಇರಲಿ. ಈ ತಿಂಜೋಮಯವಾದ ಪದಕವನ್ನು ತೆಗೆದಿಡು; ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಬಂದಳೆಂದರೆ, ಅಕೆಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಇದನ್ನು ಕೈಮುಟ್ಟಿ ನೀನೇ ಅರ್ಪಿಸುವೆಯಂತೆ. ಈ ಪದಕದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹಿಂದಿಸಿದ ಹೇಳುವೆನು. ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಶೋಧದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಉತ್ಸುಕನಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ನಾನು ಅನುಕೂಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವೆನು, ಅನ್ನಲು, ಜೀವನಕಲೆಯು—ಅಹಾ! ಸಖಿಯ ಶೋಧದ ಸಮ್ಮತಿಗಾಗಿ ತಾವುನನಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆ? ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಡೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸುವ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದೆನು? ನಾನು ತಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುವದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಅರ್ಧಾಂಗಿಯೆಂಬ ಪದವಿಗೆ ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯಸಖಿಯು ಪಾತ್ರಳಿದ್ದರೂ, ನಾನು ಆ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಕುವರಿಯ ದಾಸಿಯೂ ಅಲ್ಲವೇನು? ಈಗಲೇ ಹೊರಡತಕ್ಕದ್ದು. ನಾನು ಸಿದ್ಧಳಿದ್ದೇನೆ, ಮಿತ್ರಲಾಭಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭವು ಆದಾವದಿರುವದು?

೧೫ ನೆಯ ಪ್ರಕ-ಣ

ಸುಮತಿ.

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಮ್ಮತನಾದವನು ದೊರೆಯಲಾರನು. ಈಶ್ವರಾಂಶರೂ ಈ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಗುಣಪೂರ್ಣನಿದ್ದರೂ ಸರ್ವಸಮ್ಮತನಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಬಹುಜನ ಸಮ್ಮತನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಹುದು. ವೀರವರ್ಮಸಾರ್ವಭೌಮನ ತಮ್ಮನ ಮಗನಾದ ದುಷ್ಯಬುದ್ಧಿಯೆಂಬವನು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಗುಪ್ತಹೆಗಲಾಗಿದ್ದನು. ದುಷ್ಯಬುದ್ಧಿಯು ಶೂರನಿದ್ದರೂ, ಪರೋತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ಸುಸವನನೂ, ತಂತ್ರಗಾರನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಕಮಲಾಕ್ಷನ

మోలిన విరవమన లోభకాగియూ, కమలాక్షన టుత్తమకాగి
 యూ, జీవనకలీయ పాణిగ్రహణకాగియూ అవను మోట్టికిచ్చి
 బట్టి టురుకుత్తిచ్చను. ముష్టబుద్ధియు కనోజవ సింహాసనవ
 మోలే కణ్ణు ఇట్టిచ్చ రాజమోహిగళల్లి ఒప్పును. ఆవరే కమలాక్షన
 ముందే అవన ఆటినోనూ నడయువహాగే ఇల్లద్రుంద అవను కమలా
 క్షన నాటకాగి మోతురాకిచ్చను. యోరగే కమలాక్షన సరమమిత్ర
 నంతే తోరిసి, ఒకగే కమలాక్షన కుత్తిగే కాయ్యలిక్కి కుత్తిచ్చ ఆ అధ
 మను, విరవమనన్నాదరూ సంపూర్ణవాగి మోసగొళిచ్చను.
 మోట్టియ మక్కను సమ తోరిసివప్పు భక్తి-విత్తాసగళన్ను ఆతను
 విరవమన విషయవాగి తోరిసుత్తిచ్చను. స్వాధ్యాయరాయణర ఆచ
 రణయీ హిగే ఇరుత్తచే. ఇవరు మోతినల్లి సక్కరయ చీలవన్ను
 టురుళిసువరు, కృతియల్లి అత్యుపక్తియన్ను తోరిసువరు, తక్కవిన
 యక్కంతు అవరల్లి కేరతయిరువదిల్లి. ఈ సోగిన విషకంటకర అంత
 రంగమోళగిన విషవు తిళియద్రుంద అనర్థకే గురియాగువ ప్రసంగవు
 సరకస్వభావవ, ఎమ్మో జనరిగే బుందిరుత్తచే. ఆప్రసంగవు సద్యకే కమ
 లాక్షనిగూ, విరవమనిగూ బంమోదగలిక్కి తాదియన్ను నోడుత్తి
 త్తందు మోళబుతుదు. కమలాక్షను కాయాంతరదించ అల్ల పరివార
 మోడనే ప్రవాసకే రోరడువనేబ సుద్దియు పట్టిణవ తుంటెల్లి కుట్టి
 ద్రుంద, అవన పియోగకాగి జనరుమరుగవత్తిచరు. ఈ ప్రసంగవన్ను
 వ్యర్థకళకొళ్ళబారచేందు తిళిచు ముష్టబుద్ధియు, తాను కమలాక్షన
 సహాయకనాగి ముంబాలిసి మోగువేనేందు విరవమనిగే మోళకొం
 డను. తన్నన్ను కరకొండు మోగబేకేంచు కమలాక్షనన్నాదరూ
 ఆ ముష్టను ప్రార్థిసివను. ముష్టబుద్ధియ ఆదరవన్నూ, టుత్తుకతే
 యన్నూ నోడి విరవమను కమలాక్షన సహాయకనాగి మోగ
 లిక్కి ఆతనిగే అప్పణకొట్టను. కమలాక్షను ఆతనన్ను కరకొండు
 మోగలిక్కి ఒప్పికొండను. ఇత్త ముష్టబుద్ధియు సమాధానపట్టు
 తన్న ఒళసంచు నడిసివను.

ಸುಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ನೋಡಿ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಪ್ರಯಾಣ ಬಿಳಿಸಿದನು. ಅದೇ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಡುವನೆಂಬುದ್ದಿಯು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಜನರ ಯಾವತರದಕಲ್ಪನೆಗೂ ಅಸ್ಪದವು ದೊರೆಯಬಾರದೆಂದು ಕಮಲಾಕ್ಷನುಜೀವನಕಲೆಗೆತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಬ್ಬನೇ ಹೊರಟಿದ್ದನು. ಅತ್ತ ದುಷ್ಕೃಬುದ್ಧಿಯು ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಯಾರನ್ನೂ ಕರಕೊಳ್ಳದೆ ಒಬ್ಬನೇ ಹೊರಟಿದ್ದನು. ಈ ಮೇರೆಗೆ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಶೋಧ ಮಾಡುವನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ಹೊರಟು ಎಂಟು ದಿವಸ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿ ಹೋಗಲು, ಒಂಬತ್ತನೆಯ ದಿವಸ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದೊಳಗೆ, ಹತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಾಲಿಕೆಯು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವುದು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಕೂಡಲೆ ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಉಳಿದವರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವರು. ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಆ ಬಾಲಿಕೆಯು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಂದ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಕೂಡಲೆ ಕುದುರೆಯಿಂದ ಇಳಿದು ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ-ತಂಗಿ, ನೀನು ಯಾರು? ಒಬ್ಬಳೇ ಇಲ್ಲಿ ಅಳುತ್ತಾ ಯಾಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವೆ? ಬಿಡು, ಅಳಬೇಡ. ನಿನಗನ್ನು ಅಳಿಸುವವರು ಯಾರು ಹೇಳು. ಅವರನ್ನು ಈಗಲೇ ಪಿತ್ತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅನ್ನಲು, ಆ ಹುಡುಗಿಯು - ಅಮ್ಮ, ನಾವು ರಾಮೇಶ್ವರರ ಯಾತ್ರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನನ್ನ ತಾಯಿ - ತಂದೆಗಳನ್ನೂ, ಬೇರೆ ಯಾತ್ರಿಕರನ್ನೂ ಕಳ್ಳರು ಆ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಬಿಡಿದು ಸುಲಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಕೂಡಲೆ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಒಬ್ಬ ಸರದಾರನನ್ನು ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ, ಉಳಿದವರೊಡನೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಕಳ್ಳರ ಗುಂಪು ಬಹು ಮೊಟ್ಟದಿತ್ತು. ಅಂತೇ ಅವರು ನೂರಾರುಜನ ಯಾತ್ರಿಕರನ್ನು ಸುಲಿಯಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಕುದುರೆಯ ಸವಾರರು ತಮ್ಮನ್ನು ಮುತ್ತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಳ್ಳರು ಬೆದರಿದರು. ಆದರೂ ಅವರು ಕೈಗಡದ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಕಾದಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಂದು ಮುಂದೆ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಕಳ್ಳರು ಸೊತ್ತು ಕಮಲಾಕ್ಷನಿಗೆ ಶರಣುಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಓಡಿಹೋ

ಗಲಿಕ್ಕೂ ಅವರಿಗೆ ಆಸ್ವದವು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಕಳ್ಳರನ್ನೂ, ಯಾತ್ರಿಕರನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನೆರೆಯಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅಳುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯ ಮೇಲೆ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ವಾತ್ಸಲ್ಯವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕುಳಿತಿತ್ತು. ಆತನು ಕಳ್ಳರನ್ನು ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಶಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಯಾತ್ರಿಕರೊಡನೆ ಇಳಕೊಂಡನು.

ಕಮಲಾಕ್ಷನಿಂದ ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವ-ಜೀವಿತಗಳ ರಕ್ಷಣವಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾತ್ರಿಕರೆಲ್ಲರು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆತನ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿದರು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ತನಗೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಭಿಟ್ಟಿಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಹತ್ತರ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಬಾಲಿಕೆಯು ಸುಂದರವಾದವಳು. ಅವಳ ಮುಖವು ಗಂಭೀರವಾಗಿದ್ದು, ಕಣ್ಣುಗಳು ತೇಜಃಪುಂಜವಾಗಿದ್ದವು. ಆಕೆಯ ಮೈಬಣ್ಣ ನಸುಗೆಂಪು, ಮೈಕಟ್ಟು ಹವಣಿಯದು, ನಿಲುವಿಕೆಯು ಮೈಮಾಡಿಕೆ ಒಪ್ಪುವಂಥಾದ್ದು, ಸ್ವಭಾವ ಸರಳ. ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಕೌತುಕದಿಂದ—ತಂಗಿ, ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನಿಲ್ಲ? ನಿನ್ನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳ ಭಿಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುವೆಯಾ, ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಆ ಹುಡುಗಿಯು ಏನಂದಿದಳು—ಭಾಗ್ಯವಂತನೇ, ನನ್ನ ಹೆಸರು ಯಶೋದೆವಿ; ನಿನ್ನ, ಇದೇ ಈಗ ಅಪ್ಪನನ್ನೂ, ಅವ್ವನನ್ನೂ ಕರಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ, ಎಂಬ ರೇಳಿ ಚಿಟ್ಟಿನ ಎದ್ದು ಹೋದಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆಯು ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷದ ವಯಸ್ಸುಳ್ಳ ತೇಜಃಪುಂಜನಾದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನೂ, ಅರ್ಧಮರ್ಧ ನೆರೆಗೂಡಲುಳ್ಳ ಒಬ್ಬ ಸಾಧ್ವಿಯನ್ನೂ ಕರಕೊಂಡು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು. ಆ ತೀಜೋಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಿಸಿದನು. ಆಗಲಾ ಭೂಸುರೋತ್ತಮನು—“ಆಯುಷ್ಮಂತನೇ, ವಿಜಯಿಯಾಗು” ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ, ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಹಿಡಿದೆತ್ತಲು, ಆ ಸಾಧ್ವಿಯು ಬಾಷ್ಪಪೂರಿತ ಲೋಚನೆಯಾಗಿ—ಅಪ್ಪಾ, ಆಯುಷ್ಮಂತನಾಗು, ನಿನ್ನ ವಂಶವು ಹಬ್ಬಲಿ, ಅಪಂಡವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವು ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಂದಲಿ, ಎಂದು ಹರಿಸಿದಳು. ಗಾಂಭೀರ್ಯಪರಾಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಸಿಂಹನಂತೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ತನ್ನನ್ನು ಕೌತುಕದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಿರುವ ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—ತಂಗೀ,

ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಾ, ನಿಂತುಕೊಂಡೆಯೇಕೆ? ಎಂದು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಹೇಳಲು, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ಕುರಿತು—ನಮ್ಮ ರಾಜೋದೆಯ ಲಗ್ನವು ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ದುಡ್ಡು; ವವು ಆಗ ಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಗೆ ಹತ್ತುವರ್ಷ ತುಂಬುತ್ತ ಬಂದವು, ಹೇಗೂ ನಿವು ಆಕೆಯ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿರುತ್ತೀರಿ. ಪ್ರಾಣವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದವನು ತಂದೆಗೆ ಸಮಾನನು. ಯೋಗ್ಯವರನನ್ನು ನೋಡಿ ಆಕೆಯ ಲಗ್ನವನ್ನಿಷ್ಟು ಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಾಜಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರತಾಪವನ್ನೂ ನೋಡಿ ನನ್ನ ಕೂಸನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿರುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಆಕೆಯ ಲಗ್ನವನ್ನು ಬಿಡುವಂತೆ ಇಲ್ಲ. ತಿರುಗಿ ನಮ್ಮ ಮಾಳವ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವತನಕ ಲಗ್ನ ಬಿಡುವದು ಅಯೋಗ್ಯವು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಮಾಳವದ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲವಾಯಿತು. ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕುರಿತು—ಪೂಜ್ಯರೆ, ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯು ನನಗೆ ಮಾನ್ಯವದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸೇವೆಯೇ ಈಶ್ವರಸೇವೆಯು. ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳ ಲಗ್ನವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು, ಚಿಂತೆಬಿಡಿರಿ; ಆದರೆ ಮಾಳವರಾಜ್ಯ ದಲ್ಲಿ ನಿವು ಯಾವ ಬೂರನರು? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದ ಕಾರಣವೇನು? ಇದನ್ನು ದಯೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಅನ್ನಲು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ನುಡಿದ ಸಂಸಂದರೆ—“ಪುಣ್ಯವಂತನೇ, ನಾನು ಪರರ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ನಿವಾರಣಮಾಡುವವನಾದದ್ದರಿಂದ, ದೇವರು ನಿನ್ನ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಿವಾರಣ ಮಾಡುವನು. ನಮ್ಮ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಲಜ್ಜೆಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ದುಃಖವು ಒತ್ತರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮುಂಡೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದು. ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೌಳು—ನಾನು ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಪಟ್ಟಣದ ಸುಲೋಚನರಾಜನ ಕುಲಪುರೋಹಿತನಾದ ಸುಶರ್ಮನು. ನಾನು ರಾಮೇಶ್ವರದ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ರಾಜಾಶ್ರಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ, ಮಗಳನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟೆನು. ನಮ್ಮೊಡೆಯನಾದ ಸುಲೋಚನನು ಎಲ್ಲ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು, ನಮ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಜನ ರಾವುತರನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ನಾವು ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಹಾದಿಯಿತ್ತು ಅಡವಿ

ಬಿದ್ದೆವು. ಹಲವು ರೀತಿಯಿಂದ ಕಷ್ಟಬಡುತ್ತ, ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗುತ್ತಿರಲು, ಕಾಡು ಜನರದೊಂದು ಗುಂಪು ದೂರ ಇರುವಾಗಲೇ ನಮಗೆ ಕಂಡಿತು. ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಆ ನೀಚರು ಹತ್ತರ ಬರಲು, ಅವರ ಉಗ್ರರೂಪಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ನಮ್ಮ ಕೈಕಾಲುಗಳೇ ಹೋದವು. ಭಯದಿಂದ ನಾವು ನಡುಗಹತ್ತಿವೆವು. ನಮ್ಮ ರಾವುತರಿಗೂ, ಆ ಕಾಡು ಜನರಿಗೂ ಯುದ್ಧವಾಗಿ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾವುತರೆಲ್ಲರೂ ಮಡಿದು ಹೋದರು. ಆ ಕಾಡು ಜನರು ನಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಲಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಅನಾಥರಾದ ನಾವು ಅಡವಡವಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರಲು, ರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಯಾತ್ರಿಕರ ಈ ದೊಡ್ಡ ಗುಂಪು ಭಿಟ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಅವರಲ್ಲಿ ನಾವೂ ಬೆರೆತು ಮಾರ್ಗವ ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಸುಲಿಗೆಗಾರರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಗಲು, ನಿನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಪುಣ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೆ. ರಾಮೇಶ್ವರದಲ್ಲಿಯೇ ಯತೋದೆಯ ಲಗ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಇನ್ನು ಏನಾಗುತ್ತದೋ ತಿಳಿಯದು! ಸುಲೋಚನಸಾರ್ವಭೌಮನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸುಖವಿಂದಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಪಡಿಪಾಟಲನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾರೆನು, ನಾವು ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ದುಃಖದಲ್ಲಿರಲು, ನಮ್ಮ ಅರಸನಾದ ಸುಲೋಚನನು ಕಮಲಾಕ್ಷನಿಂಬ ಪುತ್ರನನ್ನಗಲಿ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಕೃಶವಾಗುತ್ತಿರುವನು. ಆ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದನೆಂಬದು ಈ ವರೆಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ! ಆ ದುಃಖದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆನು. ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ, ಈಶಸಂಕಲ್ಪವಿದ್ದಂತೆ ಆಗುವದು. ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ. ಯತೋದೆಯ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವಾದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ, ನಮಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—“ಅಹಾ! ದುರ್ವೈವಿಯಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ದುಃಖವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗುವದಲ್ಲ! ನಮ್ಮಕುಲಪುರೋಹಿತನಾದ ಸುಶರ್ಮನಿಗೆ ಇಂಥಪ್ರಸಂಗವು ಒದಗಬೇಕೆ? ವೃದ್ಧನಾದ ತಂದೆಗೆ ದುಃಖಕೊಟ್ಟು ನಾನು ಜೀವದಿಂದಿರುವದು ಹೋಗ್ಯವೆ? ನನ್ನ ಕೃತಘ್ನತೆಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ ವಿರಲಿ, ನನ್ನ ಬಾಳುವೆ ಯನ್ನು ಸುಡಲಿ. ನನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ಸುಮತಿಯಾದರೂ ಈಗ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಎಷ್ಟು ಹಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು! ರೂಪ-ಗುಣ ಸಂಪನ್ನೆಯಾದ ಈ ಯತೋದೆಯು ಅವನನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಿ ಧನ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು! ಪರಮೇಶ್ವರಾ, ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಗೆ

ಬಂದಂತಾಗಲಿ, ಎಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕುರಿತು—ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರೇ, ನಿಮ್ಮ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನನ್ನ ಜೀವನವಾದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಪದ್ಮನಯನಾ-ಜೀವನಕಲೆಯರ ಹೊರತು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳದಿದ್ದರೂ, ಕುಲುಗುರುಗಳಾದ ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳುವ ಕೃಪೆಮಾಡಬೇಕು, ಎಂದು ನುಡಿದು, ತಾನು ತಂದೆಯ ಸೆರೆ ಮುಂದೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಿ, ಆಕೆಯನ್ನು ಆಗಲಿ, ವೀರವರ್ಮನ ಆಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಜೀವನಕಲೆಯ ಲಗ್ನವಾದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಲೋಭಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯಂತವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

ತಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧಮುಕ್ತರಾಗ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವಂತನು ತನ್ನ ಯಜಮಾನನಾದ ಸುಲೋಚನ ರಾಜನ ಮಗ ಕಮಲಾಕ್ಷನಿರುವನೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಷರ್ಮನು ಸಾಸಂದಾಶ್ಚರ್ಯವುಳ್ಳವನಾದನು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಪುಲ್ಲಿರುವಾಗ್ಗೆ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲ ತಂದೆಯ ಆವಕ್ರವೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಈ ಪರಿ ಶೂರನಿದ್ದದ್ದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಷರ್ಮನು ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ಕುರಿತು — “ ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನೇ, ನಿನ್ನ ಆದ್ವೈತವಾದ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ ನೋಡಗೊಂಡೆನಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ಅಗಾಧವಾದ ಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಪರಮ ಹರ್ಷವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಈ ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಸುಲೋಚನನು ನೋಡಿ ಧನ್ಯನಾಗದಿರದದು ಅನ್ಯಾಯವು. ನೀನು ಉಜ್ಜಯಿನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈವೊತ್ತಿಗೆ ಆರುವರ್ಷವಾದುದು. ನೀನು ಪರಿಚಯವು ನನಗೆ ಹತ್ತಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತವೆಂಬದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ನೀನು ಇದೇ ರೀತಿಯಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದು; ಮತ್ತು ನಿನ್ನನ್ನಿಗಲಿದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಪುನಃ ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ, ನೀನು ಅವಳನ್ನೂ, ಜೀವನಕಲೆಯನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು, “ನೀನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ”ೆಂಬ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಮುಷ್ಕಾಗಿರುವ ಸುಲೋಚನನ ಕಿರುಕುಳವನ್ನು ಕಂಡು, ಆತನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯನ್ನು ಕಾಣುವದಕ್ಕೆ ವಿಲಂಬ ಮಾಡಬೇಡ. ಯಾಕಂದರೆ, ಆತನು ನಿನ್ನ ಸಿಕ್ಕಿಹೋಗಿ ದುಃಖದಿಂದ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಕೃಶವಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿರುವನು.

ಗೋ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಕ್ಷತ್ರಿಯರ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ವಂಶದವರ ಧರ್ಮವಿರುವದರಿಂದ, ಈವೊತ್ತು ನಮ್ಮ ಬಂಧ ವಿಮೋಚನೆಮಾಡಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದುದುರ್ಘಟಪ್ರಸಂಗವಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಅವನ್ನು ಮೂರಮಾಡಿದ ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನಾನು ಮರೆಯಲಾರೆನು. "ಅನ್ನಲು, ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರುತಂದು ಸುಡಿದನೆಂದರೆ—“ಪೂಜ್ಯರೇ, ಚಾಂಡಾಲನಾದ ನನ್ನನ್ನು ನೆನಸಿ ತಂದೆಯು ಕ್ಷರವಾಗುತ್ತಿರುವನೆ! ನನ್ನ ನೀಚತನವನ್ನು ಎಷ್ಟು ವರ್ಣಿಸಿದರೂ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಇರುವದು, ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಒಂದು ದುರ್ಘಟ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ತಂದೆಯ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಯವರೆಗೆ ವಿಲಂಬವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಬೇಗನೆ ತಂದೆಯ ಚರಣವನ್ನು ಕಾಣುವೆನು. ಈಗ ನನ್ನಿಂದಾದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ಅಸಮಾಧಾನವಾದದ್ದೆ, ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದವಿದ್ದರಾಯಿತು; ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮೇಚ್ಚಿನ ಕಠಿಣ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ನೀಗುವೆನು. ತಮ್ಮ ರ್ಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ನಾನು ತಕ್ಕವನಲ್ಲ.

ಕಮಲಾಕ್ಷನ ವಿನಯ ವಚನಗಳಿಂದ ಸುರಮನ ಅಂತಃಕರಣವು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು; ಆದರೆ ಆ ವಚನಗಳ ಶ್ರವಣದಿಂದ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯ ಮೂಟೆ, ಯಲ್ಲ ಸಾಸಿನೆ ಅರೆದಂತೆ ಆಯಿತು. ಅವನು ಮುನಿಗಲ್ಲ— “ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಪತಿಯೆಂಬದು ವೀರವರ್ಮನಿಗೆ ತಿಳಿದರೆ, ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ನಿರ್ವಸ್ತೆಯಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುವನು. ಏನಿಲ್ಲದೆ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ವೀರವರ್ಮನ ಪ್ರೇಮವು, ಇವನ ನಿಜವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಂತಶ್ರವಣದಿಂದ ವೃದ್ಧಿಗತವಾಗಿ, ಅದು ಕಡೆಗೆ ಇವನನ್ನು ವೀರವರ್ಮನ ಹಿಂದೆ ಅರಸನಾಗಮಾಡಬಹುದು. ನನಗೆ ಇದು ಸಾಧಾರಣವಾದ ಅವಮಾನವೇ? ಯಾವದೊಂದು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದ ಹೊರತು ಈ ಅಪಮಾನದ ನಿವಾರಣವು ಆಗುವಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಈ ಕೆಲಸವಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಹಾನಿಯಾದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಸಂಹಾರವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಬಿಡಬಾರದು. ” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಹೊತ್ತು ಕಾಯಹತ್ತಿದನು; ಆದರೆ ಸರಳ ಮನಸ್ಸಿನವನಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನಿಗೆ ಈ ಮೋಸವು ತಿಳಿಯದೆ, ಅವನು ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯ ಸಂಗಡ ಮೊದಲಿನಂತೆ ನಂಬಿಗೆ ಇಟ್ಟು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಯಾತ್ರಿಕರನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳಿಸಿ, ತಾಯಿತಂದೆಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿರುವ ಯಶೋದೆಯನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಸಾಗಿದನು. ದುರ್ಜನರಿಗೆ ಸ್ವಚ್ಛ

ನರು ಸಹ ದುರ್ಜನರಂತೆ ತೋರುವದರಿಂದ, ದುರ್ಜನನಾದ ದುಷ್ಟ ಬುದ್ಧಿಗೆ ನಿರ್ಮಲಾಂತಃಕರಣವನೂ, ನಿಷ್ಕಾಮ ಪ್ರೀತಿಯವನೂ, ಧರ್ಮತತ್ತ್ವರೂ ಆದ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಸಹ ದುರ್ಜನನಾಗಿಯೆ ತೋರಿದನು. ಪಾಪ ಮಲಿನರೂ, ದುರಭಿನಾಸಿಗಳೂ ಆದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯು ಅನುಚಿತವೆಂದು ತಿಳಿದಾಗೂ, ತಮ್ಮ ದುಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸದೆ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ದುರ್ಜನರೆಂಬ ಬಿರುದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ದುಷ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯಾದರೂ ಹೀಗೆಯೆ ಆಯಿತು. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಮೆಲಣ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಅಸಮಾಧಾನ ಹೊಂದಿ, ಅವನು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ನಾರದ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಯೋಚಿಸಹತ್ತಿದನು.

ಕಮಲಾಕ್ಷನು ತನ್ನ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣಮಾಡುತ್ತ, ಎಂಧ್ಯಾದ್ರಿಯ ನೆರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸುವರ್ಣಪುರವೆಂಬ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬರಲು, ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತಂಗತನಾದನು. ಅವರೆಲ್ಲರು ಊರಹೊರಗಿರುವ ಮಾರುತಿಯ ದೆವಾಲಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಅದರ ನೆರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾವಿನ ತೋಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇಳಕೊಂಡರು. ಆ ಸ್ಥಳವು ಬಹು ರಮ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಆ ದಿನ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿಚ್ಛಿಸಿದರಿಂದ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಪಯಣವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ತನ್ನ ಮರಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವವನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಒಂದುದಿನ ಏಳುತಾಸು ರಾತ್ರಿಯಾಗಿದೆ, ಕಗ್ಗತ್ತಲು ಮುಸುಕಿದೆ, ಎಲ್ಲರೂ ನಿದ್ರಾಪರವಶರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಶಾಂತಿಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತವಾದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರಗಳ ಸುಖದ ಮಾನವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಂಕೇತಿಕ ಧ್ವನಿಯು ಆಗಲು, ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ನಿದ್ರಾಪರವಶನಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಎದೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕಠಾರಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಇರಿಯಹತ್ತಿದನು. ಅತ್ತ ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಅಲ್ಪಸ್ಮೃತ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯವು ಮುತ್ತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಗೊಳಿಸಿತು. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಹಲವು ಇರೆ ತಗಳಿಂದ ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ಇರಿದು, ಸತ್ತನೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವಸರದಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಇಷ್ಟು ಜನರ ಪ್ರಾಣಹಾನಿಯು ಸದ್ವಿಲ್ಲದೆ ಆದದ್ದರಿಂದ ಶರ್ಭಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಸುಶರ್ಮನಿಗೂ, ಅವನ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಎಚ್ಚರವೇ

ಅಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ದುಷ್ಯಬುದ್ಧಿಯು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಕೊಲೆಮಾಡಲುಬೋಗಿಸುವ
ಮೊದಲು, ಗರ್ಭಾಗಾರದ ಹೊರಗಿನ ಚಲಿಕವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಮುಂ
ದೆ ಕೆಲವು ಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ ಸುಶರ್ಮನು ಹೊರಗೆ ಬರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಗಿಲು
ತೆರೆಯಲು, ಅದು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆ ವೃದ್ಧಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನೂ,
ದುಷ್ಯಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಒದರಿ ಒದರಿ ಬೊಸತ್ತನು. ಅವನ ಗದ್ದಲಕ್ಕೆ ಅವನ
ಹೆಂಡತಿಯೂ, ಮಗೂ ಎಚ್ಚತ್ತರು. ಆ ಮೂವರೂ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ಹೀಗೆ
ಇಯಾಕಾಗಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ಆಲೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ತರತರನ ದುಷ್ಯಕಲ್ಪನೆಗಳು ಬರಲು, ಆ ಮೂವರೂ ಕೂಡಿ ಗದ್ದಲಮಾಡಿದರು.
ಆ ಗದ್ದಲಕ್ಕೆ ನೆರೆಯ ಜನರು ಎದ್ದು ಬಂದು ದಿಂವಹಚ್ಚಿ ನೋಡುತ್ತಾರೊ
ಗಾಯಪಟ್ಟು ಮರಣೋನ್ಮುಖನಾದ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನುಬಿದ್ದದ್ದಾ ನೆ, ಗುಡಿಯೊ
ಳಗೆ ಮೂವರು ಅಕ್ರೋಶ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ನೆರೆಯ
ವರು ಹೆದರಿ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ
ಜನರ ಗದ್ದಲವು ನೆರೆಯಿತು. ಗರ್ಭಾಗಾರದ ಚಲಿಕವನ್ನು ತೆಗೆದದ್ದರಿಂದ
ಸುಶರ್ಮನೂ ಮಿನಾಕ್ಷಿಯೂ ಒಂದು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ
ರು. ಯಕೊಂದೆಯು ಮೊಡ್ಡದನೆಯಿಂದ ತಿಳಿತೊಡಗಿದಳು.

ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿಯು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಕೊಲೆಯಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿದನು;
ಮನೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಮಲಾಕ್ಷನ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಸುಶ
ರ್ಮ—ಮಿನಾಕ್ಷಿಯರು ದುಃಖದಿಂದ ಮೈಮರತರು. ಯಕೊಂದೆಯು ಹೊ
ಡಾರಿ ಕುಳಿತಳು. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಚಲಿಕಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ಒಳಗಿನವರು ಈ ಘೋ
ರಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೊರಿದರ ಸಂಶಯವು ಯಾರಿಗೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತ ಮಾವಿನತೋ
ಪಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸೈನಿಕರಲ್ಲ ಮರಣಹೊಂದಿ ಬಿದ್ದಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ
ಜನರು ಭಯಗ್ರಸ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಇದೊಂನೋ ಧೈವಮೂಲಕವಾಗಿ
ಮೊಡ್ಡ ಮೋಸವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಮೃತಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ
ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಶರೀರವನ್ನು ನೋಡಿ, ಸೆರೆವೆರಲ್ಲಿರೂ ಮರಮರನೆ ಮರುಗಿ
ದರು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಅತಿ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಉಸುರಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು
ಕಂಡು ಕೆಲವರು ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಆ ಊರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥವಾಗಿ ದೀಪಧಿಕೊಡು
ತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕರೆತಂದರು. ಅವನ ವಯಸ್ಸು ಇಪ್ಪತ್ತು—

ಇಷ್ಟತ್ರೈದು ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಅವನಿಗೆ ಅದೇ ಮೀಸೆಗಳು ಬರತೊಡಗಿದ್ದವು; ಅವನು ಕೌಪಿನವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕಸನಿಯನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದನು; ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸು ಉಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸುರರ್ಮನು ಬೆರಗಾದನು. ಆ ತರುಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸುಶರ್ಮ-ಮೀನಾಕ್ಷೀಯರನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಬಹು ವಿನಯದಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದನು. ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪರಾದ ಈ ವೃದ್ಧದಂಪತಿಗಳ ದುಃಖಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಈ ಮನುಷ್ಯನೇ ಕಾರಣನೆಂದು ತಿಳಿದು, ಕನಿಕರಪಟ್ಟು ಹತ್ತರ ಹೊಂಗಿ ಅವನ ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಕತ್ತಿದನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಮಸಮಸಕಾದ ಗುರುತು ಹತ್ತಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಮೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅಶ್ರುಗಳು ಸುರಿಯಹತ್ತಿದವು. ಅವನು ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಮೈ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುವನು. ಅವನ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಮಿತ್ರಾಭಿಮಾನವನ್ನೂ, ನೆನಿಸಿ ನೆನಿಸಿ ದೊಡ್ಡದನಿಯಿಂದ ಅಳಹತ್ತಿದನು. ಅವನು ದಿನಸ್ವರದಿಂದ—“ಮಿತ್ರಾ, ಕಮಲಾಕ್ಷಾ, ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪನೊಡನೆ ಏನಾಯಿತು? ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುವ ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ದುಃಖವಾಗಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ನಾನೇ ಬಲ್ಲೆನು. ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ದೊರೆದೊಡಂಗಳನ್ನು ತಿರುಗಹತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಬೃಹದಾ ಹೊರಟೆರಲು, ನಿನಗೆ ನಡುವೆ ಪರಲೋಕವನ್ನು ಕುರಿತು ತೆರಳುವದು ಯಾವ ನ್ಯಾಯವು? ಇದು ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರತ್ವದ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಕಣ್ಣಿರೆದು ನೋಡು. ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯಪದ್ಮನಯನೆಯ ಮಿತ್ರನಾದ ಸುಮತಿಯು ಬಂದಿರೋನೆ. ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಗೆಳೆತನವು ಅಲ್ಪಕಾಲದ್ದಾದರೂ, ಕಲಂಕವಿಲ್ಲದಿರುತ್ತದೆ.”

೧೬ ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ.

ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸುಮತಿಯು ವ್ಯಸನಬಡುತ್ತಿರಲು, ನೆರೆವವರೆಲ್ಲರೂ ಆಜ್ಞೆಯೊಪ್ಪಿರು. ಮಿತ್ರನ ಮೊರೆ ಕೇಳಿ ಎಚ್ಚತ್ತವನಂತೆ, ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಸ್ವಲ್ಪ

ಮಿಸಿಕಾಡಹತ್ತಿದನು. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯ ಶಸ್ತ್ರ-ಪ್ರಹಾರಗಳಿಂದ ಅವನ ಪ್ರಾಣವು ಹೋಗಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಮಿತಿಮೀರಿದ ವೃಥೆಯ ಮೂಲಕ ಅವನ ಮೈ ಮೇಲಿನ ಎಚ್ಚರವು ಮಾತ್ರ ತಪ್ಪಿತ್ತು; ಅವನಿಗೆ ಬಲವಾದ ಗಾಯಗಳು ಬಹಳ ಆಗಿದ್ದವು. ಆಗ ಸುಮತಿಯು ತನ್ನ ಕಮಂಡಲಾದಕದಿಂದ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದ್ದ ರಕ್ತವನ್ನು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುಖಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದ್ದ ರಕ್ತವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದನು. ಸುಮತಿಯು ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾದ ಕಾರಣ, ಗಾಯಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಅರೆದು ಹಚ್ಚಿದನು. ರಕ್ತದ ಬಿಗಿತವು ಕಡಿಮೆಯಾದದ್ದರಿಂದಲೂ, ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಗಾಯಗಳ ನೋವು ಕೆಲವಂಶ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಕಣ್ಣೆರೆದು ಸುತ್ತುಮುತ್ತ ನೋಡಹತ್ತಿದನು. ಅವನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ, ಸುಮತಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ನೆರೆವಸರೆಲ್ಲರೂ ಗಾಳಿಯಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಾಗಿ ಬೀಕೆಂದು ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದು ದೂರ ನಿಂತರು. ಕಮಲಾಕ್ಷನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಚನ್ನಾಗಿ ಎಚ್ಚರ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಸುಮತಿಯು ಅವನಿಗೆ ಗಾಳಿಹಾಕಿ ನೆತ್ತಿಗೆ ನಿರು ತಟ್ಟಿದನು. ಆಗ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಸ್ವಲ್ಪ ಎಚ್ಚತ್ತು ಸುಮತಿಯನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಹತ್ತಿದನು. ಸುಮತಿಯು ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಕಮಲಾಕ್ಷನಿಗೆ ಅವನ ಗುರುತು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಧೃಷ್ಟಪುಷ್ಕವಾಗಿದ್ದ ಸುಮತಿಯ ಶರೀರವು, ಮಿತ್ರವಿಯೋಗ ದುಃಖದಿಂದ ಕೃಶವಾಗಿತ್ತು; ಅವನ ಗೌರವಾಯವು ತೀತೋಷ್ಣಗಳ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಸುಮತಿಯು ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ಕುರಿತು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ—“ಮಿತ್ರಾ, ಈಗ ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಅಸಾಯವಾಗುವ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಗುರುವಿನ ಕೃಪೆಯೊಂದಿವರಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಸುಮತಿ ಎಂಬುದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಇದ್ದದ್ದು ಬಹಳ ಅಶ್ಚರ್ಯವು.” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಮಿತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯವು ಎಷ್ಟು ಬಲವಾದದ್ದೋ ತಿಳಿಯದ್ದು. ಸುಮತಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದವು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏಳುವಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಇರದಿದ್ದರೂ, ಅವನು ಅವೇಶದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು, ಸುಮತಿಯ ಮೈ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಮಾತಾಡುವಷ್ಟು ಅವಸಾನವು

ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ, ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳೊಳಗಿಂದ ಒಂದೇ ಸವನೆ ನೀರು ಮಾತ್ರ ಹೋಗಹತ್ತಿದವು. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಶರ್ಮ—ಮಿನಾಕ್ಷಿಯ ರಿಗೆ ಆದ ಅನಂದವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಸಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ಸುಮತಿಯೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಇದ್ದನೆಂದು ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಈ ಮೊದಲೇ ಅವರ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದನಲ್ಲದೆ, ಅವನು ಇದ್ದರೆ ಅವನೊಡನೆ ಯಶೋದೆಯ ವಿವಾಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಸಹ ಹೇಳಿದ್ದನು. ಅದರಿಂದ ಪ್ರಾಯಸ್ಸು ನೂ, ತೇಜಸ್ವಿಯೂ, ಚಲುವನೂ ಆದ ಸುಮತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ವೃದ್ಧ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಸುಮತಿಯು ಸುಶರ್ಮನ ಮುಖದಿಂದ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಎಲ್ಲ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡು, ವ್ಯಸನಬಟ್ಟು, ನೆರೆದವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ಆ ಊರೊಳಗಿರುವ ಒಂದು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಸುಶರ್ಮ, ಮಿನಾಕ್ಷಿಯರೊಡನೆ ಅವನ ಆರೈಕೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು.

ಇತ್ತ ದುಷ್ಯಬುದ್ಧಿಯು ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಮರಣಹೊಂದಿದನೆಂದು ತಿಳಿದು ದೇವಾಲಯದಿಂದ ಹೊರಟುಹೊಂದನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದೆ. ಅವನು ಕೆಲವು ಅಂತರವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿದ ಬಳಿಕ, ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಸ್ಮರಣವನ್ನು ಸಂದರಿಸಿದ ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯವು ದುಷ್ಯಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿತು. ದುಷ್ಯಬುದ್ಧಿಯ ಒಳಸಂಚಿನಿಂದಲೇ ಆ ಸೈನ್ಯವು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಸ್ಮರಣವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿತ್ತು. ದುಷ್ಯಬುದ್ಧಿಯು ಆ ಸ್ಮರಣವನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕನೋಜ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟು, ಸಾಂಕೇತಿಕ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಬ್ಬನೇ ವಿರವರ್ಮನಿಗೆ ಬೆಟ್ಟಯಾದನು. ಆ ವೃದ್ಧ ಸಾರ್ವಭೌಮನು ಕಮಲಾಕ್ಷನಿಲ್ಲದೆ ದುಷ್ಯಬುದ್ಧಿಯೊಬ್ಬನೇ ಬಂದದ್ದನ್ನುನೋಡಿ ಅಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟು—“ತಮ್ಮಾ, ಕಮಲಾಕ್ಷನಲ್ಲ?” ಎಂದುಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ದುಷ್ಯಬುದ್ಧಿಯು—ಪ್ರಭುಸೇ, ಕಮಲಾಕ್ಷನು ನನ್ನನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋದನು. ಪ್ರಭುಗಳ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದಂತೆ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮಹಾ ಕಪಟಿಯು, ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಯು; ಪ್ರಭುಗಳು ಅವನ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ಅಬಾಧಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಗೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿರುವನು. ಅವನು ತಮ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಕೇಡುಬಗೆಯದೆ ಇರನು. ನನ್ನನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಿದವನು ಪ್ರಭುಗ

ಳನ್ನು ಮೋಸಗೋಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಬೇಕು? ಎಂದು ದೇವದತ್ತ ಮಂತ್ರಿಯ ಸಮಕ್ಷ ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ಹಳಿದನು. ದುಷ್ಕಬುದ್ಧಿಯ ಅಸೂಯದ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರಸನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಬಾಹುಬಲದ ಯೋಗದಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಚಕ್ರ—ಪರಚಕ್ರಗಳ ಬಾಧೆಯು ತಪ್ಪಿತ್ತು. ದೇವದತ್ತನಿಗಂತು, ತನ್ನ ಅಳಿಯನಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಅವಸ್ಥೆಯು ಏನಾಯಿತೋ, ಈ ದುಷ್ಕಸೇನಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ಕೊಡುಬಗೆವನೋ, ಅವನನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕಾಣುವನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಮಿತಿಮೀರಿ ದುಃಖ ವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಕಲ್ಮಿತವಾಗಿ ವಾಂಛ್ಯದೇಶದ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಮಧುರೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬ ದೂತನು ಬಂದು, ತನ್ನ ಒಡೆಯನಾದ ಸಿಂಹಕೇತುರಾ ಜನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಪತ್ರವನ್ನು ವೀರವರ್ಮನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಕೇತುವು—“ನನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಮಧುರೆಯಲ್ಲಿ, ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರಿಯೂ, ನನ್ನ ತಂಗಿಯೂ ಆದ ಪದ್ಮನಯನಾದೇವಿಯು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನೆಂಬ ಮಗನೂ ಪನೆ ಸುಖದಿಂದಿರುವಳೆ”ಂದು ಬರೆದಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ವೀರವರ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಸಾಸಂವಾರ್ಥವು ವಾಯಿತು. ವಿವಾದವಾಗದೆ ಕಸೂಜ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೋಗಿದ್ದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು, ಪುತ್ರವತಿಯಾಗಿ ಮಧುರೆಯಲ್ಲಿ ದ್ದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಬೀಲಿಬೇರೆ ಜನರ ತರ್ಕಗಳು ಬೀಲಿಬೇರೆ ಆದವು. ವೀರವರ್ಮನು ಅನಂದದ ಭರದಿಂದ ತಾನೇ ತನ್ನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಕರೆತರುವೆನೆಂದು ಮಧುರೆಗೆ ಹೊರಡಲು ಮೊದಲಿಸಿದನು. ದೇವದತ್ತನು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು—“ಪ್ರಭುಗಳೇ, ಸೇವಕನಾದ ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಮನಯನಾದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆತರುತ್ತೇನೆ, ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಸೇವಕನಿರಲು, ತಾವು ಹೊರಡುವದೇಕೆ? ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಅರಸನು ಒಡಂಬಟ್ಟು ದೇವದತ್ತನಿಗೆ ಮಧುರೆಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಟ್ಟನು.

ದೇವದತ್ತನು ಅರಸನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಜೀವನಕಲೆಗೆ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಸಂಬಂಧದ ಯಾವತ್ತೂ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ, ಅರಸನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸಲು, ಅವಳು ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕುರಿತು—“ಅಪ್ಪಾ, ದುಷ್ಕನಾದ ಆ ದುಷ್ಕಬುದ್ಧಿಯ ಮಾತುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ,

ಅವನಿಂದ ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ಏನೋ ಅಪಾಯವು ಸಂಭವಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಾಣದೊಡೆಯರಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷ ಪ್ರಭುಗಳೇ ನನ್ನ ಬಾಲಸಖಿಯಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಪತಿಯೆಂಬದು ನನ್ನ ಹೊರತು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಗೊತ್ತಾಗಿರಬಾರದು ಮಾಡುವದೇನು? ಸುಮ್ಮನೆ ಜನರ ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗುವದು. ನಾನು ಯಾವ ಅಧಾರದಿಂದ ಪತಿಯ ಮಾರ್ಗಪ್ರತಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ? ಪತಿಯನ್ನು ಗಲಿದ ಸ್ತ್ರೀಯ ಜನ್ಮವು ವ್ಯರ್ಥವಲ್ಲವೇ? ನನ್ನ ಬಾಲಮಿತ್ರಳೂ, ಸುಖದುಃಖಗಳ ಸಾಲುಗಾರಳೂ ಆದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಅನುಮತಿಯಂತೆ ನಾನು ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿರುವದರಿಂದ, ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಮಠುರಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಇದರಿಂದ ನಾನು ಪದ್ಮನಯನಿಗೆ ಒಂದು ಬಗೆಯಾಗಿ ಮಾನಕೊಟ್ಟಂತೆ ಆಗಿ, ಆಕೆಯು ನನಗೆ ಪುಸನ್ನಳಾಗಬಹುದು.” ಅನ್ನಲು, ಪುತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾದ ವಾತ್ಸಲ್ಯವುಳ್ಳ ದೇವದತ್ತನು ಆಕೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಒಡಂಬಟ್ಟು, ಅವಳನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಮಠುರಗೆ ಹೊರಟನು.

ಪ್ರಯಾಣಸ್ಥನಾದ ದೇವದತ್ತನು ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಮಾರ್ಗಾಯಾಸವೂ, ಭಿನ್ನವಾದ ಹವೆಯೂ ತಡೆಯದ್ದರಿಂದ ಜ್ವರೋಪದ್ರವವೂ ಆಗಿ ಅವನು ನಡುವಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮರಣಹೊಂದಿದನು. ಆಗ ಜೀವನಕಲೆಗಾದ ದುಃಖವನ್ನು ಹೇಳಲಾಸಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಸ್ಕಳಾದ ಆ ಅಬಲೆಯನ್ನು ಅವಳ ತಂದೆಯು ನಡುವೇ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋದದ್ದರಿಂದ, ನಿರಬಿಟ್ಟ ಮರಿಮೊನವಂತೆ ಆ ವನಿತೆಯು ಬಹಳತಳಮಳಿಸಹತ್ತಿದಳು. ಆದರೂ ಆ ಚದುರೆಯು ನಡುವಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತ ವಿಚಾರಗೆಡಿಯಾಗಿ ಕೂಡದೆ, ತಂದೆಯ ಸ್ತ್ರೀತಿಯ ಸರದಾರರನ್ನು ಕರೆದು ತನ್ನನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ, “ಇವು ನನ್ನ ತಂದೆಯ ನಂಬಿಗೆಯವರೂ, ಹಿತಕರ್ತರೂ ಆದದ್ದರಿಂದ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಕೂಡಿದೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಲು, ಅವರು ಮಮತೆಯಿಂದ—“ಅಮ್ಮಾ, ನೀನು ದುಃಖಿಸಬೇಡ. ಈ ಸೈನ್ಯದವರಿಂದ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ನಿನಗೆ ಮೋಸವು ಬಾರದು. ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಗೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಇರು, ಮಠುರಗೆ ಮಟ್ಟುವವರಿಗೆ ನಿನಗೆ ಯಾವಮಾತಿನ ಭಯವೂ, ಕೊರತೆಯೂ, ಬಾರದು. ಮಠುರಗೆ ಹೋದ.

ಬಳಿಕ ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನ ಸಂರಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಸಹಾಯಕ್ಕಿಂತಲೂ, ನಿನ್ನ ಚಾತುರ್ಯವೇ ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುವದು.”

ಸರದಾರರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಜಿವನಕಲೆಯು ಇದ್ದದ್ದರಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ತಾನು ಹೀಗೆ ಸ್ತ್ರೀರೂಪದಿಂದ ಹೊರಟರೆ, ತನ್ನ ರೂಪವು ಪರರಾಜರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ, ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದೀತೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಪುಗುಷವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದಳು. ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ, ಅವಳು ಕೆಲವು ದಿನವೂ ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ, ಮಧುರಾ ಪಟ್ಟಣದ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಳು. ಅಲ್ಲಿ ಮೃಗಯಾರ್ಥ ಬಂದಿದ್ದ ಸಿಂಹಕೇತುವು ಜಿವನಕಲೆಯು ಪುರುಷವೆಂಬದ ರಿವಿಯನ್ನೂ, ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನೂ, ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಬೆರಗಾದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಂದುಹುಲಿಯು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಸಿಂಹಕೇತುವಿನ ಮೈ ಮೇಲೆ ಬರಲು, ಜಿವನಕಲೆಯು ದೂರದಿಂದಲೇ ಅ ರುಲಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಅವನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಉರುಳಿಸಿದಳು. ಅಕಲ್ಮಿತವಾಗಿ ಜಿವನಕಲೆಯಿಂದ ತನಗಾದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ತಿಳಿದು ಸಿಂಹಕೇತುವು ಸಮಾಧಾನ ಪಟ್ಟು, ಅವಳು ಇದ್ದೆಡೆಗೆ ಬಂದು ವಿನಯದಿಂದ—“ಪರಾಕ್ರಮಿಯೆ, ಎಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಿನು ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲ! ನಿನು ಇಲ್ಲಿ ಬರದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಪ್ರಾಣವಂಕಟವಲ್ಲ ಬಿಳುಪುತ್ತಿದ್ದೆನು. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅವ ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರವು ಇಷ್ಟೊಂದು ಹೇಳುವವಾಗಿಲ್ಲ. ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ನಿನ್ನ ಸುಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ, ಈ ಭೂತವಯವು ಭೂಷಣವೆ ಸರಿ. ದಯಮಾಡಿ ನಿನು ನನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಮದುರಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಕೆಲವು ದಿನ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.” ಅನ್ನಲು, ಜಿವನಕಲೆಯು —“ಸ್ಯಪೂತ್ತಮನೇ, ನಿನ್ನ ವಿನಯವು ತಾನೇ ಪರರನ್ನು ಅಂಕಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವವು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂಕಟದಿಂದ ಮುಕ್ತಮಾಡಿತಲ್ಲವೆ, ಅನ್ಯರು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟರವರು? ನಾನು ಮಧುರಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ನಿನ್ನಂಥ ವಿರನ ಸ್ನೇಹಲಾಭವು ಒದಗುತ್ತಿರಲು, ನಾನು ಅವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರಾಕರಿಸಲಿ?” ಅನ್ನಲು, ಸಿಂಹಕೇತುವು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಕೂಡಲೆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತಿರು

ಗಿವನು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ, ಸಕಲ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಘರಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದರು. ಸಿಂಹಕೇತುವು ಜಂವನಕಲೆಗಾಗಿ ಒಂದು ಶೂತ್ರಮವಾದ ಮಂದಿರವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಬಗೆಯ ರಾಜಭೋಗಾರ್ಹವಾದ ಸಾಸುತ್ರೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಅಕೆಯ ಸೈನಿಕರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಚನ್ನಾಗಿ ಇಡಿಸಿದನು. ಸಿಂಹಕೇತುನಿನ ಗುಣಗಳು ತಿಳಿಯದ್ದರಿಂದಲೂ, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಸದ್ವರ್ತನದ ಮೆರೆವನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾದದ್ದರಿಂದಲೂ ಜಂವನಕಲೆಯು, ತನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಹೊರತು ತಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಹೇಳದಂತೆ ತನ್ನ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಮಾತುಯಾವು ಸಿಂಹಕೇತುವಿನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅವನು ಜಂವನಕಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಭಾವದಿಂದ—“ಮಿತ್ರಾ, ನೀನ್ನು ದೇಶವಾವುದು? ಯಾವಕಾರಣದಿಂದ ನೀನು ಪ್ರವಾಸಮಾಡುತ್ತೀ? ನೀನ್ನು ಹೆಸರೇನು?” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಅವಳು ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಹೇಳದಳೆಂದರೆ—“ನನ್ನ ಶೂತ್ರಮನೇ, ನಾನು ಜೋಳರಾಜ್ಯವ ಅರಸನ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದವ ಮನಮೋಹನನಂಬ ಸರದಾರನಿದ್ದೇನೆ. ಬೇರೆಬೇರೆ ದೇಶದೊಳಗಿನ ಜೊರೆಜೊರೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅರಸನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು. ನಾನು ಕಾಂಚೀ ಪುರವೆಂಬ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಪ್ರಾಂತಿಗವಸಿಲ್ಲೆಂದರೂ ಅದು ತಿಂಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ.”

ಸಿಂಹಕೇತುವು ಜಂವನಕಲೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ—“ಮಿತ್ರಾ, ಮನ” ಮೋಹನಾ, ನೀನ್ನು ವಿಮೋಗವು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಗುವದನ್ನು ಕೇಳಿ ಘನಗೆ ಪರಮಾವಧಿ ವ್ಯಸನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಪರಿಚಿತನಾದ ನೀನು ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮವು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದ ಋಣಾನುಬಂಧವಲ್ಲದೆ ವತ್ತೊಂದು ಪಾರಣವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಉಪಕಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ತೀರಿಸಬೇಕೆಂಬದರ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಘನಗೆ ಹರಿಯಲೊಲ್ಲದು, ಇರಲಿ, ಆ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ನೀನು ಇನ್ನು ಒಂದು ತಿಂಗಳಾದರೂ ನನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು.” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಜಂವನಕಲೆಯು ಸಿಂಹಕೇತು

ವಿನ ಮಾತಿಗೆ ಆದರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಒಡಂಬಟ್ಟು, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಭಿಟ್ಟಿಯಾ ಗುವ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಮಧುರೆಯಲ್ಲರಹತ್ತಿವಳು. ಜೀವನಕಲೆಯು ತನ್ನ ಸ್ತೀರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಬೇ ಇದ್ದದ್ದು, ಅವಳ ಅಸಿರ್ವಾಚ್ಯವಾದ ಚಾತುರ್ಯದ ಉದಾಹರಣವಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಇರತಕ್ಕಂತೆ, ಒಂದು ದಿನ ಜೀವನಕಲೆಯು ದಿನದಂತೆ ಅರಸನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಅರಸನಿಗೆ ಹೋಗಿರಲು, ಆಗ ಅರಸನು ಐದು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗನೊಡನೆ ವಿನೋದ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಅವನು ಜೀವನಕಲೆಯು ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ— “ ಮಿತ್ರಾ, ಮನಮೋಹನಾ, ಇತ್ತ ಒಂ. ” ಎಂದು ಬಳುವ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಹತ್ತರ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅಪರಿಚಿತನಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಅರಸನ ಹತ್ತರ ಕುಳಿತದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಹುಡುಗನು— “ ಮಾವಾ, ಇವರು ಯಾರು? ಇಷ್ಟು ದಿನಸ ಇವರು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು? ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೇಳದೆ ಒಳಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದರು? ಅದು ನೋಡು, ಅವರು ಉಂಗರವು ಎಷ್ಟು ಚಂದ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡಿಸಬಾರದೆ? ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಿಂಹಕೃತುವನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವಿಂದ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅರಸನು—ಬಾಳಾ, ವಿಕ್ರಮಾ ಕಾರ್, ಆ ಉಂಗರವು ನಮ್ಮ ದಲ್ಲನಿಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ನಾನು ಬೇರೆ ಉಂಗರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಹೀಗೆ ಎರಡನೆಯವರ ಒಡವೆಯನ್ನು ಬೀಡಹತ್ತಿದರೆ, ಅವರು ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದಾರು? ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಹುಚ್ಚನಹಾಗೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಯಾಕೆ ಮೊನ್ನೆ ಅವ್ವ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಮರೆತೆಯಾ? ” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನು— “ ಮಾವಾ, ಇಲ್ಲ, ಮರೆತಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಉಂಗರ ಕೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮುಂದೆ ಮಾತ್ರ ನಾನು ಉಂಗರ ಕೇಳಿದನೆಂದು ಹೇಳಬೇಡ. ಯಾಕಂದರೆ ನಾನು ಏನಾದರೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೆ, ಅಕೆಯು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ನೆಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತಾಡುವದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ.

ಜೀವನಕಲೆಯು ಆ ಹುಡುಗನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಬೆರಗಾದದ್ದಲ್ಲದೆ, ಕಮಲಾಕ್ಷನ” ರೂಪವನ್ನು ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಹುಡುಗನ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಧನ್ಯತೆಗೆ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟಳು. ಪದ್ಮನಯನಿಗೆ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನೆಂಬ ಮಗನಿರುವನೆಂಬದನ್ನು ಅಕೆಯು

ಕನೋಜಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಮುಖವಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಪತಿಯ ರೂಪದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾದ ರೂಪವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಕೂಡಲೆ, ಆಕೆಯ ಅಂತಃಕರಣವು ಕರಗಿ, ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ತಿಳಿದು ಜತನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಉಂಗರವನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಉಚ್ಚಿ, ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದಳು. ಆಗ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನು ಅನಂದದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತ “ಅವ್ವನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಬರುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ಸಿಂಹಕೇತುವು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಿದನು. ಆಗ ಜೀವನಕಲೆಯು—“ಮಿತ್ರಾ, ಬಿಡು, ಉಂಗರವು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ? ಅವನು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ತೋರಿಸಿಬರಲೊಲ್ಲನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿವಾಗಿನಿಂದ ಅವನ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮವು ಬಹಳ ಕೂತಿದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು—“ಬಾಳಾ, ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನ ಹೋಗು. ನಿಮ್ಮ ಅವ್ವನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಜಾ” ಎಂದು ಕೈಬಿಡಲು, ಅವನು ಓಡುತ್ತ ತಾಯಿಯ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ—“ಅವ್ವಾ, ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು; ಮಾವನ ಹತ್ತರ ಯಾರೋ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ನನಗೆ ಈ ಉಂಗರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಉಂಗರವನ್ನು ಪದ್ಮನಯನಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಹೆಸರಿನ ಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಗುರುತಿನವಾದ ಉಂಗರವನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹಳ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಕೌತುಕದಿಂದ ಅದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿ, ಇದು ನಿಜವಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣದೊಡೆಯನ ಉಂಗರವೆಂದು ಗೊತ್ತು ಹಿಡಿದು, ಅದನ್ನು ಹಲವು ಸಾರೆ ಚುಂಬಿಸಿದಳು. ತನ್ನನ್ನು ದುಃಖದಿಂದ ಮುಕ್ತಳಾಗ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಮಲಾಕ್ಷನೇ ಬಂದನೆಂಬ ಸಂಶಯದಿಂದ, ಅವಳು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನನ್ನು ಕುರಿತು— “ಬಾಳಾ, ನಿನಗೆ ಈ ಉಂಗರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರು ಯಾರ ಹಾಗೆ ಇದ್ದರು? ಹೇಳು ನೋಡೋಣ, ಅನ್ನಲು ” ಅವನು ತೊಡಲುಬದಲು ಮಾತಾಡುತ್ತ—ಅವ್ವಾ, ಆತಗಲ್ಲ, ಮೀಸಿ ಬಂದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತೆ ಕೆಂಪಗಿದ್ದ; ತೆಳಗಿದ್ದ; ಗಿಡ್ಡ ಇದ್ದ; ಮತ್ತೆ ಒಳ್ಳೆ ಚಂದಗಿದ್ದ ನೋಡು.” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಪದ್ಮನಯನೆಯು, ಇವು ತನ್ನ ಪತಿಯ ರೂಪದ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದು ವ್ಯಸನಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಈ ಉಂಗರವಿದ್ದವರಿಗೆ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಸಂಗತಿಯೇ ಏನಾದರೂ ಗೊತ್ತಿರಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಯಾವಾಗ

ನೋಡಿಸೆಂಬ ಕುತೂಹಲವು ಅವಳ ಮನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಉಂಗರವನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕಳಿಸಿಕೊಡದಿದ್ದರೆ, ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಾದರೂ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದು, ಪದ್ಮನಯನೆಯು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನನ್ನು ಮರಳಿ ಅರಸನ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಲಿಲ್ಲ.

ಇತ್ತ ಜೀವನಕಲೆಯು, ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾದರೂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನು ಬಾರದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಅವನನ್ನು ತಡೆದಿರಬಹುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಅರಸನ ಆಪ್ತನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನ್ನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಜೀವನಕಲೆಯು ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಯೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಮಂದಿರವಿತ್ತು. ಅದರೂ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪರಸ್ಪರರ ಮುಖಾಂತರೋಕ್ತನಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆ ಪೂತ್ತಿನ ದಿವಸ ಜೀವನಕಲೆಯು ಸಂಧ್ಯಾರಾಗದಸೂಬಗನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಗಾಯನ ಮಾಡಹತ್ತಿದಳು. ಅವಳ ಸುಸ್ವರವೂ ಪದ್ಯದ ಮಾಧುರ್ಯವೂ ಕೇಳುವವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆನಂದಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಪದ್ಮನಯನೆಯು ತನ್ನ ಪತಿಯಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪದ್ಯವು ಮಧುರ ಸ್ವರದೊಂದಿಗೆ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುವದನ್ನು ತಿಳಿದು ಬೆರಗಾದಳು. ಅವಳು ಧ್ವನಿಯ ಸುಸುವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಲಿಸಿ, ತನ್ನ ಮಂದಿರದ ನೆರೆಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಯಾರೂ ಗಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರೆಂಬದನ್ನು ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚಿದಳು. ಕೂಡಲೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ತನ್ನ ದಾಸಿಯಾದ ಮೌಕ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಕರೆದು—“ಮೌಕ್ತಿಕೇ, ನಿನ್ನ ಈಗಲೇ ಆ ನೆರೆಯ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಹಾಡುವವರನ್ನು ನಾನು ಕರೆದೆನೆಂದು ಹೇಳಿ ಬೇಗನೆ ಕರಕೊಂಡು ಬಾ; ಹೆಂಗಸಿನ ಧ್ವನಿಯಂತೆ ಕೇಳುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಮೌಕ್ತಿಕೆಯು ತವಕದಿಂದ ಜೀವನಕಲೆಯ ಹತ್ತರಬಂದು—“ದೂರಗಳೇ, ತಮ್ಮನ್ನು ನಮ್ಮ ಒಡತಿಯರಾದ ಪದ್ಮನಯನಾದೇವಿಯರು ಕರೆತರುವದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಗನೆ ಬರೋಣವಾಗಬೇಕೆ”ಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಜೀವನಕಲೆಯು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಸಾಧನದ ವೇಳೆಯು ಸಮಾಪಿಸಿತೆಂದು ತಿಳಿದು ಆತುರದಿಂದ ಮೌಕ್ತಿಕೆಯೊಡನೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದಳು. ಆಗ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನು ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು—“ಅಪ್ಪಾ, ನನಗೆ ಉಂಗರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ನೋಡು” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಜೀವನಕಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿ ನೋಡಿ, ಯಾವನೋ ಪುರುಷನು ಬಂದಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದು, ತಕ್ಕ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂಪ-ಅವನಿಗೆ ಅದರ ಮಾಡಿದಳು.

ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೀವನಕಲೆಯೂ, ಪದ್ಮನಯನೆಯೂ, ಕೂಡಿ ಆಡಿದವರಾಗಿರಬೇಕು, ಈಗ ಪದ್ಮನಯನಿಗೆ ಜೀವನಕಲೆಯ ಗುರುತು ಸಿಗುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ. ಅಗ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಜೀವನಕಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು-ಪದ್ಮಹಸ್ತರೆ, ಯೋಗ್ಯಾ ಯೋಗ್ಯ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ, ಅಪರಿಚಿತರಾದ ತಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧಟಿತನದಿಂದ ನಾನು ಕರೆಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ. ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯವಿಟ್ಟು, ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಕೊಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ತಮಗೆ ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಗಾಯನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ತಾವು ಯಾರಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದಿರಿ? ಮತ್ತು ಈವೃತ್ತಿನ ದಿವಸ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನಿಗೆ ನೀವು ಕೊಟ್ಟ ಉಂಗುರವು ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತರ ಹೇಗೆ ಬಂದಿತು? ಅನ್ನಲು, ಜೀವನಕಲೆಯು ಮನದಲ್ಲ-“ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನು ಹುಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಸಿಂಹಕೇತುವು ನಮ್ಮೊಡೆಯನಿಗೆ ಪತ್ರಕಳಿಸಿದ್ದು ನಿಜವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇವಳ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ನಿಕಟವು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಇರುವದೆಂಬದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವವರೆಗೆ, ನನ್ನ ನಿಜವಾದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಬಾರದು. ” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕಪಟದಿಂದ-“ ದೊರೆಸಾನಿಯೇ, ನೀನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕೆಂದರೆ ದುಃಖದಿಂದ ನನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಶಿರಗಳು ಬಿಗಿಯುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುರಿಯಬಾರದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ; ಚಿತ್ತಗೊಟ್ಟು ಕೇಳು;—ನಾನು ಸುಮಾರು ಈಗ ಅಯ್ಯ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ಆರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿರಲು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಪ್ರತಿಮ ರೂಪಶಾಲಿಯಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನೆಂಬವನೊಬ್ಬ ರಾಜಪುತ್ರನು ಬಂದನು. ಅವನು ಮಾರ್ಗಶ್ರಮದಿಂದ ಬಹಳ ಬಳಲಿರಲು ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಆದರ ಮಾಡಿ ತಕ್ಕ ಉಪಚಾರದಿಂದ ಅವನ ಮಾರ್ಗಶ್ರಮವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದೆನು. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮಿತ್ರತ್ವ ಕೂಡಿ, ಮುಂದೆ ಅದು ವೃದ್ಧಿಂಗತವಾಗುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಪತ್ನಿಯಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯೆಂಬವಳನ್ನು ನೆನಿಸಿ ನೆನಿಸಿ, ಪ್ರಳಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಶೌರ್ಯದ ಹಾಗೂ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಅವನ ಪ್ರೇಮದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಹತ್ತಿದರೆ ಎರಡು ದಿನ

ಗಳು ಸಾಲಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆ ಕಮಲಾಕ್ಷನೇ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ವರ್ಣನದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅದು ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ನನ್ನ ಸ್ಮರಣದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತು. ಆ ಪುಣ್ಯವಂತನ ಸುಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ವರ್ಣಿಸಿದರೂ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಅದೆ. ಇಂಥ ದುರ್ಲಭನಾದ ಮಿತ್ರನು ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರಲು, ಅವನಿಗೆ ಸರ್ಪದಂಶವಾಗಿ, ಬೆಳಗಾಗುವದರೊಳಗೇ ಅವನುಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮರಣಹೊಂದಿದ್ದನು. ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ನನಗಾದ ದುಃಖವನ್ನು ಹೇಳಲಸಾಧ್ಯವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಶ್ವರೇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಯಾರ ಯತ್ನವು ನಡೆಯುವದು? ನಾನು ನಿರುಪಾಯನಾಗಿ, ಮಿತ್ರಧರ್ಮಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಅವನ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು. ಈ ಉಂಗರವು ಆ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು.

ಜೀವನಕಲೆಯ ಮುಖದಿಂದ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದು ವಾಗ, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳೊಳಗಿಂದ ನೀರುಗಳು ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಮರಣಹೊಂದಿದನೆಂಬದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಳಿಕಂತು ಅವಳ ದುಃಖವು ಅನಿವಾರನಾಯಿತು. ಹಲವು ರೀತಿಯಿಂದ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೆನಿಸುತ್ತ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಮೂರ್ಛಿತಳಾದಳು. ಕೂಡಲೆ ಮೌಕ್ತಿಕೆಯು ತಕ್ಕ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿದಳು. ಜೀವನಕಲೆಯಾದರೂ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಶೋಕವನ್ನು ನೋಡಿ, ಪತಿಯಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ನೆನಿಸಿ ತಾನೂ ಮನದಡಿಯೆ ಅತ್ತಳು. ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಪ್ರೇಮವು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವದೆಂಬದನ್ನು ಜೀವನಕಲೆಯು ಮನಗಂಡರೂ, ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು — “ಸುಂದರಿಯೇ, ಅದೆ ಮಾತಿಗೆ ದುಃಖಪಟ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ನಿನಗೆ ಪತಿಯೂ, ನನ್ನ ಮಿತ್ರನೂ ಅದೆ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ತಿರುಗಿ ಬರುವ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೋಗಿರುವನೇ? ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅವಳ ಆಶೆಯು ನಮಗೇಕೆ? ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಇರುವವರೆಗೆ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಿ, ಕಾಲವು ತುಂಬಿದ ಬಳಿಕ ಒಂದು ದಿವಸ ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ನಾವೂ ಹೋದರಾಯಿತು. ಈಗ ನೀನು ಐದುವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪತಿಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹಮಾಡಿ ಶರೀರವನ್ನು ಒಣಗಿಸಿ

ನಿನ್ನ ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಆಗಿಹೋಯಿತು. ನಿನ್ನ ಪಾಂಡರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅಗಲೇ ಕರಗಿಹೋಗಿದೆ; ಮಿತ್ರ ವಾತ್ಸಲ್ಯವೂ, ನೀತಿಮಾರ್ಗವೂ ಹಾಳಾಗಿಹೋಗಿವೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಜೀವನ ಕಲೆಯು ಕಟ್ಟಿಭಾವದಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಎಸೆಬಿಡಿಯದೆ ನೋಡಹತ್ತಿ ವಳು. ಪರೇಂಗಿತಜ್ಞಳಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು, ಪುರುಷಪಂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಜೀವನಕಲೆಯನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ, ಅವಳ ದುಷ್ಟವಾಸನೆಯನ್ನು ಕೂಡಲೆ ತಿಳಿದು, ಅವಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಳಿಯುತ್ತ, ನುಡಿದಳೇನಂದರೆ— “ಸದ್ಗುಣವು, ನೀನು ನನ್ನ ಪತಿಯ ಮಿತ್ರನಾದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವನಾಗಲಿಲ್ಲವೇ? ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತರದೆ ಯಾವ ಧೈರ್ಯವಿಂದ ದುರಾಲೋಚನೆಮಾಡಿದೆ? ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೂ, ಸದ್ವರ್ತನಕ್ಕೂ ಉಂಟಾದ ಪತಿಯ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಸಂತಪ್ತಳಾದ ನನ್ನನ್ನು ಕೃದಯಭೇದಕಭಾಷಣಗಳಿಂದ ನೋಯಿಸಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ನಿನಗೆ ಬಲವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇರನು. ಪ್ರಿಯಪತಿಯಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಮರಣಪೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ವೈಧವ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಕಾಲ ಕೂಡಾ ಮಾಡುವದು ಎಂಥ ನೀಚತನವು! ಇದಲ್ಲದೆ, ಅನಾಥರಾದ ಅಬಲೆಯನ್ನು ನಿನ್ನಂಥ ದುರ್ಜನರು ಇಚ್ಛಿಸುವದರಿಂದ ಸಾತಿವ್ರತ್ಯಕ್ಕೆ ತಪ್ಪದೆ ಭಂಗ ಬರುವದು. ಇಂಥ ನಿದ್ರಾವಾದ ಜೀವನವು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ವಿರಸಪ್ತಿಯಾದ ಈ ಪದ್ಮನಯನೆಗೆ ಸಹನವಾಗುವದೇ? ನನ್ನ ಪತಿಯ ಮರಣವನ್ನು ಕೇಳಿ, ನಾನು ಅನ್ಯರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸೌಖ್ಯಹೊಂದಲಿಯಾ? ಇಂಥ ನಿನ್ನ ದುರ್ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾನು ಬದುಕಿದ್ದದ್ದು, ನನ್ನ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತ ಪಾಪದ ಫಲವಾಗಿದೆ. ಪತಿಯ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಮಲಿನವಾದ ಈ ದೇಹವನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಈಡಾಡಿದ ಹೊರತು ಸಮಾಧಾನವಾಗದು. ಆದರೆ ಇನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ದುರ್ಮಾರ್ಗಿಗಳಾದ ನಿಮ್ಮಂಥವರಾದರ್ಶನವೇ ನಿದ್ರಾವು. ನಿನ್ನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗು, ಅನ್ನಲು ಜೀವನಕಲೆಯು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಪತಿಭಕ್ತಿಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ, ಎರಡನೆಯ ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡದೆ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನೊಂದಂತೆ ತೋರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಂದಹೊರಟು ತನ್ನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಆದರೆ ಈ ಪರಿ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಘೋರಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳ ಜೀವಕ್ಕೆ ಸೊಗಸಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಇತ್ತ ಪದ್ಮನಯನೆಯು, ಮನಮೋಹನನಿಂದ ತನಗೆ ತಿಳಿದ ಪತಿಯ ಮರಣದ ಸಂಗತಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಸಿಂಹಕೇತುವಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಸಹಗಮನಕ್ಕಾಗಿ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ಆದರೆ ಸಿಂಹಕೇತುವು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸದೆ—“ತಂಗೀ, ಪದ್ಮನಯನಾ, ನಿನ್ನ ವಿಚಾರವು ಪತಿಭಕ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದ್ದರೂ, ಹಸುಗೂ ಸಾದ ಈ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಅದುಅಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ನೀನು ಮೂರ್ಖತನದಿಂದ ಅಗ್ನಿಪುನೇರ ಮಾಡಿದರೆ ಅದರಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವಾದರೂ ಯಾವದು? ಮನುಷ್ಯರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕರ್ಮಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ, ಅವರ ಪರಲೋಕದ ಹಾದಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇರಲು, ನೀನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವದಂತೂ ದುಸ್ತರವೇ. ಅದೂ ಇರಲಿ; ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪತಿಗಾದರೂ ಹಿತಮಾಡಿದಂತಾಗುವದೇನು? ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ದುಃಖರಮನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾಣಕೊಟ್ಟಂತೆ ಆಗುವದು. ಜೀವದಿಂದ ಇದ್ದು, ತರ್ಪಣಾದಿಗಳಿಂದ ಪತಿಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಹುಚ್ಚಿಯಂತೆ ಇಂಥ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ತ್ವನನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ. ಯಾಕೆ? ಕುಂತಿ, ಉತ್ತರೇ ಮೊದಲಾದ ಎಷ್ಟೋ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಪತಿಯ ಮರಣಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಣಕೊಟ್ಟಿರೇನು? ಈ ತರವ ಸ್ವಾರ್ಥಪರವಾದ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವದು ನಿನ್ನಂಥ ಸುಜ್ಞಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆಗೆ, ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಇರುವ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಅತ್ತಕಡೆಯ ಯಾವದೊಂದು ವರ್ತಮಾನವು ತಿಳಿದ ಹೊರತು ಹಾಲಿಕೆಯ ವರ್ತಮಾನದಿಂದ ಇಂಥ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯ ಮಾಡುವದು ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ,” ಎಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಮಂಜುಘೋಷೆಯು ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಅಗ್ನಿಪುನೇರಮಾಡುವಳೆಂಬದನ್ನು ಕೇಳಿ ದುಃಖದಿಂದ ಅವಳೊಡನೆ ಬಂದಳು. ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಮಂಜುಘೋಷೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಅಕುತ್—“ಮಂಜುಘೋಷೇ, ಈ ಚಾಂಡಾಲೇಷು ಮುಖವು ನಿಮ್ಮಂಥ ಸುಮಂಗಲಿಯರಿಗೆ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಯೋಗ್ಯವಾಯಿತು. ಅಂದ ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಸುಡದೆ ಬಿಡುವದು ಯೋಗ್ಯವೇ? ಈ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನು ನನ್ನ ಮಗನಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಮಗನೆಂದು ತಿಳಿದು ಜೋಕೆಮಾಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಮಂಜುಘೋಷೆಯನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ಮಂಜುಘೋಷೆಯು ದುಃಖದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ ಪದ್ಮನಯನೆಗೆ ಸಹಗಮನ ಮಾಡಬೇ

ಹೆಂಡು ಹಲವು ಬಗೆಯಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಅದರೂ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ತಿರುಗಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಿಂಹಕೇತುವು ನಿರುಪಾಯನಾಗಿ ಧರ್ಮಸಮ್ಮತವೂ, ಪರಂಪರಾಗತವೂ ಆದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಒಡಂಬಟ್ಟನು.

ಮುಂದೆಕೆಲವು ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಸಿಂಹಕೇತುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಚಿತ್ತೆಯು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಆನಂದದಿಂದ ಅದರಕಡೆಗೆ ಹೋದಳು. ಆಗ ಆಬಾಲವೃದ್ಧರು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವಳ ಸುಗುಣಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ಔವಾಯ್‌ಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಮರಮರನೆ ಮರುಗಿದರು. ಆದರೆ ಅವಳ ಪತಿಭಕ್ತಿಗಾಗಿ ಜನರು ಮಾಡುವ ಅವಳ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ, ಪದ್ಮನಯನೆಯಂಥ ಪತಿವ್ರತೆಯರ ಅಂತಃಕರಣಗಳು ಸಾಫಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳೊಳಗಿಂದ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳು ಉದರಹತ್ತಿದವು. ಆಗ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನು ಮುದ್ದು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. ಅವನು ತಾಯಿಯ ಉದಾಸೀನವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಳುವ ಮೋರೆಮಾಡಿ—“ಅಪ್ಪಾ, ಹಿಂದೆ ಕೈಸರಿಯೇ. ಬೆಂಕಿ ಸುಟ್ಟೇತು; ಬಾ, ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ. ಮಾವನು ಯಾಕೆ ಅರುತ್ತಾನೆ? ನೀನು ಮನೆಗೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಉಣ್ಣುವದೇ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ಈವೊತ್ತು ಹಣೆಯತುಂಬ ಕುಂಕುಮ ಯಾಕೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವೆ? ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟೇಕೆ ನೋಡುತ್ತಾರೆ? ನನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಮುದ್ದು ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ ನೋಡು” ಎಂದು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಸೆರೆಗನ್ನು ಹಿಡಿದು ಜಗ್ಗಹತ್ತಿದನು. ಈ ಅನರ್ಥವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೂ ಘೋಳೆಂದು ಅತ್ತರು. ಮಿತಿಮೀರಿದ ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯವುಳ್ಳ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಮಗನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ —“ಬಾಳಾ, ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕ, ಅಲ್ಲಿ ಮಾವನ ಹತ್ತರ ಹೋಗು. ಆತನು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವ ಕೊಠಿತೆಯೂ ಬಾರದ ಹಾಗೆ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟು ದುಃಖ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನನ್ನು ಎದೆಗೆ ಅವಚೆ ಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಅಳುತ್ತ—“ಅಪ್ಪಾ, ವಿಕ್ರಮಾ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಮುದ್ದು ಮೋರೆಯನ್ನು ತೋರಿಸು; ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನಗಲಿ, ನಾನು ಪರಬೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಅಣ್ಣಾ, ಸಿಂಹಕೇತೂ, ನಿನ್ನ ಅಳಿಯನನ್ನು ಕರೆದುಕೊ: ಹಲವು ಪರಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯವೇ

ಲೆಗೆ ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿದೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಮಗನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅವನ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಭಾರವು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಕೂಡಿಯದೆ.” ಎಂದು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನನ್ನು ಜುಲುಮೆಯಿಂದ ಸಿಂಹಕೇತುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಆಗ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನು ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತ—
 “ ಮಾವಾ, ಬಿಡೋ; ನಾನು ಅವನ ಸಂಗಡ ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಬಹಳ ದಿವಸ ಹೋಗದೆ, ಬಿಗನೆ ಅವನನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಹತ್ತರ ಬರುವೆನು. ನಾನು ಪರಲೋಕವನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲ. ” ಎಂದು ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಜಾಡಿಸುತ್ತ, ಸಿಂಹಕೇತುವಿನ ಕೈಯಿಂದ ಕೊಸರಿ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಆ ಕೂಸಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿಂತವರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರುಗಳು ತಾವೇ ಹೋಗಹತ್ತಿದವು.

ಇತ್ತ ಜೀವನಕಲೆಯು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಪತಿ ವ್ರತಾ ಶಿಖಾಮಣಿಯಂತಲೂ, ಸಿಂಹಕೇತುವು ಪಾಪಭೀರುವಂತಲೂ ಮನಗಂಡು, ತನ್ನ ಪುರುಷಪಾಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನಿಜವಾದ ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀರೂಪದಿಂದಲೇ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಕಾಣುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟಳು. ಆದರೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಸಹಗಮನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿರುವಳೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆಕೆಯು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ, ತನ್ನ ಮೂರ್ಖತನವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಲಗಬಗೆಯಿಂದ ಬಂದಳು. ಆಗ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಗಂಡುಗಚ್ಚಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅಗ್ನಿಗೆ ಮೂರುಸಾರೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದೀನಮ್ಮದ್ರೆಯಿಂದ ಆಕಾಶದ ಕಡೆಗೆ ಮುಖವಿತ್ತಿ—ಪರಮೇಶ್ವರಾ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕಿದ್ದೇನೆ. ಪರಲೋಕದಲ್ಲಾದರೂ ನನಗೆ ನನ್ನ ಪತಿಯದರ್ಶನನಾಡಿಸು. ಅನಾರ್ಥಕ್ಷಕನೆಂಬ ಬಿರುದು ನಿನ್ನಿಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದ, ನನ್ನ ಕೂಸಿನ ಚಿಂತೆಯು ನನಗಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಸೆರಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವದೇನಂದರೆ, ಅನಿಮಿತ್ತ ಚಾಂಧವನಾದ ಈ ಸಿಂಹಕೇತುರಾಜನಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಡಿ, ಜನ್ಮ—ಜನ್ಮಾಂತರವಲ್ಲಾದರೂ ಕಮಲಾಕ್ಷ ಪುಭುಪೆ ನನಗೆ ಪತಿಯಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ, ಜೀವನಕಲೆಯು ಹೊಡುತ್ತ ಬಂದು, ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು— “ ಪೂಜ್ಯಳಾದವನ್ನ ಸಖಿಯೇ, ನಿಲ್ಲು; ಇಂಥ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಬಾಂ

ಸಖೆಯೂ, ದೇವದತ್ತನ ಪುತ್ರಿಯೂ ಆದ ಜೀವನಕಲೆಯು ನಿನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದಿರುವಳೆಂದು ತಿಳಿ. ನಿನ್ನ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ಕೀರ್ತಿಯು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವದು. ನನ್ನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ, ನಿನಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡು. ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಅನ್ನಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾಗಮಾಡಬೇಡ. " ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲು, ನೆರೆದವರಿಗೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾದದ್ದಲ್ಲದೆ, ಅವಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವರು ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟರು. ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಜೀವನಕಲೆಯನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ, ಇವಳು ತನ್ನ ಬಾಲಸಖಿಯಾದ ಮಂತ್ರಿ ಪುತ್ರಿ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ಬಹು ದಿನ ಬಳಗದವರ ವಾರ್ತೆಯಿರುವ ಪದ್ಮನಯನಿಗೆ ಜೀವನಕಲೆಯ ದರ್ಶನದಿಂದ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಆಗ ಪದ್ಮನಯನೆಯು ರೋಷದಿಂದ— " ಜೀವನಕಲಾ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣದೊಡೆಯರಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷ ಪುಭುಗಳು ಮರಣಹೊಂದಿದರೆಂಬ ಅಮಂಗಳವಾದ ವರ್ತಮಾನವು ಈವೊತ್ತು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾದದ್ದರಿಂದ, ನಾನು ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶ ಮಾಡತೊಡಗಿರುವೆನು. ಈ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ನಿನಗೇನಾದರೂ ವರ್ತಮಾನವಿರುವದೋ? " ಅನ್ನುಲು, ಜೀವನಕಲೆಯು— " ರಾಜಪುತ್ರಿ, ಕಮಲಾಕ್ಷ ಪುಭುಗಳು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದು ನಿಜವಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಅಖಂಡವಾದ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವರ ಸಂಬಂಧದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಸಂಗತಿಯು ನನಗೇ ಗೊತ್ತಿದೆ; ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ದುಗುಡವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬು " ಅನ್ನುಲು. ಪದ್ಮನಯನೆಯ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪಸೆಯಾದಂತಾಗಿ ಅಕೆಯು ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸಿಂಹಕೌತುಹವೊಡನೆ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅರಮನೆಗೆ ತಲುಪಿದಳು.

೧೭ನೆಯ ಪ್ರಕರಣ.

ಸುಖಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ.

ಇತ್ತ ಜೀವನಕಲೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ, ಅವಳ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಹೊಸವೊಡನೆ ಮೆರೆಯುತ್ತ, " ತಾವು ಕನೋಜದ ರಾಜನಾದ ವಿರಮ

ಮನ ಸೈನಿಕರಿದ್ದು, ಪದ್ಮನಯನಾವೇವಿಯನ್ನು ಕರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವೆವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಿಂಹಕೇತುವಿಗೂ ಪದ್ಮನಯನಿಗೂ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಮನಮೋಹನನು ತನ್ನ ನಿಚಕ್ಕತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಭಯಪಟ್ಟು, ತನ್ನ ಸೈನ್ಯಸೊಡನೆ ಓಡಿಹೋದನೆಂದು ಪದ್ಮನಯನೆಯೂ, ಸಿಂಹಕೇತುವೂ ತಿಳಿದರಲ್ಲದೆ, ಇವೆಲ್ಲ ಜೀವನಕಲೆಯ ತಂತ್ರವೆಂಬುದು ಅವರ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಸಹ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಜೀವನಕಲೆಯ ಧೈರ್ಯ-ಚಾತುರ್ಯಗಳ ಪರಿಣಾಮವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಜೀವನಕಲೆಯು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮನಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಯಾವತ್ತೂ ನಿಜವಾದ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಸುಡಿದಳೆಂದರೆ—“ ಸಖಿ, ಸರಗೃಹವಾಸದೋಷವು, ಸಂತೆಯಂಥ ಪತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಸಹ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಸದ್ವರ್ತನವೂ, ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವೂ ಜನರಿಗೂ, ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಕಮಲಾಕ್ಷ ಪ್ರಭುಗಳ ಸಂದರ್ಶನವಾದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲಿಂಬ ಬುದ್ಧಿರದಿಂದ ಈ ಮೋಸವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು. ಈ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು ” ಎಂದು ಅನ್ನಲು, ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಜೀವನಕಲೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಮಾಧಾನ ತಾಳಿ—“ ಮಂತ್ರಿಪುತ್ರ, ಕ್ಷಮಿಸೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಂಥ ತಪ್ಪೇನೂ ನಿನ್ನಿಂದ ಆಗಿಲ್ಲ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ. ಈಗಿನ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಿಂಹನು ಮಾಡಿದ ಯುಕ್ತಿಯು ಹಿತಕರವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಬಹಿರಂಗವನ್ನಲ್ಲದೆ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಜನರು ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ. ಇರಲಿ, ನನ್ನ ಪತಿಯೇ ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾದ್ದರಿಂದ, ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ವಿಯೋಗವಾಗುವ ಸಂಭವವು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಸುಯೋಗವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ, ಕಮಲಾಕ್ಷಪ್ರಭುಗಳ ಶೋಧವಾಗಬೇಕಷ್ಟೆ? ನಿನ್ನ ವಿಚಾರದಂತೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವೀರನರ್ಮನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಕನೋಜಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ. ವೃದ್ಧರಾದ ನನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರಮಾಡುವದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಸಿಂಹಕೇತುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನೊಡನೆ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಾಣುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕನೋಜಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟಳು. ಮಂಜುಳೋಷಿಗೂ, ಸಿಂಹಕೇತುವಿಗೂ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ವಿಯೋಗವಾಗುವದೆಂದು ಬಹಳ ವ್ಯಸನವಾಯಿತು. ಜೀವನಕಲೆಯೂ, ಪದ್ಮ

ನಯನೆಯೂ ಪುರುಷವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ, ಸಿಂಹಕೌತುವು ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮಧುರಾ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಿದರು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇವರು ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಇತ್ತ ಸುವರ್ಣ ಪುರದಲ್ಲಿ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಏನಾಯಿತೆಂಬದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವಾ. ಸುಮತಿಯ ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಅವನ ಗಾಯಗಳು ಮಾಯುತ್ತ ಹೋಗಿ, ಸ್ವಲ್ಪದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಆದನು. ಒಂದುದಿನಕಮಲಾಕ್ಷನು ಸುಮತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—“ಮಿತ್ರಾ ಸುಮತಿ, ನೀನು ಯಶೋದೆಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಮಾಡಿ, ಅಕೆಯ ತಾಯಿಶಂಕೆಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಶೋಕಿಸುತ್ತಿರುವೆನು.” ಅನ್ನಲು, ಸುಮತಿಯು—“ಮಿತ್ರಾ, ನಿನ್ನ ಮಾತು ಅಮೋಘವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವು ಧನ್ಯವಾದದ್ದೆಂದು ದೊಡ್ಡವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಆಶ್ರಮವು ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕೆ ಬಹುಅನುಕೂಲವಾದದ್ದು. ಮಹಿಷ್ಯನ ನಿಜವಾದ ಉನ್ನತಿಯು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಿಂದಲೇ ಆಗುವದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಮನಸ್ಸಿನ ರುದ್ಧಿ-ಕರಣಕ್ಕೂ, ಸತ್ಪರಂಕ್ಷೆಗೂ ಇದೇ ಆಶ್ರಮವು ಶಕ್ಯದ್ದು. ನ್ಯಾಯ ನಿತಿಗಳು ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತೋರುವವು. ನಿಜವಾದ ಸಂಸಾರಪರಮಾರ್ಥಗಳೆರಡೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ತೋರಿಸುವವರು ಈ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಹೃದಯವು ಕೊಂಮಲವಾದವರಿಗೆ ಇದರಷ್ಟು ಅನುಕೂಲವಾದ ಬೇರೊಂದು ಆಶ್ರಮವಿಲ್ಲ. ಅಂದಬಳಿಕ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರಾಕರಿಸಲಿ? ಆದರೆ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಕೋಪವಾದ ಹೊರತು ನಾನು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ದೇವರ ಸಯದಿಂದ ಇಂದೇ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಕೋಪವಾದ. ನಾಳೆ ಈ ಯಶೋದೆಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವನ್ನು ಅನಂದದಿಂದ ಮಾಡುವೆನು. ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ನಾನು ಮೊಸಳೆಯಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟೆನು. ನನ್ನ ಮೈಮೇಲಿನ ಎಚ್ಚರವು ತಪ್ಪಿದಂತಾಗಿರಲು, ಯಾರೋ ಪನ್ನನ್ನು ದಂಡಿಗೆ ತಂದು ಚಲ್ಲದಂತಾಯಿತು! ನೀನೂ ನನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಕಡೆಗೆ ನಾನು ಯಾವತ್ತೂ ಮುಖಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ, ದೇಶ ದೇಶಗಳನ್ನು ತಿರುಗುತ್ತ ನಿರಾಶ್ರಿತ

ತನಾಗಿ ಹೊಂದಿ, ಕನೋಜರಾಜ್ಯದ ಉಕ್ಕಡವಾಸ ಈ ಸುಖಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದನು. ಕನೋಜರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರು ಬಹುತರವಾಗಿ ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಸ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಈ ಗ್ರಾಮದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನಿನಗೆ ಶೋಧವಾದ್ದರಿಂದ, ನನಗೆ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಆನಂದವಾಗಿದೆ. ಗುರುವಿನ ಪಾದಾಸುಗ್ರಹದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಶೋಧವಾಗಬಹುದು. ಆಮೇಲೆ ಯಾವ ಸುಖೋಪಭೋಗಕ್ಕೂ ವಿಘ್ನವಿಲ್ಲ. " ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಕಮಲಾಕ್ಷನು ನಿರುಪಾಯನಾಗಿ ಸುಮ್ಮನಾದನು.

ಹೀಗೆ ಇರಇರುತ್ತ, ಒಂದುದಿನ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಇಳಿಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ, ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ವ್ಯಾಯಾಮ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದಂತೆ ಊರಹೊರಗೆ ಹೊದನು. ಅವನು ಕೆಲವು ಅಂತರವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿ ಹೋದಮೇಲೆ ಒಂದು ಮರದ ಕೆಳಗೆ, ಮಾರ್ಗಶ್ರಮವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವ ಇಬ್ಬರು ಚಲುವರಾದ ಪುರುಷರನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಲಾವಣ್ಯಯುಕ್ತನಾದ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಹುಡುಗನ ಚಾಪಲ್ಯಕ್ಕೂ, ಚಲ್ವಿಕೆಗೂ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಬೆರಗಾದದ್ದಲ್ಲದೆ, ಅವನನ್ನು ಅಸ್ತಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆಯು ಕಮಲಾಕ್ಷನಿಗಾಯಿತು. ಕಾರಣ ಅವನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಸಹ ಇಡದೆ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುದುರೆಯನ್ನಿಳಿದು, ಮರದಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಪುರುಷರನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯರಾದ ಪದ್ಮನಯನಾ-ಜೀವನಕಲೆಯರೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ, ನಿಜವಾದವುರೂಪರೆಂದು ತಿಳಿದು, ಮರ್ಯಾದಾರ್ಥವಾಗಿ ತಲೆವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ಪತಿವ್ರತಾಶಿವಾಮಣಿಗಳಾದ ಪದ್ಮನಯನಾ-ಜೀವನಕಲೆಯರು, ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಹತ್ತರ ಬಂದಕೂಡಲೆ, ತಮ್ಮ ತಿಷ್ಣವಾದ ಬುದ್ಧಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಪತಿಯೆಂದು ಕೂಡಲೆ ಗೊತ್ತುಹಿಡಿದರು. ಆಗ ಅವರಿಗಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಯಾರು ವರ್ಣಿಸುವರು!! ಆನಂದದ ಭರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪತಿಯನ್ನು ಅಸ್ತಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಕುತೂಹಲವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮನೋನಿಗ್ರಹಧುರೀಣರಾದುದರಿಂದ, ಅವರು ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ, ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದರು. ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವರ ಮೈಮೇಲಿನ ಕೂದಲುಗಳು ನೆಟ್ಟಗಾದವು; ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳು ಉದುರಹತ್ತಿದವು; ಛ್ರಿಯಣ

ಮುಖವಲೋಕನದಿಂದ ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ದುಃಖವು ಪ್ರಕಟವಾಗಹತ್ತಿತು. ಅದರೂ ಅವರು ಬಹು ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ತಮ್ಮ ಮನೋಭಾವಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು. ಪರಸ್ಪರ ಕುರಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ನಡೆದಿರಲು, ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನು ಓಡುತ್ತ ಬಂದು, ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು. ಕೂಡಲೆ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮುಟ್ಟಿಡುತ್ತ, ಅವನನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿ ಕೊಂಡನು. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ಅನರೇಲ್ಲರನ್ನು ಅಗ್ರಹದಿಂದ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರತಂದನು. ಅಗ ಸುಮತಿಯು ಸುರೂಪಿಗಳಾದ ಆ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷರನ್ನೂ, ಸ್ತ್ರೀತಿ ಗೆಸಾತ್ರನಾದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನನ್ನೂ ನೋಡಿ ಬೆರಗಾದದ್ದಲ್ಲದೆ, ಅವರ ದೊಡ್ಡ ಸೃಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಿ, ಇವರು ಯಾರೋ ರಾಜಪುತ್ರರಿರಬಹುದೆಂದು ತರ್ಕಿಸಿದನು.

ಪದ್ಮನಯನಾ—ಜೀವನಕಲೆಯರು, ತಮ್ಮ ಪತಿಯು ಅಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ದೊರೆತದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಪುರುಷನೇಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಲಾವಣ್ಯಯುಕ್ತವಾದ ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀರೂಪದಿಂದ ಕಮಲಾಕ್ಷ—ಸುಮತಿಗಳಿಗೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾದರು. ಆಗ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಸಾನಂದಾರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಸಂಶಯದೊಡನೆ ಅವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಅವನನ್ನು ಅಲಿಂಗಿಸಿ—“ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭರೇ, ಈ ಅನಾಥ ಅಬಲೆಯರ ಪರಿಚಯವು ಇನ್ನೂ ತಮಗೆ ಹತ್ತಲೊಲ್ಲದೋ” ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಅವನ ಹೃದಯವನ್ನು ತೋಯಿಸಿದಳು. ಆಗ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಅನಂದಪರವಶನಾಗಿ, ಜೀವನಕಲಾ—ಪದ್ಮನಯನೆಯರನ್ನು ಎಡಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ದೋತರದ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಒರಿಸುತ್ತ—“ಹರಿಣಾಕ್ಷಿಯರೇ, ನಿಮ್ಮ ದುಃಖವನ್ನು ಸಾಕುಮಾಡಿರಿ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿಂವು ಅನುಭವಿಸಿದ ದುಃಖಗಳು ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲವೆ?” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದನು. ಜೀವನಕಲೆಯ ಮುಖದಿಂದ ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಅದ್ಭುತವಾದ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕಮಲಾಕ್ಷನೂ, ಸುಮತಿಯೂ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು, ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಸುಮತಿಯು ತನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟನೆಂದು ತಿಳಿದು, ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಅವನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದಳು. ವಿಕ್ರ,

ಮಾರ್ಕನು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಮಗನೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿದು ಎಲ್ಲರೂ ಆನಂದಪಟ್ಟರು.

ಹಲವು ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಪುನಃ ಪತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಕ್ಯಾಗಿ ಪದ್ಮನಯನೆಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವಳು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಪತಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣುತುಂಬಾ ನೋಡಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಧೂತಳಾದ ಜೀವನಕಲೆಯು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆಮೋತ್ತಮ ರಾತ್ರಿ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಏಕಾಂತವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಕಳಿಸಿದಳು. ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಪ್ರೇಮವು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಮೇಲೆ ಮಿತಿಮೀರಿ ಇತ್ತು. ಅದರಿಂದಲೇ ಅವಳು ಹಲವು ಸಂಕಟಗಳು ಬಂದಾಗೂ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ತಾಳಿಕೊಂಡು, ನಿಷ್ಕಲಂಕವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪತಿಯ ಸಮಾಗಮವನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪತಿಯ ಮುಖವನ್ನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಕೂಡಲೆ ಆಕೆಯ ಮನದ ನೋವುಗಳೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲವಂತಾದವು; ಆಕೆಯ ಮುಖಕಮಲವು ಪುಷ್ಪಾಶ್ರಿತವಾಯಿತು; ಆನಂದವೃತ್ತಿಯು ಉಕ್ಕೇರಿತು. ಅವಳು ತಟ್ಟನೆ ಹಾಯ್ದು ಪತಿಯ ಕೊರಳಿಗೆ ಬಿದ್ದಳು. ಅವರಿಬ್ಬರ ವಿಷೋಗವಾಗಿ ಬಹಳ ದಿನಸಗಳಾಗಿ ದ್ದರೂ, ಪರಸ್ಪರರ ಪ್ರೇಮಭಾವವು ಕುಂದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇದೆ ನಿಜವಾದ ಪ್ರೇಮದಲಕ್ಷಣವು. ಆ ಪ್ರೇಮವೇ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಎಳೆದು ತಂದು ಕೂಡಿಸಿತೆಂಬದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಾದರದಿಂದ ಹಲವು ಸಾರೆ ಚುಂಬಿಸಿದನು. ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರರ ವಿಷೋಗವಾದ ಮೇಲೆ ತಮಗೆ ಒದಗಿದ ಕಠಿಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿ, ಪ್ರೇಮಪೂರಿತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಮಲಗಿರಲು, ಬೇಳಗಾದರೂ ಅವರ ಕಠಿಣಗಳು ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮರುದಿನವವೇ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು, ತನ್ನ ತಂದೆಯ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ಹೊರಟನು.

ಪುತ್ರವಿಷೋಗದಿಂದ ದುಃಖದಿಂದ ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದ ಸುಲೋಚನರಾಜನು ತನ್ನ ವಗನಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಸತಿಪುತ್ರರೊಡನೆ ಅಕಲ್ಪಿತವಾಗಿ ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಧನ್ಯನಾದನು. ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನಿಗಾದ ಆನಂದವು ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸದಾಯಿತು. ಸುಶರ್ಮನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಯಶೋದೆಯನ್ನು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಮಿತ್ರನಾಡೆ

ಸುಮತಿಗೆ ಸಮಾರಂಭದಿಂದ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಸತೀ ಪುತ್ರಮಿತ್ರರನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಇದ್ದು, ತರುವಾಯ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ತನ್ನ ಮಾವನಾದ ವಿರವರ್ಮನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಕನೋಜಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಆಗ ಪದ್ಮನಯನೆಯೂ, ಜಿವನಕಲಿಯೂ, ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನೂ, ಸುಮತಿಯೂ, ಕೆಲವು ಸೈನ್ಯವೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದವು.

ಇತ್ತ ಕನೋಜರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿರವರ್ಮನ ಹಿತಶತ್ರುವಾದ ದುಷ್ಯಬುದ್ಧಿಯು ಕನೋಜಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದನು. ಆಗ ವಿರವರ್ಮನು ಅವನನ್ನು ಓಡಿಸಲು ವಿಶ್ವಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಾಗೂ ಆ ಕೆಲಸವು ಕೈಗೂಡಲಿಲ್ಲ. ಉಭಯಸೈನ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಲವು ಸರದಾರರೂ, ಅನೇಕ ಕುದುರೆಗಳೂ, ಶೂರರಾದ ರಥಿಕರೂ, ಕಾಲಾಳುಗಳೂ ಕಾಲಾಧೀನವಾದರು. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ದುಷ್ಯಬುದ್ಧಿಗೆ ಜಯವಾಗುವ ಲಕ್ಷಣತೋರಹತ್ತಿತು. ಆಗ ವಿರವರ್ಮನು ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ನೆನಪಿ ದುಃಖಿಸಿದನು. ಅವನು ಮನದಲ್ಲಿ “ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಶೂರಸರದಾರನಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಇದ್ದರೆ, ಅವನು ಈ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸುತ್ತಿದ್ದನೇ? ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹಗೆಗಳ ಅಧೀನವಾಗಬೇಕಾಯಿತು! ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಲಿ?” ಎಂದು ಚಿಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಸೇವಕರು ವಿರವರ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕೈಜೋಡಿಸಿಂತು—“ರಾಜಾಧಿರಾಜರೇ, ಉನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹಟ್ಟಣವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದ ದುಷ್ಯಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಪುಣ್ಯವಂತನು ಕೆಲವು ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಕಲಿತನದಿಂದ ಕಾದಿ ಸೊಲಿಸಿದನು. ಅವನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಈಡಾಗದೆ ವೈರಿಯು ಓಡಿದನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿರವರ್ಮನು ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು, ತನಗೆ ಮಹದುಪಕಾರ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವಂತನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಾರಂಭದಿಂದ ಹೊರಟನು.

ವಿರವರ್ಮನ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಿದ ವಿರನು ಕಮಲಾಕ್ಷನೇ ಆಗಿದ್ದನು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ತನ್ನ ಸತಿ ಪುತ್ರಮಿತ್ರರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕನೋಜ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ—“ವೈರಿಗಳು ಕನೋಜಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆಹಾಕಿ, ಅದನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ”ಂಬ ವರ್ತಮಾನವು

ಅವನಿಗೆ ಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ತನ್ನ ದಂಡನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತು, ವೈರಿಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಿದನು. ವೀರವರ್ಮನು ತನ್ನನ್ನು ಕಾಣುವವಕ್ಕೆ ಬರುವನೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಪಾದಚಾರಿಯಾಗಿ ಆತನ ಎದುರಿಗೆ ಹೋದನು. ವೀರವರ್ಮನು ಹತ್ತರಬಂದಕೂಡಲೆ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಅವನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಬಹುವಿನಯದಿಂದ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲು, ಆರಸನು ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ನೋಡಿ ಇವನೇ ತನ್ನ ವೈರಿಯನ್ನು ಓಡಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿದು ಗಂಭೀರ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ—“ ಕಮಲಾಕ್ಷಾ, ಕಡೆಗೆ ನನ್ನ ಸಂಕಟನಿವಾರಣಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಕಾರಣನಾದೆಯಾ!! ದೇವರು ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣಮಾಡಲಿ. ನೀನೇ ನನ್ನ ಪುತ್ರನು. ಈ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯವು ನಿನ್ನದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜಾಪಾಲನರೂಪವಾದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊರಲಾರದೆ ದಣಿದಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಹೊರೆಯುಳಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ ಮಾಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಮುಂಡಾಡಿದನು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವೀರವರ್ಮನನ್ನು ತನ್ನ ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ ಕರೆಕೊಂಡು ಬರಲು, ಪದ್ಮನಯನೆಯೂ, ಜೀವನಕಲೆಯೂ, ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನೂ ಅವನ ಚರಣಗಳಿಗೆ ಪೊಡಮೊಟ್ಟರು. ಆಗ್ಗೆ ಆ ವೃದ್ಧ ನೃಪ ತಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೇಗಾಗಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ಸಹೃದಯ ವಾಚಕರೇ ತರ್ಕಿಸಬಹುದು. ಆನಂದದಿಂದ ಅವನ ಮೈ ಉಬ್ಬಿ, ಬಾಹ್ಯಗಳು ಉದರಹತ್ತಿದವು. ಅವನು ಭ್ರಮಿಷ್ಯನಂತೆ ಆಚರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ಸ್ವಸ್ಥವೆಂಬಂತೆ ತೋರಹತ್ತಿತು. ಆನಂದದ ಭರವು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾದ ಬಳಿಕ, ವೀರವರ್ಮನು ಪುತ್ರಿಯಾದ ಪದ್ಮನಯನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು— “ ಪದ್ಮನಯನೇ, ಇತ್ತ ಬಾ. ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ತೋರಿಸು! ಇಂದಿಗೆ ನಾನೇ ಧನ್ಯನು! ನಿನ್ನ ವಿಯೋಗತಾಪದಿಂದ ಸಂತಪ್ತವಾದ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ನಿನ್ನ ದರ್ಶನರೂಪವಾದ ಜಲವು ಶಾಂತ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದೆನು. ” ಎಂದು ಅವಳಮೈನೇಲೆಪ್ಪೀತಿಯಿಂದ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ಕುರುಳುಗಳನ್ನು ತಿಡಿದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ವೀರವರ್ಮನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರಲು, ಸುಮತಿಯು ಅವನಿಗೆ, ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಪದ್ಮನಯನಾ-ಜೀವನಕಲೆಯರ ಪತಿಯೆಂತಲೂ, ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನು ಪದ್ಮನಯನೆಯ ಮಗನೆಂತಲೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ವೀರವರ್ಮನ ಆನಂದವು ಅಪಾರವಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ

ಪ್ರಿಯನಾಗಿ ತೋರಹತ್ತಿದ್ದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಪದ್ಮನಯನೆಯು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನನ್ನು ವೀರವರ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಲು, ಅವನು ದೌಹಿತೃನನ್ನು ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೋಡಿ ಮುದ್ದಾಡಿದನು. ದೇವದತ್ತನು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ದುಃಖಿಸಹತ್ತಿದರು. ತಂದೆಯ ಮರಣದಿಂದ ದುಃಖ ಪಡುತ್ತಿರುವ ಜೀವನಕಲೆಗೆ ವೀರವರ್ಮನು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ, ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಮಗಳೆಂದು ತಿಳಿದನು. ತರುವಾಯ ಪರೋಪಕಾರ ದಕ್ಷಕನಾದ ಸುಮತಿಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಅವರೆಲ್ಲರು ಪುರವುನೇಶಾಭಿಮುಖರಾದರು.

ಪದ್ಮನಯನೆಯು ಪತಿ-ಪುತ್ರ-ಮಿತ್ರರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು, ಮರಳಿ ಬಂದಳೆಂಬದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪೌರರು ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರದ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಆಕೆಯ ತಾಯಿಯಾದ ಮನಮೋಹಿನಿಯು ಆನಂದಮಗ್ನಳಾದಳು. ನೋಡಿದತ್ತ ಆನಂದಪ್ರದವಾದ ಸುಲಕ್ಷಣಗಳೇಕೆಂಗೆ ಉಂಟಾದವು. ಮಂಗಳ ಸ್ವರವು ಹಬ್ಬಿತ್ತು. ಯಾಚಕರು ದಾನತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದಣಿದರು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಮಾಳವದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ, ಕನೋಜದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ ತಾನೇ ಒಡೆಯನಾಗಿ ಸುಮತಿಯನ್ನು ಮಂತ್ರಿಯ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸಿಕೊಂಡು, ನ್ಯಾಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಸಿಂಹ ಕೇತುವು ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಪರಮ ಮಿತ್ರನಾದನು. ಪದ್ಮನಯನಾ-ಜೀವನಕಲೆಯರು ಸುಖೀಲರೂ, ಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನರೂ ಇದ್ದದ್ದಲ್ಲದೆ, ಅವರು ಬಾಲಮಿತ್ರರಾದದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಂದ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಸುಖವು ಹೆಚ್ಚುವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸತ್ಸಮಾಗಮದಿಂದ ಸತ್ಪ್ರೀಲರಾದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕಡೆಗೆ ಸುಖಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಅವರ ಚರಿತ್ರ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಸರ್ವರೂ ಸುಖಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಶ್ರೀ ಸದ್ಗುರುವು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ !!!

ಸಂಪೂರ್ಣ.

ಇವನ್ನು ಮಿ. ವೆಂಕಟೇಶ ತಿರಕೋ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಗಳಗನಾಥ. ಇವರು ಹಾವೇರಿಯಲ್ಲಿ ಶಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಮಾಲಕಿಯ ವೆಂಕಟೇಶಪ್ರೇಸಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದರು.

